

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАНИ

**НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ХАРКІВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ»**

Навчально-науковий інститут економіки менеджменту та міжнародного бізнесу

ЗАТВЕРДЖУЮ

проректор

_____ **Руслан МИГУЩЕНКО**

« » _____ 2021 р.

ПРОГРАМИ

для проведення вступних випробувань за фахом
при зарахуванні на навчання за освітньо-кваліфікаційним рівнем «бакалавр» на
1 скорочений та 2-3 курс за конкуреними пропозиціями освітніх програм:

051 Економіка

071 Облік і оподаткування

072 Фінанси, банківська справа та страхування

073 Менеджмент: Менеджмент організацій і адміністрування; Бізнес-адміністрування; Міжнародний бізнес; Менеджмент підприємств та організацій

075 Маркетинг

076 Підприємництво, торгівля та біржова діяльність

292 Міжнародні економічні відносини

Директор інституту

_____ **Олександр МАНОЙЛЕНКО**

Харків 2021

ЗМІСТ

051 Економіка	3
071 Облік і оподаткування	62
072 Фінанси, банківська справа та страхування	115
073 Менеджмент.....	145
Менеджмент підприємств та організацій.....	145
Бізнес-адміністрування.....	159
Менеджмент організацій і адміністрування.....	168
Міжнародний бізнес.....	177
075 Маркетинг	195
076 Підприємництво, торгівля та біржова діяльність	268
292 Міжнародні економічні відносини	294

СПЕЦІАЛЬНІСТЬ 051 «ЕКОНОМІКА» ОСВІТНЯ ПРОГРАМА «ЕКОНОМІКА»

Конкурсні пропозиції:

економіка;

економіка підприємств сфери послуг;

економіка та організація бізнесу;

управління персоналом та економіка праці;

цифрова економіка.

АНОТАЦІЯ

Вступне фахове випробування – це перевірка рівня знань, умінь та навичок особи з конкурсних предметів, з навчальних дисциплін за програмою вищого навчального закладу, рівня здібностей до певного виду діяльності, що проводиться з метою оцінювання зазначеного рівня для конкурсного відбору до вищого навчального закладу у формі іспиту. Вимоги до вступних випробувань базуються на нормативних формах державної атестації осіб, які навчаються у вищих навчальних закладах.

Метою вступних випробувань є комплексна перевірка знань вступників, які вони отримали в результаті вивчення циклу дисциплін, передбачених освітньо-професійною програмою та навчальними планами у відповідності з освітньо-кваліфікаційним рівнем «молодший спеціаліст».

Фахове випробування передбачає висвітлення знань з циклу фундаментальних та загальноекономічних дисциплін, що дозволяє оцінити гуманітарний світогляд вступника, а також визначити рівень інтелектуального потенціалу абітурієнта.

Абітурієнти повинні вміти:

- продемонструвати знання та уміння на рівні, що забезпечують можливість аналізувати, оцінювати і порівнювати альтернативи, генерувати оригінальні ідеї у відповідній галузі знань;

- застосовувати свої знання і володіти компетенціями, які дозволяють вирішувати завдання у новому, широкому (міждисциплінарному) контексті у відповідній галузі знань;

- інтегрувати знання, вирішувати складні завдання в умовах неповної інформації з урахуванням соціальної та етичної відповідальності за прийняті рішення;

- володіти методами проведення економічного аналізу і можуть давати науково обґрунтовану інтерпретацію отриманим результатам;

- чітко, аргументовано доводити до аудиторії фахівців наукову інформацію та свої висновки;

- володіти методологічними знаннями, уміти аналізувати, оцінювати і порівнювати альтернативи, що стосуються проблеми, уміти генерувати та оптимізувати нові рішення;

- оцінювати вплив рішень, що приймаються, на навколишнє середовище і соціум, мати професійну й етичну відповідальність за сталий розвиток суспільства;

- мати здатності роботи в міждисциплінарних командах, уміння адаптуватися до змін, сприяти соціальній згуртованості;

- мати здатності взаємодії і посередництва, розвинену міжкультурну толерантність і досвід міжкультурної взаємодії;

- мати відповідний рівень усної та письмової грамотності рідною, і принаймні, однією іноземною мовою, уміти ефективно спілкуватися з колегами, представляти результати своєї роботи у вигляді звітів, статей, рефератів, використовуючи сучасні засоби презентації;

- мати підприємницький спосіб мислення і діяльності;

- володіти цінностями, необхідними для того, щоб жити в умовах демократичного суспільства, бути його відповідальним громадянином, мати необхідні соціальні компетенції.

Порядок проведення фахових вступних випробувань визначається Положенням про приймальну комісію НТУ «ХПІ» та Положенням про предметні екзаменаційні та фахові атестаційні комісії з проведення вступних випробувань.

Освітня програма «Економіка»

Конкурсна пропозиція «Економіка» (2 курс)

Мета дисципліни – формування сукупності знань і навичок оволодіння науковим інструментарієм теорії та практики господарювання з використанням фундаментальних та спеціальних підходів та методів щодо підвищення ефективності управління підприємствами на основі аналізу, планування та контролю їх діяльності.

Під час підготовки до вступного випробування необхідно звернути увагу на те, що вступник повинен:

знати: сутність основних понять економіки та методи їх застосування в різноманітних сферах діяльності підприємств; значення та шляхи підвищення ефективності функціонування підприємств та їх підрозділів; основи моделювання ефективності роботи підприємств у ринкових умовах;

вміти: поєднувати теоретичні знання і практичні навички по ефективному веденню виробництва; розраховувати основні економічні показники діяльності

підприємств та аналізувати їх; знаходити шляхи використання резервів підвищення ефективності діяльності підприємства.

Тема 1. Теорії підприємств і основи підприємництва

Поняття підприємства, місія, цілі і завдання його створення. Правове забезпечення підприємництва. Правові засади функціонування підприємств. Еволюція теорій економіки підприємства. Підприємництво як сучасна форма господарювання. Принципи здійснення, форми і моделі підприємницької діяльності. Типи професійної підприємницької діяльності та їх особливості. Виробнича та посередницька діяльність. Підприємницькі договори (контракти, угоди): структура і порядок їх укладання. Соціально-економічна роль і значення підприємництва в структурі ринкової економіки. Формування підприємницького середовища. Активізація підприємницької діяльності в Україні.

Тема 2. Види підприємств, їх організаційно-правові форми

Класифікація підприємств. Організаційно-правові форми підприємств та їх характеристика. Об'єднання підприємств. Тенденції розвитку підприємств та їх об'єднань в сучасних умовах.

Тема 3. Зовнішнє середовище господарювання підприємств

Поняття, компоненти та моделі ринкового середовища функціонування підприємств та організацій. Характеристика складових макро- та мікросередовища підприємства. Технологія використання PEST-аналізу для оцінювання факторів макросередовища підприємства.

Тема 4. Структура та управління підприємством

Сутнісна характеристика структури підприємства. Виробнича структура підприємства та її види. Об'єктивна необхідність і поняття управління суб'єктами господарювання. Планування, організація, мотивація, контроль як основні функції управління підприємствами. Принципи та методи управління підприємством. Організаційна структура управління підприємством. Типи організаційних структур управління.

Тема 5. Ринок і продукція

Поняття маркетингу, його концепції та різновиди. Принципи, задачі та функції маркетингу. Фактори макро- і мікросередовища маркетингу. Загальна сутнісна характеристика продукції, її класифікація й вимірники обсягу. Алгоритм формування та управління товарним асортиментом. Поняття, роль і функції ціни в ринковій економіці. Види цін та сфери їх застосування. Загальні специфічні чинники ціноутворення. Основні методи встановлення ціни. Сутність та різновиди цінової політики підприємства. Технологія розроблення цінової стратегії підприємства.

Тема 6. Прогнозування та планування діяльності підприємства

Прогнозування як наукове обґрунтування можливого стану суб'єктів господарювання у майбутньому. Мета, ознаки, об'єкти й принципи прогнозування. Методологічні основи планування. Методи планування діяльності та розвитку підприємства. Сутність та основні етапи стратегічного планування на підприємстві. Бізнес-планування: сутність і призначення, стадії формування. Тактичне планування діяльності підприємства. Відмінність тактичного планування від стратегічного. Оперативне планування поточної діяльності: суть і завдання. Розробка оперативних планів та графіків виробництва. Виробнича програма підприємства та основні її завдання. Формування вартісних показників виробничої програми. Схема формування виробничої програми підприємства, її ресурсне обґрунтування.

Тема 7. Персонал підприємства, продуктивність і оплата праці

Поняття персоналу. Категорії персоналу підприємства. Поділ персоналу за професіями і кваліфікацією. Визначення чисельності окремих категорій працівників. Продуктивність праці як економічна категорія. Методичні підходи до розрахунку продуктивності праці на підприємствах. Чинники зростання продуктивності праці. Поняття оплати праці. Функції оплати праці та їх реалізація. Форми та системи оплати праці. Сучасна державна політика оплати праці. Механізм державного регулювання оплати праці та соціального захисту.

Тема 8. Капітал підприємства

Матеріальні активи як сукупність виробничих фондів підприємства. Класифікація основних фондів. Структура основних фондів та її види. Оцінювання вартості основних фондів. Фізичне (матеріальне) та економічне спрацювання основних фондів. Амортизація основних фондів та методи її нарахування. Шляхи

підвищення ефективності використання основних фондів підприємства. Сутнісна характеристика оборотних коштів як сукупності поточних витрат фінансових коштів. Елементний склад оборотних фондів підприємства. Нормовані й ненормовані оборотні кошти. Визначення сукупного нормативу оборотних коштів підприємства. Шляхи підвищення ефективності використання оборотних фондів підприємства. Змістова характеристика матеріально-технічного забезпечення діяльності підприємства. Форми і системи матеріально-технічного забезпечення. Розрахунок потреби в матеріалах. Запаси матеріалів та їх регулювання. Оптимізація партій поставки матеріалів.

Тема 9. Інвестиції підприємства

Сутність і характеристика інвестицій як найважливішого фінансового ресурсу суб'єктів господарювання. Класифікація інвестицій підприємства. Джерела формування реальних інвестицій. Технологічна й відтворювальна структура капітальних вкладень, тенденції її зміни у часі. Роль фінансових інвестицій у системі господарювання. Види цінних паперів, порядок їх випуску та обігу. Державне регулювання та масштаби обігу цінних паперів в Україні.

Тема 10. Інноваційна діяльність підприємства

Загальна характеристика інноваційної діяльності та інноваційних процесів. Організаційні форми інноваційної діяльності. Інноваційна політика підприємства та принципи її формування. Стратегія інноваційного розвитку підприємства: суть і види.

Тема 11. Техніко-технологічна база та виробнича потужність підприємства

Поняття і значення техніко-технологічної бази виробництва. Основні показники рівня розвитку техніко-технологічної бази підприємства. Загальна характеристика, види та чинники формування (нарощування) виробничої потужності підприємства. Основні методичні принципи розрахунку виробничої потужності підприємства. Баланс виробничих потужностей. Форми розвитку і трансформації техніко-технологічної бази підприємства. Сутність та соціально-економічне значення застосування різних форм організації виробництва. Об'єктивна необхідність, сутність і тенденції розвитку диверсифікації виробництва.

Тема 12. Організація виробництва і забезпечення якості продукції

Види підприємницької діяльності: виробнича, комерційна і фінансова. Звичайна і надзвичайна діяльність підприємства. Операційна діяльність: поняття, сутність і цілі. Принципи організації операційної діяльності. Характеристика різних типів виробництва. Ресурси як входні фактори операційної діяльності. Якість продукції (послуг) як економічна категорія. Показники й методи оцінювання якості продукції (послуг). Поняття та визначення рівня конкурентоспроможності продукції вітчизняних підприємств на ринку. Стандартизація та сертифікація продукції: складові елементи та принципи здійснення. Наявні в Україні стандарти та технічні умови, сфери їх застосування. Державний нагляд за дотриманням вимог стандартів. Сертифікація продукції, її економічне значення. Обов'язкова й добровільна сертифікація виробів. Міжнародні системи сертифікації. Національні системи якості.

Тема 13. Витрати виробництва та реалізації продукції підприємства

Поточні витрати, собівартість продукції як комплексний економічний показник. Класифікація витрат на виробництво за окремими ознаками. Структура поточних витрат за окремими групами первинних елементів на підприємствах різних галузей і тенденція її зміни з часом. Системи управління витратами. Зміст і методика обчислення кошторису виробництва. Розрахунки кошторису виробництва за окремими економічними елементами. Калькулювання та його місце в економічних розрахунках. Об'єкти калькулювання та калькуляційні одиниці.

Тема 14. Фінансово-економічні результати діяльності підприємства

Загальна характеристика фінансової діяльності підприємства. Джерела фінансування діяльності. Прибуток і дохід як основні показники фінансових результатів діяльності підприємства. Сутність, функції та види прибутку. Джерела формування загальної величини прибутку (доходу) підприємства. Рентабельність як відносний показник ефективності діяльності підприємства. Оцінка прибутковості, ліквідності, оборотності, стабільності та ділової активності. Загальні положення методології визначення ефективності виробничих і фінансових інвестицій. Сукупність чинників, що впливають на рівень ефективності інвестицій. Економічне обґрунтування інвестиційних проектів різних суб'єктів господарювання. Методика визначення ефективності технічних нововведень. Економічна суть і загальний методологічний підхід до вимірювання ефективності виробництва, господарської діяльності підприємства. Методика оцінювання ефективності діяльності підприємств.

Тема 15. Розвиток підприємств: сучасні моделі, трансформація та реструктуризація

Сутнісна характеристика, роль і значення розвитку підприємства. Зміст основних теорій розвитку підприємства. Методичний інструментарій аналізу процесів розвитку на підприємстві. Загальні моделі розвитку сучасних підприємств. Характеристика, принципи та методичні засади трансформації підприємств. Реструктуризація бізнесу: особливості, основні форми та види. Суть механізму санації та її цілі. Особливості державної підтримки проведення санації потенційно конкурентоспроможних підприємств.

Тема 16. Економічна безпека та антикризова діяльність.

Технологічна характеристика економічної безпеки суб'єкта господарювання. Можливі загрози економічній безпеці суб'єкта господарювання. Основні ознаки достатнього рівня економічної безпеки підприємства за умов ринкової системи господарювання. Обґрунтування стратегії створення належної економічної безпеки підприємства. Основні групи чинників, що формують відповідний рівень економічної безпеки підприємства. Антикризова діяльність і банкрутство підприємств. Причини й симптоми банкрутства. Класифікація чинників, що сприяють банкрутству.

Навчальна дисципліна «Маркетинг»

Мета дисципліни – формування наукового світогляду і глибоких знань з теорії маркетингу, набуття вмінь і навичок конкретної маркетингової діяльності, методологічних аспектів організації маркетингової діяльності та її пріоритетів у сучасних умовах.

Під час підготовки до вступного випробування необхідно звернути увагу на те, що вступник повинен:

знати: сутність, завдання, принципи, функції маркетингу, його основні типи і сфери застосування; чинники маркетингу; маркетингову інформаційну систему і маркетингові дослідження; управління маркетинговою діяльністю; маркетингові стратегії; формування і реалізація товарної, цінової, розподільчої і комунікаційної політики;

вміти: здійснювати сегментування ринку; на основі системи критеріїв проводити процес відбору цільового сегмента; оцінювати вплив чинників маркетингу

ногового середовища на діяльність фірми; класифікувати і характеризувати джерела маркетингової інформації; проводити маркетингові дослідження методом анкетного опитування; аналізувати ринкові ситуації, визначити причини, які спричинили упущення вигоди (прибутку); володіти методикою побудови графіків життєвого циклу товарів (послуг) і на їх основі вміти аналізувати ефективність продажу на всіх етапах; вибрати метод встановлення ціни в залежності від ситуації, що складається на ринку в певний момент; визначати основні альтернативні види каналів збуту якими може скористатися фірма; розробляти маркетингові стратегії із просування товарів і послуг фірми на ринку; аналізувати рекламні звернення за різними ознаками; володіти навиками вибору засобів передачі рекламного звернення в залежності від специфіки товару, цільової аудиторії, поєднання кольорів; аналізувати ефективність рекламної роботи та пропонувати шляхи її підвищення.

Тема 1. Формування теорії маркетингу

Предмет і задачі курсу. Історичні віхи формування теорії і практики маркетингу. Принципи маркетингу та напрямки сучасного його розвитку. Особливості американської та європейської шкіл маркетингу. Становлення та розвиток маркетингу в Україні.

Тема 2. Взаємозв'язок маркетингу із суміжними дисциплінами.

Економічні аспекти теорії маркетингу. Психологічні аспекти теорії маркетингу. Соціологічні аспекти теорії маркетингу. Культурологічні аспекти теорії маркетингу. Вклад економістів-нобеліантів в теорію маркетингу.

Тема 3. Еволюція економічної теорії як чинник виникнення та розвитку теорії маркетингу

Суспільне виробництво та основні умови його функціонування. Ринок як економічна форма організації функціонування економіки. Сутність, характерні риси та функції ринку. Підприємницька діяльність і конкуренція. Споживач як суб'єкт ринкових відносин. Фірма як суб'єкт ринкових відносин.

Тема 4. Концепції маркетингу

Логіка розвитку маркетингових концепцій. Фрагментарний маркетинг. Маркетинг як функція підприємства. Сучасна концепція маркетингу.

Тема 5. Основні категорії маркетингу

Потреби, цінності та попит споживачів. Товар, вартість і цінність товару. Задоволення споживачів. Обмін і ринок. Сегментування ринку. Позиціонування продукції і підприємства на ринку.

Тема 6. Комплекс маркетингу

Виникнення комплексу маркетингу та його сутність. Функції і зміст складових елементів комплексу маркетингу. Еволюція концепції “4Ps”. Нові “літерні” концепції маркетингу. Значення комплексу маркетингу “4Ps” в теорії маркетингу.

Тема 7. Види маркетингу та їх характеристики

Класифікація видів маркетингу. Види маркетингу залежно від попиту на ринку. Маркетинг в сфері послуг. Новітні види маркетингу.

Тема 8. Сучасні проблеми маркетингу

Нові тенденції в суспільстві і світовій економіці. Сучасні види маркетингу: глобальний, латеральний, креативний і емоційний.

Тема 9. Глобальний маркетинг

Стратегія стандартизації. Стратегія кастомізації. Процес глобального маркетингу.

Тема 10. Інтерактивний маркетинг

Інтернет як інструмент маркетингу. Інтерактивний характер комунікацій. Активна позиція споживача. Методи пошуку інформації. Маркетингові дослідження засобами Інтернет. Маркетинг в електронному бізнесі. Переваги та недоліки ринку Інтернету. Види електронного бізнесу. Сервіс через Інтернет. Клієнтські бази даних.

Тема 11. Індивідуальний маркетинг

Сутність концепції індивідуального маркетингу. Програми лояльності та їх роль в залученні та утриманні споживачів.

Тема 12. Екологічний маркетинг

Сутність концепції екологічного маркетингу. Екологічні потреби. Екологічні товари. Стимулювання екологічного попиту. Сутність концепції екологічного маркетингу. Екологічні потреби. Екологічні товари. Стимулювання екологічного попиту.

Тема 13. Ризики в маркетингу

Невизначеність і ризики в маркетингу. Об'єктивні і суб'єктивні маркетингові ризики. Методи кількісної оцінки маркетингових ризиків. Аналіз ризиків на етапах визначення цільового ринку і виведення нового товару на ринок.

Тема 14. Маркетингові дослідження як основа прийняття управлінських рішень

Маркетингове середовище підприємства. Чинники зовнішнього макро-середовища підприємства. Чинники зовнішнього мікро-середовища підприємства. Внутрішнє маркетингове середовище. Сутність і система маркетингових досліджень. Маркетингова інформація і методи її отримання. Маркетингові дослідження ринку. Маркетингові дослідження підприємства.

Тема 15. Теоретичні аспекти маркетингової товарної політики

Категорія товару в економіці та маркетингу. Ринкові атрибути товару. Класифікація товарів. Рівні товару. Цілі маркетингової товарної політики. Конкурентоспроможність товару. Процес розробки нових товарів. Життєвий цикл товару. Управління товаром.

Тема 16. Засади маркетингового ціноутворення

Еволюція теорії ринкового ціноутворення. Сутність цінової політики. Цілі цінової політики. Класифікація цін. Ціноутворюючі чинники. Ціноутворення на різних типах ринків. Етапи процесу ціноутворення. Витратні методи ціноутворення. Ціннісні методи ціноутворення. Параметричні методи ціноутворення. Методи визначення ціни з орієнтацією на попит. Методи визначення ціни з орієнтацією на конкуренцію. Цінові стратегії. Встановлення остаточних цін. Зміна поточних цін.

Тема 17. Теорія маркетингових комунікацій

Комунікації та комунікативний процес. Цілі та засоби комунікаційної політики. Комплекс маркетингових комунікацій. Процес вибору комплексу просування товару. Планування реклами. Види реклами. Рекламні засоби Нерекламні

засоби маркетингових комунікацій. Стимулювання збуту. Персональний продаж, паблік рілейшнз та інші засоби комплексу маркетингових комунікацій.

Тема 18. Теорія маркетингової політики розподілу

Сутність політики і стратегії розподілу товарів. Цілі політики розподілу. Сутність, функції та характеристика маркетингових каналів розподілу. Вибір каналів розподілу. Типологія систем розподілу і посередницьких структур. Процес товароруку. Сучасні тенденції в маркетинговій політиці розподілу.

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

1. Підприємництво як сучасна форма господарювання. Принципи здійснення, форми і моделі підприємницької діяльності.
2. Поняття підприємства, цілі і завдання його створення.
3. Класифікація підприємств. Організаційно-правові форми підприємств та їх характеристика.
4. Поняття, компоненти та моделі ринкового середовища функціонування підприємств.
5. Організаційна структура управління підприємством. Типи організаційних структур управління.
6. Планування, організація, мотивація, контроль як основні функції управління підприємствами.
7. Принципи та методи управління підприємством.
8. Виробнича і загальна структури підприємства.
9. Поняття маркетингу, його концепції та різновиди. Принципи, задачі та функції маркетингу.
10. Алгоритм формування та управління товарним асортиментом.
11. Види цін. Основні методи встановлення ціни.
12. Сутність та різновиди цінової політики підприємства.
13. Мета, принципи та методи прогнозування.
14. Види, принципи та методи планування.
15. Сутність та основні етапи стратегічного планування.
16. Бізнес-планування: сутність, призначення, стадії формування.
17. Тактичне та оперативне планування.
18. Виробнича програма підприємства та основні її завдання.
19. Поняття, класифікація та структура персоналу.

20. Поняття та функції оплати праці.
21. Форми та системи оплати праці.
22. Поняття продуктивності праці та чинники її зростання.
23. Поняття, класифікація і структура основних фондів.
24. Первісна, відновна й залишкова вартість основних фондів.
25. Спрацювання (зношування) основних фондів. Види зношування.
26. Амортизація основних фондів. Норми амортизаційних відрахувань.
27. Виробнича потужність підприємства.
28. Поняття оборотних фондів та їх елементний склад.
29. Ефективність використання оборотних коштів.
30. Сутність і класифікація інвестицій.
31. Структура капітальних вкладень.
32. Характеристика інноваційної діяльності та інноваційних процесів.
33. Організаційні форми інноваційної діяльності.
34. Стратегія інноваційного розвитку підприємства.
35. Загальна характеристика, види та чинники формування (нaroщування) виробничої потужності підприємства.
  36. Основні методичні принципи розрахунку виробничої потужності підприємства.
  37. Якість продукції. Показники й методи оцінювання якості продукції.
  38. Поняття та визначення рівня конкурентоспроможності продукції підприємств на ринку.
  39. Стандартизація та сертифікація продукції: складові елементи та принципи здійснення.
  40. Собівартість продукції: поняття, види, характеристики. Управління витратами.
  41. Зміст та методика обчислення кошторису виробництва.
  42. Об'єкти калькулювання та калькуляційні одиниці. Розрахунок основних статей калькуляції.
  43. Дохід та прибуток: їх сутність та різниця.
  44. Загальна характеристика рентабельності та її розрахунок.
  45. Методика оцінки та показники ефективності діяльності підприємства.
  46. Сутнісна характеристика, роль і значення розвитку підприємства.
  47. Реструктуризація бізнесу: особливості, основні форми та види.
  48. Санація підприємств. Суть механізму санації та її цілі.

49. Антикризова діяльність і банкрутство підприємств. Причини й симптоми банкрутства.

50. Оцінка рівня економічної безпеки підприємства.

Навчальна дисципліна «Маркетинг»

1. Поняття маркетингу. Історичні віхи формування теорії і практики маркетингу.

2. Особливості американської та європейської шкіл маркетингу.

3. Економічні, соціологічні та культурологічні аспекти теорії маркетингу.

4. Концепції маркетингу.

5. Логіка розвитку маркетингових концепцій.

6. Фрагментарний маркетинг.

7. Маркетинг як функція підприємства.

8. Сучасна концепція маркетингу.

9. Потреби, цінності та попит споживачів.

10. Товар, вартість і цінність товару.

11. Задоволення споживачів.

12. Обмін і ринок.

13. Сегментування ринку.

14. Позичування продукції підприємства на ринку.

15. Виникнення комплексу маркетингу та його сутність. Еволюція концепції «4P».

16. Функції і зміст складових елементів комплексу маркетингу.

17. Концепція «4C».

18. Маркетингове середовище підприємства.

19. Внутрішнє маркетингове середовище.

20. Чинники зовнішнього макро- середовища підприємства.

21. Чинники зовнішнього мікро- середовища підприємства.

22. Класифікація видів маркетингу.

23. Види маркетингу залежно від попиту на товар.

24. Маркетинг у сфері послуг.

25. Нові тенденції в суспільстві і світовій економіці.

26. Сучасні види маркетингу: глобальний, латеральний, креативний і емоційний.

27. Інтерактивний маркетинг.

28. Сутність концепції індивідуального маркетингу.
29. Програми лояльності та їх роль в залученні та утриманні споживачів.
30. Сутність концепції екологічного маркетингу. Екологічні потреби і товари.
31. Невизначеність і ризику в маркетингу.
32. Аналіз ризиків на етапах виведення нового товару на ринок.
33. Сутність і система маркетингових досліджень.
34. Маркетингова інформація і методи її отримання.
35. Маркетингові дослідження ринку.
36. Маркетингові дослідження підприємства.
37. Категорія товару в економіці та маркетингу. Рівні товару.
38. Класифікація товарів.
39. Сутність, цілі та завдання маркетингової товарної політики.
40. Конкурентоспроможність товару.
41. Процес розробки нових товарів.
42. Життєвий цикл товару.
43. Сутність маркетингової цінової політики.
44. Сутність, цілі та завдання цінової політики.
45. Класифікація цін.
46. Ціноутворюючі чинники.
47. Ціноутворення на різних типах ринків.
48. Етапи процесу ціноутворення.
49. Методи ціноутворення. Витратні методи ціноутворення.
50. Методи ціноутворення. Методи визначення ціни з орієнтацією на попит.
51. Методи ціноутворення. Методи визначення ціни з орієнтацією на конкуренцію.
52. Цінові стратегії.
53. Встановлення остаточних цін. Зміна поточних цін.
54. Сутність, цілі та завдання політики розподілу.
55. Стратегії розподілу товарів.
56. Сутність, функції та характеристика маркетингових каналів розподілу.
57. Процес товароруку.
58. Комунікації та комунікативний процес.
59. Сутність, цілі та засоби комунікаційної політики.
60. Комплекс маркетингових комунікацій.

61. Процес вибору комплексу просування товару.
62. Реклама та її види.
63. Стимулювання збуту.
64. Персональний продаж.
65. Паблік рілейшнз.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Навчальна дисципліна «Економіка підприємства»

- 1 Березін О.В., Березіна Л.М., Бутенко Н.В. Економіка підприємства: Навч. посібник. – К.: Знання, 2009. – 390 с.
- 2 Бондар Н.М. Економіка підприємства. – К: АСН, 2004. – 400 с.
- 3 Економіка підприємства / За заг. ред. д.е.н., проф. Петровича Й.М. – Львів: Новий Світ, 2004. – 680 с.
- 4 Економіка підприємства: Підручник / За ред. А.В. Шегди. – К.: Знання, 2006. – 614 с.
- 5 Економіка підприємства: Підручник / За заг. ред. д-ра екон. наук, проф. С. Ф. Покропивного. — К: КНЕУ, 2003. – 608 с.
- 6 Йохна М.А., Стадник В.В. Економіка і організація інноваційної діяльності: Навчальний посібник. – К: Видавничий центр «Академія», 2005.– 400 с.
- 7 Манів З.О., Луцький І.М. Економіка підприємства: Навч. посібник. – К.: Знання, 2006. – 580 с.
- 8 Примак Т.О. Економіка підприємства: Навч. посіб. – К.: Вікар, 2003. – 220 с.
- 9 Сударкіна С.П. Економіка підприємства: навч. посіб. для студ. економ. та техн. ф-тів денної і заочної форм навч./ С.П. Сударкіна. – Харків: НТУ «ХП», 2011. – 292 с.
- 10 Шваб Л.І. Економіка підприємства: Навч. посібник. 2-ге вид. – К.: Каравела, 2005. – 568 с.

Навчальна дисципліна «Маркетинг»

- a. Закон України «Про рекламу» – Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1996, N 5029-VI від 03.07.2012.
- b. Закон України «Про інноваційну діяльність» – Відомості Верховної Ради України (ВВР), N 3715-VI від 08.09.2011, ВВР, 2012, N 19-20.
- c. Закон України «Про зовнішньоекономічну діяльність» – Відомості Верховної Ради України (ВВР), N 5060-VI від 05.07.2012.
- d. Закон «Про інформацію» №2657-12 від 02.10.92.

- e. Закон України «Про захист прав споживачів» №1023-12 від 12.05.91.
- f. Гаркавенко С.С. Маркетинг: підручник / С.С. Гаркавенко. – [7-ме вид.]. – Київ: Лібра, 2010. – 720 с.
- g. Котлер Ф. Основы маркетинга: Пер. с англ. / Общ. ред. и вступ. ст. Е. М. Ленъковой. – М.: Прогресс, 2000. – 1026 с.
- h. Маркетинг: [підруч.] / [В. Руделіус, О.М. Азарян, О.А. Виноградов та ін.] – К.: Навч.-метод. центр «Консорціум із удоскон. менеджмент-освіти в Україні», 2005. – 422 с.
- i. Маркетинг: бакалаврський курс: підручник / за заг. ред. д.е.н., проф. С.М. Ілляшенка. – Суми: Університетська книга, 2009. – 1134 с.
- j. Маркетинг: Підручник / А.Ф. Павленко, І.Л. Решетнікова, А.В. Войчак та ін.; За наук. ред. А.Ф. Павленка. – К.: КНЕУ, 2008. – 600 с.
- к. Мороз Л.А. Маркетинг: [підруч.] / Л.А. Мороз, Н.І. Чухрай; за ред. А.А. Мороз. – [2-ге вид.]. – Л.: Нац. ун-т. “Львівська політехніка”, 2002. – 244с.
- l. Павленко А.Ф., Войчак А.В. Маркетинг: підручник. – К.: КНЕУ, 2003. – 246 с.
- м. Старостіна А.О., Черваньов Д.М., Зозульов О.В. Маркетинг: Навч. посібник. – К.: Знання – Прес, 2002. – 191с.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ, СТРУКТУРА ОЦІНКИ, І ПОРЯДОК ОЦІНЮВАННЯ ПІДГОТОВЛЕННОСТІ ВСТУПНИКІВ

При оцінюванні знань за основу слід брати повноту і правильність виконання завдань. Загальна оцінка визначається як середня виважена з оцінок відповідей на усі запитання.

Рейтингова оцінка, бали	Оцінка ECTS та її визначення	Національна оцінка	Критерії оцінювання	
			позитивні	негативні
1	2	3	4	5

1	2	3	4	5
---	---	---	---	---

90–100	А	Відмінно	<ul style="list-style-type: none"> – глибоке знання навчального матеріалу, що міститься в літературних джерелах; – вміння аналізувати явища, які вивчаються, в їхньому взаємозв'язку і розвитку; – вміння проводити теоретичні розрахунки; – відповіді на запитання чіткі, лаконічні, логічно-последовні; – вміння розв'язувати складні практичні задачі 	Відповіді на запитання можуть містити незначні неточності
82–89	В	Добре	<ul style="list-style-type: none"> – глибокий рівень знань в обсязі обов'язкового матеріалу; – вміння давати аргументовані відповіді на запитання і проводити теоретичні розрахунки; – вміння розв'язувати складні практичні задачі 	Відповіді на запитання містять певні неточності
75–81	С	Добре	<ul style="list-style-type: none"> – міцні знання матеріалу, що вивчається, та його практичного застосування; – вміння давати аргументовані відповіді на запитання і проводити теоретичні розрахунки; – вміння розв'язувати практичні задачі 	– невміння використовувати теоретичні знання для розв'язування складних практичних задач

1	2	3	4	5
64–74	D	Задовільно	<ul style="list-style-type: none"> – знання основних фундаментальних положень матеріалу, що вивчається, та їх практичного застосування; – вміння розв'язувати прості практичні задачі 	<ul style="list-style-type: none"> – невміння давати аргументовані відповіді на запитання; – невміння аналізувати викладений матеріал і виконувати розрахунки; – невміння розв'язувати складні практичні задачі
60–63	E	Задовільно	<ul style="list-style-type: none"> – знання основних фундаментальних положень матеріалу, – вміння розв'язувати найпростіші практичні задачі 	<ul style="list-style-type: none"> – незнання окремих (непринципових) питань з матеріалу; – невміння послідовно і аргументовано висловлювати думку; – невміння застосовувати теоретичні положення при розв'язанні практичних задач
35–59	FX	Незадовільно	–	<ul style="list-style-type: none"> – незнання основних фундаментальних положень навчального матеріалу; – істотні помилки у відповідях на запитання; – невміння розв'язувати прості практичні задачі

1	2	3	4	5
1-34 (на комі- сії)	F	Неза- дові- льно	–	– повна відсутність знань значної частини навчального матеріалу; – істотні помилки у відповідях на запитання; – незнання основних фундаментальних положень; – невміння орієнтуватися під час розв’язання простих практичних задач

Переведення позитивної оцінки фахового вступного випробування для вступу на навчання для здобуття ступеня бакалавра на основі молодшого спеціаліста та магістра в шкалу 100-200, згідно Додатку 3 Правил прийому до НТУ «ХПІ» в 2021 році.

Схвалено на засіданні вченої ради інституту
Протокол № 2 від 23.02.2021 р.

Голова вченої ради ННІ ЕММБ,
голова фахової атестаційної комісії

Олександр МАНОЙЛЕНКО

Член фахової атестаційної комісії
Член фахової атестаційної комісії
Член фахової атестаційної комісії

Володимир СИСОЄВ
Петро ПЕРЕРВА
Віктор ЗАРУБА

***Освітня програма «Економіка»,
Конкурсна пропозиція «Економіка бізнесу»***

Вступне фахове випробування – це перевірка рівня знань, умінь та навичок особи з конкурсних предметів, з навчальних дисциплін за програмою вищого навчального закладу, рівня здібностей до певного виду діяльності, що проводиться з метою оцінювання зазначеного рівня для конкурсного відбору до вищого навчального закладу у формі іспиту. Вимоги до вступних випробувань базуються на нормативних формах державної атестації осіб, які навчаються у вищих навчальних закладах.

Метою вступних випробувань є комплексна перевірка знань вступників, які вони отримали в результаті вивчення циклу дисциплін, передбачених освітньо-професійною програмою та навчальними планами у відповідності з освітньо-кваліфікаційним рівнем «молодший спеціаліст».

Фахове випробування передбачає висвітлення знань з циклу фундаментальних та загальноекономічних дисциплін, що дозволяє оцінити гуманітарний світогляд вступника, а також визначити рівень інтелектуального потенціалу абітурієнта.

Абітурієнти повинні вміти:

- продемонструвати знання та уміння на рівні, що забезпечують можливість аналізувати, оцінювати і порівнювати альтернативи, генерувати оригінальні ідеї у відповідній галузі знань;
- застосовувати свої знання і володіти компетенціями, які дозволяють вирішувати завдання у новому, широкому (міждисциплінарному) контексті у відповідній галузі знань;
- інтегрувати знання, вирішувати складні завдання в умовах неповної інформації з урахуванням соціальної та етичної відповідальності за прийняті рішення;
- володіти методами проведення економічного аналізу і можуть давати науково обґрунтовану інтерпретацію отриманим результатам;
- чітко, аргументовано доводити до аудиторії фахівців наукову інформацію та свої висновки;
- володіти методологічними знаннями, уміти аналізувати, оцінювати і порівнювати альтернативи, що стосуються проблеми, уміти генерувати та оптимізувати нові рішення;
- оцінювати вплив рішень, що приймаються, на навколишнє середовище і соціум, мати професійну й етичну відповідальність за сталий розвиток суспільства;
- мати здатності роботи в міждисциплінарних командах, уміння адаптуватися до змін, сприяти соціальній згуртованості;

- мати здатності взаємодії і посередництва, розвинену міжкультурну толерантність і досвід міжкультурної взаємодії;
- мати відповідний рівень усної та письмової грамотності рідною, і принаймні, однією іноземною мовою, уміти ефективно спілкуватися з колегами, представляти результати своєї роботи у вигляді звітів, статей, рефератів, використовуючи сучасні засоби презентації;
- мати підприємницький спосіб мислення і діяльності;
- володіти цінностями, необхідними для того, щоб жити в умовах демократичного суспільства, бути його відповідальним громадянином, мати необхідні соціальні компетенції.

Порядок проведення фахових вступних випробувань визначається Положенням про приймальну комісію НТУ «ХПІ» та Положенням про предметні екзаменаційні та фахові атестаційні комісії з проведення вступних випробувань.

Тема 1. Економіка знань, її розвиток, значення для піднесення економічного розвитку

Сутність економіки знань, її значення. Глобалізація економіки. Шляхи подальшого розвитку економіки України.

Тема 2. Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут» – флагман вищої освіти

Історія НТУ «ХПІ». Сучасний розвиток ВИШу. Спеціаліст XXI сторіччя – програма НТУ «ХПІ». Економічний блок у НТУ «ХПІ».

Тема 3. Міжнародні системи освіти, їх основна націленість. Болонський процес, як фактор підвищення освітнянського рівня освіти

Дворівнева система вищої освіти. Основні положення Болонського процесу. Демократизація Європейських систем навчання.

Тема 4. Оцінка знань студентів. Кредитно-модульна система, її зміст, значення для здобуття відповідної кваліфікації

Національна оцінка знань студентів. Міжнародні оцінки знань студентів. Рейтингові оцінки знань.

Тема 5. Функції фахівця з економіки підприємства і зміст діяльності фахівців з даного напрямку

Які роботи може виконувати фахівець з економіки підприємства. Де він зможе працювати. Перспективні зміни напрямів роботи фахівця.

Тема 6. Стан економіки України та шляхи її розвитку

Сучасний стан економіки України. Інноваційний стан економіки України. Заощадження всіх видів ресурсів. Міжнародне співробітництво.

Тема 7. Види формувань суб'єктів підприємництва. Промислове підприємство – основна ланка промислового виробництва

Різноманітність формувань суб'єктів підприємництва в ринковому господарстві. Види промислових підприємств. Підприємництво, його сутність, види. Кластерні форми організації діяльності.

Тема 8. Основи планування і прогнозування науково-виробничої діяльності

Види планів. Перспективне планування. Основи поточного планування. Основи календарного планування. Прогнозування науково-виробничої діяльності, його сутність, види.

Тема 9. Науково-технічний прогрес і його напрями. Інноваційно-інвестиційна діяльність як основний важіль розвитку економіки

Сутність науково-технічного прогресу, його ефективність. Сутність інвестиційної діяльності, її ефективність. Сутність інноваційної діяльності, її ефективність. Технологічні уклади як стан розвитку національної економіки.

Тема 10. Якість і конкурентоспроможність товарів. Їх роль в здобутті позицій на міжнародних ринках

Якість, її показники, методи по розрахунку. Конкурентоспроможність, її показники, методи розрахунку. Сучасний стан конкурентоспроможності українських товарів, шляхи її збільшення.

Тема 11. Ефективність нововведень та виробничо-господарської діяльності суб'єктів підприємства

Сутність і принципи визначення ефекту нововведень. Ефективність діяльності суб'єктів підприємництва. Ефективність національної економіки.

Навчальна дисципліна «Основи менеджменту»

Мета викладання дисципліни «Основи менеджменту» - формування у студентів сучасного управлінського мислення та системи знань у сфері менеджменту, їх використання в управлінській діяльності.

Завданням вивчення дисципліни «Основи менеджменту» є теоретична підготовка студентів в області менеджменту (управління організаціями).

Тема 1. Сутність, закони та принципи менеджменту

Менеджмент як специфічна галузь людської діяльності. Сутність категорій «управління» та «менеджмент». Менеджмент як система наукових знань. Предмет та об'єкт менеджменту. Менеджмент як мистецтво управління. Закони та принципи менеджменту. Менеджери та підприємці – ключові фігури ринкової економіки.

Тема 2. Історія розвитку менеджменту

Історія розвитку управлінської думки у світі та в Україні. Передумови виникнення науки управління. Класичні теорії менеджменту: школа наукового управління, адміністративна школа (класична теорія організації), школа людських стосунків (теорія руху за гуманні стосунки), школа поведінкових наук (школа біхевіоризму), школа науки управління (теорія кількісного підходу). Основні напрями розвитку менеджменту в сучасний період. Розвиток управлінської думки.

Тема 3. Комунікації в управлінні

Поняття та характеристика комунікацій. Різновиди комунікацій. Перешкоди в комунікаціях. Зворотній зв'язок в процесі комунікації. Засоби комунікації, їх переваги та недоліки. Комунікаційний процес, його етапи та елементи. Моделі комунікаційного процесу. Організація комунікаційного процесу. Комунікаційні переваження.

Тема 4. Прийняття управлінських рішень

Сутність управлінських рішень. Управлінське рішення як результат управлінської діяльності. Класифікація методів управлінських рішень. Чинники, що впливають на процес прийняття управлінських рішень. Методи обґрунтування управлінських рішень: класифікація методів, «дерево рішень», «платіжна матриця», методи прогнозування.

Тема 5. Організація як об'єкт управління

Поняття та види організацій. Організація як відкрита система. Внутрішнє та зовнішнє середовище організації. Стадії життєвого розвитку організації. Особливості процесу управління.

Тема 6. Планування як загальна функція менеджменту

Сутність та зміст планування як функції менеджменту. Основні елементи планування. Етапи процесу планування: визначення місій та цілей, оцінка сильних і слабких сторін організації, розроблення стратегії. Базові стратегії. Оперативне планування. Загальна характеристика бізнес-планування. Поняття місії в управлінні та класифікація цілей організації. Ієрархія цілей організації. Традиційний процес постановки цілей. Концепція управління за цілями.

Тема 7. Організаційна діяльність як загальна функція менеджменту

Сутність організаційної діяльності та її місце в системі управління. Поняття та складові організаційної діяльності. Повноваження, обов'язки, відповідальність. Процес делегування повноважень і відповідальності. Типи повноважень. Вертикальна й горизонтальна структуризації управління та координації. Взаємодія та взаємовплив структур організації. Сутність організаційної структури управління та її роль у досягненні мети. Види організаційних структур управління. Принципи побудови структур управління. Критерії оцінки та методи вибору організаційних структур управління. Проектування організаційної структури управління. Формування структурних елементів.

Тема 8. Мотивація як загальна функція менеджменту

Значення людського чинника в управлінні організацією. Поняття мотивації. Принципи урахування інтересів у мотивації. Взаємозв'язок потреб, спонукань, цілей і заохочень працівника у процесі мотивації. Теорії і моделі процесів мотивації. Засоби мотиваційного впливу. Стимулювання праці.

Тема 9. Контроль як загальна функція менеджменту

Поняття контролю та його місце в системі управління. Принципи та цілі функції контролю. Етапи процесу контролю. Модель процесу контролю. Процес контролювання. Зворотній зв'язок при контролі. Види управлінського контролю.

Тема 10. Керівництво та лідерство

Загальна характеристика діяльності керівника. Раціональний розподіл функцій та завдань в апараті управління. Техніка і форми передачі розпоряджень. Управління дисципліною.

Головні поняття: влада, вплив та лідерство. Баланс влади та її головні основи. Сучасні підходи до лідерства. Практичне використання теорій лідерства.

Тема 11. Ефективність управління

Сутність результативності та ефективності менеджменту. Економічна, організаційна та соціальна ефективність управління. Показники ефективності управління, їх склад та методи визначення. Комплексний підхід до удосконалення управління організаціями.

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

1. Сутність економіки знань, її значення.
2. Актуальність і мета підготовки економістів.
3. Професійно-кваліфікаційна характеристика фахівця з економіки.

4. Сутність та наслідки глобалізації економіки.
5. Основні тенденції та шляхи розвитку економіки України.
6. Характеристика сучасного стану економіки України.
7. Інноваційний стан економіки України.
8. Державна політика заощадження всіх видів ресурсів.
9. Стан міжнародного співробітництва.
10. Різноманітність формувань суб'єктів підприємництва в ринковому господарстві.
11. Підприємництво, його сутність, види.
12. Акціонерні товариства в Україні.
13. Види промислових підприємств.
14. Кластерні форми організації діяльності.
15. Транснаціональні компанії у сучасній економіці.
16. Сутність планування та види планів.
17. Особливості перспективного планування.
18. Основи поточного планування.
19. Основи календарного планування.
20. Прогнозування науково-виробничої діяльності, його сутність, види.
21. Сутність науково-технічного прогресу, його ефективність.
22. Сутність інвестиційної діяльності, її ефективність.
23. Сутність інноваційної діяльності, її ефективність.
24. Технологічні уклади як стан розвитку національної економіки.
25. Якість, її показники, методи по розрахунку.
26. Національна система сертифікації товарів.
27. Міжнародні сертифікати якості.
28. Конкурентоздатність, її показники, методи розрахунку.
29. Сучасний стан конкурентоздатності українських товарів, шляхи її збільшення.
30. Сутність і принципи визначення ефекту нововведень.
31. Ефективність діяльності суб'єктів підприємництва.
32. Ефективність національної економіки.

Навчальна дисципліна «Основи менеджменту»

1. Закони та принципи менеджменту.
2. Класичні теорії менеджменту: школа наукового управління, адміністративна школа (класична теорія організації), школа людських стосунків (теорія руху

за гуманні стосунки), школа поведінкових наук (школа біхевіоризму), школа науки управління (теорія кількісного підходу).

3. Поняття та характеристика комунікацій.
4. Комунікаційний процес, його етапи та елементи.
5. Сутність управлінських рішень.
6. Класифікація методів управлінських рішень.
7. Чинники, що впливають на процес прийняття управлінських рішень.
8. Поняття та види організацій.
9. Внутрішнє та зовнішнє середовище організації.
10. Сутність та зміст планування як функції менеджменту.
11. Етапи процесу планування.
12. Базові стратегії.
13. Сутність організаційної діяльності та її місце в системі управління.
14. Повноваження, обов'язки, відповідальність.
15. Сутність організаційної структури управління та її роль у досягненні мети.
16. Види організаційних структур управління.
17. Поняття мотивації.
18. Теорії і моделі процесів мотивації.
19. Поняття контролю та його місце в системі управління.
20. Етапи процесу контролю.
21. Загальна характеристика діяльності керівника.
22. Головні поняття: влада, вплив та лідерство.
23. Сучасні підходи до лідерства.
24. Сутність результативності та ефективності менеджменту.
25. Показники ефективності управління, їх склад та методи визначення.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Бордовский В.П. Экономика. Учебник для вузов. / В.П. Бордовский, О.В. Рудаков, Е.В. Самородова. М.: Форум, Инфра-М, 2014. – 672 с.
2. Геєць В.М. Інноваційні перспективи України / В.М. Геєць, В.П. Семиноженко. – Х.: Константа, 2006. – 272 с.
3. Горфинкель В.Я. Экономика фирмы / В.Я. Горфинкель – М.: Юрайт, 2011. – 688 с.

4. Грибов В.В. Экономика. Курс для бакалавров / В.В. Грибов, В.П. Грузинов. М.: Курс, Инфра-М, 2014. – 448 с.
5. Гура О.І. Педагогіка вищої освіти: вступ до спеціальності: Навч. посіб. / О.І. Гура – К.:ЦНЛ, 2005. – 384 с.
6. Колот А.М. Болонський процес як засіб інтеграції і демократизації Європейської вищої школи / Колот А.М. та ін. – К.: КНЕУ. 2005. – 234 с.
7. Кремень В.Г. Вища освіта в Україні і Болонський процес: Навч. посіб./ Ред. В.Г. Кремень. – Тернопіль: Навч. книга-Богдан, 2004. – 384 с.
8. Липсиц И.В. Экономика. / И.В. Липсиц. – М.: Кноруз, 2013. – 312 с.
9. Перерва П.Г. Экономика и управление инновационной деятельностью / ред. П.Г. Перерва, Г.К. Вороновский, С.А. Мехович, Н.И. Погорелов – Х.: НТУ «ХПИ». 2009. – 1023 с.
10. Технологічний імператив стратегії соціально-економічного розвитку України: монографія / Федулова Л.І, Бажал Ю.М., Осецький В.П. / за ред. Федулової Л.І. – НАН України, ін-т екон. та прогноз. – К.: 2011. – 656 с.
11. Тимошенко З.І. Болонський процес: Нормативно-правові документи / Уклад.: З.І. Тимошенко, І.Г. Онищенко, А.М. Грехров, Ю.І. Палеха – К.: Європ. ун-т, 2004. – 73 с.
12. ТОВАЖНЯНСЬКИЙ Л.Л. Болонський процес: цикли, ступені, кредити / Л.Л. ТОВАЖНЯНСЬКИЙ, Є.І. Сокол, Б.В. Клименко. – Х.: НТУ «ХПИ», 2004. – 144 с.
13. Швиданенко Г.О. Економіка підприємства / За ред. Г.О. Швиданенко. – К.: КНЕУ, 2009. – 910 с.
14. Федулова Л.І. Інноваційна політика: підручник / Л.І. Федулова, Л.А. Мазаракі, Г.О. Андрощук – К.: КНТЕУ, 2012. – 604 с.
15. Яковлев А.І. Роль фундаментально-гуманітарної спрямованості в підготовці майбутніх фахівців. / Наука та Наукознавство. – К.: НАНУ, ЦД НТТІПІН ім. Н.М. Доброва, №1, 2011. – С. 108-112.
16. Яковлев А.І. Організація промислового виробництва / ред. А.І Яковлев, М.І Ларка, С.П. Сударкіна та ін.– Х.: НТУ «ХПИ», 2016. – 368 с.
17. Янковий О.І. Конкурентоспроможність підприємства: оцінка рівня та напрями підвищення / О.І. Янковий. – Одеса: Атлант, 2013. – 470 с.

1. Василенко О.П., Коваленко Г.О., Поліщук О.О. Менеджмент організацій : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / О. П. Василенко. – Умань : Вид. «Сочінський», 2010. - 490 с.
2. Кравченко В. О. Менеджмент : навч. посіб. – Одеса: Атлант, 2013 р. – 165 с.
3. Осовська Г.В., Осовський О.А. Основи менеджменту : : навч. посіб. – Київ Кондор, 2006. - 664 с. – Режим доступу: <http://mmlib.net/knigi/menedzhment/kniga-17/>.
4. Основи менеджменту: підручник для студентів вищих навчальних закладів / кол. авторів; за ред. А.А. Мазаракі; Харків : Фоліо, 2014. – 846 с. – Режим доступу: https://bookland.com/download/o/os/osnovi_menedzhmentu/sample.pdf
5. Стадник В.В., Йохна М.А. Менеджмент : підручник. – 2-ге вид., випр. і допов. - Київ : Академвидав, 2010. – 472 с.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ, СТРУКТУРА ОЦІНКИ, І ПОРЯДОК ОЦІНЮВАННЯ ПІДГОТОВЛЕННОСТІ ВСТУПНИКІВ

При оцінюванні знань за основу слід брати повноту і правильність виконання завдань. Загальна оцінка визначається як середня виважена з оцінок відповідей на усі запитання.

Рейтингова оцінка, бали	Оцінка ECTS та її визначення	Національна оцінка	Критерії оцінювання	
			позитивні	негативні
1	2	3	4	5

1	2	3	4	5
---	---	---	---	---

90–100	А	Відмінно	<ul style="list-style-type: none"> – глибоке знання навчального матеріалу, що міститься в літературних джерелах; – вміння аналізувати явища, які вивчаються, в їхньому взаємозв'язку і розвитку; – вміння проводити теоретичні розрахунки; – відповіді на запитання чіткі, лаконічні, логічно-последовні; – вміння розв'язувати складні практичні задачі 	Відповіді на запитання можуть містити незначні неточності
82–89	В	Добре	<ul style="list-style-type: none"> – глибокий рівень знань в обсязі обов'язкового матеріалу; – вміння давати аргументовані відповіді на запитання і проводити теоретичні розрахунки; – вміння розв'язувати складні практичні задачі 	Відповіді на запитання містять певні неточності
75–81	С	Добре	<ul style="list-style-type: none"> – міцні знання матеріалу, що вивчається, та його практичного застосування; – вміння давати аргументовані відповіді на запитання і проводити теоретичні розрахунки; – вміння розв'язувати практичні задачі 	– невміння використовувати теоретичні знання для розв'язування складних практичних задач

1	2	3	4	5
64–74	D	Задовільно	<p>– знання основних фундаментальних положень матеріалу, що вивчається, та їх практичного застосування;</p> <p>– вміння розв’язувати прості практичні задачі</p>	<p>– невміння давати аргументовані відповіді на запитання;</p> <p>– невміння аналізувати викладений матеріал і виконувати розрахунки;</p> <p>– невміння розв’язувати складні практичні задачі</p>
60–63	E	Задовільно	<p>– знання основних фундаментальних положень матеріалу,</p> <p>– вміння розв’язувати найпростіші практичні задачі</p>	<p>– незнання окремих (непринципових) питань з матеріалу;</p> <p>– невміння послідовно і аргументовано висловлювати думку;</p> <p>– невміння застосовувати теоретичні положення при розв’язанні практичних задач</p>
35–59	FX	Незадовільно	–	<p>– незнання основних фундаментальних положень навчального матеріалу;</p> <p>– істотні помилки у відповідях на запитання;</p> <p>– невміння розв’язувати прості практичні задачі</p>

1	2	3	4	5
1-34 (на комі- сії)	F	Неза- дові- льно	—	<ul style="list-style-type: none"> – повна відсутність знань значної частини навчального матеріалу; – істотні помилки у відповідях на запитання; – незнання основних фундаментальних положень; – невміння орієнтуватися під час розв’язання простих практичних задач

Переведення позитивної оцінки фахового вступного випробування для вступу на навчання для здобуття ступеня бакалавра на основі молодшого спеціаліста та магістра в шкалу 100-200, згідно Додатку 3 Правил прийому до НТУ «ХПІ» в 2021 році.

Схвалено на засіданні вченої ради інституту
Протокол № 2 від 23.02.2021 р.

Голова вченої ради ННІ ЕММБ,
голова фахової атестаційної комісії

Олександр МАНОЙЛЕНКО

Член фахової атестаційної комісії

Володимир СИСОЄВ

Освітня програма «Економіка»

Конкурсна пропозиція «Управління персоналом та економіка праці»

АНОТАЦІЯ

Вступне фахове випробування – це перевірка рівня знань, умінь та навичок особи з конкурсних предметів, з навчальних дисциплін за програмою вищого навчального закладу, рівня здібностей до певного виду діяльності, що проводиться з метою оцінювання зазначеного рівня для конкурсного відбору до вищого навчального закладу у формі іспиту. Вимоги до вступних випробувань базуються на нормативних формах державної атестації осіб, які навчаються у вищих навчальних закладах.

Метою вступних випробувань є комплексна перевірка знань вступників, які вони отримали в результаті вивчення циклу дисциплін, передбачених освітньо-професійною програмою та навчальними планами у відповідності з освітньо-кваліфікаційним рівнем «молодший спеціаліст».

Фахове випробування передбачає висвітлення знань з циклу фундаментальних та загальноекономічних дисциплін, що дозволяє оцінити гуманітарний світогляд вступника, а також визначити рівень інтелектуального потенціалу абітурієнта.

Абітурієнти повинні вміти:

- продемонструвати знання та уміння на рівні, що забезпечують можливість аналізувати, оцінювати і порівнювати альтернативи, генерувати оригінальні ідеї у відповідній галузі знань;
- застосовувати свої знання і володіти компетенціями, які дозволяють вирішувати завдання у новому, широкому (міждисциплінарному) контексті у відповідній галузі знань;
- інтегрувати знання, вирішувати складні завдання в умовах неповної інформації з урахуванням соціальної та етичної відповідальності за прийняті рішення;
- володіти методами проведення економічного аналізу і можуть давати науково обґрунтовану інтерпретацію отриманим результатам;
- чітко, аргументовано доводити до аудиторії фахівців наукову інформацію та свої висновки;
- володіти методологічними знаннями, уміти аналізувати, оцінювати і порівнювати альтернативи, що стосуються проблеми, уміти генерувати та оптимізувати нові рішення;
- оцінювати вплив рішень, що приймаються, на навколишнє середовище і соціум, мати професійну й етичну відповідальність за сталий розвиток суспільства;
- мати здатності роботи в міждисциплінарних командах, уміння адаптуватися до змін, сприяти соціальній згуртованості;

- мати здатності взаємодії і посередництва, розвинену міжкультурну толерантність і досвід міжкультурної взаємодії;
- мати відповідний рівень усної та письмової грамотності рідною, і принаймні, однією іноземною мовою, уміти ефективно спілкуватися з колегами, представляти результати своєї роботи у вигляді звітів, статей, рефератів, використовуючи сучасні засоби презентації;
- мати підприємницький спосіб мислення і діяльності;
- володіти цінностями, необхідними для того, щоб жити в умовах демократичного суспільства, бути його відповідальним громадянином, мати необхідні соціальні компетенції.

Порядок проведення фахових вступних випробувань визначається Положенням про приймальну комісію НТУ «ХП» та Положенням про предметні екзаменаційні та фахові атестаційні комісії з проведення вступних випробувань.

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

Вступні випробування охоплюють перелік фахових дисциплін: економічна теорія, економіка підприємства, основи менеджменту.

Абітурієнт повинен знати основні питання економічної теорії, економіки підприємства, основ менеджменту.

І. ЕКОНОМІКА ПІДПРИЄМСТВА

Тема 1. Поняття про підприємство і основні напрямки його діяльності

Види підприємств. Виробнича і загальна структура підприємств. Виробнича програма підприємства: суть, показники і методика розробки.

Тема 2. Основні фонди та виробнича потужність підприємства

Поняття про основні фонди підприємства і їх класифікація. Сутність і види оцінки основних фондів. Спрацювання і техніко-економічні старіння основних фондів. Амортизація основних фондів і економічна суть і методи нарахування амортизаційних відрахувань. Ремонт основних фондів і його економічний зміст. Відтворення основних фондів. Показники забезпеченості підприємства і працівників основними фондами. Ефективність використання основних фондів. Виробнича потужність підприємства.

Тема 3. Оборотні кошти підприємства і ефективність їх використання

Економічна суть оборотних фондів, фондів обігу і оборотних коштів (ОбК). Склад і структура оборотних коштів підприємства. Джерела утворення оборотних коштів. Нормування оборотних коштів. Ефективність використання ОбК.

Тема 4. Персонал підприємства і його використання

Склад, чисельність та структура персоналу підприємства. Поняття про продуктивність праці. Економічне і соціальне значення росту продуктивності праці. Методика визначення рівня продуктивності праці. Шляхи і резерви підвищення продуктивності праці.

Тема 5. Інвестиції підприємства і ефективність їх використання

Поняття, склад і структура інвестицій. Поняття про капітальні вкладення. Оцінка ефективності інвестицій. Чинники підвищення ефективності використання капітальних вкладень та фінансових інвестицій

Тема 6. Інноваційні процеси та оцінка їх ефективності

Загальна характеристика інноваційних процесів. Науково-технічний прогрес: суть, загальні та пріоритетні напрямки. Економічна оцінка ефективності технічних та організаційних нововведень.

Тема 7. Витрати виробництва: шляхи їх зниження

Поняття про витрати виробництва і собівартість продукції. Класифікація витрат. Групування витрат виробництва за економічними елементами. Групування витрат виробництва за статтями калькуляції. Умовно постійні і умовно змінні витрати в собівартості продукції. Шляхи зниження витрат виробництва.

Тема 8. Фінансово-економічні результати діяльності підприємства та ефективність

Зміст і форми фінансової діяльності підприємства. Поняття про прибуток як економічну категорію. Види прибутку, формування та використання прибутку. Поняття про рентабельність як економічну категорію. Система показників рентабельності. Показники оцінки фінансово-економічного стану підприємства. Сутнісна характеристика вимірювання ефективності виробництва. Чинники зростання ефективності виробництва.

II. ЕКОНОМІЧНА ТЕОРІЯ

Тема 1. Предмет і метод економічної теорії

Еволюція економічної науки. Напрями школи і течії економічної теорії. Предмет економічної теорії і його тлумачення різними школами. Розвиток економічної думки в Україні. Предмет, метод та функції економічної теорії. Економічні закони і категорії. Економічна теорія та економічна політика. Місце економічної теорії в системі економічних наук. Економічна теорія та економічна політика.

Тема 2. Економічні потреби та економічні інтереси

Економічні потреби, їх суть та структура. Поняття безмежності потреб. Економічні інтереси: сутність, суб'єкти, класифікація. Взаємодія потреб та інтересів. Сутність та основні структурні елементи економічних систем. Типи економічних систем та їх особливості. Економічна система сучасної України. Власність як економічна категорія. Суб'єкти та об'єкти, форми і види власності. Трансформація форм власності в Україні.

Тема 3. Виробництво, його сутність та роль у житті суспільства

Виробництво як визначальний фактор потреб суспільства та їх розвитку. Матеріальне та нематеріальне виробництво, їх взаємозв'язок. Ресурси виробництва та їх види. Обмеженість (рідкісність) ресурсів. Межа економічних можливостей. Проблема економічного вибору. Ефективність виробництва, її сутність,

економічні та соціальні показники. Товарне виробництво як основа ринкової економіки.

Тема 4. Теорія товару і грошей

Товар і його властивості. Теорії вартості: трудова, маржиналістська і неокласична. Теоретичні концепції виникнення та сутність грошей. Функції та види грошей. Закон грошового обігу.

Тема 5. Теоретичні основи ринкової економіки

Ринок та його види. Функції ринка. Закон попиту, детермінанти попиту, індивідуальний та ринковий попит. Закон пропозиції, детермінанти пропозиції. Ринкова рівновага та фактори її порушення. Ціна: механізм формування, функції, види. Сутність та форми конкуренції в ринковій економіці. Монополія та антимонопольна політика.

Тема 6. Підприємство та підприємництво в ринковій економіці

Підприємство як суб'єкт економічної системи. Організаційно-правові форми підприємств. Функції підприємства. Суть підприємництва та умови його існування. Види та суб'єкти підприємницької діяльності. Перспективи розвитку підприємництва в Україні.

Тема 7. Капітал підприємства, його кругообіг та обіг

Капітал як фактор виробництва. Структура капіталу та його обіг. Кругообіг капіталу. Основний капітал. Фізичне та моральне зношення основного капіталу. Механізм відтворення основного капіталу. Амортизація. Обіговий капітал. Показники ефективності використання основного та обігового капіталу.

Тема 8. Капітал сфери обігу

Сутність, функції та місце сфери обігу у ринковій економіці. Торговельний капітал та його еволюція. Позичковий капітал: сутність та джерела. Позичковий процент. Кредит як форма руху позичкового капіталу. Форми кредиту. Банківська система як інфраструктурний елемент сучасної ринкової економіки. Банки, їх види та функції. Позабанківські кредитні заклади. Акціонерно-корпоративний капітал. Цінні папери акціонерних товариств. Фондова біржа та її функції.

Тема 9. Ринкові відносини в аграрному секторі

Розвиток ринкових відносин в аграрному секторі економіки. Еволюція власності на землю та форм господарювання на землі. АПК: структура, взаємозв'язок галузей, що його обслуговують. Аграрна інфраструктура. Агропромислова інтеграція. Сутність земельної ренти, її види та механізм створення. Ціна землі.

Тема 10. Доходи населення, їх формування та розподіл

Теоретичні концепції походження та розподілу доходів. Заробітна плата: сутність, форми та системи. Підприємницький дохід. Доходи від власності та рентні доходи. Структура сімейних доходів. Номінальні та реальні доходи. Диференціація доходів. Крива Лоренца та коефіцієнт Джині. Державне регулювання розподілу доходів.

Тема 11. Держава та її економічні функції

Необхідність втручання держави в економічні процеси. Форми, методи та інструменти державного регулювання економіки. Проблеми державного регулювання економіки України.

Тема 12. Світове господарство і міжнародні економічні відносини

Світове господарство як економічна категорія, його еволюція та етапи розвитку. Інтернаціоналізація господарського життя. Міжнародна економічна інтеграція. Головні інтеграційні угруповання світу. Перспективи інтеграції економіки України у світову економічну систему. Форми міжнародних економічних відносин: міжнародна торгівля, міжнародний поділ праці, міжнародний рух капіталів.

Тема 13. Економічні аспекти глобальних проблем

Глобальні проблеми розвитку світового господарства: сутність, класифікація, причини виникнення. Глобальні проблеми і шляхи їх розв'язання людством.

Тема 14. Предмет, метод та функції макроекономіки

Макроекономіка як розділ економічної теорії. Історія розвитку макроекономічної науки. Предмет, метод та функції макроекономіки. Сучасні макроекономічні теорії. Основні макроекономічні проблеми та суперечності економіки України.

Тема 15. Макроекономічні показники в системі національних рахунків

Модель кругообігу ресурсів, продуктів і доходів. Система національного рахівництва та її основні показники. Методи обчислення ВВП. Номінальний та реальний ВВП. Дефлятор ВВП. Макроекономічні показники та суспільний добробут. Динаміка ВВП в Україні.

Тема 16. Модель сукупного попиту та сукупної пропозиції

Сукупний попит: сутність, структура. Цінові та нецінові фактори сукупного попиту. Крива сукупного попиту (AD). Сукупна пропозиція. Короткострокова та довгострокова крива сукупної пропозиції (AS). Цінові та нецінові фактори, які впливають на сукупну пропозицію. Кейнсіанська, класична та узагальнена крива сукупної пропозиції. Три варіанти макроекономічної рівноваги. Порушення та механізм відновлення рівноваги. Мультиплікатор у моделі AD-AS.

Тема 17. Споживання, заощадження та інвестиції

Споживання і заощадження. Функції споживання і заощадження. Середня та гранична схильність до споживання та заощадження. Кейнсіанська та неокласична концепції споживання. Інвестиції як компонент сукупних витрат. Графік інвестиційної функції. Автономні інвестиції. Сутність мультиплікатора та акселератора. Модель взаємодії мультиплікатора-акселератора.

Тема 18. Класична модель макроекономічної рівноваги

Рівновага ринкової економіки та механізм її забезпечення. Гіпотези класичної моделі макроекономічної рівноваги. Взаємодія ринків ресурсів, товарів, грошей та інвестицій.

Тема 19. Рівновага національного ринку у моделі IS-LM

Ринок товарів та платних послуг. Кейнсіанська модель товарного ринку –

модель «витрати-випуск». Сукупні видатки. Графік «хрест Кейнса». Інфляційний та дефляційний (рецесійний) розриви. Модель «вилучення ін'єкції». Мультиплікатор видатків. Крива IS. Ринок грошей та цінних паперів. Графік Хікса-Хансена для ринку грошей та цінних паперів – крива LM. Ринок робочої сили. Загальна рівновага на ринках товарів і послуг, грошей та цінних паперів. Модель IS-LM як аналітичний засіб макроекономічної політики.

Тема 20. Фіскальна політика держави

Цілі та інструменти фіскальної політики. Доходи та видатки державного бюджету. Податки: сутність, види, принципи оподаткування. Податкова система сучасної України. Бюджетний дефіцит: причини виникнення та економічні наслідки. Державний борг та його структура. Економічні наслідки державного боргу.

Тема 21. Монетарна політика

Грошовий ринок. Попит на гроші та пропозиція грошей. Центральний (національний) банк як суб'єкт монетарної політики. Інструменти монетарної політики. Політика «дорогих» та «дешевих» грошей. Грошовий та депозитний мультиплікатори. Суть монетарної політики. Дискреційна та не дискреційна монетарна політика. НБУ та монетарна політика в Україні.

Тема 22. Циклічні коливання та економічне зростання

Макроекономічна рівновага та фактори її порушення. Економічний (діловий) цикл та його фази. Причини циклічних коливань. Види циклів. Інфляція та безробіття як форми прояву макроекономічної нестабільності. Державне антициклічне регулювання. Економічне зростання: сутність, джерела, методи обчислення. Моделі економічного зростання.

Тема 23. Інфляція та антиінфляційна політика

Інфляція як макроекономічне явище. Розрахунок, причини, види інфляції. Стагфляція. Теоретичні підходи до пояснення причин інфляції. Антиінфляційна політика. Соціально-економічні наслідки інфляції.

Тема 24. Безробіття та політика зайнятості

Безробіття як відхилення від рівноваги. Рівень зайнятості та рівень безробіття. Види та розрахунок безробіття. Взаємозв'язок безробіття та інфляції. Крива Філіпса. Державне регулювання ринку праці.

Тема 25. Макроекономічна політика у відкритій економіці

Механізм та інструменти зовнішньоекономічної політики. Теорія порівняльних переваг. Торговельний та платіжний баланс. Валютні системи та валютні курси. Розрахунок ВВП у відкритій економіці.

III. ОСНОВИ МЕНЕДЖМЕНТУ

Тема 1. Поняття і сутність менеджменту

Організація як об'єкт управління. Поняття “організація”. Ознаки та загальні риси організацій як об'єктів управління. Поділ праці в організації та необ-

хідність управління. Організація як відкрита система. Зовнішнє та внутрішнє середовище організації. Базові моделі організації та відповідні до них концепції управління організацією. Еволюція поглядів на сутність менеджменту. Співвідношення категорій “управління”, “менеджмент”, “адміністрування”, “керування”. Емпіричний підхід до менеджменту. Управління як наука і мистецтво. Функції менеджменту. Цикл менеджменту. Сучасне тлумачення ролі і сутності менеджменту. Менеджери в організації. Ознаки діяльності менеджера. Розподіл управлінської праці. Сфери менеджменту. Рівні менеджменту. Ролі менеджера в організації за Г. Мінцбергом. Якості, необхідні менеджерам. Перспективна модель менеджера.

Тема 2. Розвиток науки управління

Виникнення науки менеджменту та напрямки еволюції управлінської думки. Передумови виникнення науки управління. Підходи до класифікації напрямків розвитку науки управління. Загальна характеристика еволюції наукових підходів до управління організаціями. Ранні теорії менеджменту. Класична теорія менеджменту (школа наукового управління й адміністративна школа управління): напрямки і цілі досліджень; основні здобутки; значення для сучасної практики; обмеженість. Неокласична теорія менеджменту (школа людських стосунків та школа організаційної поведінки): спрямованість досліджень; внесок у розвиток науки управління; основні недоліки. Кількісна теорія менеджменту: основні ідеї; внесок у розвиток теорії управління; напрямки використання досягнень.

Тема 3. Основи теорії прийняття управлінських рішень.

Методи обґрунтування управлінських рішень. Поняття і моделі прийняття рішень. Розширене та вузьке розуміння категорії “прийняття рішень”. Місце прийняття рішень у процесі управління. Моделі теорії прийняття рішень: класична; поведінкова; ірраціональна. Процес прийняття рішень. Інтуїтивна та раціональна технології прийняття рішень. Етапи раціональної технології прийняття рішень: діагноз проблеми; накопичення інформації про проблему; опрацювання альтернативних варіантів; оцінка альтернатив; прийняття рішення. Людський та організаційний фактори у процесі прийняття рішення. Індивідуальне та групове прийняття рішень (модель Р. Роскіна, модель Врума-Йеттона, модель Врума-Джаго). Методи творчого пошуку альтернативних варіантів. Класифікація методів творчого пошуку альтернативних варіантів.

Тема 4. Ефективність управління

Ефективність діяльності організації. Поняття “організаційна ефективність”. Видова класифікація ефективності організації: індивідуальна, групова, загальноорганізаційна. Особливості оцінки ефективності діяльності організації. Підходи до вивчення організаційної ефективності: цільовий; системний; параметричний, з урахуванням фактора часу. Критерії ефективності організаційної діяльності. Ефективність управління. Поняття “ефективність управління”. Підходи

до визначення ефективності управління: цільовий; функціональний; композиційний; множинний; поведінковий. Показники ефективності управлінської діяльності.

Тема 5. Планування в організації

Поняття і сутність планування в системі управління. Поняття “планування”. Місце планування серед функцій управління. Основні елементи системи планування. Етапи процесу планування: визначення цілей; розробка стратегії; надання стратегії конкретної форми. Типи планів в організації. Стратегічні та оперативні плани. Короткотермінові та довготермінові плани. Завдання та орієнтири. Ситуаційні фактори планування. Цілі управлінського планування. Поняття “мета” в управлінні та класифікація цілей організації. Вимоги до вірно сформульованих цілей.

Тема 6. Організація як функція управління

Сутність функції організації та її місце в системі управління. Поняття “організація” та “організаційна діяльність”. Основні складові організаційної діяльності. Організаційна структура як результат організаційної діяльності: ступінь складності; ступінь формалізації; ступінь централізації. Поняття “схема організаційної структури управління”. Основи теорії організації. Загальна характеристика класичної теорії організації: універсальні принципи управління А. Файоля; модель “ідеальної бюрократії” М. Вебера. Поведінковий підхід в теорії організації: системи організації за Р. Лайкертом. Ситуаційний підхід в теорії організації: основні результати дослідження впливу технології, розмірів організації, зовнішнього середовища і стратегії на організаційну структуру. Сучасні напрямки розвитку теорії організації. Основи організаційного проектування. Сутнісна характеристика проектування робіт в організації. Методи проектування і перепроектування робіт в організації.

Тема 7. Мотивація

Поняття і сутність мотивації. Мотивація як фактор забезпечення успіху діяльності організації. Поняття "потреби", "спонукання", "стимули", "мотивація". Внутрішнє і зовнішнє винагородження. Сутність мотивування. Зміст основних етапів і послідовність їх реалізації в моделі процесу мотивації. Теорії змісту мотивації. Сутність змістовного підходу до вивчення мотивації. Основні положення ключових теорій змісту мотивації: теорії ієрархії потреб А. Маслоу, теорії ERG К. Альдерфера, теорії набутих потреб Д. МакКлелланда, теорії “мотиваційної гігієни” Ф. Герцберга.

Тема 8. Управлінський контроль

Поняття та процес контролю. Поняття “контроль” та його місце в системі управління. Етапи процесу контролю: вимірювання процесів; порівняння реального виконання із стандартами; оцінка та реакція. Модель процесу контролю. Види управлінського контролю: попередній; поточний; заключний. Порівняльна характеристика видів управлінського контролю. Класифікація інструментів управлінського контролю. Фінансовий контроль та його основні складові.

Тема 9. Лідерство

Поняття та природа лідерства. Співвідношення категорій “вплив”, “влада”, “залежність”, “лідерство”. Класифікація джерел влади в організації за Дж. Френчем та Б. Рейвенем. Модель джерел влади К. Хейлса. Лідерство як механізм сполучення різних джерел влади. Порівняльна характеристика менеджера і лідера. Теорія особистих якостей лідера. Основна ідея і завдання підходу до вивчення лідерства з позицій особистих якостей.

Тема 10. Комунікації в управлінні

Поняття і процес комунікації. Поняття “комунікація” та її роль в системі управління організацією. Елементи комунікації (відправник, одержувач, повідомлення, канал комунікації, перешкоди комунікації). Модель процесу комунікації. Зміст основних етапів процесу комунікації (формування концепції комунікації, кодування, передавання повідомлення по каналу комунікації, декодування, інтерпретація та оцінка повідомлення, зворотний зв’язок). Міжособові та організаційні комунікації.

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ:

1. Суспільство та економіка та їх взаємозв’язок
2. Ринок і його функції
3. Попит та закон попиту. Фактори попиту
4. Пропозиція та закон пропозиції. Фактори пропозиції
5. Заробітна плата як ціна праці
6. Роль конкуренції в ринкових умовах
7. Інвестиції та зайнятість
8. Податки і їх функції
9. Поняття інфляції, її причини
10. Причини та форми безробіття
11. Основні фонди підприємства
12. Оборотні засоби підприємства
13. Фінансові ресурси підприємства
14. Витрати виробництва і собівартість продукції
15. Ціна і ціноутворення в умовах ринку
16. Прибуток і рентабельність виробництва
17. Поняття і сутність інвестицій
18. Персонал як основний ресурс підприємств
19. Сутність поняття конкурентоспроможність
20. Організаційно-економічні заходи щодо підвищення ефективності господарської діяльності
21. Поняття і сутність менеджменту
22. Планування як функція менеджменту
23. Організація як функція менеджменту
24. Мотивація як функція менеджменту

25. Контроль як функція менеджменту
26. Основні методи управління
27. Місце рішення в процесі управління
28. Лідерство в системі менеджменту
29. Роль і значення комунікацій і інформації в організації
30. Сутність ситуаційного підходу в теорії менеджменту

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

I. ЕКОНОМІЧНА ТЕОРІЯ

1. Архієреєв С.І. Основи економічної теорії : навчально-методичний посібник для студентів технічних спеціальностей заочної форми навчання / за ред. проф. С. І. Архієреєва, доц. Н. Б. Решетняк. – Харків : НТУ «ХП», 2010. – 76 с.
2. Білецька Л. В. Економічна теорія: Політекономія. Мікроекономіка. Макроекономіка : навч. посібник / Л. В. Білецька, О. В. Білецький, В. І. Савич. – Київ : Центр навч. літ-ри, 2005.
3. Гуревичов М. М. Основы экономической теории : учеб. пособие / М. М. Гуревичов, Н. Б. Решетняк, С. И. Архиреев. – Харьков : НТУ «ХПИ», 2003. – 288 с.
4. Економічна теорія : підручник / за ред. В. Д. Базилевич. – 2007.
5. Економічна теорія: Макро- і мікроекономіка : навч. посібник / за ред. З. Ватаманюк, С. Панчишин. – Київ : Альтернатива, 2001.
6. Курс економічної теорії : навч. посібник / С. І. Архієреєв, С. Г. Вініцька та ін.; за ред. С. І. Архієреєва, Н. Б. Решетняк. – Харків : НТУ «ХП», 2008. – 332 с.
7. Основи економічних знань : навч. посібник / за ред. А. С. Гальчинський, П. С. Єщенко, Ю. І. Палкін. – Київ : Вища школа, 2002.
8. Основы экономической теории : учебник / С. В. Мочерний, В. К. Симоненко, В. В. Секретарюк, А. А. Устинко. – Киев : Знання, 2000.
9. Перехідна економіка: Сучасна Україна / за ред. С. М. Злупко. – Київ : Знання, 2006.
10. Петруня Ю. Е. Основы экономической теории : учеб. пособие / Ю. Е. Петруня, А. А. Задоя. – 4-е изд-е. – Киев : Знання, 2008.

II. ЕКОНОМІКА ПІДПРИЄМСТВА

1. Азарян Е. М. Международный маркетинг / Е. М. Азарян. – Харьков : НВФ, Студцентр, 2001.
2. Герасименко В. В. Ценовая политика / В. В. Герасименко – М. : Финстатинформ, 1995.
3. Эванс Дж. Маркетинг / Дж. Эванс, Б. Берман. – М. : Экономика, 1993.
4. Дугіна І. Маркетингова цінова політика / І. Дугіна. – К. : КНЕУ, 2005.
5. Кардаш В. Я. Маркетингова товарна політика / В. Я. Кардаш. – К. : КНЕУ, 1997.
6. Николайчук В. Е. Промышленный маркетинг / В. Е. Николайчук, М. И. Белявцев. – Донецк : ООО ПФК НЗЗ «БАО», 2004.

7. Основы финансового менеджмента : учеб. пособие под ред. Балабанова И.Т. – М. : Финансы и статистика, 1997. – 480 с.
8. Перерва П.Г. Маркетинг машиностроительной продукции / П.Г.Перерва, Н.И.Погорелов. – К. : 1997.
9. Управление проектами; под ред. В.Д.Шапиро. – СПб. : ДваТри, 1996.
10. Ламбен Ж. Стратегический маркетинг / Ж.Ламбен. – М. : Наука, 1996.
11. Финансы предприятия: учеб. пособие под ред. Е.И.Бородиновой. – М. : Банки и биржи; Юнити, 1996.
12. Финансовый лизинг: учеб. пособие; под ред. Л. Прилуцкого. – М. : Ось-89, 1997. – 159 с.
13. Шевчук В. Я. Инвестиционный менеджмент / В. Я. Шевчук, И. А. Бланк, П. С. Рогожин. – М. : ИНФРА-М, 1997.
14. Бойчик І. М. Економіка підприємства: навч. посіб. / І. М. Бойчик, П. С. Харів, М. І. Хопчан. – Львів : Сполом, 2001. – 212 с.
15. Экономика предприятия: учебник; под ред. С. Ф. Покропивного. – К. : КНЕУ, 2002.
16. Экономика предприятия: учеб. пособие; под ред. В. П. Грузинова, В.Д. Грибова. – М. : Финансы и статистика, 1998. – 208 с.
17. Экономика предприятия; под ред. В. Н. Горфинкеля. – М. : Банки и биржи; Юнити, 2000. – 702 с.

III. ОСНОВИ МЕНЕДЖМЕНТУ

1. Гаєва О.В., Ковальська Н.І., Лозинська Л.О. Основи менеджменту: Навч. Посібник. – К.: Центр учбової літератури, 2007 – 524 с.
2. Герчикова И.Н. Менеджмент: учебник для вузов/ И.Н. Герчиков. – 4-е изд., перераб. и доп. – М.: ЮНИТИ – ДАНА, 2010. – 511 с.
3. Гірняк О.М. Менеджмент. Теоретичні основи і практикум: навчальний посібник для студентів вищих закладів освіти/ О.М. Гірняк, П.П. Лазановський. – К. : Магнолія плюс, Львів: «Новий світ – 2000», 2003. – 336 с.
4. Гудзинський О.Д. Менеджмент у системі агробізнесу. – К.: Урожай, 1994. – 240 с.
5. Дафт Р.Л. Менеджмент: учебник / Р.Л. Дафт. – 10-е изд. – СПб.: Питер, 2015. – 864 с.
6. Друкер П. Эффективное управление [текст]/ П. Друкер. - М.: ФАИР-пресс, 2008. – 213 с.
7. Дяченко Т.О. Основи менеджменту: Навч. посібник. – К.: Кондор, 2010. – 176 с.
8. Кузьмін О.Є. Основи менеджменту: підручник/ О.Є.Кузьмін, О.Г.Мельник – 2-е вид., випр. та допов. – К.: Академвидав, 2007. – 464 с.
9. Мазаракі А.А. Менеджмент: теорія і практика: навч. посібник/ А.А. Мазаракі, Г.Є. Мошек, Л.А. Гомба та ін. – К.: Атіка, 2007. – 564 с.
10. Мескон М. Основы менеджмента: учебник / М. Мескон, М. Альберт, Ф. Хедоури. – 3-е изд. – М: Вильямс, 2008. – 672 с.

11. Мостенська Т.Л. Менеджмент: підручник / Т.Л. Мостенська, В.О. Новак, М.Г. Луцький, О.В. Ільєнко. - 2-ге видання. - К.: Кондор, 2012. - 758 с.
12. Осовська Г.В. Основи менеджменту: Підручник. Видання 4-е, перероблене і доповнене/ Г.В. Осовська, О.А. Осовський. – К.: «Кондор», 2012. – 664 с.
13. Рудінська О.В. Менеджмент: навч. посіб./ О.В. Рудінська, С.Л. Яроміч, І.О. Молоткова. – Ніка-Центр, 2002. – 320 с.
14. Рульєв В.А. Менеджмент: навчальний посібник /В.А. Рульєв, С.О. Гуткевич. – К.: ЦУЛ, 2011. - 312 с.
15. Хміль Ф.І. Основи менеджменту [Текст]: підручник / Ф.І. Хміль. - 2-е вид., випр., доп. - К. : Академвидав, 2007. – 576 с.
16. Шегда А.В. Основы менеджмента [текст]: учеб. пособие/ А.В. Шегда. – К.: Ово "Знання", КОО, 2013. – 514 с.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ, СТРУКТУРА ОЦІНКИ, І ПОРЯДОК ОЦІНЮВАННЯ ПІДГОТОВЛЕННОСТІ ВСТУПНИКІВ

Організація вступного випробовування здійснюється відповідно до Положення про приймальну комісію НТУ «ХП». До участі у вступних випробуваннях допускаються кандидати, які дотрималися усіх норм і правил, передбачених чинним законодавством, зокрема «Правил прийому» до НТУ «ХП».

Для проведення випробування формуються окремі групи вступників в порядку надходження (реєстрації) документів. Список допущених до вступного випробовування ухвалюється рішенням приймальної комісії. Для проведення вступного випробовування приймальною комісією попередньо готуються білети відповідно до «Програми фахового вступного випробування». Програма фахового вступного випробування оприлюднюється засобами наочної інформації на інформаційних стендах приймальної комісії.

Вступне випробування проводиться у строки передбачені Правилами прийому до НТУ «ХП». На вступне випробовування вступник з'являється з паспортом. Абітурієнту необхідно на кожне завдання дати правильну відповідь. На виконання всіх завдань відводиться 2 академічні години (90 хвилин).

За результатами вступних випробувань проводиться оцінка рівня фахових знань за наступними критеріями. Критерії оцінки вступного випробовування знань абітурієнта при тестуванні здійснюється за 100-бальною шкалою з подальшим переведенням у критерії ECTS.

При оцінюванні знань за основу слід брати повноту і правильність виконання завдань. Загальна оцінка визначається як середня виважена з оцінок відповідей на усі запитання.

Рейтингова оцінка, бали	Оцінка ECTS та її	Національна оцінка	Критерії оцінювання	
			позитивні	негативні

	визначення			
1	2	3	4	5
90–100	A	Відмінно	<ul style="list-style-type: none"> – глибоке знання навчального матеріалу, що міститься в літературних джерелах; – вміння аналізувати явища, які вивчаються, в їхньому взаємозв'язку і розвитку; – вміння проводити теоретичні розрахунки; – відповіді на запитання чіткі, лаконічні, логічно-послідовні; – вміння розв'язувати складні практичні задачі 	Відповіді на запитання можуть містити незначні неточності
82–89	B	Добре	<ul style="list-style-type: none"> – глибокий рівень знань в обсязі обов'язкового матеріалу; – вміння давати аргументовані відповіді на запитання і проводити теоретичні розрахунки; – вміння розв'язувати складні практичні задачі 	Відповіді на запитання містять певні неточності
75–81	C	Добре	<ul style="list-style-type: none"> – міцні знання матеріалу, що вивчається, та його практичного застосування; – вміння давати аргументовані відповіді на запитання і проводити теоретичні розрахунки; – вміння розв'язувати практичні задачі 	– невміння використовувати теоретичні знання для розв'язування складних практичних задач
64–74	D	Задовільно	<ul style="list-style-type: none"> – знання основних фундаментальних положень матеріалу, що вивчається, та їх практичного застосування; – вміння розв'язувати прості практичні задачі 	<ul style="list-style-type: none"> – невміння давати аргументовані відповіді на запитання; – невміння аналізувати викладений матеріал і виконувати розрахунки; – невміння розв'язувати складні практичні задачі
60–63	E	Задовільно	<ul style="list-style-type: none"> – знання основних фундаментальних положень матеріалу, – вміння розв'язувати найпростіші практичні задачі 	<ul style="list-style-type: none"> – незнання окремих (непринципових) питань з матеріалу; – невміння послідовно і аргументовано висловлювати думку; – невміння застосовувати теоретичні положення при розв'язанні практичних задач
1	2	3	4	5

35–59	FX	Незадовільно	–	– незнання основних фундаментальних положень навчального матеріалу; – істотні помилки у відповідях на запитання; – невміння розв'язувати прості практичні задачі
1-34 (на комісії)	F	Незадовільно	–	– повна відсутність знань значної частини навчального матеріалу; – істотні помилки у відповідях на запитання; – незнання основних фундаментальних положень; – невміння орієнтуватися під час розв'язання простих практичних задач

Переведення позитивної оцінки фахового вступного випробування для вступу на навчання для здобуття ступеня бакалавра на основі молодшого спеціаліста в шкалу 100-200, згідно Додатку 3 Правил прийому до НТУ «ХПІ» в 2021 році.

Схвалено на засіданні вченої ради інституту
Протокол № 2 від 23.02.2021 р.

Голова вченої ради ННІ ЕММБ,
голова фахової атестаційної комісії

Олександр МАНОЙЛЕНКО

Член фахової атестаційної комісії

Петро ПЕРЕРВА

*Освітня програма «Економіка»
Конкурсна пропозиція «Цифрова економіка»*

АНОТАЦІЯ

Метою фахового випробування вступників для участі в конкурсі щодо зарахування на 2 курс навчання за освітньо-кваліфікаційним рівнем «бакалавр» є:

- визначення рівня підготовки вступників з дисциплін фундаментального циклу;

- з'ясування рівня систематизації та узагальнення теоретичних знань та практичних навичок самостійної роботи.

Програма вступного фахового випробування складена на основі тем з наступних дисциплін: «Політична економія», «Мікроекономіка», «Інформатика».

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

Розділ 1. Політична економія

Тема 1. Предмет та метод політичної економії.

Суспільство та економіка. Економічні ресурси та економічний механізм. Проблема ефективності функціонування економіки. Метод політичної економії.

Тема 2. Економічні системи та власність.

Сутність та основні типи економічних систем. Власність: економічний зміст та форми. Трансформація власності в Україні.

Тема 3. Товарне виробництво та ринок.

Загальні основи товарного виробництва. Ринок та його функції. Види та моделі ринку. Попит. Закон попиту. Крива попиту. Детермінанти попиту. Еластичність попиту. Пропозиція. Закон пропозиції. Крива пропозиції. Детермінанти пропозиції. Еластичність пропозиції. Ринкова рівновага та фактори її порушення. Визначення ціни товару. Гроші: сутність, функції, роль у ринковому господарстві. Ринкова інфраструктура та її становлення в Україні.

Тема 4. Теорія виробництва. Підприємство та фірма в економічній системі.

Підприємство та підприємницьке середовище. Роль виробничого підприємства в економічній системі. Виробнича функція та проблема ефективності використання ресурсів. Виробничі витрати: сутність, види, розрахунок. Прибуток та рентабельність.

Тема 5. Конкуренція та монополія.

Ринок досконалої конкуренції: характеристика ринку та виробника, який намагається максимізувати прибуток. Монопольний ринок: характеристика ринку та виробника, який намагається максимізувати прибуток. Соціально-економічні наслідки монополізації ринку. Монополістична конкуренція: характеристика ринку. Реклама як засіб стимулювання збуту. Олігополія: характеристика ринку; моделі ціноутворення.

Тема 6. Прибутки та їх розподіл

Теоретичні концепції джерел прибутків та принципів їх розподілення (концепція трудової вартості та доданої вартості; концепція граничної продуктивності ресурсів). Особливості формування прибутків на ринках різних економічних ресурсів. Джерела та принципи розподілення заробітної плати у відповідності до концепції трудової вартості та доданої вартості, а також концепції граничної продуктивності ресурсів. Джерела підприємницького доходу та прибутку, відсотка, ренти на базі концепції трудової вартості та доданої вартості, а також концепції граничної продуктивності ресурсів. Роль нерівності розподілу доходів у функціонуванні економіки. Крива Лоренца. Коефіцієнт Джині.

Тема 7. Гроші. Банки. Фінанси.

Гроші та грошовий обіг. Кредитна система і її функціонування. Фінанси та Державний бюджет. Податки та оподаткування. Інфляція.

Тема 8. Суспільне відтворення та економічне зростання.

Економічна сутність процесу відтворення у суспільному масштабі. Оцінка результатів відтворення. Макроекономічна рівновага та її забезпечення. Порушення макроекономічної рівноваги. Економічний цикл та його фази. Економічне зростання: закономірності та національні проблеми.

Тема 9. Держава в економічній системі.

Необхідність, межі та методи державного втручання в економічні процеси. Основні напрямки державного регулювання економіки. Особливості державного впливу на економіку України у трансформаційний період.

Тема 10. Світове господарство та закономірності його розвитку.

Світове господарство: поняття, еволюція, організаційні форми, принципи економічного обміну. Форми зв'язків між учасникам світового господарства.

Розділ 2. Мікроекономіка

Тема 1. Предмет та метод мікроекономіки

Предмет мікроекономіки. Суб'єкти мікроекономічних процесів. Цілі, обмеження та раціональний вибір. Метод мікроекономіки.

Тема 2. Теорія граничної корисності та поведінка споживача

Поняття корисності. Сукупна та гранична корисність. Закон спадної граничної корисності. Кардиналістська теорія поведінки споживача. Кардиналістська функція попиту на благо.

Тема 3. Ординалістська теорія поведінки споживача

Система переваг споживача та її основні гіпотези. Криві байдужості та їх властивості. Бюджетні обмеження та можливості споживача. Оптимальний споживчий вибір.

Тема 4. Моделювання поведінки споживача на ринку товарів

Індивідуальний попит та споживчий надлишок. Зміна стану споживача зі зміною його бюджету. Формування кривої “дохід — споживання”. Зміна стану споживача зі зміною цін товарів. Формування кривої “ціна — споживання”.

Тема 5. Підприємство як виробнича система

Підприємство у ринковій системі. Фактори виробництва. Виробнича функція.

Тема 6. Виробничі витрати та оптимальний обсяг виробництва

Виробничі витрати: сутність, види, розрахунок. Оптимум товаровиробника та його різновиди. Функція індивідуальної пропозиції. Розширення виробничої діяльності підприємства у короткому та довгому часових інтервалах.

Тема 7. Ринковий попит та ринкова пропозиція. Рівновага локальних ринків

Ринковий попит, його детермінанти та еластичність. Ринкова пропозиція, її детермінанти та еластичність. Рівновага ринку: можливість, види, фактори порушення.

Тема 8. Оцінка та прогнозування наслідків зміни ринкових умов

Оцінка та прогнозування зміни ринкових змінних. Оцінка та прогнозування наслідків державного регулювання ринку.

Тема 9. Поведінка економічних суб'єктів на ринку досконалої конкуренції

Характеристика ринку досконалої конкуренції. Ринковий попит та ринкова пропозиція. Структура ринку у короткому часовому інтервалі. Рівновага фірми та ринку у довгому часовому інтервалі.

Тема 10. Поведінка економічних суб'єктів на монопольному ринку

Характеристика монопольного ринку. Поняття та вимірювання ступеня ринкової влади. Максимізація прибутку монополією. Диверсифікація цін: поняття та методи.

Тема 11. Поведінка економічних суб'єктів на ринку монополістичної конкуренції

Характеристика ринку монополістичної конкуренції. Ціноутворення за умов монополістичної конкуренції. Методи стимулювання попиту.

Тема 12. Поведінка економічних суб'єктів на ринку олігополії

Характеристика ринку – олігополії. Олігопольний ринок гомогенного блага. Олігопольний ринок гетерогенного блага.

Тема 13. Поведінка економічних суб'єктів на ринку економічних ресурсів.

Основні характеристики та особливості ринків економічних ресурсів. Ринок праці та його моделі. Ринок природних ресурсів. Ринок капіталу. Капітал: поняття та види. Інновації, їх технічний та економічний потенціал. Ризики інноваційних проектів.

Розділ 3. Інформатика

Тема 1. Призначення ПК та його основних частин. Призначення операційної системи. Файлова система. Призначення елементів робочого столу ОС MS Windows. Використання програм "Мой компьютер" та "Проводник"

Тема 2. Текстовий редактор MS Word 7. Елементи інтерфейсу програм пакету MS Office. Принципи формування та редагування текстової документації, таблиць, колонок і списків. Створення та редагування графічних об'єктів, формул. Обмін інформацією з іншими програмами.

Тема 3. Табличний процесор MS Excel 7. Принципи побудови та обробки документації в формі таблиць. Форматування таблиць. Виконання розрахунків у таблицях: використання формул та функцій для обробки табличних даних. Побудова графіків та діаграм. Використання можливостей табличного процесора для розв'язку прикладних задач.

Тема 4. MS Access 7. Поняття база даних. Створення баз даних та таблиць даних. Прийоми роботи з записами даних. Автоматизація роботи з таблицями даних – створення запитів, форм та звітів.

Тема 5. MS Power Point 7. Створення баз даних та таблиць даних. Обробка записів даних. Робота з вікном команд. Виконання розрахунків.

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ:

Розділ 1. Політична економія

1. Економічна система: поняття та складові елементи. Економічні ресурси та економічний механізм. Види ресурсів.
2. Обмеженість економічних ресурсів і проблема вибору.
3. Крива виробничих можливостей: сутність, умови побудови, характеристики, сфера застосування.
4. Принципи диференціації економічних систем. Типи економічних систем та їх характеристики.
5. Поняття власності та його елементи. Форми власності. Роль пануючої форми власності у формуванні характерних рис економічної системи.
6. Товарне виробництво - основа економічних систем ринкового типу. Поняття товарного виробництва, його еволюція.
7. Сутність і функції ринку.
8. Структура ринку. Поняття інфраструктури та її особливості в умовах різних ринків.
9. Товарна біржа. Види угод, що укладаються на товарній біржі.
10. Цінні папери: поняття, основні види, характеристики. Функціонування фондової біржі. Біржові індекси.
11. Моделі товарного ринку та їх характеристики. Диференціація моделей ринку за ступенем конкурентності (ступеня ринкової влади).
12. Попит. Закон попиту. Крива попиту. Детермінанти попиту.
13. Пропозиція. Закон пропозиції. Крива пропозиції. Детермінанти пропозиції.
14. Поняття еластичності попиту. Коефіцієнт еластичності попиту за ціною: економічна сутність і розрахунок.
15. Поняття еластичності пропозиції. Коефіцієнт еластичності пропозиції за ціною : економічна сутність і розрахунок.
16. Ринкова рівновага: поняття і чинники порушення.
17. Формування ціни товару споживачем: корисність і запас. Закон убуття граничної корисності.
18. Формування ціни товару з позицій виробника. Теорія трудової вартості і додаткової вартості. Теорія граничної продуктивності економічних ресурсів.
19. Гроші: поняття, функції, еволюція.
20. Підприємство і фірма в економічній системі.
21. Виробнича функція: поняття, формальне подання.
22. Закон убуття граничної продуктивності економічних ресурсів і межі його дії.

23. Економічні витрати : поняття, види , розрахунок.
24. Середні витрати і ефект масштабу.
25. Граничні витрати і граничний дохід. Принцип визначення обсягу виробництва, що максимізує прибуток .
26. Прибуток і його роль у функціонуванні підприємства. Прибуток бухгалтерський, нормальний та економічний.
27. Показники ефективності функціонування підприємства.
28. Ринок досконалої конкуренції: поняття, характеристики. Принцип визначення ринкової ціни.
29. Способи визначення обсягу виробництва, що дозволяє максимізувати прибуток або мінімізувати збитки. Алгоритм застосування кожного способу.
30. Ринок монополії: поняття, характеристики, принцип визначення ринкової ціни. Наслідки монополізації ринку. Державна антимонопольна політика.
31. Ринок монополістичної конкуренції: характеристика, відмінні риси, принцип визначення ринкової ціни. Реклама у функціонуванні даного ринку.
32. Ринок олігополії: характеристика, особливості поведінки виробників, що вступили і не вступили в таємну змову.
33. Основні теоретичні концепції джерел доходів та принципів їх розподілу.
34. Види доходів та їх характеристика.
35. Нерівність в розподілі доходів, його економічні та соціальні наслідки. Крива Лоренца і її характеристика.
36. Гроші: сутність, еволюція, роль у функціонуванні ринкового господарства.
37. Попит на гроші: поняття і структура.
38. Пропозиція грошей: джерела та механізм. Види грошово -кредитної політики.
39. Умови рівноваги ринку грошей. Роль банківського відсотка у функціонуванні економіки.
40. Кредитна система: поняття, структура, функціонування. Функції Нацбанку. Основні операції комерційних банків. Інструменти регулювання Нацбанком діяльності комерційних.
41. Фінанси: поняття, фінансова система, державний бюджет, його доходи та витрати. Дефіцит і профіцит Державного бюджету. Методи фінансування дефіциту.
42. Податки : поняття, види , функції. Крива Лаффера та її характеристика.
43. Інфляція: поняття, причини, види, вимірювання, наслідки.

44. Антиінфляційна політика держави: стратегія і тактика.
45. Відтворення в масштабах суспільства і оцінка його результатів. ВВП, ЧНП, НД та ін.
46. Розрахунок ВВП по потоках доходів і витрат.
47. Зайнятість і безробіття. Причини безробіття, вимір, види, наслідки, політика зайнятості. Вплив величини безробіття на величину ВВП (закон Оукена).
48. Сукупний попит і сукупна пропозиція: поняття, детермінанти, співвідношення. Умови макроекономічної рівноваги.
49. Фактори порушення макрорівноваги. Циклічність економічних процесів.
50. Економічний цикл і його фази. Характеристика фаз циклу.
51. Економічне зростання: поняття, види, фактори.
52. Необхідність і методи державного втручання в економічні процеси.
53. Світове господарство: поняття, форми світогосподарських зв'язків, їх характеристика і роль у функціонуванні національних економічних систем.

Розділ 2. Мікроекономіка

1. Кардиналістська теорія поведінки споживача. Визначення оптимальної структури споживання та функції індивідуального попиту.
2. Ординалістська теорія поведінки споживача. Основні гіпотези. Функція корисності. Крива байдужості: визначення, основні властивості, гранична норма заміщення товарів. Різновиди функцій корисності та відповідних кривих байдужості. Бюджетне рівняння та його графічна інтерпретація. Економічний зміст характеристик бюджетної лінії. Оптимальний вибір споживача: економічна, графічна та аналітична інтерпретація.
3. Зміна стану споживача за умов зміни його бюджету. Формування кривої “дохід – споживання” для різних видів товарів.
4. Зміна стану споживача за умов зміни цін товарів. Формування кривої індивідуального попиту (“ціна – споживання”). Ефект Слуцького-Хікса та його складові. Парадокс Гіффена.
5. Визначення ступеня ризику рішень споживача. Методи зменшення ризикованості його дій.
6. Підприємство як суб’єкт ринкових відносин. Фактори виробництва.
7. Виробнича функція. Виробнича функція у короткому часовому інтервалі. Валовий продукт, середній та граничний продукт змінного ресурсу: економічний зміст, графічна та аналітична інтерпретація. Еластичність обсягу виробництва за змінним економічним ресурсом. Закон “спадної” віддачі змінного ресурсу.

8. Виробнича функція у довгому часовому інтервалі. Ізокванта: визначення, основні властивості, гранична норма технічного заміщення економічних ресурсів. Різновиди виробничих функцій та відповідні форми ізоквант. Степенева виробнича функція.

9. Виробничі витрати: сутність, різновиди, розрахунок. Функція витрат та її графічна інтерпретація. Валові, середні та граничні витрати: економічний зміст та графічне представлення. Еластичність обсягу витрат за обсягом виробництва.

10. Оптимальна структура економічних ресурсів: економічний зміст, правила оптимізації для випадку мінімізації витрат та випадку максимізації прибутку.

11. Розвиток виробництва: сутність, види, особливості розширення виробництва у короткому та довгому часових інтервалах. Висновок із теореми Вікселя-Джонсона. Побудова кривої індивідуальної пропозиції виробника.

12. Ринковий попит: сутність, детермінанти, побудова функції. Прямі та перехресні цінові еластичності ринкового попиту. Еластичність за доходом. Графіки функцій Торнквіста.

13. Ринкова пропозиція: сутність, детермінанти, побудова функції. Прямі та перехресні цінові еластичності пропозиції. Еластичність пропозиції у різних часових інтервалах.

14. Ринкова рівновага: визначення, сталість за Вальрасом та Маршаллом. Фактори порушення ринкової рівноваги та аналіз їх дії. Аналіз наслідків введення по товарного податку у випадках різної еластичності попиту. Правило визначення зміни ринкової ціни при введенні по товарного податку.

15. Ринок досконалої конкуренції: загальна характеристика, структура ринку у короткому та довгому часових інтервалах.

16. Монопольний ринок: загальна характеристика, ринкова влада та її показники. Методи максимізації прибутку (встановлення монопольної ціни за правилом “великого пальця” та цінова дискримінація).

17. Ринок монополістичної конкуренції: загальна характеристика, визначення функцій мінімального та максимального попиту на продукцію виробника, характеристика стану ринку та фірми у короткому та довгому часових інтервалах. Методи стимулювання збуту.

18. Ринок – олігополія: загальна характеристика, особливості поведінки виробника у ринках гомогенного та гетерогенного благ. Модель Курно. Модель Штакельберга. Картель. Модель “ламаної кривої попиту”. Ціноутворення за лідером.

19. Особливості ринків економічних ресурсів. Умови максимізації ефективності використання економічного ресурсу.

Розділ 3. Інформатика

1. Призначення ПК та його основних частин. Призначення операційної системи. Файлова система. Призначення елементів робочого столу ОС MS Windows. Використання програм "Мой компьютер" та "Проводник".

2. Текстовий редактор MS Word 97. Елементи інтерфейсу програм пакету MS Office. Принципи формування та редагування текстової документації, таблиць, колонок і списків.

3. Створення та редагування графічних об'єктів, формул. Обмін інформацією з іншими програмами.

4. Табличний процесор MS Excel 97. Принципи побудови та обробки документації в формі таблиць.

5. Табличний процесор MS Excel 97. Форматування таблиць. Виконання розрахунків у таблицях: використання формул та функцій для обробки табличних даних.

6. Табличний процесор MS Excel 97. Побудова графіків та діаграм.

7. Табличний процесор MS Excel 97. Використання можливостей табличного процесора для розв'язку прикладних задач.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Экономическая теория: Учебник/С.В.Мочерный, В.К.Симоненко, В.В. Секретарюк, А.А.Устенко; Под ред. С.В.Мочерного. -2-е изд., испр. и доп. – К.: О-во «Знання», КОО, 2003.-662 с.

2. Экономика:Учебник/Под ред.доц. А.С. Булатова. - М.: Издательство БЕК, 1995. - 632 с.

3. К.Макконнелл, С.Брю. Экономикс: Принципы, проблемы и политика. В 2 т.: Пер. с англ 11-го изд.- М.:Республика, 1992.

4. Перехідна економіка: Підручник / В.М.Геєць, Є.Г.Панченко, Е.М.Лібанова та ін.; За ред. В.М.Гейця.-К.: Вища школа, 2003.-591 с.:іл.

5. Основы экономической теории. Обучающий курс.-Электронное учебное пособие.

7. Ястремський О.І., Гриценко О.Г. Основи мікроекономіки.-К.:КОО.1998.

8. Гребенников П.И., Леусский А.И., Тарасевич Л.С. Микроэкономика.-СПб.:Изд-во СПбУЭФ.1996.

9. Долан Э., Линдсей Д. Мирозкономика.-СПб.1994.
10. Піндайк Р.С., Рубінфелд Д.Л. Мікроекономіка.-К.:Основи. 1996.
12. Гамільтон Д. Методичний посібник до «Мікроекономіки» Р.Піндайка та Д.Рубінфелда.-К.:Основи.1996.
13. Замков О.О., Толстопятенко А.В., Черемных Ю.Н. Математические методы в экономике.-М.:МГУ. Изд-во «ДИС».1998.
15. Тигова Т.Н. Микроэкономика: Краткий курс лекций.-К.:МАУП.2003.68с.
16. Конохова З.П. Микроэкономика. Учебно-методическое пособие.-Х.:ХПИ. 1999.
17. В.П.Бусыгин, Е.В Желободько, А.А.Цыплаков. Микроэкономика - третий уровень.- Новосибирск: Изд-во НГУ, 2003.-704с.
18. Руденко В.Д., Макарчук О.М., Патланжоглу М.О. Практичний курс інформатики. – К.: Фенікс, 1997. – 304 с.
19. Фигурнов В.Э. IBM PC для пользователя. – М.: ИНФРА-М, 1999. – 640 с.
20. Леонтьев В. Новейшая энциклопедия персонального компьютера. – М.: ОЛМА-ПРЕСС, 1999. – 640 с.
21. Карпова Т.С. Базы данных: модели, разработка, реализация. – СПб: Питер, 2001. – 304 с.
22. Харрингтон Д.Л. Проектирование баз данных. Просто и доступно. – М.: Лори, 2000. – 230 с.
23. Дьяконов В.П., Авраменкова И.В. MathCAD 7.0 в математике, физике и в Internet. – М.: Нолидж, 1998. – 345 с.
24. Очков В.Ф. MathCAD 7 Pro для студентов и инженеров. – М.: КомпьютерПресс, 1998. – 384 с.
25. Сердюченко В.Я. Розробка алгоритмів та програмування на мові Turbo Pascal. – Харків: ВПК “Парітет” ЛТД, 1995. – 352 с.
26. Стоцкий Ю. Самоучитель по Office 2000. - СПб: Питер, 1997. – 576 с.
27. Дженнингс Р. Использование Access 97. – К.: Вильямс, 1998. – 994 с.
28. Інформтика та комп'ютерна техніка. Методичні вказівки до лабораторних робіт з розділу "Системи управління базами даних"/ Марченко К.М. – Кіровоград: КДТУ, 2003. – 43 с.
29. С. Коупстейк. MS Office 97. – М.: Бином, 1997. – 224 с.
30. Федунець А.Д. Пакети програм офісного призначення. – Кіровоград: Народне слово, 2000. – 272 с.

31. Камарда Б. Использование Microsoft Word 97. – К., М., СПб.: Вильямс, 1998. – 800 с.
32. Холберг Б., Кинкаф Ш., Рей Б. Использование Microsoft Excel 97. – К., М., СПб.: Вильямс, 1998. – 736 с.
33. MathCAD 7.0 для студентів технічних спеціальностей / Федунець А.Д., Сторожевський І.М., Лисенко В.М. – Кіровоград: КДТУ, 1999. – 113 с.
34. MathCAD. Практичний poradник для розв'язування прикладних задач / Федунець А.Д., Сторожевський І.М., Лисенко В.М., Берневек Т.П. – Кіровоград: КДТУ, 1999. – 304 с.
35. Лабораторний практикум з інформатики, комп'ютерної техніки і програмного забезпечення для студентів технічних спеціальностей / Федунець А.Д., Лисенко В.М. – Кіровоград: КДТУ, 2000. – 110 с.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ, СТРУКТУРА ОЦІНКИ, І ПОРЯДОК ОЦІНЮВАННЯ ПІДГОТОВЛЕННОСТІ ВСТУПНИКІВ

При оцінюванні знань за основу слід брати повноту і правильність виконання завдань. Загальна оцінка визначається як середня виважена з оцінок відповідей на усі запитання.

Рейтингова оцінка, бали	Оцінка ECTS та її значення	Національна оцінка	Критерії оцінювання	
			позитивні	негативні
1	2	3	4	5
90–100	A	Відмінно	<ul style="list-style-type: none"> – глибоке знання навчального матеріалу, що міститься в літературних джерелах; – вміння аналізувати явища, які вивчаються, в їхньому взаємозв'язку і розвитку; – вміння проводити теоретичні розрахунки; – відповіді на запитання чіткі, лаконічні, логічно-послідовні; – вміння розв'язувати складні практичні задачі 	<p>Відповіді на запитання можуть містити незначні неточності</p>
75–81	C	Добре	<ul style="list-style-type: none"> – міцні знання матеріалу, що вивчається, та його практичного застосування; – вміння давати аргументовані відповіді на запитання і проводити теоретичні розрахунки; – вміння розв'язувати практичні задачі 	<p>– невміння використовувати теоретичні знання для розв'язування складних практичних задач</p>

1	2	3	4	5
64–74	D	Задові- льно	<ul style="list-style-type: none"> – знання основних фунда- ментальних положень ма- теріалу, що вивчається, та їх практичного застосу- вання; – вміння розв’язувати прості практичні задачі 	<ul style="list-style-type: none"> – невміння давати аргументовані від- повіді на запитання; – невміння аналізу- вати викладений ма- теріал і виконувати розрахунки; – невміння розв’язу- вати складні прак- тичні задачі
60–63	E	Задові- льно	<ul style="list-style-type: none"> – знання основних фунда- ментальних положень ма- теріалу, – вміння розв’язувати най- простіші практичні задачі 	<ul style="list-style-type: none"> – незнання окремих (непринципових) питань з матеріалу; – невміння послідо- вно і аргументовано висловлювати думку; – невміння застосо- вувати теоретичні положення при розв’язанні практич- них задач
35–59	FX	Неза- дові- льно	–	<ul style="list-style-type: none"> – незнання основних фундаментальних положень навчаль- ного матеріалу; – істотні помилки у відповідях на запи- тання; – невміння розв’язу- вати прості практи- чні задачі

1	2	3	4	5
1-34 (на комісії)	F	Незадовільно	–	– повна відсутність знань значної частини навчального матеріалу; – істотні помилки у відповідях на запитання; – незнання основних фундаментальних положень; – невміння орієнтуватися під час розв'язання простих практичних задач

Переведення позитивної оцінки фахового вступного випробування для вступу на навчання для здобуття ступеня бакалавра на основі молодшого спеціаліста та магістра в шкалу 100-200, згідно Додатку 3 Правил прийому до НТУ «ХПІ» в 2021 році.

Схвалено на засіданні вченої ради ННІ ЕМББ.

Протокол № 2 від 23.02.2021 р.

Голова вченої ради ННІ ЕМББ,
голова фахової атестаційної комісії

Олександр МАНОЙЛЕНКО

Член фахової атестаційної комісії

Віктор ЗАРУБА

**СПЕЦІАЛЬНІСТЬ 071 ОБЛІК І ОПОДАТКУВАННЯ
ОСВІТНЯ ПРОГРАМА «ОБЛІК, АУДИТ І ОПОДАТКУВАННЯ»**

Конкурсні пропозиції:

облік, аудит і оподаткування (2 курс);

облік, аудит і оподаткування (3 курс та 1 скорочений);

бізнес-аналітика (2 курс);

бізнес-аналітика (3 курс);

АНОТАЦІЯ

Вступне фахове випробування – це перевірка рівня знань, умінь та навичок особи з конкурсних предметів, з навчальних дисциплін за програмою вищого навчального закладу, рівня здібностей до певного виду діяльності, що проводиться з метою оцінювання зазначеного рівня для конкурсного відбору до вищого навчального закладу у формі іспиту.

Вимоги до вступних випробувань базуються на нормативних формах державної атестації осіб, які навчаються у вищих навчальних закладах.

Підготовка фахівця в галузі бухгалтерського обліку в сучасних умовах – надзвичайно складний та динамічний процес, який вимагає оперативного врахування появи специфічних багаторівневих систем освіти та частих змін діючого законодавства, розробки нових підходів до методики і техніки викладання спеціальних дисциплін тощо.

Мета фахового вступного випробування полягає у визначенні рівня підготовленості вступників, які бажають навчатись у Національному технічному університеті «Харківський політехнічний інститут» за спеціальністю 071 «Облік і оподаткування».

Фахове випробування передбачає висвітлення знань з циклу фундаментальних та загальноекономічних дисциплін, що дозволяє оцінити гуманітарний світогляд вступника, а також визначити рівень інтелектуального потенціалу абітурієнта.

Під час підготовки до випробування необхідно звернути увагу на те, що абітурієнт повинен:

знати: основи економічної теорії та економічної інформатики;

вміти:

- продемонструвати знання та уміння на рівні, що забезпечують можливість аналізувати, оцінювати і порівнювати альтернативи;
- працювати з сучасними комп'ютерними технологіями.

Програма вступного випробування за фахом на здобуття першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 071 «Облік і оподаткування» галузі знань 07 «Управління та адміністрування» НТУ «ХПІ» за конкурсною пропозицією «Облік, аудит і оподаткування» складена на основі тем з наступних дисциплін:

1. Економічна теорія.
2. Економічна інформатика.

Організація вступного випробування здійснюється відповідно до Положення про приймальну комісію Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут».

До участі у вступних випробуваннях допускаються кандидати, які дотрималися усіх норм і правил, передбачених чинним законодавством, зокрема «Правил прийому» до НТУ «ХПІ».

***Освітня програма «Облік, аудит і оподаткування»
Конкурсні пропозиції: облік, аудит і оподаткування (2 курс);***

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

I. ЕКОНОМІЧНА ТЕОРІЯ

Альтернативні теорії формування вартості товарів і послуг. Амортизація та відтворення основного капіталу. Аналіз різними школами предмету економічної теорії. Банки, їх види та функції. Валютні ринки. Вартість, споживна вартість та цінність товару. Кейнсіанська концепція економічної політики. Неоліберальна та монетаристська концепції економічної політики.

Види і форми власності та форми господарювання. Визначення відносин власності. Види конкуренції. Всесвітній ринок товарів і послуг.

Концепції виникнення та суті грошей. Генезис, природа і джерела позичкового капіталу. Грошова маса, її структура та агреговані показники. Грошовий ринок.

Держава як суб'єкт ринкового господарства. Цілі, функції та механізми впливу держави на ринкову економіку.

Державний бюджет і позабюджетні фонди. Державні витрати та дефіцит бюджету, джерела покриття бюджетного дефіциту. Державний борг. Місцеві бюджети. Консолідований бюджет.

Сутність і структура податків. Податкова система в Україні.

Джерела доходів населення. Економічна система, її сутність та структурні елементи. Економічні категорії, закони та принципи. Економічні потреби суспільства, їх суть і структура. Ефективність виробництва, її економічні та соціальні показники. Загальні форми організації суспільного виробництва.

Закон вартості, його сутність та функції. Закон попиту і пропозиції. Заробітна плата як ціна товару «робоча сила» та форма розподілу за результатами праці.

Земельний податок. Ринок землі. Капітал і витрати виробництва. Час обороту капіталу та його складові частини.

Концепції витрат виробництва. Колективна форма власності. Кооперативні господарства.

Міжнародна економічна інтеграція та її організаційні форми. Міграція населення і світовий ринок праці. Світова торгівля: сутність та структура.

Об'єктивна зумовленість та сутність економічної інфраструктури.

Продуктивні сили як матеріальна основа економічної системи. Зайнятість, її суть і форми. Причини та форми безробіття.

Номінальні та реальні доходи. Прожитковий мінімум. Споживча корзина.

Складові частини сучасної економічної теорії. Позитивна та нормативна економічна теорія. Становлення і основні етапи розвитку економічної теорії як науки.

Рекомендована література:

1. Економічна теорія: Політекономія: Підручник / за ред. В.Д. Базилевича; Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. — 9-те вид., доповн. — К.: Знання, 2014. — 710 с.
2. Економічна теорія. Основи економічної теорії / навч. посіб. / М. А. Слатвінський. — Умань : ФОП Жовтий О. О. , 2014. — 202 с.
3. Костюк В. С. Економічна теорія: : навч. посіб. / Костюк В. С., Андрущенко А. М., Борейко І. П. — К.: Центр учбової літератури, 2009. — 282 с
4. Мочерний С. В. Політична економія: навч. посіб. / Мочерний С. В., Мочерна Я. С.. - 2-ге вид., виправ. і доп. - К. : Знання, 2007. - 684с.
5. Основи економічної теорії: підручник / За заг. ред. д-ра екон. наук,

II. ЕКОНОМІЧНА ІНФОРМАТИКА

Основні компоненти персонального комп'ютера (ПК). Периферійні пристрої персонального комп'ютера. Програмне забезпечення ПЕОМ. Короткий огляд сучасних операційних систем. Кількісна оцінка інформації і даних.

Предмет і зміст дисципліни. Дані, інформація і знання. Економічна інформація.

Класифікація інформаційних систем. Галузі застосування інформаційних систем в економіці. Інтегроване автоматизоване виробництво, планування і управління. Інтегровані економічні інформаційні системи. Основні поняття, компоненти та архітектура експертних систем. Функціональні можливості й характеристика експертних систем (ЕС). Причини виникнення необхідності в захисті інформації. Захист від комп'ютерних вірусів. Особливості захисту інформації у відкритих системах.

Класифікація мереж. Топологія мереж. Організація, структура, принципи роботи та сервіси Internet. Протоколи IP і TCP. Доменна система імен. World Wide Web. Електронна пошта. Платіжні системи в Інтернет. Основи електронної комерції.

Системи обробки тексту. Основи роботи з текстовим процесором MS Word. Електронні табличні процесори. Робота з даними у Microsoft Excel.

Редактор VBA. Програмування в Microsoft Excel. Об'єкти VBA Excel. Управління файлами за допомогою VBA. Виконання макросу.

Основні поняття баз даних (база даних, види моделей даних). Функціональні можливості СУБД. Основи технології роботи в СУБД. Інтерфейс програми Microsoft Access. Створення, заповнення, редагування, форматування бази даних. Створення форм, запитів на вибірку та звітів. Створення макросів. Обмін даними. Друк таблиць, запитів, форм та звітів.

Заголовки документів. Заголовки розділів документів. Абзаци. Поєднання з іншими документами. URL - Uniform Resource Locator. Звернення до певних розділів інших документів. Додаткові можливості форматування. Авторський стиль редагування. Цитати. Адреси. Стилi. Переривання рядка. Горизонтальна лінія. Внутрішні рисунки. Зовнішні рисунки, звуки і мультиплікація.

Рекомендована література:

1. Економічна інформатика : підручник / [Макарова М. В., Гаркуша С. В., Білоусько Т. М., Гаркуша О. В.] ; за заг. ред.. д.е.н., проф. М. В. Макарової. – Суми : Університетська книга, 2011. – 480 с.
2. Економічна інформатика : навч. посібник / [П. М. Грицюк, В. І. Бредюк, В. Б. Василів та ін.]. - Рівне : НУВГП, 2017. - 311 с.
3. Карпенко С. Г. Основи інформаційних систем і технологій: навч. посіб. / Карпенко С. Г., Іванов Є. О. — К.: МАУП, 2002. — 264 с.
4. Маслов В. П. Інформаційні системи і технології в економіці: навч. посіб. / В. П. Маслов. — К.: Слово, 2006. — 264 с.
5. Бахонський О. В. Табличний процесор Microsoft MS Excel: метод. вказівки до викон. лаб. робіт з дисципліни “Інформатика та комп’ютерна техніка” / Бахонський О. В., Бондарчук Ю. В., Іванов Є. О. - К.: МАУП, 2004. — 173 с.
6. Тарнавський Ю. А. Internet-технології: конспект лекцій / Ю. А. Тарнавський. — К.: МАУП, 2004. — 136 с.27

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

I. ЕКОНОМІЧНА ТЕОРІЯ

1. Альтернативні теорії формування вартості товарів і послуг.
2. Амортизація та відтворення основного капіталу. Фізичний та моральний знос основного капіталу.
3. Банк як економічна категорія. Банки їх види та функції.
4. Валютні курси. Конвертованість валют. Валютні ринки.
5. Вартість, споживна вартість та цінність товару.
6. Взаємодія попиту і пропозиції з ціною. Еластичність попиту і пропозиції.
7. Взаємозв’язок інтересів і потреб. Економічні потреби та інтереси – рушійна сила соціально-економічного розвитку.
8. Види і форми власності та форми господарювання. Визначення відносин власності. Право власності. Власність як економічна категорія.
9. Види конкуренції.
10. Грошовий обіг і його закони. Грошовий ринок.
11. Демографічні проблеми світу і шляхи її вирішення.
12. Держава як суб’єкт ринкового господарства. Цілі, функції та механізми впливу держави на ринкову економіку.
13. Державний бюджет і позабюджетні фонди.

14. Державні витрати та дефіцит бюджету, джерела покриття бюджетного дефіциту. Державний борг.
15. Джерела доходів населення. Доходи від власності та рентні доходи. Підприємницький дохід.
16. Економічна система, її сутність та структурні елементи.
17. Економічні категорії, закони та принципи. Система економічних законів.
18. Економічні потреби суспільства, їх суть і структура. Економічний закон зростання потреб. Формування потреб.
19. Ефективність виробництва, її економічні та соціальні показники.
20. Зайнятість, її суть і форми. Неповна зайнятість та рівень безробіття.
21. Закон попиту і пропозиції. Попит і пропозиція як елементи ринку.
22. Заробітна плата як ціна товару «робоча сила» та форма розподілу за результатами праці.
23. Земельний податок. Ринок землі.
24. Капітал і витрати виробництва. Час обороту капіталу та його складові частини.
25. Концепції витрат виробництва. Види витрат виробництва та особливості їх динаміки.
26. Кредитна система. Суть та функції кредиту.
27. Матеріальне і нематеріальне виробництво.
28. Міжнародна економічна інтеграція та її організаційні форми.
29. Міжнародний поділ праці та інтернаціоналізація економіки як основа формування світового господарства.
30. Оборот капіталу, його сутність. Швидкість обороту капіталу. Співвідношення категорій кругообіг і оборот капіталу.
31. Причини та форми безробіття.
32. Продуктивні сили як матеріальна основа економічної системи.
33. Прожитковий мінімум. Споживча корзина.
34. Світова торгівля: сутність та структура.
35. Становлення і основні етапи розвитку економічної теорії як науки.
36. Суспільне виробництво і відтворення. Зміст і структура виробництва.
37. Сутність доходу як економічної категорії. Доходи населення, їх види та джерела формування.
38. Сутність і структура державного бюджету.
39. Сутність і структура податків. Податкова система в Україні.

40.Сутність капіталу, його матеріально-речовий зміст і соціально-економічна форма.

41.Суть, причини та види інфляції. Стагфляція.

42.Тіньова економіка та її вплив на соціально-економічний розвиток.

43.Товар як фундаментальна категорія товарного виробництва.

44.Торговельний і платіжний баланс.

45.Форми та системи заробітної плати.

46.Функції грошей та їх еволюція.

II. ЕКОНОМІЧНА ІНФОРМАТИКА

1. Елементи вікна Windows. Панель інструментів Windows.
2. Способи відображення об'єктів у вікні Windows.
3. Провідник Windows Explorer, його основні функції.
4. Копіювання й переміщення об'єктів у Windows Explorer.
5. Робочий стіл Windows. Панель завдань Windows. Многовіконний інтерфейс Windows.
6. Файли й файлова структура Windows.
7. Установка й видалення додатків Windows.
8. Способи відображення об'єктів у вікні Windows.
9. Провідники Opera, Chrome, їх основні функції.
10. Копіювання й переміщення об'єктів у Opera, Chrome.
11. Створення таблиць та редагування таблиць редактора MS Word.
12. Робоче вікно редактора MS Word.
13. Перевірка правопису у редакторі MS Word.
14. Введення в текст спеціальних знаків у редакторі MS Word.
15. Створення документа у редакторі MS Word.
16. Робота зі стилями у редакторі MS Word.
17. Формування рисунків засобами MS Word.
18. Параметри сторінок у редакторі MS Word.
19. Нумерація сторінок, зміст і покажчики у редакторі MS Word.
20. Перевірка правопису у редакторі MS Excel.
21. Основні поняття електронних таблиць.
22. Форматування даних у редакторі MS Excel.
23. Абсолютні й відносні адреси ячеек у редакторі MS Excel. Діапазони MS Excel.

24. Стандартні функції у редакторі MS Excel.
25. Типи даних у редакторі MS Excel.
26. Майстер діаграм у редакторі MS Excel.
27. Масштабування документу на екрані й при друці у редакторі MS Excel.
28. Пункт меню «Дані» у редакторі MS Excel.
29. Захист даних і робочого аркуша у редакторі MS Excel.
30. Попередній перегляд інформації у редакторі MS Excel.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ, СТРУКТУРА ОЦІНКИ, І ПОРЯДОК ОЦІНЮВАННЯ ПІДГОТОВЛЕННОСТІ ВСТУПНИКІВ

При оцінювання знань за основу слід брати повноту і правильність виконання завдань. Загальна оцінка визначається як середня виважена з оцінок відповідей на усі запитання.

Рейтингова оцінка, бали	Оцінка ECTS та її значення	Національна оцінка	Критерії оцінювання	
			позитивні	негативні
1	2	3	4	5
90–100	A	Відмінно	<ul style="list-style-type: none"> – глибоке знання навчального матеріалу, що міститься в літературних джерелах; – вміння аналізувати явища, які вивчаються, в їхньому взаємозв'язку і розвитку; – вміння проводити теоретичні розрахунки; – відповіді на запитання чіткі, лаконічні, логічно-послідовні; – вміння розв'язувати складні практичні задачі 	<p>відповіді на запитання можуть містити незначні неточності</p>
75–81	C	Добре	<ul style="list-style-type: none"> – міцні знання матеріалу, що вивчається, та його практичного застосування; – вміння давати аргументовані відповіді на запитання і проводити теоретичні розрахунки; – вміння розв'язувати практичні задачі 	<p>– невміння використовувати теоретичні знання для розв'язування складних практичних задач</p>

1	2	3	4	5
64–74	D	Задовільно	<ul style="list-style-type: none"> – знання основних фундаментальних положень у матеріалу, що вивчається, та їх практичного застосування; – вміння розв’язувати прості практичні задачі 	<ul style="list-style-type: none"> – невміння давати аргументовані відповіді на запитання; – невміння аналізувати викладений у матеріалі і виконувати розрахунки; – невміння розв’язувати складні практичні задачі
60–63	E	Задовільно	<ul style="list-style-type: none"> – знання основних фундаментальних положень матеріалу, – вміння розв’язувати найпростіші практичні задачі 	<ul style="list-style-type: none"> – незнання окремих (непринципових) питань з матеріалу; – невміння послідовно і аргументовано висловлювати думку; – невміння застосувати теоретичні положення при розв’язанні практичних задач
35–59	FX	Незадовільно	–	<ul style="list-style-type: none"> – незнання основних фундаментальних положень навчального матеріалу; – істотні помилки у відповідях на запитання; – невміння розв’язувати прості практичні задачі

1	2	3	4	5
1-34 (на комісії)	F	Незадовільно	—	<ul style="list-style-type: none"> – повна відсутність знань значної частини навчального матеріалу; – істотні помилки у відповідях на запитання; – незнання основних фундаментальних положень; – невміння орієнтуватися під час розв'язання простих практичних задач

Переведення позитивної оцінки фахового вступного випробування для вступу на навчання для здобуття ступеня бакалавра на основі молодшого спеціаліста та магістра в шкалу 100-200, згідно Додатку 3 Правил прийому до НТУ «ХПІ» в 2021 році.

Схвалено на засіданні вченої ради Навчально-наукового інституту економіки, менеджменту і міжнародного бізнесу

Протокол № 2 від 23.02.2021 р.

Голова вченої ради ННІ ЕММБ,
голова фахової атестаційної комісії   Олександр МАНОЙЛЕНКО

Член фахової атестаційної комісії   Наталія ЯКИМЕНКО-ТЕРЕЩЕНКО

Освітня програма «Облік, аудит і оподаткування»
Конкурсна пропозиція «Облік, аудит і оподаткування»
 (1 курс скорочений та 3 курс)

АНОТАЦІЯ

Вступне фахове випробування – це перевірка рівня знань, умінь та навичок особи з конкурсних предметів, з навчальних дисциплін за програмою вищого навчального закладу, рівня здібностей до певного виду діяльності, що проводиться з метою оцінювання зазначеного рівня для конкурсного відбору до вищого навчального закладу у формі іспиту.

Вимоги до вступних випробувань базуються на нормативних формах державної атестації осіб, які навчаються у вищих навчальних закладах.

Підготовка фахівця в галузі бухгалтерського обліку в сучасних умовах – надзвичайно складний та динамічний процес, який вимагає оперативного врахування появи специфічних багаторівневих систем освіти та частих змін діючого законодавства, розробки нових підходів до методики і техніки викладання спеціальних дисциплін тощо.

Метою фахового випробування абітурієнтів для участі в конкурсі щодо зарахування на навчання за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти за спеціальністю 071 «Облік і оподаткування» галузі знань 07 «Управління та адміністрування» НТУ «ХПІ» є:

- визначення рівня підготовки молодших спеціалістів з основ бухгалтерського обліку, економічної інформатики та економіки підприємства, які б відповідали сучасним вимогам організації бізнесу суб'єктами господарювання;
- з'ясування рівня систематизації та узагальнення теоретичних знань та практичних навиків самостійної роботи для розв'язання конкретних економічних та виробничо-господарських завдань.

Фахове випробування передбачає висвітлення знань з циклу фундаментальних та загальноекономічних дисциплін, що дозволяє оцінити гуманітарний світогляд вступника, а також визначити рівень інтелектуального потенціалу абітурієнта.

Під час підготовки до випробування необхідно звернути увагу на те, що абітурієнт повинен:

знати: основи бухгалтерського обліку, економіки підприємства та економічної інформатики;

вміти:

- продемонструвати знання та уміння на рівні, що забезпечують можливість аналізувати, оцінювати і порівнювати альтернативи;
- працювати з сучасними комп'ютерними технологіями;
- використовувати професійно-профільовані знання і практичні навички в управлінні фінансово-господарською діяльністю підприємств;
- застосовувати теоретичні засади побудови бухгалтерського обліку, порядку бухгалтерського відображення господарських операцій та процесів;
- застосовувати у господарській практиці підприємства основні методичні прийоми і способи ведення бухгалтерського обліку та ін.

Програма вступного випробування за фахом на здобуття першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 071 «Облік і оподаткування» галузі знань 07 «Управління та адміністрування» НТУ «ХП» за конкурсною пропозицією «Облік, аудит і оподаткування» складена на основі тем з наступних дисциплін::

3. Бухгалтерський облік.

2. Економічна інформатика.

3. Економіка підприємства.

Організація вступного випробування здійснюється відповідно до Положення про приймальну комісію Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут».

До участі у вступних випробуваннях допускаються кандидати, які дотрималися усіх норм і правил, передбачених чинним законодавством, зокрема «Правил прийому» до НТУ «ХП».

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

І. БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК

Поняття господарського обліку, статистичний, бухгалтерський і оперативно-технічний обліку. Види обліку за обліковими функціями і сферами діяльності, користувачі бухгалтерського обліку. Диференціація та інтеграція видів обліку. Роль обліку в прийнятті управлінських рішень та контролі за їх виконанням. Мета, завдання, функції та принципи бухгалтерського обліку. Вимірники, що застосовуються в обліку. Історія розвитку бухгалтерського обліку. Взаємозв'язок та взаємозалежність бухгалтерського обліку як науки і практичної діяльності.

Предмет і об'єкт бухгалтерського обліку: відмінність і спільність. Класифікація господарських засобів за участю в обороті, ліквідністю, формою. Класифікація джерел утворення господарських засобів на власні і залучені. Термінами погашення зобов'язань. Сутність і класифікація господарських процесів.

Елементи методу бухгалтерського обліку. Групування елементів методу за стадіями господарського обліку. Сутність документування і інвентаризації, оцінки та калькуляції, рахунків та подвійного запису, балансу та звітності

Сутність бухгалтерської збалансованості. Поняття та функції балансу. Основне балансове рівняння. Історія балансу як одного з елементів методу бухгалтерського обліку. Структура та зміст балансу інших країн.

Структура та основи побудови балансу. Розділи, статті, валюта балансу. Види балансів. Групування статей активу балансу. Групування статей пасиву балансу.

Типи змін в балансі. Операції, що призводять до зростання валюти балансу. Операції, що призводять до зменшення валюти балансу. Операції, що не змінюють валюту балансу.

Поняття бухгалтерських рахунків, їх побудова. Будова активного рахунку. Будова пасивного рахунку. Взаємозв'язок будови рахунку з балансом. Класифікація рахунків бухгалтерського обліку: аналітичні і синтетичні.

Подвійний запис та його значення. Історія розвитку подвійного запису. Форми відображення подвійного запису при різних способах опрацювання облікової інформації. Поняття “стаття” та “контирівка” в обліку. Порядок складення бухгалтерських проводок, прості і складні кореспонденції.

Плани рахунків бухгалтерського обліку. Використання планів рахунків для підприємств за видами діяльності. Взаємозв'язок класів рахунків з балансом. Синтетичні рахунки і субрахунки в Плані рахунку і інструкції до його використання.

Узагальнення даних поточного бухгалтерського обліку. Порядок складання оборотної відомості за синтетичними рахунками, оборотної відомості за аналітичними рахунками. Порядок складання та перевірки оборотно-сальдової відомості. Шахова відомість. Значення і застосування оборотних відомостей у сучасних умовах використання автоматизованого бухгалтерського обліку.

Документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку. Відмінність та єдність документа і його матеріального носія. Шляхи удосконалення первинного обліку та бухгалтерської документації. Форма і види матеріальних носіїв документів.

Облікові реєстри за формою, будовою, порядком складання.

Виправлення помилок у первинних документах та облікових реєстрах. Спосіб додаткових записів та «червоного сторно». Коректурний спосіб виправлення помилок. Документи. В яких заборонено виправлення.

Форми ведення бухгалтерського обліку. Характеристика меморіальної форми обліку. Особливості журнально-ордерної форми обліку. Переваги автоматизованої форми обліку.

Інвентаризація в системі бухгалтерського обліку, її значення в управлінні підприємством. Порядок проведення інвентаризації. Обов'язкові випадки проведення інвентаризації. Відображення в обліку результатів інвентаризації.

Економічний зміст і завдання обліку грошових коштів та дебіторської заборгованості.

Облік касових операцій. Контроль касової дисципліни, штрафні санкції за порушення касової дисципліни. Поняття каси та ліміту каси. Порядок надходження готівки в касу, використання готівкових коштів підприємства та його документальне оформлення. Інвентаризація каси. Порядок складання касової книги. Складання прибуткових і видаткових касових ордерів, журналу їх реєстрації.

Економічний зміст і завдання обліку запасів. Визнання та класифікація запасів. Документування операцій з обліку запасів. Порядок складання прибуткового ордера, накладної, вимоги, лімітно-забірної картки.

Економічний зміст і завдання обліку необоротних активів.

Облік основних засобів. Класифікація і оцінка основних засобів. Облік ремонту основних засобів. Документування операцій з обліку основних засобів. Способи надходження основних засобів. Витрати, пов'язані з експлуатацією основних засобів. Способи вибуття основних засобів.

Облік малоцінних необоротних матеріальних активів. Документування операцій з малоцінними активами та нематеріальними активами.

Облік нематеріальних активів. Особливості визнання нематеріальних активів, їх класифікація. Документальне оформлення операцій з нематеріальними активами.

Облік зносу та амортизації основних засобів. кореспонденції з нарахування амортизації, операції зі зносом. Методи амортизації. Порядок складання відомості нарахування амортизації.

Форми та системи оплати праці. Облік використання робочого часу, облік виробітку. Документування розрахунків з оплати праці. Документування виплати заробітної плати.

Групування та склад витрат. Витрати за видами діяльності та елементами. Виробничі витрати та їх класифікація. Облік витрат виробничої собівартості продукції. Виробнича собівартість продукції.

Визнання та класифікація доходів підприємства. Види діяльності підприємства. Групування доходів і витрат на рахунках бухгалтерського обліку.

Сутність бухгалтерської звітності. Основні форми звітності і їх призначення. Терміни складання і подання звітності. Основні користувачі звітності.

Рекомендована література:

Основна

6. Білуха М. Т. Теорія бухгалтерського обліку: – Київ: 2008. – 692 с.;
7. Бутинець Т.А. Бухгалтерський облік: навч. посіб. / Т. А. Бутинець. - Житомир: ЖІТІ, 2008 – 672 с.
8. Грабова Н. М. Теорія бухгалтерського обліку: навч. посіб. / Н. М. Грабова. – Київ: А. С. К., 2009. – 223 с.
9. Кім Г. Бухгалтерський облік: первинні документи та порядок їх заповнення / Кім Г., Сопко В. В., Кім С. Г. – Київ: Центр навчальної літератури, 2006. – 440 с.
10. Нашкерська Г. В. Бухгалтерський облік: навч. посіб. – Київ: Центр навчальної літератури, 2009. – 464 с.
11. Садовська І.Б. Бухгалтерський облік: навч. посіб. – Луцьк: Навчально-видавничий відділ ЛНТУ, 2009. – 632 с.
12. Усач Б. Ф. Теорія бухгалтерського обліку / Усач Б. Ф., Шупренкова Р. К. . – К. : Знання, 2007. – 301 с.

Нормативно-правова

1. Податковий кодекс України
2. Закон України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні» від 16.07.99р. №996-14
3. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку № 7 "Основні засоби", затверджено наказом Міністерства фінансів України від 27.04.2000 р. N 92

4. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку № 8 "Нематеріальні активи", затверджено наказом Міністерства фінансів України від 18.10.99 р. N 242
5. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку № 9 "Запаси", затверджено Наказом Міністерства фінансів України від 20.10.99 N 246
6. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку № 10 "Дебіторська заборгованість", затверджено наказом Міністерства фінансів України від 08.10.99 N 237
7. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку № 15 "Дохід", затверджено наказом Міністерства фінансів України від 29.11.99 N 290
8. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку № 16 "Витрати", затверджено наказом Міністерства фінансів України від 31.12.99 N 318
9. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку № 26 "Виплати працівникам", затверджено наказом Міністерства фінансів України від 28.10.2003 N 601
10. Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку запасів: наказ МФУ від 10.01.07 р., №2
11. Про затвердження спрощеного Плану рахунків бухгалтерського обліку, затверджене Наказом МФУ від 19.04.01 № 186

II. ЕКОНОМІЧНА ІНФОРМАТИКА

Основні компоненти персонального комп'ютера (ПК). Периферійні пристрої персонального комп'ютера. Програмне забезпечення ПЕОМ. Короткий огляд сучасних операційних систем. Кількісна оцінка інформації і даних.

Предмет і зміст дисципліни. Дані, інформація і знання. Економічна інформація.

Класифікація інформаційних систем. Галузі застосування інформаційних систем в економіці. Інтегроване автоматизоване виробництво, планування і управління. Інтегровані економічні інформаційні системи. Основні поняття, компоненти та архітектура експертних систем. Функціональні можливості й характеристика експертних систем (ЕС). Причини виникнення необхідності в захисті інформації. Захист від комп'ютерних вірусів. Особливості захисту інформації у відкритих системах.

Класифікація мереж. Топологія мереж. Організація, структура, принципи роботи та сервіси Internet. Протоколи IP і TCP. Доменна система імен. World

Wide Web. Електронна пошта. Платіжні системи в Інтернет. Основи електронної комерції.

Системи обробки тексту. Основи роботи з текстовим процесором MS Word. Електронні табличні процесори. Робота з даними у Microsoft Excel.

Редактор VBA. Програмування в Microsoft Excel. Об'єкти VBA Excel. Управління файлами за допомогою VBA. Виконання макросу.

Основні поняття баз даних (база даних, види моделей даних). Функціональні можливості СУБД. Основи технології роботи в СУБД. Інтерфейс програми Microsoft Access. Створення, заповнення, редагування, форматування бази даних. Створення форм, запитів на вибірку та звітів. Створення макросів. Обмін даними. Друк таблиць, запитів, форм та звітів.

Заголовки документів. Заголовки розділів документів. Абзаци. Поєднання з іншими документами. URL - Uniform Resource Locator. Звернення до певних розділів інших документів. Додаткові можливості форматування. Авторський стиль редагування. Цитати. Адреси. Стилi. Переривання рядка. Горизонтальна лінія. Внутрішні рисунки. Зовнішні рисунки, звуки і мультиплікація.

Рекомендована література:

7. Економічна інформатика : підручник / [Макарова М. В., Гаркуша С. В., Білоусько Т. М., Гаркуша О. В.] ; за заг. ред.. д.е.н., проф. М. В. Макарової. – Суми : Університетська книга, 2011. – 480 с.

8. Економічна інформатика : навч. посібник / [П. М. Грицюк, В. І. Бредюк, В. Б. Василів та ін.]. - Рівне : НУВГП, 2017. - 311 с.

9. Карпенко С. Г. Основи інформаційних систем і технологій: навч. посіб. / Карпенко С. Г., Іванов Є. О. — К.: МАУП, 2002. — 264 с.

10. Маслов В. П. Інформаційні системи і технології в економіці: навч. посіб. / В. П. Маслов. — К.: Слово, 2006. — 264 с.

11. Бахонський О. В. Табличний процесор Microsoft MS Excel: метод. вказівки до викон. лаб. робіт з дисципліни “Інформатика та комп’ютерна техніка” / Бахонський О. В., Бондарчук Ю. В., Іванов Є. О. - К.: МАУП, 2004. — 173 с.

12. Тарнавський Ю. А. Internet-технології: конспект лекцій / Ю. А. Тарнавський. — К.: МАУП, 2004. — 136 с.27

III. ЕКОНОМІКА ПІДПРИЄМСТВА

Поняття підприємства та його місце в системі ринкових відносин. Економіко-правові основи функціонування підприємств та нормативи, що регулюють

їх діяльність. Класифікація промислових підприємств. Виробнича та загальна структури підприємств.

Характеристика ринкового середовища функціонування підприємств. Функції, принципи здійснення, форми, типи й моделі підприємницької діяльності. Формування підприємницького середовища та активізація підприємницької діяльності. Підприємницькі договори (контракти). Партнерські зв'язки та угоди (операції).

Суть управлінської діяльності. Основні принципи та методи управління підприємствами. Типи організаційних структур управління.

Напрямки вдосконалення управління. Визначення економічності апарату управління.

Поняття, класифікація та структура персоналу. Визначення чисельності працівників окремих категорій. Нормування праці на підприємстві.

Поняття й основні елементи системи управління персоналом підприємства. Форми й ефективність підготовки, перепідготовки і підвищення кваліфікації персоналу.

Характеристика та склад виробничих фондів. Поняття, класифікація і структура основних фондів. Оцінка основних фондів. Спрацювання (зношування) основних фондів. Види зношування.

Амортизація основних фондів. Норми амортизації. Нематеріальні ресурси та активи підприємств. Показники використання основних фондів.

Сутнісна характеристика оборотних коштів підприємств. Оборотні фонди їх матеріальний склад, структура та економічне призначення. Характеристика витрат майбутніх періодів. Фонди обігу їх склад та характеристика. Нормування та джерела утворення оборотних коштів. Кругообіг оборотних коштів. Показники використання та шляхи економії оборотних коштів.

Фінанси підприємств їх характеристика, склад та планування. Інвестиції, їх характеристика, структура і напрямки використання. Загальні положення методології визначення ефективності виробничих і фінансових інвестицій. Банківська система. Податкова система та взаємозв'язок з бюджетом. Цінні папери, фондові і валютні біржі.

Мета, принципи й методи прогнозування. Види, принципи і методи планування. Сутність та основні етапи стратегічного планування. Бізнес-планування: сутність і призначення. Тактичне й оперативне планування.

Характеристика та показники виробничої програми. Обґрунтування виробничої програми. Виробничі потужності підприємств: характеристика та види.

Шляхи покращення використання виробничої потужності підприємства.
Обґрунтування виробничих програми та потужності підприємства.

Технічний рівень продукції. Необхідність підвищення якості продукції.
Конкурентоспроможність. Рівні якості продукції. Показники якості продукції.
Стандартизація і сертифікація продукції. Економічна ефективність від поліпшення якості продукції.

Продуктивність праці. Основна і додаткова заробітні плати. Елементи тарифної системи.

Форми оплати праці. Склад загального фонду оплати праці. Доплати та надбавки до заробітної плати.

Поняття витрат підприємства. Види собівартості продукції. Показники собівартості. Ознаки групування витрат. Поділ витрат. Склад витрат на виробництво. Калькулювання.

Поняття ціни та її складові елементи. Функції цін. Елементи виробничих і споживчих цін. Поділ ціни за способом встановлення. ПДВ і акцизний збір. Методи ціноутворення.

Суть фінансової діяльності. Основні завдання фінансової діяльності. Форми фінансування підприємств. Фінансовий план.

Види прибутку. Джерела формування прибутку підприємства. Показники оцінки фінансового стану підприємства. Рентабельність. Основні фактори підвищення рентабельності. Показники ефективності використання активів.

Рекомендована література:

1. Економіка підприємства : підручник / за заг. ред. Н. В. Якименко-Терещенко. – Харків : Видавництво Іванченко І. С., 2018. – 451 с.
2. Економіка підприємства: навч. посіб. / за заг. ред. Л. С. Шевченко. – Харків: Нац. ун-т «Юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого», 2011. – 208 с.
3. Гетьман О. О. Економіка підприємства: Навч. посіб. — 2-ге видання / Гетьман О. О., Шаповал В. М. – К.: Центр учбової літератури, 2010. – 488 с.
4. Шваб Л.І. Економіка підприємства: Навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Л.І. Шваб. – К.: Каравела, 2004. – 568 с.
5. Економіка підприємства: Навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / В.С. Рижиков, В.А. Панков, Ровенська В.В., Підгора Є.А. – К.: Слово, 2004. – 272 с.

I. БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК

1. Поняття господарського обліку, види обліку.
2. Вимірники, що застосовуються в обліку.
3. Мета, завдання, функції та принципи бухгалтерського обліку.
4. Елементи методу бухгалтерського обліку.
5. Предмет та об'єкт бухгалтерського обліку.
6. Класифікація господарських засобів і джерел їх утворення, господарських процесів.
7. Сутність бухгалтерської збалансованості.
8. Поняття та функції балансу.
9. Структура та основи побудови балансу (розділи, статті, валюта балансу).
10. Види балансів. Типи змін в балансі. Групування статей активу балансу. Групування статей пасиву балансу.
11. Поняття бухгалтерських рахунків, їх побудова.
12. Подвійний запис та його значення.
13. Класифікація рахунків бухгалтерського обліку.
14. Узагальнення даних поточного бухгалтерського обліку.
15. Плани рахунків бухгалтерського обліку.
16. Калькулювання в системі бухгалтерського обліку.
17. Документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку.
18. виправлення помилок у первинних документах та облікових регістрах.
19. Форми ведення бухгалтерського обліку.
20. Інвентаризація в системі бухгалтерського обліку.
21. Облік коштів на рахунках в банку.
22. Облік касових операцій.
23. Поняття каси та ліміту каси.
24. Облік розрахунків з підзвітними особами. Службові відрядження в межах України та за кордон. Порядок складання Звіту про використання коштів: терміни звітування.
25. Облік виробничих запасів та готової продукції.
26. Облік основних засобів.
27. Облік малоцінних необоротних матеріальних активів.
28. Облік нематеріальних активів.

29. Облік зносу та амортизації основних засобів.
30. Облік допомоги з тимчасової непрацездатності.
31. Нарахування на фонд оплати праці та утримання з доходів фізичних осіб.
32. Облік витрат за видами діяльності та елементами.
33. Облік витрат виробничої собівартості продукції.
34. Облік витрат діяльності.
35. Облік доходів від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) та інших операційних доходів.

II. ЕКОНОМІЧНА ІНФОРМАТИКА

31. Елементи вікна Windows. Панель інструментів Windows.
32. Способи відображення об'єктів у вікні Windows.
33. Провідник Windows Explorer, його основні функції.
34. Копіювання й переміщення об'єктів у Windows Explorer.
35. Робочий стіл Windows. Панель завдань Windows. Многовіконний інтерфейс Windows.
36. Файли й файлова структура Windows.
37. Установка й видалення додатків Windows.
38. Способи відображення об'єктів у вікні Windows.
39. Провідники Opera, Chrome, їх основні функції.
40. Копіювання й переміщення об'єктів у Opera, Chrome.
41. Створення таблиць та редагування таблиць редактора MS Word.
42. Робоче вікно редактора MS Word.
43. Перевірка правопису у редакторі MS Word.
44. Введення в текст спеціальних знаків у редакторі MS Word.
45. Створення документа у редакторі MS Word.
46. Робота зі стилями у редакторі MS Word.
47. Формування рисунків засобами MS Word.
48. Параметри сторінок у редакторі MS Word.
49. Номерація сторінок, зміст і покажчики у редакторі MS Word.
50. Перевірка правопису у редакторі MS Excel.
51. Основні поняття електронних таблиць.
52. Форматування даних у редакторі MS Excel.
53. Абсолютні й відносні адреси ячеек у редакторі MS Excel. Діапазони MS Excel.
54. Стандартні функції у редакторі MS Excel.

55. Типи даних у редакторі MS Excel.
56. Майстер діаграм у редакторі MS Excel.
57. Масштабування документу на екрані й при друці у редакторі MS Excel.
58. Пункт меню «Дані» у редакторі MS Excel.
59. Захист даних і робочого аркуша у редакторі MS Excel.
60. Попередній перегляд інформації у редакторі MS Excel.

III. ЕКОНОМІКА ПІДПРИЄМСТВА

1. Поняття підприємства. Місія й різноманітні цілі підприємства.
2. Класифікація підприємств.
3. Виробнича і загальна структури підприємства.
4. Функції, принципи здійснення, форми, типи й моделі підприємницької діяльності.
5. Підприємницькі договори (контракти, угоди).
6. Партнерські зв'язки та угоди (операції).
7. Міжнародний бізнес: поняття, суб'єкти, типи та види. Форми міжнародного бізнесу.
8. Функції управління підприємствами та організаціями.
9. Поняття та основа класифікації методів управління. Організаційні форми їх реалізації.
10. Основні типи організаційних структур управління.
11. Виробнича програма підприємства.
12. Поняття, класифікація та структура персоналу.
13. Поняття й основні елементи системи управління персоналом підприємства.
14. Поняття, класифікація і структура основних засобів.
15. Амортизація основних фондів. Норми амортизаційних відрахувань.
16. Виробнича потужність підприємства.
17. Поняття оборотних засобів.
18. Ефективність використання оборотних коштів
19. Сутність, склад і структура інвестицій.
20. Бізнес-планування: сутність і призначення.
21. Тактичне й оперативне планування
22. Якість і конкурентоспроможність продукції.

23. Стандартизація та сертифікація продукції.
24. Поняття продуктивності праці та чинники її зростання.
25. Моделі та методи мотивації праці.
26. Поняття та функції оплати праці.
27. Форми та системи оплати праці.
28. Доплати й надбавки до заробітної плати.
29. Собівартість продукції: поняття, види, характеристики.
30. Поняття, роль, функції і види цін. Методи ціноутворення.
31. Дохід та прибуток: їх сутність та різниця.
32. Загальна характеристика рентабельності та її обчислення.
33. Види ефективності виробництва.
34. Чинники зростання ефективності виробництва.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ, СТРУКТУРА ОЦІНКИ, І ПОРЯДОК ОЦІНЮВАННЯ ПІДГОТОВЛЕННОСТІ ВСТУПНИКІВ

При оцінюванні знань за основу слід брати повноту і правильність виконання завдань. Загальна оцінка визначається як середня виважена з оцінок відповідей на усі запитання.

Рейтингова оцінка, бали	Оцінка ECTS та її визначення	Національна оцінка	Критерії оцінювання	
			позитивні	негативні
1	2	3	4	5
90–100	A	Відмінно	<ul style="list-style-type: none"> – глибоке знання навчального матеріалу, що міститься в літературних джерелах; – вміння аналізувати явища, які вивчаються, в їхньому взаємозв'язку і розвитку; – вміння проводити теоретичні розрахунки; – відповіді на запитання чіткі, лаконічні, логічно-послідовні; – вміння розв'язувати складні практичні задачі 	відповіді на запитання можуть містити незначні неточності

1	2	3	4	5
75–81	C	Добре	<ul style="list-style-type: none"> – міцні знання матеріалу, що вивчається, та його практичного застосування; – вміння давати аргументовані відповіді на запитання і проводити теоретичні розрахунки; – вміння розв'язувати практичні задачі 	<ul style="list-style-type: none"> – невміння використувати теоретичні знання для розв'язування складних практичних задач
64–74	D	Задовільно	<ul style="list-style-type: none"> – знання основних фундаментальних положень матеріалу, що вивчається, та їх практичного застосування; – вміння розв'язувати прості практичні задачі 	<ul style="list-style-type: none"> – невміння давати аргументовані відповіді на запитання; – невміння аналізувати викладений матеріал і виконувати розрахунки; – невміння розв'язувати складні практичні задачі
60–63	E	Задовільно	<ul style="list-style-type: none"> – знання основних фундаментальних положень матеріалу, – вміння розв'язувати найпростіші практичні задачі 	<ul style="list-style-type: none"> – незнання окремих (непринципових) питань з матеріалу; – невміння послідовно і аргументовано висловлювати думку; – невміння застосовувати теоретичні положення при розв'язанні практичних задач

1	2	3	4	5
35–59	FX	Незадовільно	–	– незнання основних фундаментальних положень навчального матеріалу; – істотні помилки у відповідях на запитання; – невміння розв’язувати прості практичні задачі
1-34 (на комісії)	F	Незадовільно	–	– повна відсутність знань значної частини навчального матеріалу; – істотні помилки у відповідях на запитання; – незнання основних фундаментальних положень; – невміння орієнтуватися під час розв’язання простих практичних задач

Переведення позитивної оцінки фахового вступного випробування для вступу на навчання для здобуття ступеня бакалавра на основі молодшого спеціаліста та магістра в шкалу 100-200, згідно Додатку 3 Правил прийому до НТУ «ХПІ» в 2021 році.

Схвалено на засіданні вченої ради Навчально-наукового інституту економіки, менеджменту і міжнародного бізнесу

Протокол № 2 від 23.02.2021 р.

Голова вченої ради ННІ ЕММБ,
голова фахової атестаційної комісії
Член фахової атестаційної комісії

Олександр МАНОЙЛЕНКО

Наталія ЯКИМЕНКО-ТЕРЕЩЕНКО

*Освітня програма «Облік, аудит і оподаткування»
Конкурсна пропозиція «Бізнес-аналітика» (2 курс)*

АНОТАЦІЯ

Вступне фахове випробування – це перевірка рівня знань, умінь та навичок особи з конкурсних предметів, з навчальних дисциплін за програмою вищого навчального закладу, рівня здібностей до певного виду діяльності, що проводиться з метою оцінювання зазначеного рівня для конкурсного відбору до вищого навчального закладу у формі іспиту.

Вимоги до вступних випробувань базуються на нормативних формах державної атестації осіб, які навчаються у вищих навчальних закладах.

Підготовка фахівця в галузі бухгалтерського обліку в сучасних умовах – надзвичайно складний та динамічний процес, який вимагає оперативного врахування появи специфічних багаторівневих систем освіти та частих змін діючого законодавства, розробки нових підходів до методики і техніки викладання спеціальних дисциплін тощо.

Мета фахового вступного випробування полягає у визначенні рівня підготовленості вступників, які бажають навчатись у Національному технічному університеті «Харківський політехнічний інститут» за спеціальністю 071 «Облік і оподаткування».

Фахове випробування передбачає висвітлення знань з циклу фундаментальних та загальноекономічних дисциплін, що дозволяє оцінити гуманітарний світогляд вступника, а також визначити рівень інтелектуального потенціалу абітурієнта.

Під час підготовки до випробування необхідно звернути увагу на те, що абітурієнт повинен:

знати: основи економічної теорії та економічної інформатики;

вміти:

- продемонструвати знання та уміння на рівні, що забезпечують можливість аналізувати, оцінювати і порівнювати альтернативи;
- працювати з сучасними комп'ютерними технологіями.

Програма вступного випробування за фахом на здобуття першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 071 «Облік і оподаткування»

галузі знань 07 «Управління та адміністрування» НТУ «ХПІ» за конкурсною пропозицією «Бізнес-аналітика» складена на основі тем з наступних дисциплін:

1. Економічна теорія.
2. Економічна інформатика.

Організація вступного випробовування здійснюється відповідно до Положення про приймальну комісію Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут».

До участі у вступних випробуваннях допускаються кандидати, які дотрималися усіх норм і правил, передбачених чинним законодавством, зокрема «Правил прийому» до НТУ «ХПІ».

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

І. ЕКОНОМІЧНА ТЕОРІЯ

Альтернативні теорії формування вартості товарів і послуг. Амортизація та відтворення основного капіталу. Аналіз різними школами предмету економічної теорії. Банки, їх види та функції. Валютні ринки. Вартість, споживна вартість та цінність товару. Кейнсіанська концепція економічної політики. Неоліберальна та монетаристська концепції економічної політики.

Види і форми власності та форми господарювання. Визначення відносин власності. Види конкуренції. Всесвітній ринок товарів і послуг.

Концепції виникнення та суті грошей. Генезис, природа і джерела позичкового капіталу. Грошова маса, її структура та агреговані показники. Грошовий ринок.

Держава як суб'єкт ринкового господарства. Цілі, функції та механізми впливу держави на ринкову економіку.

Державний бюджет і позабюджетні фонди. Державні витрати та дефіцит бюджету, джерела покриття бюджетного дефіциту. Державний борг. Місцеві бюджети. Консолідований бюджет.

Сутність і структура податків. Податкова система в Україні.

Джерела доходів населення. Економічна система, її сутність та структурні елементи. Економічні категорії, закони та принципи. Економічні потреби суспільства, їх суть і структура. Ефективність виробництва, її економічні та соціальні показники. Загальні форми організації суспільного виробництва.

Закон вартості, його сутність та функції. Закон попиту і пропозиції. Заробітна плата як ціна товару «робоча сила» та форма розподілу за результатами праці.

Земельний податок. Ринок землі. Капітал і витрати виробництва. Час обороту капіталу та його складові частини.

Концепції витрат виробництва. Колективна форма власності. Кооперативні господарства.

Міжнародна економічна інтеграція та її організаційні форми. Міграція населення і світовий ринок праці. Світова торгівля: сутність та структура.

Об'єктивна зумовленість та сутність економічної інфраструктури.

Продуктивні сили як матеріальна основа економічної системи. Зайнятість, її суть і форми. Причини та форми безробіття.

Номінальні та реальні доходи. Прожитковий мінімум. Споживча корзина.

Складові частини сучасної економічної теорії. Позитивна та нормативна економічна теорія. Становлення і основні етапи розвитку економічної теорії як науки.

Рекомендована література:

1. Економічна теорія: Політекономія: Підручник / за ред. В.Д. Базилевича; Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. — 9-те вид., доповн. — К.: Знання, 2014. — 710 с.
2. Економічна теорія. Основи економічної теорії / навч. посіб. / М. А. Слатвінський. — Умань : ФОП Жовтий О. О. , 2014. — 202 с.
3. Костюк В. С. Економічна теорія: : навч. посіб. / Костюк В. С., Андрущенко А. М., Борецько І. П. — К.: Центр учбової літератури, 2009. — 282 с
4. Мочерний С. В. Політична економія: навч. посіб. / Мочерний С. В., Мочерна Я. С.. - 2-ге вид., виправ. і доп. - К. : Знання, 2007. - 684с.
5. Основи економічної теорії: підручник / За заг. ред. д-ра екон. наук, проф. Л. С. Шевченко. — Х.: Право, 2008. — 448 с.

II. ЕКОНОМІЧНА ІНФОРМАТИКА

Основні компоненти персонального комп'ютера (ПК). Периферійні пристрої персонального комп'ютера. Програмне забезпечення ПЕОМ. Короткий огляд сучасних операційних систем. Кількісна оцінка інформації і даних.

Предмет і зміст дисципліни. Дані, інформація і знання. Економічна інформація.

Класифікація інформаційних систем. Галузі застосування інформаційних систем в економіці. Інтегроване автоматизоване виробництво, планування і управління. Інтегровані економічні інформаційні системи. Основні поняття, компоненти та архітектура експертних систем. Функціональні можливості й характеристика експертних систем (ЕС). Причини виникнення необхідності в захисті інформації. Захист від комп'ютерних вірусів. Особливості захисту інформації у відкритих системах.

Класифікація мереж. Топологія мереж. Організація, структура, принципи роботи та сервіси Internet. Протоколи IP і TCP. Доменна система імен. World Wide Web. Електронна пошта. Платіжні системи в Інтернет. Основи електронної комерції.

Системи обробки тексту. Основи роботи з текстовим процесором MS Word. Електронні табличні процесори. Робота з даними у Microsoft Excel.

Редактор VBA. Програмування в Microsoft Excel. Об'єкти VBA Excel. Управління файлами за допомогою VBA. Виконання макросу.

Основні поняття баз даних (база даних, види моделей даних). Функціональні можливості СУБД. Основи технології роботи в СУБД. Інтерфейс програми Microsoft Access. Створення, заповнення, редагування, форматування бази даних. Створення форм, запитів на вибірку та звітів. Створення макросів. Обмін даними. Друк таблиць, запитів, форм та звітів.

Заголовки документів. Заголовки розділів документів. Абзаци. Поєднання з іншими документами. URL - Uniform Resource Locator. Звернення до певних розділів інших документів. Додаткові можливості форматування. Авторський стиль редагування. Цитати. Адреси. Стилi. Переривання рядка. Горизонтальна лінія. Внутрішні рисунки. Зовнішні рисунки, звуки і мультиплікація.

Рекомендована література:

1. Економічна інформатика : підручник / [Макарова М. В., Гаркуша С. В., Білоусько Т. М., Гаркуша О. В.] ; за заг. ред.. д.е.н., проф. М. В. Макарової. – Суми : Університетська книга, 2011. – 480 с.
2. Економічна інформатика : навч. посібник / [П. М. Грицюк, В. І. Бредюк, В. Б. Василів та ін.]. - Рівне : НУВГП, 2017. - 311 с.
3. Карпенко С. Г. Основи інформаційних систем і технологій: навч. посіб. / Карпенко С. Г., Іванов Є. О. — К.: МАУП, 2002. — 264 с.
4. Маслов В. П. Інформаційні системи і технології в економіці: навч. посіб. / В. П. Маслов. — К.: Слово, 2006. — 264 с.
5. Бахонський О. В. Табличний процесор Microsoft MS Excel: метод. вказівки до викон. лаб. робіт з дисципліни “Інформатика та комп’ютерна техніка” / Бахонський О. В., Бондарчук Ю. В., Іванов Є. О. - К.: МАУП, 2004. — 173 с.
6. Тарнавський Ю. А. Internet-технології: конспект лекцій / Ю. А. Тарнавський. — К.: МАУП, 2004. — 136 с.27

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

І. ЕКОНОМІЧНА ТЕОРІЯ

1. Альтернативні теорії формування вартості товарів і послуг.
2. Амортизація та відтворення основного капіталу. Фізичний та моральний знос основного капіталу.
3. Банк як економічна категорія. Банки їх види та функції.
4. Валютні курси. Конвертованість валют. Валютні ринки.
5. Вартість, споживна вартість та цінність товару.
6. Взаємодія попиту і пропозиції з ціною. Еластичність попиту і пропозиції.
7. Взаємозв’язок інтересів і потреб. Економічні потреби та інтереси – рушійна сила соціально-економічного розвитку.
8. Види і форми власності та форми господарювання. Визначення відносин власності. Право власності. Власність як економічна категорія.
9. Види конкуренції.
10. Грошовий обіг і його закони. Грошовий ринок.
11. Демографічні проблеми світу і шляхи її вирішення.

12. Держава як суб'єкт ринкового господарства. Цілі, функції та механізми впливу держави на ринкову економіку.
13. Державний бюджет і позабюджетні фонди.
14. Державні витрати та дефіцит бюджету, джерела покриття бюджетного дефіциту. Державний борг.
15. Джерела доходів населення. Доходи від власності та рентні доходи. Підприємницький дохід.
16. Економічна система, її сутність та структурні елементи.
17. Економічні категорії, закони та принципи. Система економічних законів.
18. Економічні потреби суспільства, їх суть і структура. Економічний закон зростання потреб. Формування потреб.
19. Ефективність виробництва, її економічні та соціальні показники.
20. Зайнятість, її суть і форми. Неповна зайнятість та рівень безробіття.
21. Закон попиту і пропозиції. Попит і пропозиція як елементи ринку.
22. Заробітна плата як ціна товару «робоча сила» та форма розподілу за результатами праці.
23. Земельний податок. Ринок землі.
24. Капітал і витрати виробництва. Час обороту капіталу та його складові частини.
25. Концепції витрат виробництва. Види витрат виробництва та особливості їх динаміки.
26. Кредитна система. Суть та функції кредиту.
27. Матеріальне і нематеріальне виробництво.
28. Міжнародна економічна інтеграція та її організаційні форми.
29. Міжнародний поділ праці та інтернаціоналізація економіки як основа формування світового господарства.
30. Оборот капіталу, його сутність. Швидкість обороту капіталу. Співвідношення категорій кругообіг і оборот капіталу.
31. Причини та форми безробіття.
32. Продуктивні сили як матеріальна основа економічної системи.
33. Прожитковий мінімум. Споживча корзина.
34. Світова торгівля: сутність та структура.
35. Становлення і основні етапи розвитку економічної теорії як науки.

36. Суспільне виробництво і відтворення. Зміст і структура виробництва.
37. Сутність доходу як економічної категорії. Доходи населення, їх види та джерела формування.
38. Сутність і структура державного бюджету.
39. Сутність і структура податків. Податкова система в Україні.
40. Сутність капіталу, його матеріально-речовий зміст і соціально-економічна форма.
41. Суть, причини та види інфляції. Стагфляція.
42. Тіньова економіка та її вплив на соціально-економічний розвиток.
43. Товар як фундаментальна категорія товарного виробництва.
44. Торговельний і платіжний баланс.
45. Форми та системи заробітної плати.
46. Функції грошей та їх еволюція.

II. ЕКОНОМІЧНА ІНФОРМАТИКА

1. Елементи вікна Windows. Панель інструментів Windows.
2. Способи відображення об'єктів у вікні Windows.
3. Провідник Windows Explorer, його основні функції.
4. Копіювання й переміщення об'єктів у Windows Explorer.
5. Робочий стіл Windows. Панель завдань Windows. Многовіконний інтерфейс Windows.
6. Файли й файлова структура Windows.
7. Установка й видалення додатків Windows.
8. Способи відображення об'єктів у вікні Windows.
9. Провідники Opera, Chrome, їх основні функції.
10. Копіювання й переміщення об'єктів у Opera, Chrome.
11. Створення таблиць та редагування таблиць редактора MS Word.
12. Робоче вікно редактора MS Word.
13. Перевірка правопису у редакторі MS Word.
14. Введення в текст спеціальних знаків у редакторі MS Word.
15. Створення документа у редакторі MS Word.
16. Робота зі стилями у редакторі MS Word.
17. Формування рисунків засобами MS Word.

18. Параметри сторінок у редакторі MS Word.
19. Нумерація сторінок, зміст і покажчики у редакторі MS Word.
20. Перевірка правопису у редакторі MS Excel.
21. Основні поняття електронних таблиць.
22. Форматування даних у редакторі MS Excel.
23. Абсолютні й відносні адреси ячеек у редакторі MS Excel. Діапазони MS Excel.
24. Стандартні функції у редакторі MS Excel.
25. Типи даних у редакторі MS Excel.
26. Майстер діаграм у редакторі MS Excel.
27. Масштабування документу на екрані й при друці у редакторі MS Excel.
28. Пункт меню «Дані» у редакторі MS Excel.
29. Захист даних і робочого аркуша у редакторі MS Excel.
30. Попередній перегляд інформації у редакторі MS Excel.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ, СТРУКТУРА ОЦІНКИ, І ПОРЯДОК ОЦІНЮВАННЯ ПІДГОТОВЛЕННОСТІ ВСТУПНИКІВ

При оцінювання знань за основу слід брати повноту і правильність виконання завдань. Загальна оцінка визначається як середня виважена з оцінок відповідей на усі запитання.

Рейтингова оцінка, бали	Оцінка ECTS та її значення	Національна оцінка	Критерії оцінювання	
			позитивні	негативні
1	2	3	4	5
1	2	3	4	5

90–100	A	Відмінно	<ul style="list-style-type: none"> – глибоке знання навчального матеріалу, що міститься в літературних джерелах; – вміння аналізувати явища, які вивчаються, в їхньому взаємозв'язку і розвитку; – вміння проводити теоретичні розрахунки; – відповіді на запитання чіткі, лаконічні, логічно-последовні; – вміння розв'язувати складні практичні задачі 	<p>відповіді на запитання можуть містити незначні неточності</p>
75–81	C	Добре	<ul style="list-style-type: none"> – міцні знання матеріалу, що вивчається, та його практичного застосування; – вміння давати аргументовані відповіді на запитання і проводити теоретичні розрахунки; – вміння розв'язувати практичні задачі 	<p>– невміння використовувати теоретичні знання для розв'язування складних практичних задач</p>
64–74	D	Задовільно	<ul style="list-style-type: none"> – знання основних фундаментальних положень матеріалу, що вивчається, та їх практичного застосування; – вміння розв'язувати прості практичні задачі 	<ul style="list-style-type: none"> – невміння давати аргументовані відповіді на запитання; – невміння аналізувати викладений матеріал і виконувати розрахунки; – невміння розв'язувати складні практичні задачі

1	2	3	4	5
---	---	---	---	---

60–63	E	Задові- льно	<p>– знання основних фунда- ментальних положень ма- теріалу, – вміння розв’язувати най- простіші практичні задачі</p>	<p>– незнання окремих (непринципових) питань з матеріалу; – невміння послідо- вно і аргументовано висловлювати думку; – невміння застосо- вувати теоретичні положення при розв’язанні практич- них задач</p>
35–59	FX	Неза- дові- льно	–	<p>– незнання основних фундаментальних положень навчаль- ного матеріалу; – істотні помилки у відповідях на запи- тання; – невміння розв’язу- вати прості практи- чні задачі</p>
1-34 (на ко- місії)	F	Неза- дові- льно	–	<p>– повна відсутність знань значної час- тини навчального ма- теріалу; – істотні помилки у відповідях на запи- тання; – незнання основних фундаментальних по- ложень; – невміння орієнтува- тися під час розв’язання простих практичних задач</p>

Переведення позитивної оцінки фахового вступного випробування для вступу на навчання для здобуття ступеня бакалавра на основі молодшого спеціаліста та магістра в шкалу 100-200, згідно Додатку 3 Правил прийому до НТУ «ХПІ» в 2021 році.

Схвалено на засіданні вченої ради Навчально-наукового інституту економіки, менеджменту і міжнародного бізнесу

Протокол № 2 від 23.02.2021 р.

Голова вченої ради ННІ ЕММБ,
голова фахової атестаційної комісії   Олександр МАНОЙЛЕНКО

Член фахової атестаційної комісії   Наталія ЯКИМЕНКО-ТЕРЕЩЕНКО

Освітня програма «Облік, аудит і оподаткування»
Конкурсна пропозиція «Бізнес-аналітика»
(3 курс)

АНОТАЦІЯ

Вступне фахове випробування – це перевірка рівня знань, умінь та навичок особи з конкурсних предметів, з навчальних дисциплін за програмою вищого навчального закладу, рівня здібностей до певного виду діяльності, що проводиться з метою оцінювання зазначеного рівня для конкурсного відбору до вищого навчального закладу у формі іспиту.

Вимоги до вступних випробувань базуються на нормативних формах державної атестації осіб, які навчаються у вищих навчальних закладах.

Підготовка фахівця в галузі бухгалтерського обліку в сучасних умовах – надзвичайно складний та динамічний процес, який вимагає оперативного врахування появи специфічних багаторівневих систем освіти та частих змін діючого законодавства, розробки нових підходів до методики і техніки викладання спеціальних дисциплін тощо.

Метою фахового випробування абітурієнтів для участі в конкурсі щодо зарахування на навчання за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти за спеціальністю 071 «Облік і оподаткування» галузі знань 07 «Управління та адміністрування» НТУ «ХП» є:

- визначення рівня підготовки молодших спеціалістів з основ бухгалтерського обліку, економічної інформатики та економіки підприємства, які б відповідали сучасним вимогам організації бізнесу суб'єктами господарювання;
- з'ясування рівня систематизації та узагальнення теоретичних знань та практичних навиків самостійної роботи для розв'язання конкретних економічних та виробничо-господарських завдань.

Фахове випробування передбачає висвітлення знань з циклу фундаментальних та загальноекономічних дисциплін, що дозволяє оцінити гуманітарний світогляд вступника, а також визначити рівень інтелектуального потенціалу абітурієнта.

Під час підготовки до випробування необхідно звернути увагу на те, що абітурієнт повинен:

знати: основи бухгалтерського обліку, економіки підприємства та економічної інформатики;

вміти:

- продемонструвати знання та уміння на рівні, що забезпечують можливість аналізувати, оцінювати і порівнювати альтернативи;
- працювати з сучасними комп'ютерними технологіями;
- використовувати професійно-профільовані знання і практичні навички в управлінні фінансово-господарською діяльністю підприємств;
- застосовувати теоретичні засади побудови бухгалтерського обліку, порядку бухгалтерського відображення господарських операцій та процесів;
- застосовувати у господарській практиці підприємства основні методичні прийоми і способи ведення бухгалтерського обліку та ін.

Програма вступного випробування за фахом на здобуття першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 071 «Облік і оподаткування» галузі знань 07 «Управління та адміністрування» НТУ «ХПІ» за конкурсною пропозицією «Бізнес-аналітика» складена на основі тем з наступних дисциплін::

1. Бухгалтерський облік.
2. Економічна інформатика.
3. Економіка підприємства.

Організація вступного випробування здійснюється відповідно до Положення про приймальну комісію Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут».

До участі у вступних випробуваннях допускаються кандидати, які дотрималися усіх норм і правил, передбачених чинним законодавством, зокрема «Правил прийому» до НТУ «ХПІ».

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

І. БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК

Поняття господарського обліку, статистичний, бухгалтерський і оперативно-технічний обліку. Види обліку за обліковими функціями і сферами діяльності, користувачі бухгалтерського обліку. Диференціація та інтеграція видів

обліку. Роль обліку в прийнятті управлінських рішень та контролі за їх виконанням. Мета, завдання, функції та принципи бухгалтерського обліку. Вимірювання, що застосовуються в обліку. Історія розвитку бухгалтерського обліку. Взаємозв'язок та взаємозалежність бухгалтерського обліку як науки і практичної діяльності.

Предмет і об'єкт бухгалтерського обліку: відмінність і спільність. Класифікація господарських засобів за участю в обороті, ліквідністю, формою. Класифікація джерел утворення господарських засобів на власні і залучені. Термінами погашення зобов'язань. Сутність і класифікація господарських процесів.

Елементи методу бухгалтерського обліку. Групування елементів методу за стадіями господарського обліку. Сутність документування і інвентаризації, оцінки та калькуляції, рахунків та подвійного запису, балансу та звітності

Сутність бухгалтерської збалансованості. Поняття та функції балансу. Основне балансове рівняння. Історія балансу як одного з елементів методу бухгалтерського обліку. Структура та зміст балансу інших країн.

Структура та основи побудови балансу. Розділи, статті, валюта балансу. Види балансів. Групування статей активу балансу. Групування статей пасиву балансу.

Типи змін в балансі. Операції, що призводять до зростання валюти балансу. Операції, що призводять до зменшення валюти балансу. Операції, що не змінюють валюту балансу.

Поняття бухгалтерських рахунків, їх побудова. Будова активного рахунку. Будова пасивного рахунку. Взаємозв'язок будови рахунку з балансом. Класифікація рахунків бухгалтерського обліку: аналітичні і синтетичні.

Подвійний запис та його значення. Історія розвитку подвійного запису. Форми відображення подвійного запису при різних способах опрацювання облікової інформації. Поняття "стаття" та "контировка" в обліку. Порядок складення бухгалтерських проводок, прості і складні кореспонденції.

Плани рахунків бухгалтерського обліку. Використання планів рахунків для підприємств за видами діяльності. Взаємозв'язок класів рахунків з балансом. Синтетичні рахунки і субрахунки в Плані рахунку і інструкції до його використання.

Узагальнення даних поточного бухгалтерського обліку. Порядок складання оборотної відомості за синтетичними рахунками, оборотної відомості за

аналітичними рахунками. Порядок складання та перевірки оборотно-сальдової відомості. Шахова відомість. Значення і застосування оборотних відомостей у сучасних умовах використання автоматизованого бухгалтерського обліку.

Документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку. Відмінність та єдність документа і його матеріального носія. Шляхи удосконалення первинного обліку та бухгалтерської документації. Форма і види матеріальних носіїв документів.

Облікові реєстри за формою, будовою, порядком складання.

Виправлення помилок у первинних документах та облікових реєстрах. Спосіб додаткових записів та «червоного сторно». Коректурний спосіб виправлення помилок. Документи. В яких заборонено виправлення.

Форми ведення бухгалтерського обліку. Характеристика меморіальної форми обліку. Особливості журнально-ордерної форми обліку. Переваги автоматизованої форми обліку.

Інвентаризація в системі бухгалтерського обліку, її значення в управлінні підприємством. Порядок проведення інвентаризації. Обов'язкові випадки проведення інвентаризації. Відображення в обліку результатів інвентаризації.

Економічний зміст і завдання обліку грошових коштів та дебіторської заборгованості.

Облік касових операцій. Контроль касової дисципліни, штрафні санкції за порушення касової дисципліни. Поняття каси та ліміту каси. Порядок надходження готівки в касу, використання готівкових коштів підприємства та його документальне оформлення. Інвентаризація каси. Порядок складання касової книги. Складання прибуткових і видаткових касових ордерів, журналу їх реєстрації.

Економічний зміст і завдання обліку запасів. Визнання та класифікація запасів. Документування операцій з обліку запасів. Порядок складання прибуткового ордера, накладної, вимоги, лімітно-забірної картки.

Економічний зміст і завдання обліку необоротних активів.

Облік основних засобів. Класифікація і оцінка основних засобів. Облік ремонту основних засобів. Документування операцій з обліку основних засобів. Способи надходження основних засобів. Витрати, пов'язані з експлуатацією основних засобів. Способи вибуття основних засобів.

Облік малоцінних необоротних матеріальних активів. Документування операцій з малоцінними активами та нематеріальними активами.

Облік нематеріальних активів. Особливості визнання нематеріальних активів, їх класифікація. Документальне оформлення операцій з нематеріальними активами.

Облік зносу та амортизації основних засобів. кореспонденції з нарахування амортизації, операції зі зносом. Методи амортизації. Порядок складання відомості нарахування амортизації.

Форми та системи оплати праці. Облік використання робочого часу, облік виробітку. Документування розрахунків з оплати праці. Документування виплати заробітної плати.

Групування та склад витрат. Витрати за видами діяльності та елементами. Виробничі витрати та їх класифікація. Облік витрат виробничої собівартості продукції. Виробнича собівартість продукції.

Визнання та класифікація доходів підприємства. Види діяльності підприємства. Групування доходів і витрат на рахунках бухгалтерського обліку.

Сутність бухгалтерської звітності. Основні форми звітності і їх призначення. Терміни складання і подання звітності. Основні користувачі звітності.

Рекомендована література:

Основна

1. Білуха М. Т. Теорія бухгалтерського обліку: – Київ: 2008. – 692 с.;
2. Бутинець Т.А. Бухгалтерський облік: навч. посіб. / Т. А. Бутинець. - Житомир: ЖІТІ, 2008 – 672 с.
3. Грабова Н. М. Теорія бухгалтерського обліку: навч. посіб. / Н. М. Грабова. – Київ: А. С. К., 2009. – 223 с.
4. Кім Г. Бухгалтерський облік: первинні документи та порядок їх заповнення / Кім Г., Сопко В. В., Кім С. Г. – Київ: Центр навчальної літератури, 2006. – 440 с.
5. Нашкерська Г. В. Бухгалтерський облік: навч. посіб. – Київ: Центр навчальної літератури, 2009. – 464 с.
6. Садовська І.Б. Бухгалтерський облік: навч. посіб. – Луцьк: Навчально-видавничий відділ ЛНТУ, 2009. – 632 с.

7. Усач Б. Ф. Теорія бухгалтерського обліку / Усач Б. Ф., Шупренкова Р. К. . – К. : Знання, 2007. – 301 с.

Нормативно-правова

1. Податковий кодекс України
2. Закон України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні» від 16.07.99р. №996-14
3. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку № 7 "Основні засоби", затверджено наказом Міністерства фінансів України від 27.04.2000 р. N 92
4. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку № 8 "Нематеріальні активи", затверджено наказом Міністерства фінансів України від 18.10.99 р. N 242
5. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку № 9 "Запаси", затверджено Наказом Міністерства фінансів України від 20.10.99 N 246
6. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку № 10 "Дебіторська заборгованість", затверджено наказом Міністерства фінансів України від 08.10.99 N 237
7. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку № 15 "Дохід", затверджено наказом Міністерства фінансів України від 29.11.99 N 290
8. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку № 16 "Витрати", затверджено наказом Міністерства фінансів України від 31.12.99 N 318
9. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку № 26 "Виплати працівникам", затверджено наказом Міністерства фінансів України від 28.10.2003 N 601
10. Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку запасів: наказ МФУ від 10.01.07 р., №2
11. Про затвердження спрощеного Плану рахунків бухгалтерського обліку, затверджене Наказом МФУ від 19.04.01 № 186

II. ЕКОНОМІЧНА ІНФОРМАТИКА

Основні компоненти персонального комп'ютера (ПК). Периферійні пристрої персонального комп'ютера. Програмне забезпечення ПЕОМ. Короткий огляд сучасних операційних систем. Кількісна оцінка інформації і даних.

Предмет і зміст дисципліни. Дані, інформація і знання. Економічна інформація.

Класифікація інформаційних систем. Галузі застосування інформаційних систем в економіці. Інтегроване автоматизоване виробництво, планування і управління. Інтегровані економічні інформаційні системи. Основні поняття, компоненти та архітектура експертних систем. Функціональні можливості й характеристика експертних систем (ЕС). Причини виникнення необхідності в захисті інформації. Захист від комп'ютерних вірусів. Особливості захисту інформації у відкритих системах.

Класифікація мереж. Топологія мереж. Організація, структура, принципи роботи та сервіси Internet. Протоколи IP і TCP. Доменна система імен. World Wide Web. Електронна пошта. Платіжні системи в Інтернет. Основи електронної комерції.

Системи обробки тексту. Основи роботи з текстовим процесором MS Word. Електронні табличні процесори. Робота з даними у Microsoft Excel.

Редактор VBA. Програмування в Microsoft Excel. Об'єкти VBA Excel. Управління файлами за допомогою VBA. Виконання макросу.

Основні поняття баз даних (база даних, види моделей даних). Функціональні можливості СУБД. Основи технології роботи в СУБД. Інтерфейс програми Microsoft Access. Створення, заповнення, редагування, форматування бази даних. Створення форм, запитів на вибірку та звітів. Створення макросів. Обмін даними. Друк таблиць, запитів, форм та звітів.

Заголовки документів. Заголовки розділів документів. Абзаци. Поєднання з іншими документами. URL - Uniform Resource Locator. Звернення до певних розділів інших документів. Додаткові можливості форматування. Авторський стиль редагування. Цитати. Адреси. Стилi. Переривання рядка. Горизонтальна лінія. Внутрішні рисунки. Зовнішні рисунки, звуки і мультиплікація.

Рекомендована література:

1. Економічна інформатика : підручник / [Макарова М. В., Гаркуша С. В., Білоусько Т. М., Гаркуша О. В.] ; за заг. ред.. д.е.н., проф. М. В. Макарової. – Суми : Університетська книга, 2011. – 480 с.
2. Економічна інформатика : навч. посібник / [П. М. Грицюк, В. І. Бредюк, В. Б. Василів та ін.]. - Рівне : НУВГП, 2017. - 311 с.
3. Карпенко С. Г. Основи інформаційних систем і технологій: навч. посіб. / Карпенко С. Г., Іванов Є. О. — К.: МАУП, 2002. — 264 с.

4. Маслов В. П. Інформаційні системи і технології в економіці: навч. посіб. / В. П. Маслов. — К.: Слово, 2006. — 264 с.

5. Бахонський О. В. Табличний процесор Microsoft MS Excel: метод. вказівки до викон. лаб. робіт з дисципліни “Інформатика та комп’ютерна техніка” / Бахонський О. В., Бондарчук Ю. В., Іванов Є. О. - К.: МАУП, 2004. — 173 с.

6. Тарнавський Ю. А. Internet-технології: конспект лекцій / Ю. А. Тарнавський. — К.: МАУП, 2004. — 136 с.27

III. ЕКОНОМІКА ПІДПРИЄМСТВА

Поняття підприємства та його місце в системі ринкових відносин. Економіко-правові основи функціонування підприємств та нормативи, що регулюють їх діяльність. Класифікація промислових підприємств. Виробнича та загальна структури підприємств.

Характеристика ринкового середовища функціонування підприємств. Функції, принципи здійснення, форми, типи й моделі підприємницької діяльності. Формування підприємницького середовища та активізація підприємницької діяльності. Підприємницькі договори (контракти). Партнерські зв’язки та угоди (операції).

Суть управлінської діяльності. Основні принципи та методи управління підприємствами. Типи організаційних структур управління.

Напрямки вдосконалення управління. Визначення економічності апарату управління.

Поняття, класифікація та структура персоналу. Визначення чисельності працівників окремих категорій. Нормування праці на підприємстві.

Поняття й основні елементи системи управління персоналом підприємства. Форми й ефективність підготовки, перепідготовки і підвищення кваліфікації персоналу.

Характеристика та склад виробничих фондів. Поняття, класифікація і структура основних фондів. Оцінка основних фондів. Спрацювання (зношування) основних фондів. Види зношування.

Амортизація основних фондів. Норми амортизації. Нематеріальні ресурси та активи підприємств. Показники використання основних фондів.

Сутнісна характеристика оборотних коштів підприємств. Оборотні фонди їх матеріальний склад, структура та економічне призначення. Характеристика

витрат майбутніх періодів. Фонди обігу їх склад та характеристика. Нормування та джерела утворення оборотних коштів. Кругообіг оборотних коштів. Показники використання та шляхи економії оборотних коштів.

Фінанси підприємств їх характеристика, склад та планування. Інвестиції, їх характеристика, структура і напрямки використання. Загальні положення методології визначення ефективності виробничих і фінансових інвестицій. Банківська система. Податкова система та взаємозв'язок з бюджетом. Цінні папери, фондові і валютні біржі.

Мета, принципи й методи прогнозування. Види, принципи і методи планування. Сутність та основні етапи стратегічного планування. Бізнес-планування: сутність і призначення. Тактичне й оперативне планування.

Характеристика та показники виробничої програми. Обґрунтування виробничої програми. Виробничі потужності підприємств: характеристика та види.

Шляхи покращення використання виробничої потужності підприємства. Обґрунтування виробничих програми та потужності підприємства.

Технічний рівень продукції. Необхідність підвищення якості продукції. Конкурентоспроможність. Рівні якості продукції. Показники якості продукції. Стандартизація і сертифікація продукції. Економічна ефективність від поліпшення якості продукції.

Продуктивність праці. Основна і додаткова заробітні плати. Елементи тарифної системи.

Форми оплати праці. Склад загального фонду оплати праці. Доплати та надбавки до заробітної плати.

Поняття витрат підприємства. Види собівартості продукції. Показники собівартості. Ознаки групування витрат. Поділ витрат. Склад витрат на виробництво. Калькулювання.

Поняття ціни та її складові елементи. Функції цін. Елементи виробничих і споживчих цін. Поділ ціни за способом встановлення. ПДВ і акцизний збір. Методи ціноутворення.

Суть фінансової діяльності. Основні завдання фінансової діяльності. Форми фінансування підприємств. Фінансовий план.

Види прибутку. Джерела формування прибутку підприємства. Показники оцінки фінансового стану підприємства. Рентабельність. Основні фактори підвищення рентабельності. Показники ефективності використання активів.

Рекомендована література:

1. Економіка підприємства : підручник / за заг. ред. Н. В. Якименко-Терещенко. – Харків : Видавництво Іванченко І. С., 2018. – 451 с.
2. Економіка підприємства: навч. посіб. / за заг. ред. Л. С. Шевченко. – Харків: Нац. ун-т «Юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого», 2011. – 208 с.
3. Гетьман О. О. Економіка підприємства: Навч. посіб. — 2-ге видання / Гетьман О. О., Шаповал В. М. – К.: Центр учбової літератури, 2010. – 488 с.
4. Шваб Л.І. Економіка підприємства: Навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Л.І. Шваб. – К.: Каравела, 2004. – 568 с.
5. Економіка підприємства: Навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / В.С. Рижиков, В.А. Панков, Ровенська В.В., Підгора Є.А. – К.: Слово, 2004. – 272 с.

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

І. БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК

1. Поняття господарського обліку, види обліку.
2. Вимірники, що застосовуються в обліку.
3. Мета, завдання, функції та принципи бухгалтерського обліку.
4. Елементи методу бухгалтерського обліку.
5. Предмет та об'єкт бухгалтерського обліку.
6. Класифікація господарських засобів і джерел їх утворення, господарських процесів.
7. Сутність бухгалтерської збалансованості.
8. Поняття та функції балансу.
9. Структура та основи побудови балансу (розділи, статті, валюта балансу).
10. Види балансів. Типи змін в балансі. Групування статей активу балансу. Групування статей пасиву балансу.
11. Поняття бухгалтерських рахунків, їх побудова.
12. Подвійний запис та його значення.

13. Класифікація рахунків бухгалтерського обліку.
14. Узагальнення даних поточного бухгалтерського обліку.
15. Плани рахунків бухгалтерського обліку.
16. Калькулювання в системі бухгалтерського обліку.
17. Документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку.
18. виправлення помилок у первинних документах та облікових регістрах.
19. Форми ведення бухгалтерського обліку.
20. Інвентаризація в системі бухгалтерського обліку.
21. Облік коштів на рахунках в банку.
22. Облік касових операцій.
23. Поняття каси та ліміту каси.
24. Облік розрахунків з підзвітними особами. Службові відрядження в межах України та за кордон. Порядок складання Звіту про використання коштів: терміни звітування.
25. Облік виробничих запасів та готової продукції.
26. Облік основних засобів.
27. Облік малоцінних необоротних матеріальних активів.
28. Облік нематеріальних активів.
29. Облік зносу та амортизації основних засобів.
30. Облік допомоги з тимчасової непрацездатності.
31. Нарахування на фонд оплати праці та утримання з доходів фізичних осіб.
32. Облік витрат за видами діяльності та елементами.
33. Облік витрат виробничої собівартості продукції.
34. Облік витрат діяльності.
35. Облік доходів від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) та інших операційних доходів.

II. ЕКОНОМІЧНА ІНФОРМАТИКА

1. Елементи вікна Windows. Панель інструментів Windows.
2. Способи відображення об'єктів у вікні Windows.
3. Провідник Windows Explorer, його основні функції.
4. Копіювання й переміщення об'єктів у Windows Explorer.

5. Робочий стіл Windows. Панель завдань Windows. Многовіконний інтерфейс Windows.
6. Файли й файлова структура Windows.
7. Установка й видалення додатків Windows.
8. Способи відображення об'єктів у вікні Windows.
9. Провідники Opera, Chrome, їх основні функції.
10. Копіювання й переміщення об'єктів у Opera, Chrome.
11. Створення таблиць та редагування таблиць редактора MS Word.
12. Робоче вікно редактора MS Word.
13. Перевірка правопису у редакторі MS Word.
14. Введення в текст спеціальних знаків у редакторі MS Word.
15. Створення документа у редакторі MS Word.
16. Робота зі стилями у редакторі MS Word.
17. Формування рисунків засобами MS Word.
18. Параметри сторінок у редакторі MS Word.
19. Номерація сторінок, зміст і покажчики у редакторі MS Word.
20. Перевірка правопису у редакторі MS Excel.
21. Основні поняття електронних таблиць.
22. Форматування даних у редакторі MS Excel.
23. Абсолютні й відносні адреси ячеек у редакторі MS Excel. Діапазони MS Excel.
24. Стандартні функції у редакторі MS Excel.
25. Типи даних у редакторі MS Excel.
26. Майстер діаграм у редакторі MS Excel.
27. Масштабування документу на екрані й при друці у редакторі MS Excel.
28. Пункт меню «Дані» у редакторі MS Excel.
29. Захист даних і робочого аркуша у редакторі MS Excel.
30. Попередній перегляд інформації у редакторі MS Excel.

III. ЕКОНОМІКА ПІДПРИЄМСТВА

1. Поняття підприємства. Місія й різноманітні цілі підприємства.
2. Класифікація підприємств.
3. Виробнича і загальна структури підприємства.

4. Функції, принципи здійснення, форми, типи й моделі підприємницької діяльності.
5. Підприємницькі договори (контракти, угоди).
6. Партнерські зв'язки та угоди (операції).
7. Міжнародний бізнес: поняття, суб'єкти, типи та види. Форми міжнародного бізнесу.
8. Функції управління підприємствами та організаціями.
9. Поняття та основа класифікації методів управління. Організаційні форми їх реалізації.
10. Основні типи організаційних структур управління.
11. Виробнича програма підприємства.
12. Поняття, класифікація та структура персоналу.
13. Поняття й основні елементи системи управління персоналом підприємства.
14. Поняття, класифікація і структура основних засобів.
15. Амортизація основних фондів. Норми амортизаційних відрахувань.
16. Виробнича потужність підприємства.
17. Поняття оборотних засобів.
18. Ефективність використання оборотних коштів
19. Сутність, склад і структура інвестицій.
20. Бізнес-планування: сутність і призначення.
21. Тактичне й оперативне планування
22. Якість і конкурентоспроможність продукції.
23. Стандартизація та сертифікація продукції.
24. Поняття продуктивності праці та чинники її зростання.
25. Моделі та методи мотивації праці.
26. Поняття та функції оплати праці.
27. Форми та системи оплати праці.
28. Доплати й надбавки до заробітної плати.
29. Собівартість продукції: поняття, види, характеристики.
30. Поняття, роль, функції і види цін. Методи ціноутворення.
31. Дохід та прибуток: їх сутність та різниця.
32. Загальна характеристика рентабельності та її обчислення.
33. Види ефективності виробництва.

34. Чинники зростання ефективності виробництва.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ, СТРУКТУРА ОЦІНКИ, І ПОРЯДОК ОЦІНЮВАННЯ ПІДГОТОВЛЕННОСТІ ВСТУПНИ- КІВ

При оцінювання знань за основу слід брати повноту і правильність виконання завдань. Загальна оцінка визначається як середня виважена з оцінок відповідей на усі запитання.

Рейтингова оцінка, бали	Оцінка ECTS та її визначення	Національна оцінка	Критерії оцінювання	
			позитивні	негативні
1	2	3	4	5

1	2	3	4	5
90–100	A	Відмінно	<ul style="list-style-type: none"> – глибоке знання навчального матеріалу, що міститься в літературних джерелах; – вміння аналізувати явища, які вивчаються, в їхньому взаємозв'язку і розвитку; – вміння проводити теоретичні розрахунки; – відповіді на запитання чіткі, лаконічні, логічно-послідовні; – вміння розв'язувати складні практичні задачі 	відповіді на запитання можуть містити незначні неточності

75–81	C	Добре	<ul style="list-style-type: none"> – міцні знання матеріалу, що вивчається, та його практичного застосування; – вміння давати аргументовані відповіді на запитання і проводити теоретичні розрахунки; – вміння розв'язувати практичні задачі 	<ul style="list-style-type: none"> – невміння _А_о ристовувати теоретичні знання для розв'язування складних практичних задач
64–74	D	Задовільно	<ul style="list-style-type: none"> – знання основних фундаментальних положень _Атеріалу, що вивчається, та їх практичного застосування; – вміння розв'язувати прості практичні задачі 	<ul style="list-style-type: none"> – невміння давати аргументовані відповіді на запитання; – невміння аналізувати викладений _Атеріал і виконувати розрахунки; – невміння розв'язувати складні практичні задачі

1	2	3	4	5
60–63	E	Задовільно	<ul style="list-style-type: none"> – знання основних фундаментальних положень матеріалу, – вміння розв'язувати найпростіші практичні задачі 	<ul style="list-style-type: none"> – незнання окремих (непринципових) питань з матеріалу; – невміння послідовно і аргументовано висловлювати думку; – невміння застосовувати теоретичні положення при розв'язанні практичних задач

35–59	FX	Незадовільно	–	– незнання основних фундаментальних положень навчального матеріалу; – істотні помилки у відповідях на запитання; – невміння розв’язувати прості практичні задачі
1-34 (на комісії)	F	Незадовільно	–	– повна відсутність знань значної частини навчального матеріалу; – істотні помилки у відповідях на запитання; – незнання основних фундаментальних положень; – невміння орієнтуватися під час розв’язання простих практичних задач

Переведення позитивної оцінки фахового вступного випробування для вступу на навчання для здобуття ступеня бакалавра на основі молодшого спеціаліста та магістра в шкалу 100-200, згідно Додатку 3 Правил прийому до НТУ «ХПІ» в 2021 році.

Схвалено на засіданні вченої ради Навчально-наукового інституту економіки, менеджменту і міжнародного бізнесу

Протокол № 2 від 23.02.2021 р.

Голова вченої ради ННІ ЕММБ,

голова фахової атестаційної комісії   Олександр МАНОЙЛЕНКО

Член фахової атестаційної комісії   Наталія ЯКИМЕНКО-ТЕРЕЩЕНКО

СПЕЦІАЛЬНІСТЬ 072 «ФІНАНСИ, БАНКІВСЬКА СПРАВА ТА СТРАХУВАННЯ»

ОСВІТНЯ ПРОГРАМА «ФІНАНСИ І БАНКІВСЬКА СПРАВА»

Конкурсні пропозиції:

фінанси і банківська справа;

податкове адміністрування;

міжнародні фінанси

АНОТАЦІЯ

Метою фахового випробування абітурієнтів для участі в конкурсі щодо зарахування на навчання для отримання ступеня вищої освіти «*Бакалавр*» за конкурсною пропозицією «Податкова справа», на основі освітньо-кваліфікаційного рівня «Молодший спеціаліст» є з'ясування рівня систематизації та узагальнення теоретичних знань та практичних навиків самостійної роботи для розв'язання конкретних завдань у сфері обліку та оподаткування.

Фахівці з податкової справи повинні бути підготовлені для обліково-аналітичної роботи на підприємствах та організаціях, виконувати зазначену професійну роботу згідно з Класифікатором професій ДК 003 : 2010 (прийнято та надано чинності: наказ Держспоживстандарту України від 28 липня 2010 року за № 327) і займати первинні посади згідно з довідником кваліфікаційних характеристик професій працівників: податковий інспектор, економіст та інші.

Область професійної діяльності бакалавра з податкової справи – організація податкового обліку на підприємстві та забезпечення надійної системи нарахування та сплати податків, зокрема: техніко-економічне обґрунтування реальних податків на основі аналізу діяльності підприємства та законодавчо-нормативної бази, формування джерел сплати податків.

Під час підготовки до випробування необхідно звернути увагу на те, що абітурієнт повинен:

знати: теоретичні основи оподаткування;

вміти: виконувати податкові розрахунки; вести облік господарської діяльності та ін.

Вступне фахове випробування включає зміст навчальних дисциплін професійної підготовки: 1. Податкова система. 2. Фінанси.

Організація вступного випробовування здійснюється відповідно до Положення про приймальну комісію Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут».

***Освітня програма «Фінанси і банківська справа»
Конкурсні пропозиції «Фінанси і банківська справа»***

АНОТАЦІЯ

Мета фахових вступних випробувань полягає у визначенні рівня підготовленості вступників, які бажають навчатись у Національному технічному університеті «Харківський політехнічний інститут» за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування», освітніми програмами «Фінанси і банківська справа» та «Міжнародні фінанси».

Для успішного засвоєння освітньо-професійної програми бакалавра абітурієнти повинні мати здібності до володіння знаннями, уміннями і навичками щодо циклів дисциплін соціально-гуманітарної, фундаментальної, природничо-наукової, загальноекономічної, професійної та практичної підготовки.

Програма фахових вступних випробувань спирається на освітньо-кваліфікаційну програму підготовки молодших спеціалістів з неекономічного профілю та одночасно відображає вимоги до майбутніх студентів, визначених у стандартах вищої освіти бакалаврського рівня.

Під час підготовки до випробування необхідно звернути увагу на те, що абітурієнт повинен:

знати: основи економічної теорії та теорії фінансів;

вміти: приймати оптимальні обґрунтовані рішення щодо використання фінансів у реалізації економічної політики різноманітних суб'єктів господарювання як в межах національної економіки так і на міжнародному рівні та ін.

Порядок проведення фахових вступних випробувань визначається Положенням про приймальну комісію НТУ «ХПІ» та Положенням про предметні екзаменаційні та фахові атестаційні комісії з проведення вступних випробувань.

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

1. Економічна теорія

Амортизація та відтворення основного капіталу.
 Банки, їх види та функції. Валютні ринки.
 Вартість, споживна вартість та цінність товару.
 Види і форми власності та форми господарювання. Види конкуренції.
 Всесвітній ринок товарів і послуг.
 Концепції виникнення та суті грошей.
 Грошова маса, її структура. Грошовий ринок.
 Держава як суб'єкт ринкового господарства. Цілі, функції та механізми впливу держави на ринкову економіку.
 Державний бюджет і позабюджетні фонди.
 Сутність і структура податків. Податкова система в Україні.
 Джерела доходів населення.
 Економічні потреби суспільства, їх суть і структура.
 Ефективність виробництва, її економічні та соціальні показники.
 Загальні форми організації суспільного виробництва.
 Земельний податок. Ринок землі. Капітал і витрати виробництва.
 Міжнародна економічна інтеграція та її організаційні форми.
 Міграція населення і світовий ринок праці. Світова торгівля: сутність та структура.
 Об'єктивна зумовленість та сутність економічної інфраструктури.
 Зайнятість, її суть і форми. Причини та форми безробіття.
 Номінальні та реальні доходи. Прожитковий мінімум. Споживча корзина.
 Становлення і основні етапи розвитку економічної теорії як науки.

2. Фінанси

Об'єктивні передумови виникнення фінансів. Фінанси як економічна категорія.
 Специфічні ознаки фінансів, їх суспільне призначення.
 Необхідність фінансів в умовах товарного господарства.
 Функції фінансів. Розподільна функція, її зміст.
 Об'єкти і суб'єкти розподілу і перерозподілу вартості суспільного продукту.

Фінансова інформація та її роль у реалізації контрольної функції.

Сфери фінансів: фінанси державні, міжнародні, фінанси підприємств та організацій.

Поняття фінансової системи. Фінансова система України.

Вплив фінансів на розвиток суспільного виробництва.

Фінансове забезпечення відтворювального процесу.

Форми фінансового забезпечення: державне фінансування, кредитування, самофінансування.

Фінансовий механізм як сукупність форм і методів організації фінансових відносин.

Складові елементи фінансового механізму.

Фінансове планування: сутність, методи, завдання. Зведений фінансовий баланс держави.

Фінансовий контроль. Сутність фінансового контролю, його значення. Види, форми і методи фінансового контролю.

Сутність і функції податків. Класифікація податків, їх ознаки.

Види податків. Прямі податки. Непрямі податки.

Податкова система України. Податок на додану вартість. Акцизний збір.

Мито як джерело доходів бюджету.

Оподаткування прибутку підприємств та організацій, його роль і місце в податковій системі.

Бюджет як економічна та юридична категорія. Місце й значення бюджету в загальній системі фінансових відносин.

Сутність дефіциту бюджету та причини його виникнення. Основні концепції збалансованості бюджету.

Методи фінансування бюджетного дефіциту.

Державний борг. Поточний та капітальний борг

Управління внутрішнім та зовнішнім боргом.

Сутність фінансів підприємств, їх функції та основи організації

Грошові надходження підприємств, їх склад, економічна характеристика і класифікація.

Власні та залучені кошти підприємств. Виручка від реалізації продукції, робіт і послуг, її розподіл. Валовий дохід.

Фонд оплати праці. Балансовий і чистий прибуток.

Економічний зміст прибутку. Розподіл прибутку.

Фонди грошових коштів, що формуються за рахунок прибутку. Особливості фінансових відносин на підприємствах різних форм власності й господарювання.

Сутність та склад фінансів домогосподарств.

Класифікація доходів та видатків домогосподарств.

Класифікація фінансових ринків.

Грошовий ринок. Ринок капіталів. Первинний і вторинний фінансові ринки.

Економічні передумови функціонування фінансового ринку в Україні.

Види цінних паперів, які можуть випускатися та обертатися в Україні. Основні характеристики цінних паперів.

Суб'єкти та види зовнішньоекономічної діяльності. Валютний курс, конвертованість валюти..

Основні аспекти фінансової системи закордонних країн (на вибір: Сполучених Штатів Америки, Японії, Великої Британії, Німеччини, Франції, Скандинавських країн)

Структура бюджету та принципи організації оподаткування в державах Європейського Союзу.

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ:

1. Економічна теорія

1. Амортизація та відтворення основного капіталу.
2. Банки, їх види та функції. Валютні ринки.
3. Вартість, споживна вартість та цінність товару.
4. Види і форми власності та форми господарювання. Види конкуренції.
5. Всесвітній ринок товарів і послуг.
6. Концепції виникнення та суті грошей.
7. Грошова маса, її структура. Грошовий ринок.
8. Держава як суб'єкт ринкового господарства. Цілі, функції та механізми впливу держави на ринкову економіку.
9. Державний бюджет і позабюджетні фонди.
10. Сутність і структура податків. Податкова система в Україні.
11. Джерела доходів населення.
12. Економічні потреби суспільства, їх суть і структура.

13. Ефективність виробництва, її економічні та соціальні показники.
14. Загальні форми організації суспільного виробництва.
15. Земельний податок. Ринок землі. Капітал і витрати виробництва.
16. Міжнародна економічна інтеграція та її організаційні форми.
17. Міграція населення і світовий ринок праці. Світова торгівля: сутність та структура.
18. Об'єктивна зумовленість та сутність економічної інфраструктури.
19. Зайнятість, її суть і форми. Причини та форми безробіття.
20. Номінальні та реальні доходи. Прожитковий мінімум. Споживча корзина.
21. Становлення і основні етапи розвитку економічної теорії як науки.

2. Фінанси

1. Функції фінансів.
2. Сфери фінансів: фінанси державні, міжнародні, фінанси підприємств та організацій.
3. Фінансові ресурси як матеріальні носії фінансових відносин.
4. Вплив фінансів на розвиток суспільного виробництва.
5. Фінансовий механізм як сукупність форм і методів організації фінансових відносин.
6. Фінансове планування: сутність, методи, завдання.
7. Фінансовий контроль. Сутність фінансового контролю, його значення.
8. Сутність і функції податків.
9. Класифікація податків, їх ознаки.
10. Податкова система України.
11. Сутність, складові та засади організації місцевих фінансів.
12. Характеристика фондів цільового призначення.
13. Сутність фінансів підприємств, їх функції та основи організації.
14. Грошові надходження підприємств, їх склад, економічна характеристика і класифікація.
15. Власні та залучені кошти підприємств.

16. Домогосподарство як інституційна економічна одиниця та суб'єкт фінансових відносин.
17. Сутність фінансового ринку, його роль у мобілізації та розподілі фінансових ресурсів.
18. Класифікація фінансових ринків.
19. Види цінних паперів, які можуть випускатися та обертатися в Україні. Основні характеристики цінних паперів.
20. Поняття міжнародних фінансів. Суб'єкти та види зовнішньоекономічної діяльності.
21. Валютний курс, конвертованість валюти. Валютні ринки: поняття і види.
22. Фінанси країн із розвинутою ринковою економікою.
23. Фінанси Європейського Союзу.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Башнянін Г.І. Політична економія: підручник / Г.І. Башнянін, П.Ю. Лазур, В.С. Медведєв. – К.: Ніка-Центр, Ельга, 2000. – 527 с.
2. Гальчинський А.С. Основи економічних знань: навч. посіб. / А.С. Гальчинський, П.С. Єщенко, Ю.І. Палкін. – К.: Вища школа, 2002. – 544 с.
3. Дзюбик С. Основи економічної теорії / С. Дзюбик, О. Ривак. – К.: Основи, 2014. – 423 с.
4. Економічна теорія: політекономія: підручник / За ред. В.Д. Базилевича. – К.: Знання-Прес, 2004. – 615 с.
5. Основи економічної теорії: підручник / За ред. С.В. Мочерного. – К.: Видавничий центр «Академія», 2000. – 304 с.
6. Основи економічної теорії: підруч. у 2-х кн. / За ред. Ю.В. Ніколенко. – К.: Либідь, 2003. – 380 с.
7. Фінанси (загальна теорія) : навч. посібник / В. М. Опарін ; КНЕУ. - 2-е вид., доп. і перероб. - Київ : КНЕУ, 2001. - 240 с.
8. Фінанси [Текст] : навч. посібник / В. П. Кудряшов. - Херсон : Олдіплюс, 2002. - 351 с.
9. Стеців Л. П. Фінанси: навч. посібник / Л. П. Стеців, О. І. Копилюк. - К.: Знання, 2007. - 236 с.
10. Фінанси : навч. посібник / за ред. В. І. Оспіщева. - Київ : Знання,

2006. - 415 с.

11. Фінанси: Підручник / За ред.Юрій С.І.,Федосова В.М. - 3-тє вид., перероб. і доп. – К.: Знання, 2012.- 687 с.

12. [13. Фінанси підприємств : підручник / За ред.. Н. О. Власова ; Харківський політехнічний ін-т, нац. техн. ун-т. - Харків : Світ книг, 2018. - 437 с.](http://library.kpi.kharkov.ua/scripts/irbis64r_01/cgiirbis_64.exe?LNG=&Z21ID=&I21DBN=BOOK&P21DBN=BOOK&S21STN=1&S21REF=3&S21FMT=fullwebr&C21COM=S&S21CNR=10&S21P01=0&S21P02=1&S21P03=A=&S21STR=http://library.kpi.kharkov.ua/scripts/irbis64r_01/cgiirbis_64.exe?LNG=&Z21ID=&I21DBN=BOOK&P21DBN=BOOK&S21STN=1&S21REF=3&S21FMT=fullwebr&C21COM=S&S21CNR=10&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=M=&S21STR=Фінанси [Текст] : навч. посібник / А. В. Базилюк [та ін.]; наук. ред. А. В. Базилюк; Нац. транспортний ун-т. - Київ : Кондор, 2014.</p>
</div>
<div data-bbox=)

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ, СТРУКТУРА ОЦІНКИ ТА ПОРЯДОК ОЦІНЮВАННЯ ПІДГОТОВЛЕННОСТІ ВСТУПНИКІВ

При оцінюванні знань за основу слід брати повноту і правильність виконання завдань. Загальна оцінка визначається як середня виважена з оцінок відповідей на усі запитання.

Рейтингова оцінка, бали	Оцінка ЕСТ та її виваження	Національна оцінка	Критерії оцінювання	
			позитивні	негативні
1	2	3	4	5
1	2	3	4	5

90–100	А	Відмінно	<ul style="list-style-type: none"> – глибоке знання навчального матеріалу, що міститься в літературних джерелах; – вміння аналізувати явища, які вивчаються, в їхньому взаємозв'язку і розвитку; – вміння проводити теоретичні розрахунки; – відповіді на запитання чіткі, лаконічні, логічно-послідовні; – вміння розв'язувати складні практичні задачі 	відповіді на запитання можуть містити незначні неточності
82–89	В	Добре	<ul style="list-style-type: none"> – глибокий рівень знань в обсязі обов'язкового матеріалу; – вміння давати аргументовані відповіді на запитання і проводити теоретичні розрахунки; – вміння розв'язувати складні практичні задачі 	відповіді на запитання містять певні неточності
75–81	С	Добре	<ul style="list-style-type: none"> – міцні знання матеріалу, що вивчається, та його практичного застосування; – вміння давати аргументовані відповіді на запитання і проводити теоретичні розрахунки; – вміння розв'язувати практичні задачі 	– невміння використовувати теоретичні знання для розв'язування складних практичних задач

1	2	3	4	5
---	---	---	---	---

64–74	D	Задовільно	<p>– знання основних фундаментальних положень матеріалу, що вивчається, та їх практичного застосування;</p> <p>– вміння розв’язувати прості практичні задачі</p>	<p>– невміння давати аргументовані відповіді на запитання;</p> <p>– невміння аналізувати викладений матеріал і виконувати розрахунки;</p> <p>– невміння розв’язувати складні практичні задачі</p>
60–63	E	Задовільно	<p>– знання основних фундаментальних положень матеріалу,</p> <p>– вміння розв’язувати найпростіші практичні задачі</p>	<p>– незнання окремих (непринципових) питань з матеріалу;</p> <p>– невміння послідовно і аргументовано висловлювати думку;</p> <p>– невміння застосовувати теоретичні положення при розв’язанні практичних задач</p>
35–59	FX	Незадовільно	–	<p>– незнання основних фундаментальних положень навчального матеріалу;</p> <p>– істотні помилки у відповідях на запитання;</p> <p>– невміння розв’язувати прості практичні задачі</p>

1	2	3	4	5
---	---	---	---	---

1-34 (на ко- мі- сії)	F	Не- за- до- ві- льн о	—	<p>– повна відсутність знань значної частини навчального матеріалу;</p> <p>– істотні помилки у відповідях на запитання;</p> <p>– незнання основних фундаментальних положень;</p> <p>– невміння орієнтуватися під час розв’язання простих практичних задач</p>
-----------------------------------	---	--------------------------------------	---	--

Переведення позитивної оцінки фахового вступного випробування для вступу на навчання для здобуття ступеня бакалавра на основі молодшого спеціаліста та магістра в шкалу 100-200, згідно Додатку 3 Правил прийому до НТУ «ХПІ» в 2021 році.

Схвалено на засіданні вченої ради Навчально-наукового інституту економіки, менеджменту і міжнародного бізнесу

Протокол № 2 від 23.02.2021 р.

Голова вченої ради ННІ ЕММБ,
голова фахової атестаційної комісії

Олександр МАНОЙЛЕНКО

Голова фахової атестаційної комісії

Сергій МЕХОВИЧ

Освітня програма «Фінанси, банківська справа та страхування»
Конкурсна пропозиція «Податкове адміністрування»

АНОТАЦІЯ

Метою фахового випробування абітурієнтів для участі в конкурсі щодо зарахування на навчання для отримання ступеня вищої освіти «*Бакалавр*» за конкурсною пропозицією «Податкова справа», на основі освітньо-кваліфікаційного рівня «Молодший спеціаліст» є з'ясування рівня систематизації та узагальнення теоретичних знань та практичних навиків самостійної роботи для розв'язання конкретних завдань у сфері обліку та оподаткування.

Фахівці з податкової справи повинні бути підготовлені для обліково-аналітичної роботи на підприємствах та організаціях, виконувати зазначену професійну роботу згідно з Класифікатором професій ДК 003 : 2010 (прийнято та надано чинності: наказ Держспоживстандарту України від 28 липня 2010 року за № 327) і займати первинні посади згідно з довідником кваліфікаційних характеристик професій працівників: податковий інспектор, економіст та інші.

Область професійної діяльності бакалавра з податкової справи – організація податкового обліку на підприємстві та забезпечення надійної системи нарахування та сплати податків, зокрема: техніко-економічне обґрунтування реальних податків на основі аналізу діяльності підприємства та законодавчо-нормативної бази, формування джерел сплати податків.

Під час підготовки до випробування необхідно звернути увагу на те, що абітурієнт повинен:

знати: теоретичні основи оподаткування;

вміти: виконувати податкові розрахунки; вести облік господарської діяльності та ін.

Вступне фахове випробування включає зміст навчальних дисциплін професійної підготовки: 1. Податкова система. 2. Фінанси.

Організація вступного випробування здійснюється відповідно до Положення про приймальну комісію Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут».

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

1. Податкова система

Загальнодержавні та місцеві податки і збори. Принципи оподаткування. Класифікація податків і зборів. Організація роботи фіскальної служби. Порядок нарахування ПДВ. Механізм нарахування акцизного податку. Механізм нарахування податку на прибуток. Механізм справляння ПДФО. Механізм справляння місцевих податків і зборів. Спрощена система оподаткування. Вимоги до податкової звітності.

Рекомендована література:

1. Податковий кодекс України від 02.12.10 р. № 2755-VI (зі змін і доп., останні з яких внесені Законом України від 06.12.2012р. № 5519-VI) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua>.

2. Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні [Електронний ресурс]. : [Закон України від 16.07.99 р. № 996-XIV, зі змін.] – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua>.

3. Калінеску Т.В. Адміністрування податків: навч. посіб./ Т.В. Калінеску, В. О. Корецька-Гармаш, В. В. Демидович. – К.: «Центр учбової літератури», 2013. – 290 с

4. Облік і звітність в оподаткуванні: навч. посіб. / Л. М. Котенко, Г. М. Фадєєва. – Х.: Підручник НТУ «ХП», 2014. – 484 с.

2. Фінанси

Функція та структура фінансової системи. Фінансова політика і фінансовий механізм. Фінансові ресурси підприємств. Державні фінанси. Доходи і видатки Державного бюджету. Державний кредит і державний борг. Місцеві фінанси. Фінанси підприємств. Фінансовий ринок. Страхування та страховий ринок. Діяльність фінансових посередників. Міжнародні фінанси.

Рекомендована література:

1. Фінанси: Курс для фінансистів: Навч. посіб. Рекомендовано МОН / За ред. В.І. Оспіщева. — К., 2008. — 567 с.

2. Фінанси : підручник. / за ред. С.І. Юрія, В.М. Федосова. — 2-ге вид. переробл. і доповн. — К. : Знання, 2012. — 687 с.

3. Романенко О. Р. Фінанси: Підручник. – К.: Центр навчальної літератури, 2009. – 311 с.

4. Глущенко А. С. Фінанси: Навчальний посібник. – Х.: ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2010. – 190 с.

ПЕРЕЛІК ЗАПИТАНЬ ВСТУПНОГО ВИПРОБОВУВАННЯ

1. Податкова система

1. Сутність і види податків.
2. Організація податкової системи.
3. Державна фіскальна служба України.
4. Функції податків.
5. Переваги та недоліки прямих податків, їх роль у формуванні податкового навантаження на суб'єктів економіки.
6. Податкова система України та напрями її реформування.
7. Особливості організації системи оподаткування в Україні.
8. Характеристика місцевих податків і зборів, їх роль у розвитку регіонів.
9. Податок на прибуток.
10. Амортизація основних засобів.
11. Доходи і витрати при обчисленні податку на прибуток.
12. Акцизний податок.
13. Розрахунок акцизного податку за адвалорними ставками.
14. Розрахунок акцизного податку за специфічними ставками.
15. Маркування підакцизних товарів.
16. Механізм оподаткування ПДВ.
17. Податкове зобов'язання і податковий кредит з ПДВ.
18. Операції, що не підлягають оподаткуванню ПДВ.
19. Операції, що оподатковуються за ставкою 0%.
20. Операції, що оподатковуються за основною ставкою ПДВ (20%).
21. Бюджетне відшкодування з ПДВ.
22. Механізм оподаткування ПДФО.
23. Оподаткування пасивних доходів фізичних осіб.
24. Податкова соціальна пільга та її застосування.

25. Податок на нерухоме майно.
26. Туристичний збір.
27. Спрощена система оподаткування.
28. Єдиний податок з платників - фізичних осіб.
29. Єдиний податок з платників - юридичних осіб.
30. Ставки єдиного податку для фізичних і юридичних осіб.
31. Строки сплати та строки подання звітності з єдиного податку платниками.
32. Критерії віднесення платників єдиного податку до спрощеної системи оподаткування.
33. Рентні платежі.
34. Права, обов'язки і функції фіскальних органів.
35. Сутність непрямих податків, їх переваги і недоліки.

2. Фінанси

1. Основи фінансової діяльності суб'єктів підприємництва.
2. Особливості фінансування суб'єктів підприємництва різних форм організації бізнесу.
3. Формування власного капіталу підприємства.
4. Внутрішні джерела фінансування підприємства.
5. Дивідендна політика підприємства.
6. Фінансування підприємства за рахунок запозичених ресурсів.
7. Фінансова діяльність на етапі реорганізації підприємства.
8. Фінансове інвестування підприємства.
9. Оцінювання вартості підприємства.
10. Фінансова діяльність підприємства у сфері ЗЕД.
11. Фінансовий контролінг на підприємстві.
12. Значення і теоретичні засади фінансового аналізу.
13. Інформаційне забезпечення фінансового аналізу.
14. Аналіз майна підприємства.
15. Аналіз оборотних активів.
16. Аналіз джерел формування капіталу підприємств.
17. Аналіз грошових потоків.
18. Аналіз ліквідності і платоспроможності підприємств.

19. Аналіз фінансової стійкості підприємств.
20. Аналіз кредитоспроможності підприємств.
21. Аналіз ділової активності підприємств.
22. Аналіз прибутковості та рентабельності підприємств.
23. Аналіз інвестиційної активності підприємств.
24. Комплексне оцінювання фінансового стану підприємств.
25. Страхова послуга та особливості її реалізації.
26. Порядок укладання та ведення страхової угоди.
27. Страхування майна і відповідальності громадян.
28. Сутність фінансів та їх роль у ринкових умовах господарювання.
29. Фінансова система та характеристика її складових.
30. Фінансова політика та механізм її реалізації.
31. Державні фонди цільового призначення та особливості їх функціонування.
32. Сутність та роль державних фінансів у соціально-економічному розвитку країни.
33. Сутність, призначення та структура державного бюджету.
34. Бюджетний устрій України.
35. Бюджетна система та принципи її побудови.
36. Бюджетний процес в Україні.
37. Місцеві фінанси та особливості формування місцевих бюджетів.
38. Обслуговування та управління державним боргом.
39. Сутність та роль фінансів населення у економіці країни.
40. Сутність та завдання фінансів суб'єктів господарювання.
41. Характеристика фінансового ринку України.
42. Міжнародні фінансові відносини.

КРИТЕРІЇ ОЦІНКИ ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

Оцінювання знань абітурієнтів враховує повноту і правильність виконання завдань. Загальна оцінка визначається як середня з оцінок відповідей на усі запитання. При цьому використовуються такі критерії:

			Критерії оцінювання
--	--	--	---------------------

Рейтингова оцінка, бали	Оцінка ECTS та її визначення	Національна оцінка	позитивні	негативні
1	2	3	4	5
90–100	A	Відмінно	<ul style="list-style-type: none"> – глибоке знання навчального матеріалу, що міститься в літературних джерелах; – вміння аналізувати явища, які вивчаються, в їхньому взаємозв'язку і розвитку; – вміння проводити теоретичні розрахунки; – відповіді на запитання чіткі, лаконічні, логічно-послідовні; – вміння розв'язувати складні практичні задачі 	відповіді на запитання можуть містити незначні неточності
82–89	B	Добре	<ul style="list-style-type: none"> – глибокий рівень знань в обсязі обов'язкового матеріалу; – вміння давати аргументовані відповіді на запитання і проводити теоретичні розрахунки; – вміння розв'язувати складні практичні задачі 	відповіді на запитання містять певні неточності

1	2	3	4	5
75–81	C	Добре	<ul style="list-style-type: none"> – міцні знання матеріалу, що вивчається, та його практичного застосування; – вміння давати аргументовані відповіді на запитання і проводити теоретичні розрахунки; – вміння розв'язувати практичні задачі 	<ul style="list-style-type: none"> – невміння використувати теоретичні знання для розв'язування складних практичних задач
64–74	D	Задовільно	<ul style="list-style-type: none"> – знання основних фундаментальних положень матеріалу, що вивчається, та їх практичного застосування; – вміння розв'язувати прості практичні задачі 	<ul style="list-style-type: none"> – невміння давати аргументовані відповіді на запитання; – невміння аналізувати викладений матеріал і виконувати розрахунки; – невміння розв'язувати складні практичні задачі
60–63	E	Задовільно	<ul style="list-style-type: none"> – знання основних фундаментальних положень матеріалу, – вміння розв'язувати найпростіші практичні задачі 	<ul style="list-style-type: none"> – незнання окремих (непринципових) питань з матеріалу; – невміння послідовно і аргументовано висловлювати думку; – невміння застосовувати теоретичні положення при розв'язанні практичних задач

1	2	3	4	5
---	---	---	---	---

35–59	FX	Незадовільно	–	<ul style="list-style-type: none"> – незнання основних фундаментальних положень навчального матеріалу; – істотні помилки у відповідях на запитання; – невміння розв’язувати прості практичні задачі
1-34 (на комісії)	F	Незадовільно	–	<ul style="list-style-type: none"> – повна відсутність знань значної частини навчального матеріалу; – істотні помилки у відповідях на запитання; – незнання основних фундаментальних положень; – невміння орієнтуватися під час розв’язання простих практичних задач

Переведення позитивної оцінки фахового вступного випробування для вступу на навчання для здобуття ступеня бакалавра на основі молодшого спеціаліста та магістра в шкалу 100-200, згідно Додатку 3 Правил прийому до НТУ «ХПІ» в 2021 році.

Схвалено на засіданні вченої ради Навчально-наукового інституту економіки, менеджменту і міжнародного бізнесу

Протокол № 2 від 23.02.2021 р.

Голова вченої ради ННІ ЕММБ,

голова фахової атестаційної комісії

Олександр МАНОЙЛЕНКО

Член фахової атестаційної комісії

Наталія КРАСНОКУТСЬКА

**Освітня програма «Фінанси і банківська справа»
Конкурсна пропозиція «Міжнародні фінанси»**

Мета фахових вступних випробувань полягає у визначенні рівня підготовленості вступників, які бажають навчатись у Національному технічному університеті «Харківський політехнічний інститут» за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування», освітніми програмами «Фінанси і банківська справа» та «Міжнародні фінанси».

Для успішного засвоєння освітньо-професійної програми бакалавра абітурієнти повинні мати здібності до володіння знаннями, уміннями і навичками щодо циклів дисциплін соціально-гуманітарної, фундаментальної, природничо-наукової, загальноекономічної, професійної та практичної підготовки.

Програма фахових вступних випробувань спирається на освітньо-кваліфікаційну програму підготовки молодших спеціалістів з неекономічного профілю та одночасно відображає вимоги до майбутніх студентів, визначених у стандартах вищої освіти бакалаврського рівня.

Під час підготовки до випробування необхідно звернути увагу на те, що абітурієнт повинен:

знати: основи економічної теорії та теорії фінансів;

вміти: приймати оптимальні обґрунтовані рішення щодо використання фінансів у реалізації економічної політики різноманітних суб'єктів господарювання як в межах національної економіки так і на міжнародному рівні та ін.

Порядок проведення фахових вступних випробувань визначається Положенням про приймальну комісію НТУ «ХПІ» та Положенням про предметні екзаменаційні та фахові атестаційні комісії з проведення вступних випробувань.

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

1. Економічна теорія

Амортизація та відтворення основного капіталу.

Банки, їх види та функції. Валютні ринки.

Вартість, споживна вартість та цінність товару.

Види і форми власності та форми господарювання. Види конкуренції.

Всесвітній ринок товарів і послуг.

Концепції виникнення та суті грошей.

Грошова маса, її структура. Грошовий ринок.

Держава як суб'єкт ринкового господарства. Цілі, функції та механізми впливу держави на ринкову економіку.

Державний бюджет і позабюджетні фонди.

Сутність і структура податків. Податкова система в Україні.

Джерела доходів населення.

Економічні потреби суспільства, їх суть і структура.

Ефективність виробництва, її економічні та соціальні показники.

Загальні форми організації суспільного виробництва.

Земельний податок. Ринок землі. Капітал і витрати виробництва.

Міжнародна економічна інтеграція та її організаційні форми.

Міграція населення і світовий ринок праці. Світова торгівля: сутність та структура.

Об'єктивна зумовленість та сутність економічної інфраструктури.

Зайнятість, її суть і форми. Причини та форми безробіття.

Номинальні та реальні доходи. Прожитковий мінімум. Споживча корзина.

Становлення і основні етапи розвитку економічної теорії як науки.

2. Фінанси

Об'єктивні передумови виникнення фінансів. Фінанси як економічна категорія.

Специфічні ознаки фінансів, їх суспільне призначення.

Необхідність фінансів в умовах товарного господарства.

Функції фінансів. Розподільна функція, її зміст.

Об'єкти і суб'єкти розподілу і перерозподілу вартості суспільного продукту.

Фінансова інформація та її роль у реалізації контрольної функції.

Сфери фінансів: фінанси державні, міжнародні, фінанси підприємств та організацій.

Поняття фінансової системи. Фінансова система України.

Вплив фінансів на розвиток суспільного виробництва.

Фінансове забезпечення відтворювального процесу.

Форми фінансового забезпечення: державне фінансування, кредитування, самофінансування.

Фінансовий механізм як сукупність форм і методів організації фінансових відносин.

Складові елементи фінансового механізму.

Фінансове планування: сутність, методи, завдання. Зведений фінансовий баланс держави.

Фінансовий контроль. Сутність фінансового контролю, його значення. Види, форми і методи фінансового контролю.

Сутність і функції податків. Класифікація податків, їх ознаки.

Види податків. Прямі податки. Непрямі податки.

Податкова система України. Податок на додану вартість. Акцизний збір.

Мито як джерело доходів бюджету.

Оподаткування прибутку підприємств та організацій, його роль і місце в податковій системі.

Бюджет як економічна та юридична категорія. Місце й значення бюджету в загальній системі фінансових відносин.

Сутність дефіциту бюджету та причини його виникнення. Основні концепції збалансованості бюджету.

Методи фінансування бюджетного дефіциту.

Державний борг. Поточний та капітальний борг

Управління внутрішнім та зовнішнім боргом.

Сутність фінансів підприємств, їх функції та основи організації

Грошові надходження підприємств, їх склад, економічна характеристика і класифікація.

Власні та залучені кошти підприємств. Виручка від реалізації продукції, робіт і послуг, її розподіл. Валовий дохід.

Фонд оплати праці. Балансовий і чистий прибуток.

Економічний зміст прибутку. Розподіл прибутку.

Фонди грошових коштів, що формуються за рахунок прибутку. Особливості фінансових відносин на підприємствах різних форм власності й господарювання.

Сутність та склад фінансів домогосподарств.

Класифікація доходів та видатків домогосподарств.

Класифікація фінансових ринків.

Грошовий ринок. Ринок капіталів. Первинний і вторинний фінансові ринки.

Економічні передумови функціонування фінансового ринку в Україні.

Види цінних паперів, які можуть випускатися та обертатися в Україні. Основні характеристики цінних паперів.

Суб'єкти та види зовнішньоекономічної діяльності. Валютний курс, конвертованість валюти..

Основні аспекти фінансової системи закордонних країн (на вибір: Сполучених Штатів Америки, Японії, Великої Британії, Німеччини, Франції, Скандинавських країн)

Структура бюджету та принципи організації оподаткування в державах Європейського Союзу.

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ:

1. Економічна теорія

22. Амортизація та відтворення основного капіталу.
23. Банки, їх види та функції. Валютні ринки.
24. Вартість, споживна вартість та цінність товару.
25. Види і форми власності та форми господарювання. Види конкуренції.
26. Всесвітній ринок товарів і послуг.
27. Концепції виникнення та суті грошей.
28. Грошова маса, її структура. Грошовий ринок.
29. Держава як суб'єкт ринкового господарства. Цілі, функції та механізми впливу держави на ринкову економіку.
30. Державний бюджет і позабюджетні фонди.
31. Сутність і структура податків. Податкова система в Україні.
32. Джерела доходів населення.
33. Економічні потреби суспільства, їх суть і структура.
34. Ефективність виробництва, її економічні та соціальні показники.
35. Загальні форми організації суспільного виробництва.
36. Земельний податок. Ринок землі. Капітал і витрати виробництва.
37. Міжнародна економічна інтеграція та її організаційні форми.
38. Міграція населення і світовий ринок праці. Світова торгівля: сутність

та структура.

39. Об'єктивна зумовленість та сутність економічної інфраструктури.

40. Зайнятість, її суть і форми. Причини та форми безробіття.

41. Номінальні та реальні доходи. Прожитковий мінімум. Споживча корзина.

42. Становлення і основні етапи розвитку економічної теорії як науки.

2. Фінанси

24. Функції фінансів.

25. Сфери фінансів: фінанси державні, міжнародні, фінанси підприємств та організацій.

26. Фінансові ресурси як матеріальні носії фінансових відносин.

27. Вплив фінансів на розвиток суспільного виробництва.

28. Фінансовий механізм як сукупність форм і методів організації фінансових відносин.

29. Фінансове планування: сутність, методи, завдання.

30. Фінансовий контроль. Сутність фінансового контролю, його значення.

31. Сутність і функції податків.

32. Класифікація податків, їх ознаки.

33. Податкова система України.

34. Сутність, складові та засади організації місцевих фінансів.

35. Характеристика фондів цільового призначення.

36. Сутність фінансів підприємств, їх функції та основи організації.

37. Грошові надходження підприємств, їх склад, економічна характеристика і класифікація.

38. Власні та залучені кошти підприємств.

39. Домогосподарство як інституційна економічна одиниця та суб'єкт фінансових відносин.

40. Сутність фінансового ринку, його роль у мобілізації та розподілі фінансових ресурсів.

41. Класифікація фінансових ринків.

42. Види цінних паперів, які можуть випускатися та обертатися в Україні. Основні характеристики цінних паперів.
43. Поняття міжнародних фінансів. Суб'єкти та види зовнішньоекономічної діяльності.
44. Валютний курс, конвертованість валюти. Валютні ринки: поняття і види.
45. Фінанси країн із розвинутою ринковою економікою.
46. Фінанси Європейського Союзу.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

14. Башнянін Г.І. Політична економія: підручник / Г.І. Башнянін, П.Ю. Лазур, В.С. Медведєв. – К.: Ніка-Центр, Ельга, 2000. – 527 с.
15. Гальчинський А.С. Основи економічних знань: навч. посіб. / А.С. Гальчинський, П.С. Єщенко, Ю.І. Палкін. – К.: Вища школа, 2002. – 544 с.
16. Дзюбик С. Основи економічної теорії / С. Дзюбик, О. Ривак. – К.: Основи, 2014. – 423 с.
17. Економічна теорія: політекономія: підручник / За ред. В.Д. Базилевича. – К.: Знання-Прес, 2004. – 615 с.
18. Основи економічної теорії: підручник / За ред. С.В. Мочерного. – К.: Видавничий центр «Академія», 2000. – 304 с.
19. Основи економічної теорії: підруч. у 2-х кн. / За ред. Ю.В. Ніколенко. – К.: Либідь, 2003. – 380 с.
20. Фінанси (загальна теорія) : навч. посібник / В. М. Опарін ; КНЕУ. - 2-е вид., доп. і перероб. - Київ : КНЕУ, 2001. - 240 с.
21. Фінанси [Текст] : навч. посібник / В. П. Кудряшов. - Херсон : Олдіплюс, 2002. - 351 с.
22. Стеців Л. П. Фінанси: навч. посібник / Л. П. Стеців, О. І. Копилюк. - К.: Знання, 2007. - 236 с.
23. Фінанси : навч. посібник / за ред. В. І. Оспіщева. - Київ : Знання, 2006. - 415 с.
24. Фінанси: Підручник / За ред.Юрій С.І.,Федосова В.М. - 3-тє вид., перероб. і доп. – К.: Знання, 2012.- 687 с.
25. http://library.kpi.kharkov.ua/scripts/irbis64r_01/cgiirbis_64.exe?LNG

=&Z21ID=&I21DBN=BOOK&P21DBN=BOOK&S21STN=1&S21REF=3&S21FMT=fullwebr&C21COM=S&S21CNR=10&S21P01=0&S21P02=1&S21P03=A=&S21STR=http://library.kpi.kharkov.ua/scripts/irbis64r_01/cgiirbis_64.exe?LNG=&Z21ID=&I21DBN=BOOK&P21DBN=BOOK&S21STN=1&S21REF=3&S21FMT=fullwebr&C21COM=S&S21CNR=10&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=M=&S21STR=Фінанси [Текст] : навч. посібник / А. В. Базилюк [та ін.]; наук. ред. А. В. Базилюк; Нац. транспортний ун-т. - Київ : Кондор, 2014.

26. Фінанси підприємств : підручник / За ред.. Н. О. Власова ; Харківський політехнічний ін-т, нац. техн. ун-т. - Харків : Світ книг, 2018. - 437 с.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ, СТРУКТУРА ОЦІНКИ ТА ПОРЯДОК ОЦІНЮВАННЯ ПІДГОТОВЛЕННОСТІ ВСТУПНИКІВ

При оцінюванні знань за основу слід брати повноту і правильність виконання завдань. Загальна оцінка визначається як середня виважена з оцінок відповідей на усі запитання.

Рейтингова оцінка, бали	Оцінка ЕСТ та її визначення	Національна оцінка	Критерії оцінювання	
			позитивні	негативні
1	2	3	4	5

1	2	3	4	5
---	---	---	---	---

90–100	А	Відмінно	<ul style="list-style-type: none"> – глибоке знання навчального матеріалу, що міститься в літературних джерелах; – вміння аналізувати явища, які вивчаються, в їхньому взаємозв'язку і розвитку; – вміння проводити теоретичні розрахунки; – відповіді на запитання чіткі, лаконічні, логічно-послідовні; – вміння розв'язувати складні практичні задачі 	відповіді на запитання можуть містити незначні неточності
82–89	В	Добре	<ul style="list-style-type: none"> – глибокий рівень знань в обсязі обов'язкового матеріалу; – вміння давати аргументовані відповіді на запитання і проводити теоретичні розрахунки; – вміння розв'язувати складні практичні задачі 	відповіді на запитання містять певні неточності
75–81	С	Добре	<ul style="list-style-type: none"> – міцні знання матеріалу, що вивчається, та його практичного застосування; – вміння давати аргументовані відповіді на запитання і проводити теоретичні розрахунки; – вміння розв'язувати практичні задачі 	– невміння використовувати теоретичні знання для розв'язування складних практичних задач

1	2	3	4	5
---	---	---	---	---

64–74	D	Задовільно	<p>– знання основних фундаментальних положень матеріалу, що вивчається, та їх практичного застосування;</p> <p>– вміння розв’язувати прості практичні задачі</p>	<p>– невміння давати аргументовані відповіді на запитання;</p> <p>– невміння аналізувати викладений матеріал і виконувати розрахунки;</p> <p>– невміння розв’язувати складні практичні задачі</p>
60–63	E	Задовільно	<p>– знання основних фундаментальних положень матеріалу,</p> <p>– вміння розв’язувати найпростіші практичні задачі</p>	<p>– незнання окремих (непринципових) питань з матеріалу;</p> <p>– невміння послідовно і аргументовано висловлювати думку;</p> <p>– невміння застосовувати теоретичні положення при розв’язанні практичних задач</p>
35–59	FX	Незадовільно	–	<p>– незнання основних фундаментальних положень навчального матеріалу;</p> <p>– істотні помилки у відповідях на запитання;</p> <p>– невміння розв’язувати прості практичні задачі</p>

1	2	3	4	5
1-34 (на ко- мі- сії)	F	Не- за- до- ві- льн о	–	– повна відсутність знань значної частини навчального матеріалу; – істотні помилки у відповідях на запитання; – незнання основних фундаментальних положень; – невміння орієнтуватися під час розв'язання простих практичних задач

Переведення позитивної оцінки фахового вступного випробування для вступу на навчання для здобуття ступеня бакалавра на основі молодшого спеціаліста та магістра в шкалу 100-200, згідно Додатку 3 Правил прийому до НТУ «ХПІ» в 2021 році.

Схвалено на засіданні вченої ради Навчально-наукового інституту економіки, менеджменту і міжнародного бізнесу
Протокол № 2 від 23.02.2021 р.

Голова вченої ради ННІ ЕММБ,
голова фахової атестаційної комісії

Олександр МАНОЙЛЕНКО

Член фахової атестаційної комісії

Сергій МЕХОВИЧ

**СПЕЦІАЛЬНІСТЬ 073 «МЕНЕДЖМЕНТ»
ОСВІТНЯ ПРОГРАМА «МЕНЕДЖМЕНТ ПІДПРИЄМСТВ ТА ОРГАНІ-
ЗАЦІЙ»**

Конкурсні пропозиції:

**менеджмент підприємств та організацій;
управління підприємницькою діяльністю;
менеджмент туризму та гостинності**

АНОТАЦІЯ

Вступне фахове випробування – це перевірка рівня знань, умінь та навичок особи з конкурсних предметів, з навчальних дисциплін за програмою вищого навчального закладу, рівня здібностей до певного виду діяльності, що проводиться з метою оцінювання зазначеного рівня для конкурсного відбору до вищого навчального закладу у формі іспиту. Вимоги до вступних випробувань базуються на нормативних формах державної атестації осіб, які навчаються у вищих навчальних закладах.

У сучасному широкому розумінні менеджмент - це одночасно система наукових знань, мистецтва й досвіду, втілених у діяльності професійних керівників по досягненню цілей організації шляхом використання праці, інтелекту й мотивів поведінки інших людей. Знання, особисті якості й досвід менеджера взаємно впливають одне на одного. При цьому їх оптимальна комбінація змінюється стосовно:

- функції, яку виконує менеджер (виробнича, інноваційна, фінансова, кадрова, маркетингова, облікова, інформаційна тощо);
- сфери (галузі), в якій виконує свою діяльність організація (виробнича, невиробнича, адміністративна, аграрна тощо).

Фахове випробування передбачає висвітлення знань з циклу фундаментальних та загальноекономічних дисциплін, що дозволяє оцінити гуманітарний світогляд вступника, а також визначити рівень інтелектуального потенціалу абітурієнта.

Абітурієнти повинні вміти:

- продемонструвати знання та уміння на рівні, що забезпечують можли-

вість аналізувати, оцінювати і порівнювати альтернативи, генерувати оригінальні ідеї у відповідній галузі знань;

- застосовувати свої знання і володіти компетенціями, які дозволяють вирішувати завдання у новому, широкому (міждисциплінарному) контексті у відповідній галузі знань;

- інтегрувати знання, вирішувати складні завдання в умовах неповної інформації з урахуванням соціальної та етичної відповідальності за прийняті рішення;

- володіти методами проведення економічного аналізу і можуть давати науково обґрунтовану інтерпретацію отриманим результатам;

- чітко, аргументовано доводити до аудиторії фахівців наукову інформацію та свої висновки;

- володіти методологічними знаннями, уміти аналізувати, оцінювати і порівнювати альтернативи, що стосуються проблеми, уміти генерувати та оптимізувати нові рішення;

- оцінювати вплив рішень, що приймаються, на навколишнє середовище і соціум, мати професійну й етичну відповідальність за сталий розвиток суспільства;

- мати здатності роботи в міждисциплінарних командах, уміння адаптуватися до змін, сприяти соціальній згуртованості;

- мати здатності взаємодії і посередництва, розвинену міжкультурну толерантність і досвід міжкультурної взаємодії;

- мати відповідний рівень усної та письмової грамотності рідною, і принаймні, однією іноземною мовою, уміти ефективно спілкуватися з колегами, представляти результати своєї роботи у вигляді звітів, статей, рефератів, використовуючи сучасні засоби презентації;

- мати підприємницький спосіб мислення і діяльності;

- володіти цінностями, необхідними для того, щоб жити в умовах демократичного суспільства, бути його відповідальним громадянином, мати необхідні соціальні компетенції.

Порядок проведення фахових вступних випробувань визначається Положенням про приймальну комісію НТУ «ХПІ» та Положенням про предметні екзаменаційні та фахові атестаційні комісії з проведення вступних випробувань.

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

Вступні випробування охоплюють перелік фахових дисциплін, менеджменту, організації виробництва, маркетингу.

Тема 1. Поняття і сутність менеджменту

Організація як об'єкт управління. Поняття “організація”. Ознаки та загальні риси організацій як об'єктів управління. Поділ праці в організації та необхідність управління. Організація як відкрита система. Зовнішнє та внутрішнє середовище організації. Базові моделі організації та відповідні до них концепції управління організацією. Еволюція поглядів на сутність менеджменту. Співвідношення категорій “управління”, “менеджмент”, “адміністрування”, “керування”. Емпіричний підхід до менеджменту. Управління як наука і мистецтво. Функції менеджменту. Цикл менеджменту. Сучасне тлумачення ролі і сутності менеджменту. Менеджери в організації. Ознаки діяльності менеджера. Розподіл управлінської праці. Сфери менеджменту. Рівні менеджменту. Ролі менеджера в організації. Якості, необхідні менеджерам. Перспективна модель менеджера.

Тема 2. Розвиток науки управління

Виникнення науки менеджменту та напрямки еволюції управлінської думки. Передумови виникнення науки управління. Підходи до класифікації напрямків розвитку науки управління. Загальна характеристика еволюції наукових підходів до управління організаціями. Ранні теорії менеджменту. Класична теорія менеджменту (школа наукового управління й адміністративна школа управління): напрямки і цілі досліджень; основні здобутки; значення для сучасної практики; обмеженість. Неокласична теорія менеджменту (школа людських стосунків та школа організаційної поведінки): спрямованість досліджень; внесок у розвиток науки управління; основні недоліки. Кількісна теорія менеджменту: основні ідеї; внесок у розвиток теорії управління; напрямки використання досягнень. Інтегровані підходи до управління. Спільні риси інтегрованих підходів до управління. Сутнісна характеристика процесного, системного та ситуаційного підходів до управління: основні ідеї; внесок у розвиток науки управління; практичне застосування. Сучасні напрямки розвитку науки управління. Тенденція посилення технократичного аспекту менеджменту. Орієнтація на те-

хнічні та технологічні нововведення. Гуманізація управління. Глобалізація менеджменту. Об'єднання інтересів бізнесу, суспільства і людини. Модель "конкуруючих цінностей" Р. Куінна.

Тема 3. Основи теорії прийняття управлінських рішень

Поняття і моделі прийняття рішень. Розширене та вузьке розуміння категорії "прийняття рішень". Місце прийняття рішень у процесі управління. Моделі теорії прийняття рішень: класична; поведінкова; ірраціональна. Процес прийняття рішень. Інтуїтивна та раціональна технології прийняття рішень. Етапи раціональної технології прийняття рішень: діагноз проблеми; накопичення інформації про проблему; опрацювання альтернативних варіантів; оцінка альтернатив; прийняття рішення. Людський та 13 організаційний фактори у процесі прийняття рішення. Індивідуальне та групове прийняття рішень (модель Р. Роскіна, модель Врума-Йеттона, модель Врума-Джаго). Методи творчого пошуку альтернативних варіантів. Класифікація методів творчого пошуку альтернативних варіантів. Методи індивідуального творчого пошуку альтернатив. Методи колективного творчого пошуку альтернатив. Методи активізації творчого пошуку альтернативних варіантів.

Тема 4. Методи обґрунтування управлінських рішень

Класифікація методів обґрунтування управлінських рішень. Кількісні та якісні методи. Можливості та сфери застосування аналітичних, статистичних, теоретико-ігрових методів та методів математичного програмування. Інструменти обґрунтування управлінських рішень. Кількісні та якісні методи прогнозування. Сутнісна характеристика методу "платіжної матриці". Побудова "дерева рішень" та вибір оптимального варіанту. Обґрунтування рішень в умовах невизначеності. Теоретико-ігрові методи. Критерії теорії статистичних рішень: песимізму, оптимізму, коефіцієнту оптимізму, Лапласа, жалю. Методи теорії ігор. Експертні методи прийняття рішень: метод простого ранжування; метод вагових коефіцієнтів.

Тема 5. Планування в організації

Поняття і сутність планування в системі управління. Поняття "плану-

вання”. Місце планування серед функцій управління. Основні елементи системи планування. Етапи процесу планування: визначення цілей; розробка стратегії; надання стратегії конкретної форми. Типи планів в організації. Стратегічні та оперативні плани. Короткотермінові та довготермінові плани. Завдання та орієнтири. Ситуаційні фактори планування. Цілі управлінського планування. Поняття “мета” в управлінні та класифікація цілей організації. Вимоги до вірно сформульованих цілей. Традиційний процес постановки цілей. Концепція управління за цілями (концепція МВО): сутність, основні етапи, переваги та недоліки. Стратегічне планування в організації. Поняття “стратегія”. Елементи стратегії. Рівні стратегії: загально корпоративна стратегія; стратегія бізнесу; функціональна стратегія; піраміда стратегій. Процес стратегічного планування: визначення місії фірми; зовнішній та внутрішній аналіз; SWOT-аналіз; визначення конкретних цілей діяльності організації; аналіз стратегічних альтернатив та вибір стратегії. Методи вибору загально корпоративної стратегії. Вибір стратегії бізнесу (типові стратегії за М. Портером). Функціональні стратегії. Надання стратегії конкретної форми. Тактичні та оперативні плани. Програми. Політика. Стандартні операційні процедури. Правила.

Тема 6. Організація як функція управління

Сутність функції організації та її місце в системі управління. Поняття “організація” та “організаційна діяльність”. Основні складові організаційної діяльності. Організаційна структура як результат організаційної діяльності: ступінь складності; ступінь формалізації; ступінь централізації. Поняття “схема організаційної структури управління”. Основи теорії організації. Загальна характеристика класичної теорії організації: універсальні принципи управління А. Файоля; модель “ідеальної бюрократії” М. Вебера. Поведінковий підхід в теорії організації: системи організації за Р. Лайкертом. Ситуаційний підхід в теорії організації: основні результати дослідження впливу технології, розмірів організації, зовнішнього середовища і стратегії на організаційну структуру. Сучасні напрямки розвитку теорії організації. Основи організаційного проектування. Сутнісна характеристика проектування робіт в організації. Методи проектування і перепроjektування робіт в організації. Основні положення моделі характеристик роботи Хекмена Олдхема. Поняття, принципи класифікації та базові

схеми департаменталізації. Делегування повноважень: поняття; елементи процесу делегування; типи повноважень (лінійні, штабні, функціональні). Централізація і децентралізація. Діапазон контролю і фактори, що впливають на його величину. Висока і плоска структури організації. Механізми вертикальної і горизонтальної координації робіт і видів діяльності в організації. Типи організаційних структур управління. Лінійна, функціональна, лінійно-функціональна, дивізійна, матрична організаційні структури. Мережеві організаційні структури. Переваги та недоліки різних типів організаційних структур. Фактори формування організаційної структури управління. Методи вибору типу організаційної структури. Управління організаційними змінами. Сутність організаційних змін. Модель процесу організаційних змін К. Левіна. Загальна характеристика процесу організаційних змін. Причини опору організаційним змінам. Стратегії подолання опору змінам. Вибір тактики проведення організаційних змін.

Тема 7. Мотивація

Поняття і сутність мотивації. Мотивація як фактор забезпечення успіху діяльності організації. Поняття "потреби", "спонукання", "стимули", "мотивація". Внутрішнє і зовнішнє винагородження. Сутність мотивування. Зміст основних етапів і послідовність їх реалізації в моделі процесу мотивації. Теорії змісту мотивації. Сутність змістовного підходу до вивчення мотивації. Основні положення ключових теорій змісту мотивації: теорії ієрархії потреб А. Маслоу, теорії ERG К. Альдерфера, теорії набутих потреб Д. МакКлелланда, теорії "мотиваційної гігієни" Ф. Герцберга. Метод збагачення праці. Порівняльний аналіз теорій змісту мотивації. Теорії процесу мотивації. Концепція процесного підходу до вивчення мотивації. Сутнісна характеристика основних теорій процесу мотивації: теорії сподівань В. Врума, теорії справедливості С. Адамса, комплексної теорії мотивації Портера-Лоулера. Практична цінність теорій процесу мотивації. Проблеми мотивації в сучасній практиці управління.

Тема 8. Управлінський контроль

Поняття та процес контролю. Поняття "контроль" та його місце в системі управління. Етапи процесу контролю: вимірювання процесів; порівняння реального виконання із стандартами; оцінка та реакція. Модель процесу контролю.

Види управлінського контролю: попередній; поточний; заключний. Порівняльна характеристика видів управлінського контролю. Класифікація інструментів управлінського контролю. Фінансовий контроль та його основні складові. Сутність та складові операційного контролю. Контроль поведінки працівників: модель; методи оцінки реального виконання; прямий управлінський контроль; замітники прямого управлінського контролю. Ефективність контролю. Основні характеристики ефективної системи контролю. Дисфункціональний ефект системи контролю та методи його подолання.

Тема 9. Лідерство

Поняття та природа лідерства. Співвідношення категорій “вплив”, “влада”, “залежність”, “лідерство”. Класифікація джерел влади в організації за Дж. Френчем та Б. Рейвенем. Модель джерел влади К. Хейлса. Лідерство як механізм сполучення різних джерел влади. Порівняльна характеристика менеджера і лідера. Теорія особистих якостей лідера. Основна ідея і завдання підходу до вивчення лідерства з позицій особистих якостей. Шкала найсуттєвіших характеристик лідера за Є. Гізеллі. Класифікація особистих якостей успішних керівників за Р. Стогділлом. Основні результати досліджень теорії особистих якостей лідера. Концепції поведінки лідера. Поняття “стиль керування” та “діапазон стилів керування”. “Теорія X” і “Теорія Y” Д. МакГрегора. Авторитарний і демократичний стилі керування. Концепція трьох стилів керування К. Левіна. Двофакторна модель лідерства вчених університету штату Огайо. Концепція лідерства Р. Лайкерта. Модель типів управління Р. Блейка та Дж. Моутон. Висновки за результатами досліджень поведінкових концепцій лідерства. Концепції ситуаційного лідерства. Загальна характеристика ситуаційного підходу до лідерства. Континуум лідерської поведінки Танненбаума-Шмідта. Модель ситуаційного лідерства Ф. Фідлера. Модель ситуаційного лідерства П. Херсі і К. Бланчарда. Модель "шлях-мета" ХаусаМітчелла. Основні здобутки ситуаційного підходу до вивчення лідерства. Сучасні концепції лідерства. Сучасні підходи до лідерства як поєднання традиційних та ситуаційного підходів. Концепція атрибутивного лідерства. Модель харизматичного лідерства. Концепція перетворюючого (трансформуючого) лідерства. Інтерактивні та сервісні керівники.

Тема 10. Комунікації в управлінні

Поняття і процес комунікації. Поняття “комунікація” та її роль в системі управління організацією. Елементи комунікації (відправник, одержувач, повідомлення, канал комунікації, перешкоди комунікації). Модель процесу комунікації. Зміст основних етапів процесу комунікації (формування концепції комунікації, кодування, передавання повідомлення по каналу комунікації, декодування, інтерпретація та оцінка повідомлення, зворотний зв’язок). Міжособові та організаційні комунікації. Поняття "міжособові" та "організаційні" комунікації. Усна, письмова та невербальна комунікації, їх форми, переваги та недоліки. Ситуаційна модель вибору носія інформації Ленгела-Дафта. Формальні та неформальні організаційні комунікації. Види формальних комунікацій: низхідні, висхідні, горизонтальні. Роль неформальних комунікацій в системі управління. Поняття "комунікаційна мережа". Типи комунікаційних мереж в групах. Централізовані й децентралізовані комунікаційні мережі. Модель вибору типу комунікаційної мережі в групі. Мережі неформальної комунікації. Відкриті комунікації та діалог. Управління організаційними комунікаціями. Індивідуальні перешкоди на шляху ефективної комунікації. Організаційні комунікативні бар’єри. Шляхи подолання перешкод до ефективної комунікації. Модель вибору стилю комунікації. Розвиток індивідуальних навичок комунікації.

Тема 11. Ефективність управління

Ефективність діяльності організації. Поняття “організаційна ефективність”. Видова класифікація ефективності організації: індивідуальна, групова, загальноорганізаційна. Особливості оцінки ефективності діяльності організації. Підходи до вивчення організаційної ефективності: цільовий; системний; параметричний, з урахуванням фактора часу. Критерії ефективності організаційної діяльності. Ефективність управління. Поняття “ефективність управління”. Підходи до визначення ефективності управління: цільовий; функціональний; композиційний; множинний; поведінковий. Показники ефективності управлінської діяльності. Напрямки підвищення ефективності управління організацією.

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

1. Суспільство та економіка та їх взаємозв’язок
2. Основні фонди підприємства

3. Поняття і сутність менеджменту
4. Ринок і його функції
5. Оборотні засоби підприємства
6. Планування як функція менеджменту
7. Попит та закон попиту. Фактори попиту
8. Фінансові ресурси підприємства
9. Організація як функція менеджменту
10. Пропозиція та закон пропозиції. Фактори пропозиції
11. Витрати виробництва і собівартість продукції
12. Мотивація як функція менеджменту
13. Заробітна плата як ціна праці
14. Ціна і ціноутворення в умовах ринку
15. Контроль як функція менеджменту
16. Роль конкуренції в ринкових умовах
17. Прибуток і рентабельність виробництва
18. Основні методи управління
19. Інвестиції та зайнятість
20. Поняття і сутність інвестицій
21. Місце рішення в процесі управління
22. Податки і їх функції
23. Персонал як основний ресурс підприємств
24. Лідерство в системі менеджменту
25. Поняття інфляції, її причини
26. Сутність поняття конкурентоспроможність
27. Роль і значення комунікацій і інформації в організації
28. Причини та форми безробіття
29. Організаційно-економічні заходи щодо підвищення ефективності господарської діяльності
30. Сутність ситуаційного підходу в теорії менеджменту
31. Ринок і його функції
32. Фінансові ресурси підприємства
33. Мотивація як функція менеджменту
34. Пропозиція та закон пропозиції. Фактори пропозиції
35. Прибуток і рентабельність виробництва

36. Лідерство в системі менеджменту
37. Роль конкуренції в ринкових умовах
38. Сутність поняття конкурентоспроможність
39. Планування як функція менеджменту
40. Податки і їх функції
41. Основні фонди підприємства
42. Основні методи управління
43. Причини та форми безробіття
44. Витрати виробництва і собівартість продукції
45. Сутність ситуаційного підходу в теорії менеджменту
46. Суспільство та економіка та їх взаємозв'язок
47. Поняття і сутність інвестицій
48. Поняття і сутність менеджменту
49. Попит та закон попиту. Фактори попиту
50. Організаційно-економічні заходи щодо підвищення ефективності господарської діяльності
51. Контроль як функція менеджменту
52. Заробітна плата як ціна праці
53. Оборотні засоби підприємства
54. Організація як функція менеджменту
55. Інвестиції та зайнятість
56. Ціна і ціноутворення в умовах ринку
57. Роль і значення комунікацій і інформації в організації
58. Поняття інфляції, її причини
59. Персонал як основний ресурс підприємств
60. Місце рішення в процесі управління.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Друкер П. Менеджмент. Management / П. Друкер. – М. : Вільямс, 2011. – 700 с.
2. Герчикова И. Н. Менеджмент : учебник / И. Н. Герчикова. – М. : ЮНИТИ, 2000. – 501 с.
3. Гріфін Р. Основи менеджменту : підручник / Р. Гріфін, В. Яцура. – Львів : Бак, 2001. – 624 с.

4. Кузьмін О. Є. Менеджмент : навчальний посібник / О. Є. Кузьмін. – Львів : Видавництво НУ «Львівська політехніка», 2009. – 152 с.
5. Кузьмін О. Є. Основи менеджменту : підручник / О. Є. Кузьмін, О. Г. Мельник. – К. : Академвидав, 2007. – 464 с.
6. Дяченко Т.О. Основи менеджменту : навчальний посібник / Т.О.Дяченко. – К.: Кондор, 2010. – 176 с.
7. Маркіна І. А. Менеджмент підприємства : навчальний посібник / І. А. Маркіна. – К. : Укоопосвіта, 2000. – 268 с.
8. Мартитенко М.М. Основи менеджменту : підручник / М.М.Мартиненко. – К.: Каравела, 2005. – 494 с.
9. Мескон М. Х. Основи менеджмента / М.Х.Мескон, М.Альберт, Ф.Хедоури. – М.: Дело, 2003. – 702 с.
10. Осовська Г. В. Менеджмент організацій : навчальний посібник / Г. В. Осовська, О. А. Осовський. – К. : Кондор, 2005. – 860 с.
11. Пилипенко С. М. Менеджмент : навчальний посібник / С. М. Пилипенко, А. А. Пилипенко, В. І. Оленко. – Харків : Видавництво ХДЕУ, 2002. – 208 с.
12. Хміль Ф. І. Основи менеджменту : підручник / Ф. І. Хміль. – К. : Академвидав, 2007. – 576 с.
13. Управління інноваційною діяльністю: магістерський курс : підручник. Ч. 1 / П. Г. Перерва [та ін.] ; ред. П. Г. Перерва [та ін.]. – Харків : НТУ "ХПІ", 2011. – 614 с.
14. Управління інноваційною діяльністю: магістерський курс : підручник. Ч. 2 / П. Г. Перерва [та ін.] ; ред. П. Г. Перерва [та ін.]. – Харків : НТУ "ХПІ", 2011. – 623 с.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ, СТРУКТУРА ОЦІНКИ, І ПОРЯДОК ОЦІНЮВАННЯ ПІДГОТОВЛЕННОСТІ ВСТУПНИКІВ

Організація вступного випробування здійснюється відповідно до Положення про приймальну комісію НТУ «ХПІ». До участі у вступних випробуваннях допускаються кандидати, які дотрималися усіх норм і правил, передбачених чинним законодавством, зокрема «Правил прийому» до НТУ «ХПІ».

Для проведення тестування формуються окремі групи вступників в порядку надходження (реєстрації) документів. Список допущених до вступного випробовування ухвалюється рішенням приймальної комісії. Для проведення вступного випробовування приймальною комісією попередньо готуються білети відповідно до «Програми фахового вступного випробування». Програма фахового вступного випробування оприлюднюється засобами наочної інформації на інформаційних стендах приймальної комісії.

Вступне випробування проводиться у строки передбачені Правилами прийому до НТУ «ХП».

На вступне випробування вступник з'являється з паспортом.

Вступнику необхідно для кожного завдання знайти правильну відповідь, яка відповідає номеру цього завдання. Кожне завдання передбачає один правильний варіант відповіді. На виконання тестового завдання відводиться 2 академічні години (90 хвилин).

При оцінюванні знань за основу слід брати повноту і правильність виконання завдань. Загальна оцінка визначається як середня виважена з оцінок відповідей на усі запитання.

Рейтингова оцінка, бали	Оцінка ECTS та її визначення	Національна оцінка	Критерії оцінювання	
			позитивні	негативні
1	2	3	4	5
90–100	A	Відмінно	<ul style="list-style-type: none"> – глибоке знання навчального матеріалу, що міститься в літературних джерелах; – вміння аналізувати явища, які вивчаються, в їхньому взаємозв'язку і розвитку; – вміння проводити теоретичні розрахунки; – відповіді на запитання чіткі, лаконічні, логічно-послідовні; – вміння розв'язувати складні практичні задачі 	відповіді на запитання можуть містити незначні неточності

1	2	3	4	5
82–89	B	Добре	<ul style="list-style-type: none"> – глибокий рівень знань в обсязі обов'язкового матеріалу; – вміння давати аргументовані відповіді на запитання і проводити теоретичні розрахунки; – вміння розв'язувати складні практичні задачі 	відповіді на запитання містять певні неточності
75–81	C	Добре	<ul style="list-style-type: none"> – міцні знання матеріалу, що вивчається, та його практичного застосування; – вміння давати аргументовані відповіді на запитання і проводити теоретичні розрахунки; – вміння розв'язувати практичні задачі 	– невміння використувати теоретичні знання для розв'язування складних практичних задач
64–74	D	Задовільно	<ul style="list-style-type: none"> – знання основних фундаментальних положень матеріалу, що вивчається, та їх практичного застосування; – вміння розв'язувати прості практичні задачі 	<ul style="list-style-type: none"> – невміння давати аргументовані відповіді на запитання; – невміння аналізувати викладений матеріал і виконувати розрахунки; – невміння розв'язувати складні практичні задачі
60–63	E	Задовільно	<ul style="list-style-type: none"> – знання основних фундаментальних положень матеріалу; – вміння розв'язувати найпростіші практичні задачі 	<ul style="list-style-type: none"> – незнання окремих (непринципових) питань з матеріалу; – невміння послідовно і аргументовано висловлювати думку; – невміння застосовувати теоретичні положення при розв'язанні практичних задач
35–59	FX	Незадовільно	–	<ul style="list-style-type: none"> – незнання основних фундаментальних положень навчального матеріалу; – істотні помилки у відповідях на запитання; – невміння розв'язувати прості практичні задачі

1	2	3	4	5
1-34 (на комісії)	F	Незадовільно	–	– повна відсутність знань значної частини навчального матеріалу; – істотні помилки у відповідях на запитання; – незнання основних фундаментальних положень; – невміння орієнтуватися під час розв'язання простих практичних задач

Переведення позитивної оцінки фахового вступного випробування для вступу на навчання для здобуття ступеня бакалавра в шкалу 100-200, згідно Додатку 3 Правил прийому до НТУ «ХПІ» в 2021 році.

Схвалено на засіданні вченої ради інституту

Протокол № 2 від 23.02.2021 р.

Голова вченої ради ННІ ЕММБ,
голова фахової атестаційної комісії
Член фахової атестаційної комісії

Олександр МАНОЙЛЕНКО
Петро ПЕРЕРВА

ОСВІТНЯ ПРОГРАММА «БІЗНЕС-АДМІНІСТРУВАННЯ»

АНОТАЦІЯ

Метою вступних випробувань абітурієнтів для участі у конкурсі щодо зарахування на навчання за скороченим терміном навчання за ступенем вищої освіти «бакалавр» спеціальності **073 «Менеджмент»** є з'ясування рівня їх фундаментальних та професійно-орієнтованих умінь, знань і здатності вирішувати типові професійні завдання.

Фахівці з бізнес-адміністрування повинні бути підготовлені для роботи на профільних підприємствах та виконувати зазначену професійну роботу згідно Класифікатору професій ДК 003:2010 (прийнято та надано чинності: наказ Держспоживстандарту України від 28 липня 2010 року за № 327). Результатом навчання на програмі є оволодіння навичками реалізації управлінських функцій (планування, організації, мотивації та контролю), прийняття своєчасних та обґрунтованих управлінських рішень, організації ділових контактів, управління персоналом. Фахівці з бізнес-адміністрування здатні виконувати адміністративну, управлінську та інформаційно-аналітичну роботу щодо налагодження і розвитку різноманітних зв'язків у сфері бізнесу.

Випускники отримують кваліфікацію «менеджер» і можуть працювати на посадах: керівників і фахівців фінансових, економічних, адміністративних і інших підрозділів організації; менеджерів із дослідження ринку та вивчення суспільної думки; бренд-менеджерів; контент-менеджерів; менеджерів з підбору, навчання та використання персоналу; менеджерів систем якості тощо.

Абітурієнт повинен знати: основи економіки в цілому і економіки підприємства; понятійний апарат менеджменту, етапи формування теорії управління і розвитку організаційних форм управління в сучасних умовах.

Абітурієнт повинен уміти орієнтуватися в теоретичних основах дисциплін, винесених на фахове випробування.

Форма проведення фахового вступного випробування – письмовий екзамен в традиційній формі з дисциплін, винесених на фахове випробування.

До програми додається перелік тем вищевказаних дисциплін, а також список рекомендованих джерел для підготовки до фахового вступного випробування. Під час фахового вступного випробування абітурієнт повинен проявити

знання не лише обов'язкової учбової літератури, але й законодавчої бази, наукових вітчизняних і зарубіжних досліджень.

Організація вступного випробовування здійснюється відповідно до Положення про приймальну комісію Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут».

Вступне фахове випробування включає зміст навчальних дисциплін професійної підготовки: «Менеджмент», «Економіка підприємства».

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

1. МЕНЕДЖМЕНТ

Сутність, роль та методологічні основи менеджменту. Історія розвитку менеджменту. Закони, закономірності та принципи менеджменту. Функції та методи менеджменту. Організаційні комунікації та вдосконалення мистецтва комунікацій. Різновиди «внутрішніх» та «зовнішніх» комунікацій. Прийняття управлінських рішень. Управлінське рішення як результат управлінської діяльності. Класифікація управлінських рішень. Умови прийняття управлінських рішень. Планування як функція менеджменту. Сутність і зміст планування як функції менеджменту, його види та їхній взаємозв'язок. Основні елементи системи планування. Реалізація та оцінка процесу планування у організації. Процес делегування повноважень і відповідальності. Типи повноважень: лінійні, функціональні. Вертикальна та горизонтальна структуризація управління. Мотивація діяльності. Контроль як функція управління. Регулювання як загальна функція менеджменту. Групова динаміка та управління неформальними групами. Природа організаційних змін та управління ними. Типологія змін. Контекст змін. Управління проектами, модель участі і політична модель. Опор змінам і управління опором.

Рекомендована література:

1. Осовська Г. В. Основи менеджменту / Г. В. Осовська, О. А. Осовський. – К. : Кондор, 2008. – 664 с.

2. Мескон М.Х. Основы менеджмента / М.Х.Мескон, М. Альберт, Ф. Хедоури. – М.: Вильямс, 2008. – 672 с.
3. Виханский О.С., Менеджмент: учебник / О.С. Виханский, А.И. Наумов. – М.: Экномистъ, 2008. – 670 с.
4. Рульєв В. А. Менеджмент: навч. посібник / В. А. Рульєв, С. О. Гуткевич. – К. : Центр учбової літератури, 2011. – 312 с.
5. Менеджмент: навч. посіб./ [Мошек Г. Є., Поканєвич Ю. В., Соломко А. С. та ін.]. – К.: Кондор, 2009. – 392 с.
6. Менеджмент: підручник / [Федоренко В.Г., Іткін О.Ф., Анін В.І. та ін]; за наук. ред. проф. В.Г. Федоренка. – К.: Алерта, 2008. – 652 с.
7. Дафт Ричард Л. Менеджмент / Дафт Ричард Л. – СПб.: Питер, 2008. – 864 с.

2. ЕКОНОМІКА ПІДПРИЄМСТВА

Підприємства, цілі діяльності, форми власності, організаційні форми. Продукція підприємства, її галузеві особливості, методи вимірювання обсягу виробництва продукції. Економічний механізм діяльності підприємства, його взаємозв'язки, державні та ринкові регулятори, їх характеристика.

Сутність ресурсів підприємства. Характеристика матеріальних і нематеріальних ресурсів підприємства.

Основні засоби, їх сутність та значення. Склад основних засобів (фондів), характеристика, галузеві особливості структури. Моральний і фізичний знос основних фондів, амортизація та відновлення. Інвестиції як джерело основних фондів. Оборотні кошти, поняття, їх склад та структура. Нормовані та ненормовані оборотні кошти.

Склад і структура кадрів підприємства, галузеві особливості. Система підготовки та підвищення кваліфікації кадрів. Продуктивність праці, її значення, показники і методи її вимірювання, Основні напрямки підвищення продуктивності праці.

Оплата праці, її склад та регулювання. Тарифна система. Форми та системи оплати праці робітників та службовців. Формування фонду оплати праці, методи розрахунків.

Фінансові результати діяльності підприємства. Прибуток, джерела його

формування та напрями використання. Рентабельність продукції та виробництва, основні шляхи її підвищення.

Сутність економічного ефекту та ефективність. Інновації, поняття, класифікація. Джерела та ефективність інновацій та інвестицій.

Рекомендована література:

1. Гетьман О. О. Економіка підприємства : навч. посібник / О. О. Гетьман, В. М. Шаповал. – 2-ге вид. – К. : Центр учбової літератури, 2010. – 488 с.
2. Економіка підприємства : навч. посібник / за ред. А. В. Шегди. – К. : Знання, 2005. – 431 с.
3. Економіка підприємства : підручник / М. Г. Грещак, В. М. Колот, А. П. Наливайко та ін. ; за заг. ред. С. Ф. Покропивного. – вид. 2-е, перероб. та доп. – К. : КНЕУ, 2004. – 582 с.
4. Крайник О. П. Економіка підприємства / О. П. Крайник, Є. С. Барвінська ; МОН України, Нац. ун-т “Львів. політехніка”, ЛРІДУ НАДУ. – 2-е вид. оновл. і доп. – Львів : Інтелект-Захід, 2005. – 295 с.
5. Примак Т. О. Економіка підприємства : навч. посібник / Т. О. Примак. – 5-те вид., стереотип. – К. : Вікар, 2008. – 219 с.
6. Самуельсон П. Економіка / Поль Самуельсон ; за ред. О. Лицишина. – Львів : Світ, 1993. – 493 с.

ПЕРЕЛІК ЗАПИТАНЬ ВСТУПНОГО ВИПРОБОВУВАННЯ

1. Менеджмент

1. Сутність управлінської праці і ознаки діяльності менеджера. Функції і роль менеджерів.
2. Місце і роль менеджменту в організації.
3. Цілі, суб'єкт та об'єкт управління.
4. Поняття організації і її основні системні характеристики.
5. Класифікація організаційних структур управління, принципи та процес їх побудови.
6. Система методів менеджменту: адміністративні, економічні, соціально-психологічні.
7. Класифікація управлінських рішень, вимоги до їх якості.

8. Мотивація як функція менеджменту. Теорії мотивації.
9. Планування як функція управління. Основні методи та принципи планування.
10. Повноваження та відповідальність в організації. Делегування повноважень.
11. Принципи організації праці (розподіл та кооперація праці, спеціалізація).
12. Принципи та функції менеджменту.
13. Різновиди колективів, їх структура та динаміка. Соціальний розвиток колективу.
14. Розвиток теорії та практики менеджменту, сучасні парадигми.
15. Системний підхід до організації. Організація як відкрита система, її основні елементи.
16. Соціальна відповідальність у менеджменті.
17. Керівництво в організації, форми влади та впливу.
18. Сутність, елементи та процес управлінського контролю, його різновиди.
19. Види комунікацій, організація комунікаційного процесу.
20. Людина як об'єкт менеджменту персоналу.
21. Управління запасами на підприємстві.
22. Управління матеріально-технічним забезпеченням.
23. Управління мобільністю кадрів, трудова кар'єра.
24. Кадрова політика організації.
25. Конфліктні ситуації: різновиди та причини виникнення.

2. Економіка підприємства

26. Підприємства, цілі діяльності, форми власності, організаційні форми.
27. Економічний механізм діяльності підприємства, його взаємозв'язки, державні та ринкові регулятори, їх характеристика.
28. Основні засоби, їх сутність, склад і значення.
29. Моральний і фізичний знос основних фондів, амортизація та відновлення.
30. Оборотні кошти, поняття, їх склад та структура.
31. Оплата праці, її склад та регулювання.
32. Показники ефективності використання оборотних коштів та шляхи прискорення їх обігу.
33. Показники ефективності використання основних фондів та напрямки її підвищення.
34. Показники фінансових результатів і фінансового стану підприємства.

35. Прибуток, джерела його формування та напрями використання.
36. Принципи організації праці (розподіл та кооперація праці, спеціалізація).
37. Продуктивність праці, її значення, показники і методи її вимірювання, основні напрями підвищення.
38. Продукція підприємства, її галузеві особливості, методи вимірювання обсягу виробництва продукції.
39. Рентабельність продукції та виробництва, основні шляхи її підвищення.
40. Система підготовки та підвищення кваліфікації кадрів.
41. Склад і структура кадрів підприємства, галузеві особливості.
42. Сутність економічного ефекту та ефективності.
43. Сутність ресурсів підприємства. Характеристика матеріальних і нематеріальних ресурсів підприємства.
44. Форми та системи оплати праці робітників та службовців.
45. Джерела та ефективність інновацій та інвестицій.
46. Інвестиції, їх сутність, види та значення в економіці.
47. Інновації, поняття та класифікація.
48. Кадрова політика організації.
49. Конкуренція та конкурентоспроможність підприємства на зовнішньому та внутрішньому ринках.

КРИТЕРІЇ ОЦІНКИ ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

Оцінювання знань абітурієнтів враховує повноту і правильність виконання завдань. Загальна оцінка визначається як середня з оцінок відповідей на усі запитання. При цьому використовуються такі критерії:

Рейтингова оцінка, бали	Оцінка ЕСТ S та її значення	Національна оцінка	Критерії оцінювання	
			позитивні	негативні
1	2	3	4	5

1	2	3	4	5
90–100	A	Відмінно	<ul style="list-style-type: none"> – глибоке знання навчального матеріалу, що міститься в літературних джерелах; – вміння аналізувати явища, які вивчаються, в їхньому взаємозв'язку і розвитку; – вміння проводити теоретичні розрахунки; – відповіді на запитання чіткі, лаконічні, логічно-послідовні; – вміння розв'язувати складні практичні задачі 	відповіді на запитання можуть містити незначні неточності
82–89	B	Добре	<ul style="list-style-type: none"> – глибокий рівень знань в обсязі обов'язкового матеріалу; – вміння давати аргументовані відповіді на запитання і проводити теоретичні розрахунки; – вміння розв'язувати складні практичні задачі 	відповіді на запитання містять певні неточності
75–81	C	Добре	<ul style="list-style-type: none"> – міцні знання матеріалу, що вивчається, та його практичного застосування; – вміння давати аргументовані відповіді на запитання і проводити теоретичні розрахунки; – вміння розв'язувати практичні задачі 	– невміння використовувати теоретичні знання для розв'язування складних практичних задач

1	2	3	4	5
---	---	---	---	---

64–74	D	Задовільно	<ul style="list-style-type: none"> – знання основних фундаментальних положень матеріалу, що вивчається, та їх практичного застосування; – вміння розв'язувати прості практичні задачі 	<ul style="list-style-type: none"> – невміння давати аргументовані відповіді на запитання; – невміння аналізувати викладений матеріал і виконувати розрахунки; – невміння розв'язувати складні практичні задачі
60–63	E	Задовільно	<ul style="list-style-type: none"> – знання основних фундаментальних положень матеріалу, – вміння розв'язувати найпростіші практичні задачі 	<ul style="list-style-type: none"> – незнання окремих (непринципових) питань з матеріалу; – невміння послідовно і аргументовано висловлювати думку; – невміння застосовувати теоретичні положення при розв'язанні практичних задач
35–59	FX	Незадовільно	–	<ul style="list-style-type: none"> – незнання основних фундаментальних положень навчального матеріалу; – істотні помилки у відповідях на запитання; – невміння розв'язувати прості практичні задачі

1	2	3	4	5
---	---	---	---	---

1-34 (на комі- сії)	F	Неза- дові- льно	–	<ul style="list-style-type: none"> – повна відсутність знань значної частини навчального матеріалу; – істотні помилки у відповідях на запитання; – незнання основних фундаментальних положень; – невміння орієнтуватися під час розв’язання простих практичних задач
------------------------------	---	------------------------	---	---

Переведення позитивної оцінки фахового вступного випробування для вступу на навчання для здобуття ступеня бакалавра на основі молодшого спеціаліста та магістра в шкалу 100-200, згідно Додатку 3 Правил прийому до НТУ «ХПІ» в 2021 році.

Схвалено на засіданні вченої ради інституту

Протокол № 2 від 23.02.2021 р.

Голова вченої ради ННІ ЕММБ,
голова фахової атестаційної комісії

Олександр МАНОЙЛЕНКО

Член фахової атестаційної комісії

Наталія КРАСНОКУТСЬКА

ОСВІТНЯ ПРОГРАМА «МЕНЕДЖМЕНТ ОРГАНІЗАЦІЙ І АДМІНІСТРУВАННЯ»

АНОТАЦІЯ

Метою вступних випробувань абітурієнтів для участі у конкурсі щодо зарахування на навчання за скороченим терміном навчання за ступенем вищої освіти «бакалавр» спеціальності 073 «Менеджмент» є з'ясування рівня їх фундаментальних та професійно-орієнтованих умінь, знань і здатності вирішувати типові професійні завдання.

Фахівці з менеджменту повинні бути підготовлені для роботи на профільних підприємствах та виконувати зазначену професійну роботу згідно Класифікатору професій ДК 003:2010 (прийнято та надано чинності: наказ Держспоживстандарту України від 28 липня 2010 року за № 327). Результатом навчання на спеціальності є оволодіння навичками реалізації управлінських функцій (планування, організації, мотивації та контролю), прийняття своєчасних та обґрунтованих управлінських рішень, організації ділових контактів, управління персоналом. Фахівці з менеджменту здатні виконувати адміністративну, управлінську та інформаційно-аналітичну роботу щодо налагодження і розвитку різноманітних зв'язків у сферах бізнесу, банківської діяльності, освіти, науки, державного управління тощо.

Випускники отримують кваліфікацію менеджер і можуть посідати посади вищого управлінського персоналу на підприємствах і в установах різних форм власності. Фахівці з менеджменту можуть займати посади: менеджера підрозділів підприємств та організацій; керівника структурних підрозділів підприємств; керівника апарату органів державної влади; спеціаліста державної служби зайнятості, банків, торгово-комерційних організацій тощо.

Абітурієнт повинен знати: основи сучасних досягнень у галузі економіки та менеджменту; основи понятійного апарату менеджменту, етапи формування теорії управління та розвитку організаційних форм управління в сучасних умовах господарювання в Україні.

Абітурієнт повинен уміти орієнтуватися в теоретичних основах дисциплін, винесених на фахове випробування.

Форма проведення фахового вступного випробування – письмовий екзамен в традиційній формі з використанням тестових запитань першого та другого рівнів складності з вищевказаних дисциплін.

До програми додається перелік тем вищевказаних дисциплін, а також список рекомендованих джерел для підготовки до фахового вступного випробування. Під час фахового вступного випробування абітурієнт повинен проявити знання не лише обов'язкової учбової літератури, але й законодавчої бази, наукових вітчизняних і зарубіжних досліджень.

Організація вступного випробування здійснюється відповідно до Положення про приймальну комісію Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут».

Вступне фахове випробування включає зміст навчальних дисциплін професійної підготовки: «Менеджмент», «Економіка підприємства».

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

1. МЕНЕДЖМЕНТ

Сутність, роль та методологічні основи менеджменту. Історія розвитку менеджменту. Закони, закономірності та принципи менеджменту. Функції та методи менеджменту. Організаційні комунікації та вдосконалення мистецтва комунікацій. Різновиди «внутрішніх» та «зовнішніх» комунікацій. Прийняття управлінських рішень. Управлінське рішення як результат управлінської діяльності. Класифікація управлінських рішень. Умови прийняття управлінських рішень. Планування як функція менеджменту. Сутність і зміст планування як функції менеджменту, його види та їхній взаємозв'язок. Основні елементи системи планування. Реалізація та оцінка процесу планування у організації. Процес делегування повноважень і відповідальності. Типи повноважень: лінійні, функціональні. Вертикальна та горизонтальна структуризація управління. Мотивація діяльності. Контроль як функція управління. Регулювання як загальна функція менеджменту. Групова динаміка та управління неформальними групами. Природа організаційних змін та управління ними. Типологія змін. Контекст змін. Управління проектами, модель участі і політична модель. Опор змінам і управління опором.

Рекомендована література:

8. Осовська Г. В. Основи менеджменту / Г. В. Осовська, О. А. Осовський. – К. : Кондор, 2008. – 664 с.
9. Мескон М.Х. Основы менеджмента / М.Х.Мескон, М. Альберт, Ф. Хедоури. – М.: Вильямс, 2008. – 672 с.
10. Виханский О.С., Менеджмент: учебник / О.С. Виханский, А.И. Наумов. – М.: Экономистъ, 2008. – 670 с.
11. Рудьєв В. А. Менеджмент: навч. посібник / В. А. Рудьєв, С. О. Гуткевич. – К. : Центр учбової літератури, 2011. – 312 с.
12. Менеджмент: навч. посіб./ [Мошек Г. Є., Поканевич Ю. В., Соломко А. С. та ін.]. – К.: Кондор, 2009. – 392 с.
13. Менеджмент: підручник / [Федоренко В.Г., Іткін О.Ф., Анін В.І. та ін]; за наук. ред. проф. В.Г. Федоренка. – К.: Алерта, 2008. – 652 с.
14. Дафт Ричард Л. Менеджмент / Дафт Ричард Л. – СПб.: Питер, 2008. – 864 с.

2. ЕКОНОМІКА ПІДПРИЄМСТВА

Підприємства, цілі діяльності, форми власності, організаційні форми. Продукція підприємства, її галузеві особливості, методи вимірювання обсягу виробництва продукції. Економічний механізм діяльності підприємства, його взаємозв'язки, державні та ринкові регулятори, їх характеристика.

Сутність ресурсів підприємства. Характеристика матеріальних і нематеріальних ресурсів підприємства.

Основні засоби, їх сутність та значення. Склад основних засобів (фондів), характеристика, галузеві особливості структури. Моральний і фізичний знос основних фондів, амортизація та відновлення. Інвестиції як джерело основних фондів. Оборотні кошти, поняття, їх склад та структура. Нормовані та ненормовані оборотні кошти.

Склад і структура кадрів підприємства, галузеві особливості. Система підготовки та підвищення кваліфікації кадрів. Продуктивність праці, її значення, показники і методи її вимірювання, Основні напрямки підвищення продуктивності праці.

Оплата праці, її склад та регулювання. Тарифна система. Форми та системи оплати праці робітників та службовців. Формування фонду оплати праці, методи розрахунків.

Фінансові результати діяльності підприємства. Прибуток, джерела його формування та напрями використання. Рентабельність продукції та виробництва, основні шляхи її підвищення.

Сутність економічного ефекту та ефективність. Інновації, поняття, класифікація. Джерела та ефективність інновацій та інвестицій.

Рекомендована література:

7. Гетьман О. О. Економіка підприємства : навч. посібник / О. О. Гетьман, В. М. Шаповал. – 2-ге вид. – К. : Центр учбової літератури, 2010. – 488 с.
8. Економіка підприємства : навч. посібник / за ред. А. В. Шегди. – К. : Знання, 2005. – 431 с.
9. Економіка підприємства : підручник / М. Г. Грецак, В. М. Колот, А. П. Наливайко та ін. ; за заг. ред. С. Ф. Покропивного. – вид. 2-е, перероб. та доп. – К. : КНЕУ, 2004. – 582 с.
10. Крайник О. П. Економіка підприємства / О. П. Крайник, Є. С. Барвінська ; МОН України, Нац. ун-т “Львів. політехніка”, ЛРІДУ НАДУ. – 2-е вид. оновл. і доп. – Львів : Інтелект-Захід, 2005. – 295 с.
11. Примак Т. О. Економіка підприємства : навч. посібник / Т. О. Примак. – 5-те вид., стереотип. – К. : Вікар, 2008. – 219 с.
12. Самуельсон П. Економіка / Поль Самуельсон ; за ред. О. Лищишина. – Львів : Світ, 1993. – 493 с.

ПЕРЕЛІК ЗАПИТАНЬ ВСТУПНОГО ВИПРОБОВУВАННЯ

1. Менеджмент

50. Сутність управлінської праці і ознаки діяльності менеджера. Функції і роль менеджерів.
51. Місце і роль менеджменту в організації.
52. Цілі, суб'єкт та об'єкт управління.
53. Поняття організації і її основні системні характеристики.
54. Класифікація організаційних структур управління, принципи та процес їх

побудови.

55. Система методів менеджменту: адміністративні, економічні, соціально-психологічні.
56. Класифікація управлінських рішень, вимоги до їх якості.
57. Мотивація як функція менеджменту. Теорії мотивації.
58. Планування як функція управління. Основні методи та принципи планування.
59. Повноваження та відповідальність в організації. Делегування повноважень.
60. Принципи організації праці (розподіл та кооперація праці, спеціалізація).
61. Принципи та функції менеджменту.
62. Різновиди колективів, їх структура та динаміка. Соціальний розвиток колективу.
63. Розвиток теорії та практики менеджменту, сучасні парадигми.
64. Системний підхід до організації. Організація як відкрита система, її основні елементи.
65. Соціальна відповідальність у менеджменті.
66. Керівництво в організації, форми влади та впливу.
67. Сутність, елементи та процес управлінського контролю, його різновиди.
68. Види комунікацій, організація комунікаційного процесу.
69. Людина як об'єкт менеджменту персоналу.
70. Управління запасами на підприємстві.
71. Управління матеріально-технічним забезпеченням.
72. Управління мобільністю кадрів, трудова кар'єра.
73. Кадрова політика організації.
74. Конфліктні ситуації: різновиди та причини виникнення.

2. Економіка підприємства

75. Підприємства, цілі діяльності, форми власності, організаційні форми.
76. Економічний механізм діяльності підприємства, його взаємозв'язки, державні та ринкові регулятори, їх характеристика.
77. Основні засоби, їх сутність, склад і значення.
78. Моральний і фізичний знос основних фондів, амортизація та відновлення.
79. Оборотні кошти, поняття, їх склад та структура.

80. Оплата праці, її склад та регулювання.
81. Показники ефективності використання оборотних коштів та шляхи прискорення їх обігу.
82. Показники ефективності використання основних фондів та напрямки її підвищення.
83. Показники фінансових результатів і фінансового стану підприємства.
84. Прибуток, джерела його формування та напрями використання.
85. Принципи організації праці (розподіл та кооперація праці, спеціалізація).
86. Продуктивність праці, її значення, показники і методи її вимірювання, основні напрямки підвищення.
87. Продукція підприємства, її галузеві особливості, методи вимірювання обсягу виробництва продукції.
88. Рентабельність продукції та виробництва, основні шляхи її підвищення.
89. Система підготовки та підвищення кваліфікації кадрів.
90. Склад і структура кадрів підприємства, галузеві особливості.
91. Сутність економічного ефекту та ефективності.
92. Сутність ресурсів підприємства. Характеристика матеріальних і нематеріальних ресурсів підприємства.
93. Форми та системи оплати праці робітників та службовців.
94. Джерела та ефективність інновацій та інвестицій.
95. Інвестиції, їх сутність, види та значення в економіці.
96. Інновації, поняття та класифікація.
97. Кадрова політика організації.
98. Конкуренція та конкурентоспроможність підприємства на зовнішньому та внутрішньому ринках.

КРИТЕРІЇ ОЦІНКИ ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

Оцінювання знань абітурієнтів враховує повноту і правильність виконання завдань. Загальна оцінка визначається як середня з оцінок відповідей на усі запитання. При цьому використовуються такі критерії:

Рейтингова оцінка, бали	Оцінка ECTS та її визначення	Національна оцінка	Критерії оцінювання	
			позитивні	негативні
1	2	3	4	5
90–100	A	Відмінно	<ul style="list-style-type: none"> – глибоке знання навчального матеріалу, що міститься в літературних джерелах; – вміння аналізувати явища, які вивчаються, в їхньому взаємозв'язку і розвитку; – вміння проводити теоретичні розрахунки; – відповіді на запитання чіткі, лаконічні, логічно-послідовні; – вміння розв'язувати складні практичні задачі 	відповіді на запитання можуть містити незначні неточності
82–89	B	Добре	<ul style="list-style-type: none"> – глибокий рівень знань в обсязі обов'язкового матеріалу; – вміння давати аргументовані відповіді на запитання і проводити теоретичні розрахунки; – вміння розв'язувати складні практичні задачі 	відповіді на запитання містять певні неточності

1	2	3	4	5
75–81	C	Добре	<ul style="list-style-type: none"> – міцні знання матеріалу, що вивчається, та його практичного застосування; – вміння давати аргументовані відповіді на запитання і проводити теоретичні розрахунки; – вміння розв'язувати практичні задачі 	<ul style="list-style-type: none"> – невміння використувати теоретичні знання для розв'язування складних практичних задач
64–74	D	Задовільно	<ul style="list-style-type: none"> – знання основних фундаментальних положень матеріалу, що вивчається, та їх практичного застосування; – вміння розв'язувати прості практичні задачі 	<ul style="list-style-type: none"> – невміння давати аргументовані відповіді на запитання; – невміння аналізувати викладений матеріал і виконувати розрахунки; – невміння розв'язувати складні практичні задачі
60–63	E	Задовільно	<ul style="list-style-type: none"> – знання основних фундаментальних положень матеріалу, – вміння розв'язувати найпростіші практичні задачі 	<ul style="list-style-type: none"> – незнання окремих (непринципових) питань з матеріалу; – невміння послідовно і аргументовано висловлювати думку; – невміння застосовувати теоретичні положення при розв'язанні практичних задач

1	2	3	4	5
---	---	---	---	---

35–59	FX	Незадовільно	–	<ul style="list-style-type: none"> – незнання основних фундаментальних положень навчального матеріалу; – істотні помилки у відповідях на запитання; – невміння розв'язувати прості практичні задачі
1-34 (на комісії)	F	Незадовільно	–	<ul style="list-style-type: none"> – повна відсутність знань значної частини навчального матеріалу; – істотні помилки у відповідях на запитання; – незнання основних фундаментальних положень; – невміння орієнтуватися під час розв'язання простих практичних задач

Переведення позитивної оцінки фахового вступного випробування для вступу на навчання для здобуття ступеня бакалавра на основі молодшого спеціаліста та магістра в шкалу 100-200, згідно Додатку 3 Правил прийому до НТУ «ХПІ» в 2021 році.

Схвалено на засіданні вченої ради інституту

Протокол № 2 від 23.02.2021 р.

Голова вченої ради ННІ ЕММБ,
голова фахової атестаційної комісії
Член фахової атестаційної комісії

Олександр МАНОЙЛЕНКО
Наталія КРАСНОКУТСЬКА

ОСВІТНЯ ПРОГРАМА «МІЖНАРОДНИЙ БІЗНЕС»

Конкурсні пропозиції:

Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності;

Міжнародний бізнес

АНОТАЦІЯ

Мета фахових вступних випробувань полягає у визначенні рівня підготовленості вступників, які бажають навчатись у Національному технічному університеті «Харківський політехнічний інститут» за спеціальністю 073 Менеджмент, освітніми програмами: 073.02 Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності, 073.07 Міжнародний бізнес

Для успішного засвоєння освітньо-професійної програми бакалавра абітурієнти повинні мати здібності до володіння знаннями, уміннями і навичками щодо циклів дисциплін соціально-гуманітарної, фундаментальної, природничо-наукової, загальноєкономічної, професійної та практичної підготовки.

Порядок проведення фахових вступних випробувань визначається Положенням про приймальну комісію НТУ «ХПІ» та Положенням про предметні екзаменаційні та фахові атестаційні комісії з проведення вступних випробувань.

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

Вступні випробування охоплюють перелік фахових дисциплін, економіки підприємства, економічної теорії, менеджменту.

Абітурієнт повинен знати основні питання економічної теорії, економіки підприємства, менеджменту..

Програма вступного випробування охоплює коло питань, які в сукупності характеризують вимоги до знань і вмінь особи, що бажає навчатись у бакалавраті НТУ «ХПІ» з метою здобуття освітнього ступеня бакалавра зі спеціальності 073 «Менеджмент». Програма фахових вступних випробувань спирається на освітньо-кваліфікаційну програму підготовки молодших спеціалістів з неєкономічного профілю та одночасно відображає вимоги до майбутніх студентів, визначених у стандартах вищої освіти бакалаврського рівня. Разом з тим, програма передбачає і певні знання із циклу дисциплін загальноєкономічної підготовки, передусім з економічної теорії (мікро- та макроекономіки).

Програма вступного випробування зі спеціальності 073 «Менеджмент» має міжпредметний синтетичний характер, що досягається побудовою за модульним принципом:

Модуль 1. Економічна теорія.

Модуль 2. Економіка підприємства.

Модуль 3. Менеджмент.

Модулі програми - відносно цілісні утворення в яких відображаються окремі сторони економічної та управлінської діяльності і об'єднуються знання з певних дисциплін. При цьому органічно поєднуються теоретичні, прикладні питання та матеріали операційного характеру, які дозволяють виявити знання й уміння використовувати категоріальний апарат, аналітичне мислення, методи обґрунтувань і розрахунків за окремими функціями управління економічною діяльністю підприємства в умовах вітчизняної та міжнародної економік.

Модуль 1. ЕКОНОМІЧНА ТЕОРІЯ

1.1. Економічні потреби і виробничі ресурси.

Економічні потреби як основа мотивації діяльності людини . Класифікація і розвиток економічних потреб. Безмежність потреб. Потреби та економічні інтереси. Класифікація та взаємодія економічних інтересів. Споживче благо як засіб задоволення потреб. Поведінка споживача. Оцінка споживачем корисності. Закон спадної граничної корисності. Економічні ресурси. Обмеженість ресурсів. Відтворювані та невідтворювані ресурси. Процес виробництва. Праця. Засоби праці. Продукт. Технологічні способи виробництва. Економічне зростання. Проблема "що, як, для кого виробляти". Крива виробничих можливостей. Альтернативна вартість. Поведінка виробника на ринку. Закон спадної віддачі.

1.2. Загальні основи функціонування ринкового механізму.

Сутність натурального та товарного господарства. Товар та його властивості. Виникнення і розвиток грошових відносин. Суть та функції грошей. Грошовий обіг та його закони. Сутність попиту.

Закон попиту. Цінові та нецінові детермінанти попиту. Закон пропозиції. Цінові та нецінові детермінанти пропозиції. Ринкова рівновага. Еластичність попиту та пропозиції. Сутність і види конкуренції. Причини виникнення та сутність монополій. Монополістична конкуренція. Олігополія: характерні риси,

види. Конкуренція в умовах регульованого ринкового господарства. Антимонопольне законодавство.

1.3. Аналіз поведінки споживача.

Поняття корисності. Сукупна та гранична корисності. Закон спадної граничної корисності блага. Рівновага споживача з кардиналістських позицій. Поняття «рівновага споживача. Еквімаржинальний принцип досягнення раціонального вибору та рівновага споживача. Особливості аналізу функції корисності з ординалістських позицій. Криві байдужості Гранична норма заміщення благ. Бюджетна лінія. Рівновага споживача: економічна, алгебраїчна, графічна інтерпретації. Реакція споживача на зміну його доходу. Лінія «дохід - споживання». Поняття «повноцінних» і «неповноцінних» благ. Закони Енгеля. Лінія «ціна - споживання»

1.4. Мікроекономічна модель підприємства і витрати виробництва.

Поняття підприємства. Форми і види підприємств. Організаційно-правові форми підприємств. Параметри підприємства як мікроекономічної моделі. Поняття і параметри виробничої функції. Сукупний, середній та граничний продукти. Витрати виробництва. Сукупні, середні та граничні витрати. Поняття загального (сукупного, валового), середнього та граничного виторгу. Прибуток як кінцевий результат діяльності підприємства. Виробнича функція з одним змінним фактором. Правило спадної віддачі (продуктивності) змінного фактора виробництва.

Виробнича функція з двома змінними факторами. Ізокванта. Взаємозамінність факторів виробництва. Гранична норма технічного заміщення. Ефект масштабу. Постійна (стала), спадна та зростаюча віддача від масштабу. Причини позитивного та негативного ефекту від масштабу. Оптимум виробника. Вибір комбінації виробничих факторів за критеріями мінімізації витрат чи максимізації випуску. Ізокоста. Рівновага виробника: графічна, алгебраїчна, економічна інтерпретація.

1.5. Ринки досконалої та недосконалої конкуренції.

Ознаки й умови досконалої конкуренції. Ринкова поведінка підприємства в коротко- та довгостроковому періоді. Визначення оптимальних обсягів випуску. Модель «чистої монополії» та її характеристики. Монопольний ринок у короткостроковому та довгостроковому періодах. Рівновага фірми-монополіста в короткостроковому періоді. Цінова дискримінація та її види. Основні ознаки

олігополії. Теоретичні моделі олігополії. Ознаки монополістичної конкуренції. Ринкова поведінка монополістичного конкурента. Визначення оптимального обсягу виторгу та цінова політика фірми у короткостроковому періоді.

1.6. Ринки факторів виробництва.

Похідний попит. Попит на працю за умови досконало конкурентного ринку ресурсів. Формування індивідуального, галузевого та ринкового попиту на працю. Ринкова пропозиція праці на досконало конкурентному ринку Рівновага на ринку праці.

Капітал як ресурс тривалого використання; форми капіталу. Ринки капіталу. Рух капіталу та капітальні фонди. Рівновага на ринку капіталу. Формування процентної ставки як рівноважної ціни капіталу.

Ринок землі. Особливості землі як фактора виробництва. Особливості формування пропозиції землі та попиту на землю. Фактори впливу на попит на землю. Рента. Ціна землі як капіталізована рента.

1.7. Макроекономічна динаміка та економічний розвиток. Економічне зростання та економічний розвиток. Типи економічного зростання. Економічне зростання та економічні коливання. Економічна нерівновага. Економічні кризи та їх причини. Теорії циклів: дискусійні проблеми. Особливості розвитку економіки в Україні. Безробіття як результат порушення рівноваги на ринку праці. Оцінка рівня безробіття. Види безробіття: фрикційне структурне, циклічне (кон'юнктурне). Повна зайнятість і природне безробіття. Пояснення безробіття на кейнсіанських та неокласичних засадах. Наслідки безробіття для економіки та суспільства. Оцінка втрат від безробіття за законом Оукена. Засоби обмеження безробіття. Інфляція як результат порушення рівноваги товарного ринку. Оцінка рівня інфляції. Індекс цін та темп інфляції. Види інфляції за ознаками темпу та очікування. Інфляція за основною причиною виникнення: попиту, витрат, грошей. Наслідки неочікуваної інфляції. Антиінфляційні заходи.

1.8. Макроекономічна політика. Можливість впливу уряду на загальний стан економіки. Суть, завдання і види макроекономічної політики. Фіскальна політика та її основні знаряддя. Дефіцит бюджету. Концептуальні підходи до збалансування бюджету. Види фіскальної політики та її результативність. Державний борг. Зовнішня заборгованість країни. Суть монетарної (грошової)

політики. Попит на гроші та пропозиція грошей. Центральний банк і його функції. Інструменти монетарної політики: норма резервування, облікова ставка, операції на відкритому ринку. Особливості макроекономічної політики України.

1.9. Світова економіка. Основні форми міжнародних економічних відносин. Міжнародний поділ праці та його чинники. Спеціалізація країн. Міжнародна торгівля. Торговельний баланс. Абсолютна перевага. Теорія порівняльної переваги. Зовнішня торгівля України. Міжнародні організації з регулювання зовнішньої торгівлі. Зовнішньоторговельна політика. Протекціонізм і лібералізм. Торговельні обмеження: мито, квоти, немитні бар'єри. Валютні відносини. Конвертованість валют. Валютний курс і його види. Плаваючий валютний курс. Попит і пропозиція валюти. Міжнародна валютна система та її еволюція. Золотий стандарт. Золотодоларовий стандарт. Ямайська валютна система. Міжнародні валютно-фінансові організації. Міжнародний валютний фонд. Світовий банк. Міжнародна економічна інтеграція. Провідні міжнародні регіональні економічні об'єднання. Європейський Союз. Інтеграція України у світову економіку.

МОДУЛЬ 2. ЕКОНОМІКА ПІДПРИЄМСТВА

2.1. Теорія підприємств і основи підприємництва. Підприємство як організаційно відокремленої та економічно самостійної первинної ланки виробничої сфери. Підприємство як суб'єкт господарювання. Правові основи функціонування підприємств. Підприємницька діяльність: принципи здійснення, форми, типи й моделі. Договірне забезпечення підприємництва.

2.2. Види підприємств, їх організаційно-правові форми. Класифікація підприємств та її практичне значення. Сутнісна характеристика структури підприємства. Виробнича структура підприємства: сутність і види. Чинники формування й зміни виробничої структури підприємства. Загальна структура підприємства (організації). Інтеграційні форми підприємств та організацій.

2.3. Структура та управління підприємством. Особливості управління як системи. Об'єктивна необхідність і поняття управління суб'єктами господарювання. Планування, організація, мотивація і контроль як основні функції управління підприємствами та організаціями. Поняття і теоретико-методологічна основа класифікації методів управління. Сутність і параметри організаційної структури управління підприємством. Основні типи організаційних структур управління.

2.4. Планування діяльності підприємства. Принципові основи планування. Планування як домінуюча функція управління. Специфічні принципи планування. Система планів підприємства. Методи планування діяльності та розвитку підприємства. Сутність та основні етапи стратегічного планування на підприємстві. Бізнес-планування: сутність і призначення. Тактичне і оперативне планування діяльності фірми.

2.5. Персонал підприємства, продуктивність і оплата праці. Поняття персоналу в контексті економічних понять трудових ресурсів, кадрів, трудового потенціалу та ін. Категорії персоналу підприємства (керівники, спеціалісти, службовці, робітники). Поділ персоналу за професіями і кваліфікацією. Чинники, що потребують урахування у процесі розрахунків необхідної чисельності персоналу фірми. Розрахунки чисельності окремих категорій робітників виробничих підприємств. Продуктивність праці як економічна категорія. Методичні підходи до розрахунку продуктивності праці на виробничих підприємствах. Чинники зростання продуктивності праці. Мотивація як процес стимулювання людей до ефективної трудової діяльності. Поняття оплати праці. Основна заробітна плата й додаткова оплата праці. Функції оплати праці та їх реалізація. Форми й системи оплати праці робітників.

2.6 Капітал підприємства. Характеристика капіталу і виробничих фондів. Класифікація та амортизація основних засобів. Ефективність відтворення та використання основних засобів. Поняття й види нематеріальних ресурсів підприємства їх характеристика. Сутнісна характеристика оборотних коштів. Нормування оборотних коштів. Основні показники рівня ефективності використання оборотних коштів,

2.7. Фінансово-економічні результати діяльності підприємства. Зміст і форми фінансової діяльності підприємства. Прибуток і дохід. Види прибутку і методика їх розрахунку. Суть, важливість і методичні підходи до оцінки загального фінансово-економічного стану підприємства. Групи показників для оцінки фінансового стану підприємства.

МОДУЛЬ 3. МЕНЕДЖМЕНТ

3.1 Сутність менеджменту та роль менеджера в організації.

Менеджмент: сутність, рівні та ключові принципи. Роль менеджера як суб'єкта управління. Функції менеджменту. Ролі менеджера. Стили управління. Ключові навички управління.

3.2 Функція планування в системі менеджменту. Місце і значення планування в циклі менеджменту. Класифікація цілей організації. Вимоги до правильно сформульованих цілей. Використання методу «дерева рішень» для вибору оптимального варіанта плану дій організації. Типи планів у організації: стратегічні та оперативні, коротко- та довгострокові плани, завдання та орієнтири. Сутність концепції управління за цілями. Алгоритм процесу управління за цілями, його переваги та недоліки.

3.3 Функція організації в системі менеджменту. Загальна характеристика функції організації. Типологія організаційних структур та принципи реалізації функції організації. Сфери застосування різних типів організаційних структур.

3.4 Функція мотивації в системі менеджменту. Сутність мотивації та її види. Модель процесу мотивації. Класифікація потреб співробітників організації відповідно до теорій змісту мотивації. Основні фактори мотивації згідно з процесним підходом. Функції заробітної плати. Основні принципи формування системи преміювання персоналу організації.

3.5 Функція контролю в системі менеджменту. Роль і місце контролю в системі управління. Етапи процесу контролю. Модель процесу контролю. Види управлінського контролю: попередній; поточний; завершальний. Класифікація інструментів управлінського контролю.

3.6 Зовнішньоекономічна діяльність підприємства. Сутність поняття ЗЕД. Класифікація ЗЕД операцій. Стратегічні рішення у ЗЕД діяльності підприємств. Митне оформлення операцій ЗЕД. Ефект і ефективність здійснення операцій у ЗЕД.

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

Тема 1. Економічні потреби і виробничі ресурси.

1. Економічні потреби як основа мотивації діяльності людини. Економічні ресурси. Обмеженість ресурсів.

2. Відтворювані та невідтворювані ресурси. Процес виробництва. Засоби праці.

3. Економічне зростання. Проблема "що, як, для кого виробляти". Крива виробничих можливостей. Поведінка виробника на ринку.

Тема 2. Загальні основи функціонування ринкового механізму.

1. Сутність натурального та товарного господарства.

2. Виникнення і розвиток грошових відносин. Суть та функції грошей. Грошовий обіг та його закони. Сутність попиту.

3. Причини виникнення та сутність монополій. Олігополія: характерні риси, види. Конкуренція в умовах регульованого ринкового господарства.

Тема 3. Аналіз поведінки споживача.

1. Поняття корисності. Сукупна та гранична корисності.

2. Реакція споживача на зміну його доходу. Лінія «дохід - споживання».

3. Поняття «повноцінних» і «неповноцінних» благ. Лінія «ціна - споживання»

Тема 4. Мікроекономічна модель підприємства і витрати виробництва.

1. Поняття підприємства. Форми і види підприємств. Організаційно-правові форми підприємств.

2. Витрати виробництва. Сукупні, середні та граничні витрати. Поняття загального (сукупного, валового), середнього та граничного виторгу.

3. Прибуток як кінцевий результат діяльності підприємства.

Тема 5. Ринки досконалої та недосконалої конкуренції.

1. Ознаки й умови досконалої конкуренції. Ринкова поведінка підприємства в коротко- та довгостроковому періоді.

2. Монопольний ринок у короткостроковому та довгостроковому періодах. Цінова дискримінація та її види.

3. Основні ознаки олігополії. Теоретичні моделі олігополії.

4. Ознаки монополістичної конкуренції. Ринкова поведінка монополістичного конкурента.

Тема 6. Ринки факторів виробництва.

1. Похідний попит. Попит на працю за умови досконало конкурентного ринку ресурсів.

2. Капітал як ресурс тривалого використання; форми капіталу. Ринки капіталу.

3. Ринок землі. Особливості землі як фактора виробництва. Особливості формування пропозиції землі та попиту на землю. Фактори впливу на попит на землю.

Тема 7. Макроекономічна динаміка та економічний розвиток.

1. Економічне зростання та економічний розвиток. Типи економічного зростання. Економічне зростання та економічні коливання. Економічна нерівновага. Економічні кризи та їх причини. Теорії циклів: дискусійні проблеми.

2. Особливості розвитку економіки в Україні.

3. Повна зайнятість і природне безробіття. Наслідки безробіття для економіки та суспільства.

4. Оцінка рівня інфляції. Індекс цін та темп інфляції. Види інфляції за ознаками темпу та очікування. Антиінфляційні заходи.

Тема 8. Макроекономічна політика.

1. Можливість впливу уряду на загальний стан економіки. Суть, завдання і види макроекономічної політики. Фіскальна політика та її основні знаряддя. Дефіцит бюджету. Концептуальні підходи до збалансування бюджету.

2. Суть монетарної (грошової) політики. Попит на гроші та пропозиція грошей. Центральний банк і його функції. Інструменти монетарної політики: норма резервування, облікова ставка, операції на відкритому ринку.

3. Особливості макроекономічної політики України.

Тема 9. Світова економіка.

1. Основні форми міжнародних економічних відносин. Міжнародний поділ праці та його чинники. Спеціалізація країн. Міжнародна торгівля. Торговельний баланс. Абсолютна перевага. Теорія порівняльної переваги.

2. Золотий стандарт. Золотодоларовий стандарт. Ямайська валютна система. Міжнародні валютно-фінансові організації. Міжнародний валютний фонд. Світовий банк. Міжнародна економічна інтеграція. Провідні міжнародні регіональні економічні об'єднання. Європейський Союз.

3. Інтеграція України у світову економіку.

МОДУЛЬ 2. ЕКОНОМІКА ПІДПРИЄМСТВА

Тема 1. Теорія підприємств і основи підприємництва.

1. Підприємство як суб'єкт господарювання. Правові основи функціонування підприємств. Підприємницька діяльність: принципи здійснення, форми, типи й моделі.

2. Договірне забезпечення підприємництва.

Тема 2. Види підприємств, їх організаційно-правові форми.

1. Класифікація підприємств та її практичне значення. Сутнісна характеристика структури підприємства. Виробнича структура підприємства: сутність і види. Чинники формування й зміни виробничої структури підприємства.

2. Загальна структура підприємства (організації).

3. Інтеграційні форми підприємств та організацій.

Тема 3. Структура та управління підприємством.

1. Особливості управління як системи. Об'єктивна необхідність і поняття управління суб'єктами господарювання.

2. Планування, організація, мотивація і контроль як основні функції управління підприємствами та організаціями.

3. Сутність і параметри організаційної структури управління підприємством. Основні типи організаційних структур управління.

Тема 4. Планування діяльності підприємства.

1. Специфічні принципи планування. Система планів підприємства. Методи планування діяльності та розвитку підприємства. Сутність та основні етапи стратегічного планування на підприємстві.

2. Тактичне і оперативне планування діяльності фірми.

Тема 5. Персонал підприємства, продуктивність і оплата праці.

1. Поняття персоналу в контексті економічних понять трудових ресурсів, кадрів, трудового потенціалу та ін. Категорії персоналу підприємства (керівники, спеціалісти, службовці, робітники). Поділ персоналу за професіями і кваліфікацією. Чинники, що потребують урахування у процесі розрахунків необхідної чисельності персоналу фірми. Розрахунки чисельності окремих категорій робітників виробничих підприємств.

2. Продуктивність праці як економічна категорія. Методичні підходи до розрахунку продуктивності праці на виробничих підприємствах.

3. Чинники зростання продуктивності праці. Мотивація як процес стимулювання людей до ефективної трудової діяльності. Поняття оплати праці. Основна заробітна плата й додаткова оплата праці. Функції оплати праці та їх реалізація. Форми й системи оплати праці робітників.

Тема 6. Капітал підприємства.

1. Характеристика капіталу і виробничих фондів. Класифікація та амортизація основних засобів.

2. Ефективність відтворення та використання основних засобів. Поняття й види нематеріальних ресурсів підприємства їх характеристика.

3. Сутнісна характеристика оборотних коштів. Нормування оборотних коштів. Основні показники рівня ефективності використання оборотних коштів.

Тема 7. Фінансово-економічні результати діяльності підприємства.

1. Прибуток і дохід.

2. Види прибутку і методика їх розрахунку.

3. Показники оцінки фінансового стану підприємства.

МОДУЛЬ 3. МЕНЕДЖМЕНТ

Тема 1. Сутність менеджменту та роль менеджера в організації.

1. Менеджмент: сутність, рівні та ключові принципи. Роль менеджера як суб'єкта управління. Функції менеджменту. Ролі менеджера.

2. Стили управління. Ключові навички управління.

Тема 2. Функція планування в системі менеджменту.

1. Місце і значення планування в циклі менеджменту.

2. Класифікація цілей організації. Вимоги до правильно сформульованих цілей. Використання методу «дерева рішень» для вибору оптимального варіанта плану дій організації.

3. Типи планів у організації: стратегічні та оперативні, коротко- та довгострокові плани, завдання та орієнтири.

Тема 3. Функція організації в системі менеджменту.

1. Загальна характеристика функції організації.

2. Типологія організаційних структур та принципи реалізації функції організації.

3. Сфери застосування різних типів організаційних структур.

Тема 4. Функція мотивації в системі менеджменту.

1. Сутність мотивації та її види. Модель процесу мотивації.
2. Класифікація потреб співробітників організації відповідно до теорій змісту мотивації.
3. Функції заробітної плати. Основні принципи формування системи преміювання персоналу організації.

Тема 5. Функція контролю в системі менеджменту.

1. Роль і місце контролю в системі управління. Етапи процесу контролю. Модель процесу контролю.
2. Види управлінського контролю: попередній; поточний; завершальний.

Тема 6. Зовнішньоекономічна діяльність підприємства.

1. Сутність поняття ЗЕД. Класифікація ЗЕД операцій.
2. Стратегічні та тактичні рішення у ЗЕД діяльності підприємств.
3. Ефект і ефективність здійснення операцій у ЗЕД.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Економічна теорія: Політекономія: підручник ; за ред. В. Д. Базилевича - 10-е вид., перероб. і доп. - К. : Знання, 2015. - 702 с.
2. Економіка підприємства: [підручник] За ред. С.Ф. Покропивного. - К.: КНЕУ, 2002. - 420 с.
3. Экономика: принципы, проблемы и политика / Кэмпбелл Р. Макконнелл, Стэнли Л. Брю.: Изд-е 19.: Инфра-М., М., 2015. - 1028 с.
4. Политическая экономия: прошлое, настоящее, будущее: монография / под ред. В.М.Гейца, В.Н.Тарасевича. - К.: ЦУД., 2014. - 566 с. (I и II части).
5. Мацелюх Н. П. Економічні теорії в системі наукових економічних знань : навч. посібник / Н. П. Мацелюх, І. А. Максименко. - 2-ге вид., перероб. та доп. - К. : Центр учб. літ., 2016. - 226 с.
6. Основи економічної науки : навч. посібник для самост. підгот. до курсов. екзамену та комплекс. держ. екзамену з економ. теорії / Н. П. Мацелюх [та ін.] ; Нац. ун-т держ. податкової служби України. - К. : Центр учб. літ., 2015.- 324 с.
7. Акулов М. Г. Сучасні економічні теорії: Навчальний посібник. - Вінниця: Нілан - ЛТД, 2013. - 394 с.

8. Амстронг, Майкл. Менеджмент: методи і приєми : Пер. с 3-го англ. изд. / М. Амстронг. - Київ : Знання-Прес, 2006. - 876 с. - (Європейський менеджмент)
9. Аналітична економія: макроекономіка і мікроекономіка: підручник: у 2 кн. / [С. М. Панчишин, П. І. Островерх, В. Б. Буняк та ін.] ; за ред. С. Панчишина, П. Островерха; Львів, нац. ун-т ім. Івана Франка, Екон. ф-т. - 2-ге вид., випр. і допов. - Київ: Знання, 2014. - Кн. 2 : Мікроекономіка. - 390 с.
10. Н.Бочан І.О. Основи економічної теорії: Інституціональний підхід: навчальний посібник / І.О. Бочан. - К.: Знання, 2012. - 211 с.
11. Бізнес-планування: [навч. посіб.] / Т. Г. Васильців, Я. Д. Качмарик, В.І. Блонська, Р. Л. Лупак. - Київ : Знання, 2013. - 207 с.
12. Бутко М. П. Виробничий менеджмент : підручник / М. П. Бутко. - К. : ЦУЛ, 2015.-400 с.
13. Березін О.В. Економіка підприємства: [навч. посіб.] / О. В. Березін, Л. М. Березіна, Н. В. Бутенко. -К.: Знання, 2009. -390 с.
14. Болтянська Л.О. Економіка підприємства: [навч. посіб.] / Л.О.Болтянська, Л.О.Андрєєва, О.І. Лисак. - Херсон: ОЛДІ-ПЛЮС, 2015.- 668 с.
15. Бойчик І.М. Економіка підприємства: [навч. посіб.] / І.М. Бойчик. - К.: АТІКА, 2006. -528 с.
16. Васильців Т.Г. Економіка малого підприємства: [навч. посіб.] / Т.Г. Васильців. - К.: Знання, 2013. - 446 с.
17. Виробничий менеджмент : підручник для вчз / за заг. ред. Бутка М. П. ; М-во освіти і науки України, Чернігів, нац. технолог, ун-т. - К. : Центр учб. літ., 2015.-424 с.
18. Гетьман О.О. Економіка підприємства: [навч. посіб.] / О.О. Гетьман, В.М. Шаповал. -К.: ЦНЛ, 2006. -488 с.
19. Гречко А. В. Економіка підприємства : курс лекцій : [у 2 кн.]. Кн. 2,ч.
20. Джоан Адаир. Искусство управлять людьми и собой. - М: Изд - во Эксимо, 2014. - 656 с.
21. Дзюбик С.Д. Основи економічної теорії: навчальний посібник / С.Д. Дзюбик, О. С. Ривак. - К.: Знання, 2014. - 423 с.
22. Діденко В. М. Менеджмент: підручник/В, М. Діденко, - Київ: Кондор, 2014. - 544 с.
23. Захарчин Г. М. Основи підприємництва: навч. посібник / Г. М. Захарчин. - 2 - ге вид., переробл. і доповн. - К.: Знання, 2013. - 407 с.

24. Іванілов О.С. Економіка підприємства: [підручник] / О. С. Іванілов. - 2-е вид. - К.: ЦУЛ, 2011. - 728 с.
25. Круш П. В. Фінансово-економічні результати діяльності підприємства: собівартість, прибуток: [навч. посіб.] / П. В. Круш, О. В. Клименко, В. І. Подвігіна. - К. : НТУУ «КПІ», 2012. - 488 с.
26. Кузьмін О.Є., Мельник О.Г. Основи менеджменту: Підручник. - К. : Академвидав, 2012.- 276 с.
27. Лук'яненко Д. Г. Міжнародна економіка: підручник / Д. Г. Лук'яненко, А. М. Поручник, Я. М. Столярчук; М -во освіти і науки України, ДВНЗ «Київ. нац. екон. ун-т ім. Вадима Гетьмана». - Київ: КНЕУ, 2014. - 762 с.
28. Маренич А.І. Менеджмент: Навчальний посібник - Черкаси: ЧІБС УБСНБУ, 2009.- 140с
29. Менеджмент : навч. посіб. / [Г. Є. Мошек, М. М. Ковальчук, Ю. В. Поканевич, та ін.]; за заг. редакція Г. Є. Мошека. - К. : Ліра-К, 2015. - 550 с.
30. Менеджмент організацій: навч. посібник / Л. Г. Шморгун. - К.: Знання, 2010. - 452 с.
31. Менеджмент персоналу: навч. посібник / авт.. кол. -К.: УБС НБУ, 2011.- 381 с.
32. Мескон М.Х. Основи менеджмента: пер. с англ./ М. Х. Мескон, М. Альберт, Ф. Хедоури. - 3-є изд.. - М.: Вільямс, 2011.
33. Н.В. Дикань, 1.1. Борисенко Навчальний посібник «Менеджмент» - Харків: ХІБС УБС НБУ (м. Київ), 2007. - 301 с.
34. Назарчук Т. В. Менеджмент організацій : навч. посібник для ВНЗ / Т. В. Назарчук, О. М. Косіюк ; М-во освіти і науки України. - К. : Центр учб. літ., 2016.- 560 с.
35. Сучасні концепції менеджменту : Навчальний посібник/ Ред. Л.І. Федулова. - Київ : ЦУЛ, 2013. - 536 с.
36. Осовська Г. В. Менеджмент : підручник / Г. В. Осовська, О. А. Осовський. - К. : Кондор-Видавництво, 2015. - 563 с.
37. Палеха Ю. І. Менеджмент персоналу : навч. посіб. / Ю. І. Палеха. - К. : Ліра-К.- 2015. -346 с.
38. Туленков, М. В. Сучасні теорії менеджменту [Текст]: навчальний посібник / М. В. Туленков. - К. : Каравела, 2014. - 304 с.

39. Управління персоналом в умовах економіки знань: монографія / кол. авт.; за аг. ред.. д-ра екон. наук, проф.. Л.К. Семів. - К. : УБС НБУ, 2011. - 406с.

40. Харів П.С. Економіка підприємства: Збірник задач і тестів: [навч. посіб. для ВНЗ]. - [3-тє вид., перероб. і доп.] / П.С. Харів. - К.: Знання, 2008. - 357 с.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ, СТРУКТУРА ОЦІНКИ ТА ПОРЯДОК ОЦІНЮВАННЯ ПІДГОТОВЛЕННОСТІ ВСТУПНИКІВ

При оцінюванні знань за основу слід брати повноту і правильність виконання завдань. Загальна оцінка визначається як середня виважена з оцінок відповідей на усі запитання.

Рейтингова оцінка, бали	Оцінка ЕСТ S та її вищачення	Національна оцінка	Критерії оцінювання	
			позитивні	негативні
1	2	3	4	5
90–100	A	Відмінно	<ul style="list-style-type: none"> – глибоке знання навчального матеріалу, що міститься в літературних джерелах; – вміння аналізувати явища, які вивчаються, в їхньому взаємозв'язку і розвитку; – вміння проводити теоретичні розрахунки; – відповіді на запитання чіткі, лаконічні, логічно-послідовні; – вміння розв'язувати складні практичні задачі 	Відповіді на запитання можуть містити незначні неточності
1	2	3	4	5

82–89	В	Добре	<ul style="list-style-type: none"> – глибокий рівень знань в обсязі обов’язкового матеріалу; – вміння давати аргументовані відповіді на запитання і проводити теоретичні розрахунки; – вміння розв’язувати складні практичні задачі 	відповіді на запитання містять певні неточності
75–81	С	Добре	<ul style="list-style-type: none"> – міцні знання матеріалу, що вивчається, та його практичного застосування; – вміння давати аргументовані відповіді на запитання і проводити теоретичні розрахунки; – вміння розв’язувати практичні задачі 	– невміння використувати теоретичні знання для розв’язування складних практичних задач
64–74	Д	Задовільно	<ul style="list-style-type: none"> – знання основних фундаментальних положень матеріалу, що вивчається, та їх практичного застосування; – вміння розв’язувати прості практичні задачі 	<ul style="list-style-type: none"> – невміння давати аргументовані відповіді на запитання; – невміння аналізувати викладений матеріал і виконувати розрахунки; – невміння розв’язувати складні практичні задачі

1	2	3	4	5
---	---	---	---	---

60–63	E	Задовільно	<p>– знання основних фундаментальних положень матеріалу, – вміння розв’язувати найпростіші практичні задачі</p>	<p>– незнання окремих (непринципових) питань з матеріалу; – невміння послідовно і аргументовано висловлювати думку; – невміння застосовувати теоретичні положення при розв’язанні практичних задач</p>
35–59	FX	Незадовільно	–	<p>– незнання основних фундаментальних положень навчального матеріалу; – істотні помилки у відповідях на запитання; – невміння розв’язувати прості практичні задачі</p>
1-34 (на комісії)	F	Незадовільно	–	<p>– повна відсутність знань значної частини навчального матеріалу; – істотні помилки у відповідях на запитання; – незнання основних фундаментальних положень; – невміння орієнтуватися під час розв’язання простих практичних задач</p>

Переведення позитивної оцінки фахового вступного випробування для вступу на навчання для здобуття ступеня бакалавра на основі молодшого спеціаліста та магістра в шкалу 100-200, згідно Додатку 3 Правил прийому до НТУ «ХПІ» в 2021 році.

Схвалено на засіданні вченої ради інституту

Протокол № 2 від 23.02.2021 р.

Голова вченої ради ННІ ЕММБ,
голова фахової атестаційної комісії
Член фахової атестаційної комісії

Олександр МАНОЙЛЕНКО
Ірина ФЕДОРЕНКО

**СПЕЦІАЛЬНІСТЬ 075 «МАРКЕТИНГ»
ОСВІТНЯ ПРОГРАМА «МАРКЕТИНГ»**

Конкурсні пропозиції:

маркетинг;

рекламний бізнес (2,3 курс);

маркетинг інтелектуального бізнесу (2,3 курс);

міжнародний маркетинг (2,3 курс)

маркетинговий менеджмент (2,3 курси)

АНОТАЦІЯ

Вступне фахове випробування – це перевірка рівня знань, умінь та навичок особи з конкурсних предметів, з навчальних дисциплін за програмою вищого навчального закладу, рівня здібностей до певного виду діяльності, що проводиться з метою оцінювання зазначеного рівня для конкурсного відбору до вищого навчального закладу у формі іспиту. Вимоги до вступних випробувань базуються на нормативних формах державної атестації осіб, які навчаються у вищих навчальних закладах.

Метою вступних випробувань є комплексна перевірка знань вступників, які вони отримали в результаті вивчення циклу дисциплін, передбачених освітньо-професійною програмою та навчальними планами у відповідності з освітньо-кваліфікаційним рівнем «молодший спеціаліст».

Фахове випробування передбачає висвітлення знань з циклу фундаментальних та загальноєкономічних дисциплін, що дозволяє оцінити гуманітарний світогляд вступника, а також визначити рівень інтелектуального потенціалу абітурієнта.

Абітурієнти повинні вміти:

- продемонструвати знання та уміння на рівні, що забезпечують можливість аналізувати, оцінювати і порівнювати альтернативи, генерувати оригінальні ідеї у відповідній галузі знань;

- застосовувати свої знання і володіти компетенціями, які дозволяють вирішувати завдання у новому, широкому (міждисциплінарному) контексті у відповідній галузі знань;

- інтегрувати знання, вирішувати складні завдання в умовах неповної інформації з урахуванням соціальної та етичної відповідальності за прийняті рішення;

- володіти методами проведення економічного аналізу ринку інтелектуальної власності і можуть давати науково обґрунтовану інтерпретацію отриманим результатам;

- чітко, аргументовано доводити до аудиторії фахівців наукову інформацію про інтелектуальну власність та свої висновки;

- володіти методологічними знаннями, уміти аналізувати, оцінювати і порівнювати альтернативи, що стосуються проблеми, уміти генерувати та оптимізувати нові рішення;

- оцінювати вплив рішень, що приймаються, на навколишнє середовище і соціум, мати професійну й етичну відповідальність за сталий розвиток суспільства;

- мати здатності роботи в міждисциплінарних командах, уміння адаптуватися до змін, сприяти соціальній згуртованості;

- мати здатності взаємодії і посередництва, розвинену міжкультурну толерантність і досвід міжкультурної взаємодії;

- мати відповідний рівень усної та письмової грамотності рідною, і принаймні, однією іноземною мовою, уміти ефективно спілкуватися з колегами, представляти результати своєї роботи у вигляді звітів, статей, рефератів, використовуючи сучасні засоби презентації;

- мати підприємницький спосіб мислення і діяльності;

- володіти цінностями, необхідними для того, щоб жити в умовах демократичного суспільства, бути його відповідальним громадянином, мати необхідні соціальні компетенції.

- вибирати необхідні методи дослідження і модифікувати існуючі, виходячи із задач конкретного дослідження; обробляти отримані результати, аналізувати і осмислювати їх з урахуванням сучасного наукового досвіду.

Порядок проведення фахових вступних випробувань визначається Положенням про приймальну комісію НТУ «ХПІ» та Положенням про предметні екзаменаційні та фахові атестаційні комісії з проведення вступних випробувань.

Освітня програма «Маркетинг» Конкурсна пропозиція «Маркетинг»

АНОТАЦІЯ

Вступне фахове випробування – це перевірка рівня знань, умінь та навичок особи з конкурсних предметів, з навчальних дисциплін за програмою вищого навчального закладу, рівня здібностей до певного виду діяльності, що проводиться з метою оцінювання зазначеного рівня для конкурсного відбору до вищого навчального закладу у формі іспиту. Вимоги до вступних випробувань базуються на нормативних формах державної атестації осіб, які навчаються у вищих навчальних закладах.

Метою вступних випробувань є комплексна перевірка знань вступників, які вони отримали в результаті вивчення циклу дисциплін, передбачених освітньо-професійною програмою та навчальними планами у відповідності з освітньо-кваліфікаційним рівнем «молодший спеціаліст».

Фахове випробування передбачає висвітлення знань з циклу фундаментальних та загальноекономічних дисциплін, що дозволяє оцінити гуманітарний світогляд вступника, а також визначити рівень інтелектуального потенціалу абітурієнта.

Абітурієнти повинні вміти:

- продемонструвати знання та уміння на рівні, що забезпечують можливість аналізувати, оцінювати і порівнювати альтернативи, генерувати оригінальні ідеї у відповідній галузі знань;

- застосовувати свої знання і володіти компетенціями, які дозволяють вирішувати завдання у новому, широкому (міждисциплінарному) контексті у відповідній галузі знань;

- інтегрувати знання, вирішувати складні завдання в умовах неповної інформації з урахуванням соціальної та етичної відповідальності за прийняті рішення;

- володіти методами проведення економічного аналізу ринку інтелектуальної власності і можуть давати науково обґрунтовану інтерпретацію отриманим результатам;

- чітко, аргументовано доводити до аудиторії фахівців наукову інформацію про інтелектуальну власність та свої висновки;

- володіти методологічними знаннями, уміти аналізувати, оцінювати і порівнювати альтернативи, що стосуються проблеми, уміти генерувати та оптимізувати нові рішення;

- оцінювати вплив рішень, що приймаються, на навколишнє середовище і соціум, мати професійну й етичну відповідальність за сталий розвиток суспільства;

- мати здатності роботи в міждисциплінарних командах, уміння адаптуватися до змін, сприяти соціальній згуртованості;

- мати здатності взаємодії і посередництва, розвинену міжкультурну толерантність і досвід міжкультурної взаємодії;

- мати відповідний рівень усної та письмової грамотності рідною, і принаймні, однією іноземною мовою, уміти ефективно спілкуватися з колегами, представляти результати своєї роботи у вигляді звітів, статей, рефератів, використовуючи сучасні засоби презентації;

- мати підприємницький спосіб мислення і діяльності;

- володіти цінностями, необхідними для того, щоб жити в умовах демократичного суспільства, бути його відповідальним громадянином, мати необхідні соціальні компетенції.

- вибирати необхідні методи дослідження і модифікувати існуючі, виходячи із задач конкретного дослідження; обробляти отримані результати, аналізувати і осмислювати їх з урахуванням сучасного наукового досвіду.

Порядок проведення фахових вступних випробувань визначається Положенням про приймальну комісію НТУ «ХПІ» та Положенням про предметні екзаменаційні та фахові атестаційні комісії з проведення вступних випробувань.

Мета дисципліни – знайомство з основними поняттями теорії та практики маркетингу, розвиток аналітичних навичок студента, оволодіння елементами самостійної роботи.

Завданням вивчення дисципліни «Вступ до спеціальності» є теоретична підготовка студентів в області маркетингу.

Під час підготовки до вступного випробування необхідно звернути увагу на те, що вступник повинен:

знати: сутність та завдання маркетингу як навчальної дисципліни, історичні віхи формування теорії і практики маркетингу; культурні аспекти маркетингової діяльності; основи поняття маркетингу, його елементів і структури; функції та завдання основних підрозділів маркетингових служб та окремих працівників; тенденції становлення та розвитку маркетингу як науки та здобутки провідних вчених маркетингологів.

вміти: пояснювати сутність підвищення ролі маркетингу в сучасних умовах; аналізувати еволюцію концепцій маркетингу; володіти інструментами маркетингу як концепції управління підприємством; свідомо виокремлювати маркетингові функції з-поміж інших бізнесових функцій підприємства; здійснювати пошук навчальних, наукових і прикладних матеріалів у пошукових системах електронних мереж.

Тема 1. Сутність, цілі, завдання та історія розвитку маркетингу

Сутність маркетингу. Основні підходи до визначення маркетингу. Історичний процес розвитку маркетингу як економічної діяльності людини. Етапи та тенденції розвитку маркетингу.

Тема 2. Маркетинг як навчальна дисципліна

Особливості маркетингу як навчальної дисципліни. Актуальність і мета підготовки маркетологів. Функціональні обов'язки і кваліфікаційні вимоги до маркетологів: вимоги до знань, умінь, навичок; соціальні функції маркетологів.

Тема 3. Види маркетингу залежно від сфери реалізації маркетингової діяльності

Маркетинг на рівні окремої особи. Маркетинг на рівні підприємства. Маркетинг некомерційних установ і організацій. Маркетинг на рівні держави.

Тема 4. Історичні віхи формування теорії і практики маркетингу

Особливості американського та європейського підходів до теорії розвитку маркетингу. Внесок економістів-нобеліантів (лауреатів Нобелівської премії) у теорію маркетингу.

Тема 5. Аспекти маркетингу

Економічні аспекти маркетингу. Психологічні аспекти маркетингу. Соціологічні аспекти маркетингу. Культурні аспекти маркетингу

Тема 6. Економічні теорії маркетингу

Теорія трудової вартості як фундамент «континентального» типу мислення. Теорія граничної корисності (маржиналізм) як фундамент «острівного»

типу мислення.

Тема 7. Концепції маркетингу

Сутність маркетингу. Еволюція і концепції маркетингу. Чотири етапи розвитку маркетингу. Основні концепції маркетингу. Сучасна концепція маркетингу

Тема 8. Категорії маркетингу

Потреби, цінності, запити споживачів. Поняття терміну «попит». Вартість і цінність товару. Задоволення потреб та запитів споживачів.

Тема 9. Комплекс маркетингу.

Виникнення комплексу маркетингу та його сутність. Функції та зміст складових елементів комплексу маркетингу. Характерні риси комплексу маркетингу та принципи його ефективності.

Тема 10. Еволюція концепції «4Ps»

Концепції «4Ps» та її значення в теорії маркетингу. Концепція «5Ps». Концепція «7Ps», «8Ps». Інші «Ps» концепції.

Тема 11. Нові «літерні» концепції маркетингу

Концепція «4Cs». Концепція «5As».

Тема 12. Соціальна відповідальність і етика маркетингу

Дії окремих громадян і суспільства в цілому, спрямовані на регулювання маркетингу: консюмеризм, інвайронменталізм. Етика маркетингу.

Тема 13. Маркетинг як наука

Маркетинг як сфера наукового пізнання. Основні наукові функції маркетингу: науково-пізнавальна функція, критична функція, практична (прагматична) функція, прогностична функція, методологічна функція. Сутність раціоналістичного, суб'єктивного, емпіричного та діалектичного підходів у наукових дослідженнях маркетингу. Наукові школи маркетингу та провідні вчені-маркетологи.

Тема 14. Освітні аспекти формування особистості майбутнього фахівця

Основні тенденції розвитку професійної діяльності фахівця з маркетингу. Сутність і значення понять: знання, вміння, навички, компетентність, професіоналізм. Міжнародні форми кваліфікування рівня професійної підготовки фахівців з маркетингу.

Тема 15. Становлення ринкової економіки в Україні

Загальна характеристика ринкової економіки. Види, типи і моделі ринку.

Тема 16. Нормативно-правова база маркетингової діяльності в Україні

Закони України, спрямовані на створення умов для розвитку цивілізованої конкуренції. Пакет законів і декретів, що регламентують діяльність підприємств за кожною складовою комплексу маркетингу

Навчальна дисципліна «Основи менеджменту»

Мета викладання дисципліни «Основи менеджменту» - формування у студентів сучасного управлінського мислення та системи знань у сфері менеджменту, їх використання в управлінській діяльності.

Завданням вивчення дисципліни «Основи менеджменту» є теоретична підготовка студентів в області менеджменту (управління організаціями).

Тема 1. Сутність, закони та принципи менеджменту

Менеджмент як специфічна галузь людської діяльності. Сутність категорій «управління» та «менеджмент». Менеджмент як система наукових знань. Предмет та об'єкт менеджменту. Менеджмент як мистецтво управління. Закони та принципи менеджменту. Менеджери та підприємці – ключові фігури ринкової економіки.

Тема 2. Історія розвитку менеджменту

Історія розвитку управлінської думки у світі та в Україні. Передумови виникнення науки управління. Класичні теорії менеджменту: школа наукового управління, адміністративна школа (класична теорія організації), школа людських

стосунків (теорія руху за гуманні стосунки), школа поведінкових наук (школа біхевіоризму), школа науки управління (теорія кількісного підходу). Основні напрями розвитку менеджменту в сучасний період. Розвиток управлінської думки.

Тема 3. Комунікації в управлінні

Поняття та характеристика комунікацій. Різновиди комунікацій. Перешкоди в комунікаціях. Зворотній зв'язок в процесі комунікації. Засоби комунікації, їх переваги та недоліки. Комунікаційний процес, його етапи та елементи. Моделі комунікаційного процесу. Організація комунікаційного процесу. Комунікаційні переваження.

Тема 4. Прийняття управлінських рішень

Сутність управлінських рішень. Управлінське рішення як результат управлінської діяльності. Класифікація методів управлінських рішень. Чинники, що впливають на процес прийняття управлінських рішень. Методи обґрунтування управлінських рішень: класифікація методів, «дерево рішень», «платіжна матриця», методи прогнозування.

Тема 5. Організація як об'єкт управління

Поняття та види організацій. Організація як відкрита система. Внутрішнє та зовнішнє середовище організації. Стадії життєвого розвитку організації. Особливості процесу управління.

Тема 6. Планування як загальна функція менеджменту

Сутність та зміст планування як функції менеджменту. Основні елементи планування. Етапи процесу планування: визначення місій та цілей, оцінка сильних і слабких сторін організації, розроблення стратегії. Базові стратегії. Оперативне планування. Загальна характеристика бізнес-планування. Поняття місії в управлінні та класифікація цілей організації. Ієрархія цілей організації. Традиційний процес постановки цілей. Концепція управління за цілями.

Тема 7. Організаційна діяльність як загальна функція менеджменту

Сутність організаційної діяльності та її місце в системі управління. Поняття та складові організаційної діяльності. Повноваження, обов'язки, відповідальність. Процес делегування повноважень і відповідальності. Типи повноважень. Вертикальна й горизонтальна структуризації управління та координації. Взаємодія та взаємовплив структур організації. Сутність організаційної струк-

тури управління та її роль у досягненні мети. Види організаційних структур управління. Принципи побудови структур управління. Критерії оцінки та методи вибору організаційних структур управління. Проектування організаційної структури управління. Формування структурних елементів.

Тема 8. Мотивація як загальна функція менеджменту

Значення людського чинника в управлінні організацією. Поняття мотивації. Принципи урахування інтересів у мотивації. Взаємозв'язок потреб, спонукань, цілей і заохочень працівника у процесі мотивації. Теорії і моделі процесів мотивації. Засоби мотиваційного впливу. Стимулювання праці.

Тема 9. Контроль як загальна функція менеджменту

Поняття контролю та його місце в системі управління. Принципи та цілі функції контролю. Етапи процесу контролю. Модель процесу контролю. Процес контролювання. Зворотній зв'язок при контролі. Види управлінського контролю.

Тема 10. Керівництво та лідерство

Загальна характеристика діяльності керівника. Рациональний розподіл функцій та завдань в апараті управління. Техніка і форми передачі розпоряджень. Управління дисципліною.

Головні поняття: влада, вплив та лідерство. Баланс влади та її головні основи. Сучасні підходи до лідерства. Практичне використання теорій лідерства.

Тема 11. Ефективність управління

Сутність результативності та ефективності менеджменту. Економічна, організаційна та соціальна ефективність управління. Показники ефективності управління, їх склад та методи визначення. Комплексний підхід до удосконалення управління організаціями.

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

Навчальна дисципліна «Вступ до спеціальності»

1. Історичний процес розвитку маркетингу як економічної діяльності людини.
2. Особливості маркетингу як навчальної дисципліни.
3. Необхідність маркетингу в період економічної нестабільності.
4. Актуальність і мета підготовки маркетологів.
5. Професійно-кваліфікаційна характеристика фахівця з маркетингу.
6. Роль маркетолога в усіх сферах діяльності.

7. Функціональні обов'язки і кваліфікаційні вимоги до маркетологів: вимоги до знань, умінь, навичок; соціальні функції маркетологів.
8. Види маркетингу залежно від сфери реалізації маркетингової діяльності.
9. Економічні теорії маркетингу: Теорія трудової вартості як фундамент «континентального» типу мислення.
10. Економічні теорії маркетингу: Теорія граничної корисності (маржиналізм) як фундамент «острівного» типу мислення.
11. Особливості маркетингу як наукової дисципліни.
12. Сутність маркетингових концепцій.
13. Комплекс маркетингу. Виникнення комплексу маркетингу та його сутність.
14. Соціальна відповідальність та етика маркетингу.
15. Дії окремих громадян і суспільства в цілому, спрямовані на регулювання маркетингу: консюмеризм, інвайронменталізм.
16. Основні наукові функції маркетингу: науково-пізнавальна функція, критична функція, практична (прагматична) функція, прогностична функція, методологічна функція.
17. Сутність раціоналістичного, суб'єктивного, емпіричного та діалектичного підходів у наукових дослідженнях маркетингу.
18. Наукові школи маркетингу та провідні вчені-маркетологи.
19. Інформаційні технології та їх вплив на ефективність маркетингової діяльності фірм.
20. Нормативно-правова база маркетингової діяльності в Україні.
21. Маркетинг як метод пошуку оптимальних рішень у ринковій діяльності.
  22. Роль інформаційного забезпечення в управлінні маркетинговою діяльністю підприємства.

Навчальна дисципліна «Основи менеджменту»

26. Закони та принципи менеджменту.
27. Класичні теорії менеджменту: школа наукового управління, адміністративна школа (класична теорія організації), школа людських стосунків (теорія руху за гуманні стосунки), школа поведінкових наук (школа біхевіоризму), школа науки управління (теорія кількісного підходу).
28. Поняття та характеристика комунікацій.

29. Комунікаційний процес, його етапи та елементи.
30. Сутність управлінських рішень.
31. Класифікація методів управлінських рішень.
32. Чинники, що впливають на процес прийняття управлінських рішень.
33. Поняття та види організацій.
34. Внутрішнє та зовнішнє середовище організації.
35. Сутність та зміст планування як функції менеджменту.
36. Етапи процесу планування.
37. Базові стратегії.
38. Сутність організаційної діяльності та її місце в системі управління.
39. Повноваження, обов'язки, відповідальність.
40. Сутність організаційної структури управління та її роль у досягненні мети.
41. Види організаційних структур управління.
42. Поняття мотивації.
43. Теорії і моделі процесів мотивації.
44. Поняття контролю та його місце в системі управління.
45. Етапи процесу контролю.
46. Загальна характеристика діяльності керівника.
47. Головні поняття: влада, вплив та лідерство.
48. Сучасні підходи до лідерства.
49. Сутність результативності та ефективності менеджменту.
50. Показники ефективності управління, їх склад та методи визначення.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Навчальна дисципліна «Вступ до спеціальності»

- 1 Багиев Г.Л. Основы современного маркетинга : Учеб.-нагляд. пособие / [Г.Л. Багиев, В.М. Тарасевич, И.А. Аренкова и др.]; Под общ. ред. Г.Л. Багиева; М-во образования Рос. Федерации, С.-Петербур. гос. ун-т экономики и финансов. Каф. маркетинга. – СПб. : Изд-во С.-Петербур. гос. ун-та экономики и финансов, 2002. – 280 с.
- 2 Барышев А. Ф. Маркетинг [Текст]: учебник / А. Ф. Барышев. – 2-е изд., стер. – М.: Academia, 2002. – 207 с .
- 3 Близнюк С.В. Маркетинг в Україні: проблеми становлення та розвитку [Текст]:

- монографія / С.В. Близнюк. – К.: Політехніка, 2003. – 384 с.
- 4 Котлер Ф. Основы маркетинга: Пер. с англ. / Общ. ред. и вступ. ст. Е. М. Ленковой. – М.: Прогресс, 2000. – 1026 с.
  - 5 Маркетинг: бакалаврський курс: підручник / за заг. ред. д.е.н., проф. С.М. Ілляшенка. – Суми: Університетська книга, 2009. – 1134 с.
  - 6 Маркетинг: Підручник / А.Ф. Павленко, І.Л. Решетнікова, А.В. Войчак та ін.; За наук. ред. А.Ф. Павленка. – К.: КНЕУ, 2008. – 600 с.
  - 7 Мороз Л.А. Маркетинг: [підруч.] / Л.А. Мороз, Н.І. Чухрай; за ред. А.А. Мороз. – [2-ге вид.]. – Л.: Нац. ун-т. “Львівська політехніка”, 2002. – 244с.
  - 8 Павленко А.Ф., Войчак А.В. Маркетинг: підручник. – К.: КНЕУ, 2003. – 246 с.
  - 9 Старостіна А.О., Черваньов Д.М., Зозульов О.В. Маркетинг: Навч. посібник. – К.: Знання – Прес, 2002. – 191с.
  - 10 Теория маркетинга / [Под ред. М.Бейкера.] – СПб.: Питер, 2005. – 464 с.

Навчальна дисципліна «Основи менеджменту»

6. Василенко О.П., Коваленко Г.О., Поліщук О.О. Менеджмент організацій : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / О. П. Василенко. – Умань : Вид. «Сочінський», 2010. - 490 с.
7. Кравченко В. О. Менеджмент : навч. посіб. – Одеса: Атлант, 2013 р. – 165 с.
8. Осовська Г.В., Осовський О.А. Основи менеджменту : : навч. посіб. – Київ Кондор, 2006. - 664 с. – Режим доступу: <http://mmlib.net/knigi/menedzhment/kniga-17/>.
9. Основи менеджменту: підручник для студентів вищих навчальних закладів / кол. авторів; за ред. А.А. Мазаракі; Харків : Фоліо, 2014. – 846 с. – Режим доступу: https://bookland.com/download/o/os/osnovi_menedzhmentu/sample.pdf
10. Стадник В.В., Йохна М.А. Менеджмент : підручник. – 2-ге вид., випр. і допов. - Київ : Академвидав, 2010. – 472 с.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ, СТРУКТУРА ОЦІНКИ, І ПОРЯДОК ОЦІНЮВАННЯ ПІДГОТОВЛЕННОСТІ ВСТУПНИКІВ

При оцінюванні знань за основу слід брати повноту і правильність виконання завдань. Загальна оцінка визначається як середня виважена з оцінок відповідей на усі запитання.

Рейтингова оцінка, бали	Оцінка ECTS та її визначення	Національна оцінка	Критерії оцінювання	
			позитивні	негативні
1	2	3	4	5
90–100	A	Відмінно	<ul style="list-style-type: none"> – глибоке знання навчального матеріалу, що міститься в літературних джерелах; – вміння аналізувати явища, які вивчаються, в їхньому взаємозв'язку і розвитку; – вміння проводити теоретичні розрахунки; – відповіді на запитання чіткі, лаконічні, логічно-последовні; – вміння розв'язувати складні практичні задачі 	відповіді на запитання можуть містити незначні неточності
82–89	B	Добре	<ul style="list-style-type: none"> – глибокий рівень знань в обсязі обов'язкового матеріалу; – вміння давати аргументовані відповіді на запитання і проводити теоретичні розрахунки; – вміння розв'язувати складні практичні задачі 	відповіді на запитання містять певні неточності

1	2	3	4	5
75–81	C	Добре	<ul style="list-style-type: none"> – міцні знання матеріалу, що вивчається, та його практичного застосування; 	– невміння використовувати теоретичні знання для розв'язування складних практичних задач

			<ul style="list-style-type: none"> – вміння давати аргументовані відповіді на запитання і проводити теоретичні розрахунки; – вміння розв’язувати практичні задачі 	
64–74	D	Задовільно	<ul style="list-style-type: none"> – знання основних фундаментальних положень матеріалу, що вивчається, та їх практичного застосування; – вміння розв’язувати прості практичні задачі 	<ul style="list-style-type: none"> – невміння давати аргументовані відповіді на запитання; – невміння аналізувати викладений матеріал і виконувати розрахунки; – невміння розв’язувати складні практичні задачі
60–63	E	Задовільно	<ul style="list-style-type: none"> – знання основних фундаментальних положень матеріалу, – вміння розв’язувати найпростіші практичні задачі 	<ul style="list-style-type: none"> – незнання окремих (непринципових) питань з матеріалу; – невміння послідовно і аргументовано висловлювати думку; – невміння застосовувати теоретичні положення при розв’язанні практичних задач

1	2	3	4	5
35–59	FX	Незадовільно	–	– незнання основних фундаментальних положень навчального матеріалу;

				<ul style="list-style-type: none"> – істотні помилки у відповідях на запитання; – невміння розв'язувати прості практичні задачі
1-34 (на комісії)	F	Незадовільно	–	<ul style="list-style-type: none"> – повна відсутність знань значної частини навчального матеріалу; – істотні помилки у відповідях на запитання; – незнання основних фундаментальних положень; – невміння орієнтуватися під час розв'язання простих практичних задач

Переведення позитивної оцінки фахового вступного випробування для вступу на навчання для здобуття ступеня бакалавра на основі молодшого спеціаліста та магістра в шкалу 100-200, згідно Додатку 3 Правил прийому до НТУ «ХПІ» в 2021 році.

Схвалено на засіданні вченої ради інституту

Протокол № 2 від 23.02.2021 р.

Голова вченої ради ННІ ЕММБ,
голова фахової атестаційної комісії

Олександр МАНОЙЛЕНКО

Член фахової атестаційної комісії
Член фахової атестаційної комісії

Володимир СИСОЄВ
Петро ПЕРЕРВА

Член фахової атестаційної комісії

Віктор ЗАРУБА

Освітня програма «Маркетинг»

Конкурсна пропозиція: Маркетинг інтелектуального бізнесу

АНОТАЦІЯ

Вступне фахове випробування – це перевірка рівня знань, умінь та навичок особи з конкурсних предметів, з навчальних дисциплін за програмою вищого навчального закладу, рівня здібностей до певного виду діяльності, що проводиться з метою оцінювання зазначеного рівня для конкурсного відбору до вищого навчального закладу у формі іспиту. Вимоги до вступних випробувань базуються на нормативних формах державної атестації осіб, які навчаються у вищих навчальних закладах.

Метою вступних випробувань є комплексна перевірка знань вступників, які вони отримали в результаті вивчення циклу дисциплін, передбачених освітньо-професійною програмою та навчальними планами у відповідності з освітньо-кваліфікаційним рівнем «молодший спеціаліст».

Фахове випробування передбачає висвітлення знань з циклу фундаментальних та загальноекономічних дисциплін, що дозволяє оцінити гуманітарний світогляд вступника, а також визначити рівень інтелектуального потенціалу абітурієнта.

Абітурієнти повинні вміти:

- продемонструвати знання та уміння на рівні, що забезпечують можливість аналізувати, оцінювати і порівнювати альтернативи, генерувати оригінальні ідеї у відповідній галузі знань;
- застосовувати свої знання і володіти компетенціями, які дозволяють вирішувати завдання у новому, широкому (міждисциплінарному) контексті у відповідній галузі знань;
- інтегрувати знання, вирішувати складні завдання в умовах неповної інформації з урахуванням соціальної та етичної відповідальності за прийняті рішення;
- володіти методами проведення економічного аналізу ринку інтелектуальної власності і можуть давати науково обґрунтовану інтерпретацію отриманим результатам;
- чітко, аргументовано доводити до аудиторії фахівців наукову інформацію про інтелектуальну власність та свої висновки;

- володіти методологічними знаннями, уміти аналізувати, оцінювати і порівнювати альтернативи, що стосуються проблеми, уміти генерувати та оптимізувати нові рішення;

- оцінювати вплив рішень, що приймаються, на навколишнє середовище і соціум, мати професійну й етичну відповідальність за сталий розвиток суспільства;

- мати здатності роботи в міждисциплінарних командах, уміння адаптуватися до змін, сприяти соціальній згуртованості;

- мати здатності взаємодії і посередництва, розвинену міжкультурну толерантність і досвід міжкультурної взаємодії;

- мати відповідний рівень усної та письмової грамотності рідною, і принаймні, однією іноземною мовою, уміти ефективно спілкуватися з колегами, представляти результати своєї роботи у вигляді звітів, статей, рефератів, використовуючи сучасні засоби презентації;

- мати підприємницький спосіб мислення і діяльності;

- володіти цінностями, необхідними для того, щоб жити в умовах демократичного суспільства, бути його відповідальним громадянином, мати необхідні соціальні компетенції.

- вибирати необхідні методи дослідження і модифікувати існуючі, виходячи із задач конкретного дослідження; обробляти отримані результати, аналізувати і осмислювати їх з урахуванням сучасного наукового досвіду.

Порядок проведення фахових вступних випробувань визначається Положенням про приймальну комісію НТУ «ХПІ» та Положенням про предметні екзаменаційні та фахові атестаційні комісії з проведення вступних випробувань.

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

Тема 1. Сутність маркетингу та його сучасна концепція

Сутність маркетингу. Маркетинг як сукупність вчень. Основні поняття маркетингу: потреба, попит і пропозиція маркетингу. Принципи, цілі, функції і процес управління маркетингом. Концепції маркетингу. Види маркетингу.

Тема 2. Система і характеристика сучасного маркетингу

Маркетинг як концепція дій сучасного підприємства. Зовнішнє і внутрішнє середовище маркетингу: поняття, елементи, основні фактори. Характеристика споживчого ринку, модель поведінки покупця, фактори впливу на покупця, прийняття рішень про купівлю. Сутність сегментації. Види маркетингу з

точки зору сегментації. Принципи сегментації. Критерії сегментації. Вибір цільових сегментів. Позиціювання товару. Характеристика промислового ринку. Характерні відмінності промислового ринку, етапи прийняття рішень про купівлю, сегментація промислового ринку.

Тема 3. Організація і контроль маркетингової діяльності

Організаційні форми маркетингу. Маркетингова і збутова орієнтація підприємства. Функції маркет-директора. Процес планування маркетингу. Стратегічне і тактичне планування. План маркетингу. Ефективний розподіл і розміщення ресурсів на маркетинг. Місце і значення контролю в системі маркетингу. Мета, види контролю. Ревізія маркетингу. Ситуаційний аналіз положення фірми.

Тема 4. Інтелектуальна власність як економічна категорія. Ринок інтелектуальної власності.

Інтелектуальна власність - найважливіший економічний ресурс інноваційної організації. Інтелектуальна власність як результат інтелектуальної діяльності організації. Відмінні ознаки інтелектуальної власності. Специфіка участі об'єктів інтелектуальної власності в цивільному обороті.

Інтелектуальна власність та її види. Особливості об'єктів інтелектуальної власності.

Види прав на об'єкти інтелектуальної власності. Промислова власність. Авторське право і суміжні права. Патентне право: винахід, корисна модель, промисловий зразок. Права на засоби індивідуалізації: товарний знак, фірмове найменування, найменування місця походження товару. Право на секрети виробництва: ноу-хау і режим комерційної таємниці. Інтелектуальна власність як бізнес-актив компанії.

Функції інтелектуальної власності в управлінні бізнесом. Інвентаризація прав компаній на ОІВ. Внесення інтелектуальної власності до статутного капіталу. Ринок інтелектуальної власності. Поняття ринку інтелектуальної власності. Сучасний стан і тенденції розвитку міжнародного та українського ринку інтелектуальної власності. Маркетингові дослідження ринку інтелектуальної власності. Аналіз тенденцій розвитку ринку наукомісткої продукції. Аналіз умов конкуренції на ринку інтелектуальної власності. Маркетингові дослідження на основі патентної інформації. Сегментація ринку інтелектуальної власності. Форми міжнародного технологічного обміну.

Поточний стан українського ринку інновацій. Правові аспекти розвитку ринку інтелектуальної власності в Україні.

Тема 5. Інтелектуальна власність як нематеріальний актив організації. Бухгалтерський і податковий облік нематеріальних активів.

Поняття «інтелектуальна власність» і «об'єкти інтелектуальної власності». Основні інститути інтелектуальної власності.

Нематеріальні активи та інтелектуальна власність як невід'ємна частина економічної системи.

Роль нематеріальних активів у діяльності підприємства. Поняття нематеріальних активів. Склад і види нематеріальних активів. Класифікація нематеріальних активів.

Ринок нематеріальних активів. Особливості та перспективи вітчизняного ринку нематеріальних активів і інтелектуальної власності

Бренд як цінний нематеріальний актив компанії. Особливості створення та захисту бренду.

Бухгалтерський облік нематеріальних активів. Основні положення з обліку нематеріальних активів.

Створення і постановка на облік нематеріальних активів. Документальне підтвердження наявності нематеріальних активів. Визначення первісної вартості нематеріальних активів. Строк корисного використання нематеріальних активів. Переваги використання нематеріальних активів. Облік ділової репутації організації. Переоцінка нематеріальних активів. Амортизація нематеріальних активів. Облік амортизаційних відрахувань по нематеріальних активах. Списання нематеріальних активів Облік вибуття і надання (отримання) права користування нематеріальними активами. Інвентаризація нематеріальних активів

Податковий облік нематеріальних активів. Порядок ведення податкових реєстрів. Пільги по податку на прибуток при страхуванні прав на ОІВ і реалізації НМА.

Тема 6. Оцінка нематеріальних активів і інтелектуальної власності.

Оцінка вартості інтелектуальної власності. Цілі оцінки. Основні нормативні документи. Види вартості.

Основні підходи до оцінки вартості нематеріальних активів.

Вибір ціноутворюючих факторів і обґрунтування ринкової вартості інтелектуальної власності.

Прибутковий, порівняльний і витратний підходи до оцінки вартості інтелектуальної власності.

Методи оцінки вартості інтелектуальної власності інноваційної організації.

Тема 7. Аудит інтелектуальної власності.

Цілі аудиторської перевірки об'єктів інтелектуальної власності. План і програма аудиторської перевірки. Порядок проведення аудиту ІС. Ідентифікація охоронюваних об'єктів інтелектуальної власності.

Перевірка наявності охоронних документів - патентів і свідоцтв. Перевірка бухгалтерських документів - облік НМА. Перевірка сплати мит. Наявність ліцензійних договорів. Перевірка прав на об'єкти інтелектуальної власності. Список аудиторських процедур.

Методи визначення ціни ліцензії

Тема 8. Ліцензійний договір.

Міжнародна торгівля ліцензіями на ОІВ.

Економічна і правова сутність ліцензійного договору. Види і класифікації ліцензійних договорів. Типова форма ліцензійного договору, його основні складові, порядок укладення та основні вимоги.

Особливості визначення ціни ліцензії. Види ліцензійних платежів

Тема 9. Договір комерційної концесії.

Поняття «комерційна концесія» та «франчайзинг». Історія виникнення франчайзингу.

Франчайзинг в Україні: договір комерційної концесії

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ:

1. Історичний процес розвитку маркетингу як економічної діяльності людини.
2. Структурні зміни у виробництві України.
3. Маркетинг як метод пошуку оптимальних рішень у ринковій діяльності.
4. Особливості маркетингу як навчальної дисципліни.
5. Роль інформаційного забезпечення в управлінні маркетинговою діяльністю підприємства.
6. Зміни у галузевій і територіальній структурі господарства під впливом соціальної переорієнтації економіки і технічного прогресу.

7. Необхідність маркетингу в період економічної нестабільності.
8. Місце України у світових сировинних і паливно-енергетичних ресурсах. Рівень забезпечення власних потреб.
9. Характеристика альтернативних джерел енергії.
10. Актуальність і мета підготовки маркетологів.
11. Кількісна та якісна оцінка природних ресурсів і природних умов.
12. Національний склад населення та його особливості.
13. Професійно-кваліфікаційна характеристика фахівця з маркетингу.
14. Природно-ресурсний потенціал України: паливні, рудні, нерудні корисні копалини, земляні, водні, біологічні, рекреаційні.
15. Ситуація в Україні щодо міського і сільського населення. Міська агломерація. Урбанізація і проблеми довкілля.
16. Роль маркетолога в усіх сферах діяльності.
17. Галузева структура промисловості України.
18. Екологічні проблеми України.
19. Функціональні обов'язки і кваліфікаційні вимоги до маркетологів: вимоги до знань, умінь, навичок; соціальні функції маркетологів.
20. Сутність раціонального природокористування.
21. Природно-ресурсний потенціал України: паливні, рудні, нерудні корисні копалини, земляні, водні, біологічні, рекреаційні.
22. Види маркетингу залежно від сфери реалізації маркетингової діяльності.
23. Роль населення України у розвитку і територіальній організації господарства.
24. Міграція населення та її види: регіональні особливості та відмінності.
25. Економічні теорії маркетингу: Теорія трудової вартості як фундамент «континентального» типу мислення.
26. Екологічні проблеми України.
27. Регіональні особливості відтворення населення, демографічні проблеми, депопуляція

28. Економічні теорії маркетингу: Теорія граничної корисності (маржиналізм) як фундамент «острівного» типу мислення.
29. Місце України у світових сировинних і паливно-енергетичних ресурсах. Рівень забезпечення власних потреб.
30. Міграція населення та її види: регіональні особливості та відмінності.
31. Зв'язок розміщення продуктивних сил (РПС) з економічною теорією, статистикою, галузевими економіками та іншими дисциплінами.
32. Нормативно-правова база маркетингової діяльності в Україні.
33. Національний склад населення та його особливості.
34. Економічні закони суспільного виробництва і закономірності РПС, їх об'єктивний характер.
35. Інформаційні технології та їх вплив на ефективність маркетингової діяльності фірм.
36. Сутність раціонального природокористування.
37. Опис методології порівняння ступеню економічного і соціального розвитку окремих регіонів.
38. Наукові школи маркетингу та провідні вчені-маркетологи.
39. Роль населення України у розвитку і територіальній організації господарства.
40. Економічне районування як науковий метод територіальної організації господарства.
41. Сутність раціоналістичного, суб'єктивного, емпіричного та діалектичного підходів у наукових дослідженнях маркетингу.
42. Ситуація в Україні щодо міського і сільського населення. Міська агломерація. Урбанізація і проблеми довкілля.
43. Територіальний розподіл праці як основа формування економічних районів.
44. Основні наукові функції маркетингу: науково-пізнавальна функція, критична функція, практична (прагматична) функція, прогностична функція, методологічна функція.

45. Регіональні особливості відтворення населення, демографічні проблеми, депопуляція.
46. Сучасне мезорайонування України та територіальна організація господарства.
47. Дії окремих громадян і суспільства в цілому, спрямовані на регулювання маркетингу: консюмеризм, інвайронменталізм.
48. Опис показників спеціалізації регіонів країни.
49. Макро-, мезо- і мікрорайони. Практичне значення економічного районування.
50. Соціальна відповідальність та етика маркетингу.
51. Галузева структура промисловості України.
52. Опис показників спеціалізації регіонів країни.
53. Комплекс маркетингу. Виникнення комплексу маркетингу та його сутність.
54. Сучасне мезорайонування України та територіальна організація господарства.
55. Соціально-економічний потенціал регіону та його визначення.
56. Сутність маркетингових концепцій.
57. Структурні зміни у виробництві України.
58. Природно-ресурсний потенціал та його структура.
59. Особливості маркетингу як наукової дисципліни
60. Економічне районування як науковий метод територіальної організації господарства.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова:

1. Ф. Котлер. Основы маркетинга. /Котлер Ф., Г. Армстронг, В.Вонг – М.: Вильямс, 2014.

2. Тимофеев М.И. /М.И. Тимофеев – М.: Риор инфра, 2011.
3. Слий А. Исследование о природе и причинах богатств народов – М.: Эксмо, 2007.
4. Ламбен Ж.Ж. Менеджмент ориентированный на рынок / Ж.Ж. Ламбен / пер. с англ. под ред. В.В. Колчановой – СПб: Питер, 2004.
5. Ілляшенко С.М. Маркетинг інновацій і інновації в маркетингу / ред. С.М. Ілляшенко – Суми: ВТД «Університетська книга», 2008.
6. Семенчук И.В. Стратегический маркетинг / И.В. Семенчук. – Х.: ХНУ им. В.Н. Карарена, 2007.
7. Балабанова А.В. Маркетингова товарна політика у системі менеджменту підприємства / А.В. Балабанова. К.: ВД «Професіонал», 2006.
8. Орлов П.А / Маркетинг: навчальний посібник / П.А. Орлов, С.І. Косенков, Т.П. Прохоров та ін. – Х.: ВД «Інжек», 2012. – 528с.
9. Багієв Р. Л., Тарасевич В. М. Маркетинг: Підручник для вузів. - СПб.: Пітер, 2010.
10. Гаркавенко С.С. Маркетинг: підручник / С.С. Гаркавенко. – [7-ме вид.]. – Київ: Лібра, 2010. – 720 с.
11. Маркетинг: Підруч. для студентів ВНЗ, аспірантів та викладачів / За ред. А.О. Старостіної К.: Знання, 2009. - 1070 с.
12. Маркетинг : Навчальний посібник / С. І. Чеботар, Я. С. Ларіна, О. П. Луцій, М. Г. Шевчик, Р. І. Буряк, С. М. Боняр, А. В. Рябчик, О. М. Прус, В. А. Рафальська - Київ «Наш час», 2007.- 504 с.
13. Маркетинг Руделиус В., Азарян О. 2009 , Навч.-метод. центр "Консорціум із удоскон. менедж.-освіти в Україні" , Украинский , 648с.
14. Маркетинг: бакалаврський курс: підручник / за заг. ред. д.е.н., проф. С.М. Ілляшенка. - Суми : ВТД "Університетська книга", 2009. - 1134 с [2].
15. Полторац В.А. Маркетингові дослідження: Навчальний посібник / В.А. Полторац, І.В. Тараненко, О.Ю. Красовська. – К.: Центр навчальної літератури. – 2013. – 417 с. (Гриф МОНУ).
16. Регіональна економіка. Навчальний посібник / Тараненко І.В., Дашевська О.В., Литвиненко О.Г., Яременко С.С., Мішустіна Т.С., Охінько О.В. / Київ: Кондор, – 2013. – 261 с. (Гриф МОНУ)
17. Мішустіна Т.С. Економічний механізм маркетингу. Збірник завдань

для практичних занять та самостійної роботи студентів. Дніпропетровськ: Видавництво Дніпропетровського університету імені Альфреда Нобеля, – 2013. 132 с.

18. Гармідер Л.Д. Економіка праці і соціально-трудова відносини Навчальний посібник. /Л.Д. Гармідер, С.О. Філатова – Дніпропетровськ: ДУЕП, 2013. - 640 с. (Гриф МОНУ)

19. Тараненко І.В., Яременко С.С. Маркетингова товарна політика. Збірник завдань для практичних занять та самостійної роботи студентів. Дніпропетровськ: Дніпропетровський університет імені Альфреда Нобеля, – 2011, - 148 с.

20. Тараненко І.В., Красовська О.Ю. Маркетингові дослідження. Збірник завдань для практичних занять та самостійної роботи студентів. Дніпропетровськ: Дніпропетровський університет імені Альфреда Нобеля, – 2012. - 111 с.

21. Щербина І.М. Маркетингова політика розподілу. Навчальний посібник / Щербина І.М. Тараненко І.В., Шкляєва Г.О., Фесун М.М. Дніпропетровськ: Дніпропетровський університет імені Альфреда Нобеля, – 2012 - 187 с.

22. Петренко С.А. Маркетинговий аудит. Збірник завдань для практичних занять та самостійної роботи студентів. Дніпропетровськ: Видавництво Дніпропетровського університету імені Альфреда Нобеля, – 2012. 96 с.

23. Дашевська О.В. Маркетингова політика комунікацій: Збірник завдань для практичних занять та самостійної роботи студентів. Дніпропетровськ: Видавництво Дніпропетровського університету ім. А. Нобеля. – 2012. – 80с.

24. Ткаченко Л.В. Промисловий маркетинг. Збірник завдань для практичних занять та самостійної роботи студентів. Дніпропетровськ: Видавництво Дніпропетровського університету імені Альфреда Нобеля. – 2011. 98 с.

25. Петруня Ю.Є. Маркетинг: Навчальний посібник. – К.: Знання, 2010. – 328 с. (Гриф МОНУ)

26. Регіональна економіка. Посібник для самостійної роботи та практичних занять. Робочий зошит. / Тараненко І.В., Дашевська О.В., Литвиненко О.Г., Яременко С.С. та ін. – Д.: Вид-во ДУЕП. – 2010. – 216 с.

Допоміжна:

- 1.Телетов А.С. Рекламный менеджмент: Учебник. - Сумы: Университетская книга, 2012. - **2ге видання - 367 с.**
- 2.Біловодська О.А. Маркетинговий менеджмент: навч. посіб. – К. : Знання, 2010. - 332 с.
- 3.Желтенков А.В., Ильяшенко С.Н., Масленникова Н.П., Рябиченко С.А., Ильяшенко Н.С. Инновационный менеджмент: Учебное пособие - М.: Издательство МГОУ, 2010. – 446 с.
- 4.Біловодська О.А. Маркетингова політика розподілу: навчальний посібник. - К.: Знання, 2011. - 495 с.
- 5.Телетов О.С. Маркетингові дослідження: навчальний посібник - К: Знання України, 2010. - 299 с.
- 6.Божкова В.В., Мельник Ю.М. Реклама та стимулювання збуту: навчальний посібник. - К.: Центр учбової літератури, 2009. - 200 с.
- 7.Прокопенко О.В., Троян М.Ю. Поведінка споживачів: Навч. пос. – К.: Центр учбової літератури, 2008. – 176 с.
- 8.Божкова В.В., Башук Т.О. Мерчандайзинг: Навчальний посібник. – Суми: ВТД «Університетська книга», 2007. – 125 с, 16 с. іл.
- 9.Ілляшенко С.М., Шипуліна Ю.С. Товарна інноваційна політика: Підручник. - Суми: ВТД "Університетська книга", 2007. - 281 с.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ, СТРУКТУРА ОЦІНКИ, І ПОРЯДОК ОЦІНЮВАННЯ ПІДГОТОВЛЕННОСТІ ВСТУПНИКІВ

Організація вступного випробування здійснюється відповідно до Положення про приймальну комісію НТУ «ХП». До участі у вступних випробуваннях допускаються кандидати, які дотрималися усіх норм і правил, передбачених чинним законодавством, зокрема «Правил прийому» до НТУ «ХП».

Для проведення випробування формуються окремі групи вступників в порядку надходження (реєстрації) документів. Список допущених до вступного випробування ухвалюється рішенням приймальної комісії. Для проведення вступного випробування приймальною комісією попередньо готуються білети відповідно до «Програми фахового вступного випробування». Програма

фахового вступного випробування оприлюднюється засобами наочної інформації на інформаційних стендах приймальної комісії.

Вступне випробування проводиться у строки передбачені Правилами прийому до НТУ «ХПІ». На вступне випробування вступник з'являється з паспортом. Абітурієнту необхідно на кожне завдання дати правильну відповідь. На виконання всіх завдань відводиться 2 академічні години (90 хвилин).

За результатами вступних випробувань проводиться оцінка рівня фахових знань за наступними критеріями. Критерії оцінки вступного випробування знань абітурієнта при тестуванні здійснюється за 100-бальною шкалою з подальшим переведенням у критерії ECTS.

При оцінюванні знань за основу слід брати повноту і правильність виконання завдань. Загальна оцінка визначається як середня виважена з оцінок відповідей на усі запитання.

Рейтингова оцінка, бали	Оцінка ECTS та її визначення	Національна оцінка	Критерії оцінювання	
			позитивні	негативні
1	2	3	4	5
90–100	A	Відмінно	<ul style="list-style-type: none"> – глибоке знання навчального матеріалу, що міститься в літературних джерелах; – вміння аналізувати явища, які вивчаються, в їхньому взаємозв'язку і розвитку; – вміння проводити теоретичні розрахунки; – відповіді на запитання чіткі, лаконічні, логічно-послідовні; – вміння розв'язувати складні практичні задачі 	Відповіді на запитання можуть містити незначні неточності
82–89	B	Добре	<ul style="list-style-type: none"> – глибокий рівень знань в обсязі обов'язкового матеріалу; – вміння давати аргументовані відповіді на запитання і проводити теоретичні розрахунки; – вміння розв'язувати складні практичні задачі 	Відповіді на запитання містять певні неточності

1	2	3	4	5
---	---	---	---	---

75–81	C	Добре	– міцні знання матеріалу, що вивчається, та його практичного застосування ; – вміння давати аргументовані відповіді на запитання і проводити теоретичні розрахунки ; – вміння розв'язувати практичні задачі	– невміння використовувати теоретичні знання для розв'язування складних практичних задач
64–74	D	Задовільно	– знання основних фундаментальних положень матеріалу, що вивчається, та їх практичного застосування ; – вміння розв'язувати прості практичні задачі	– невміння давати аргументовані відповіді на запитання; – невміння аналізувати викладений матеріал і виконувати розрахунки ; – невміння розв'язувати складні практичні задачі
60–63	E	Задовільно	– знання основних фундаментальних положень матеріалу, – вміння розв'язувати найпростіші практичні задачі	– незнання окремих (непринципових) питань з матеріалу; – невміння послідовно і аргументовано висловлювати думку; – невміння застосовувати теоретичні положення при розв'язанні практичних задач
35–59	FX	Незадовільно	–	– незнання основних фундаментальних положень навчального матеріалу; – істотні помилки у відповідях на запитання; – невміння розв'язувати прості практичні задачі
1-34 (на комісії)	F	Незадовільно	–	– повна відсутність знань значної частини навчального матеріалу; – істотні помилки у відповідях на запитання; – незнання основних фундаментальних положень ; – невміння орієнтуватися під час розв'язання простих практичних задач

Переведення позитивної оцінки фахового вступного випробування для вступу на навчання для здобуття ступеня бакалавра на основі молодшого спеціаліста в шкалу 100-200, згідно Додатку 3 Правил прийому до НТУ «ХПІ» в 2021 році.

Схвалено на засіданні вченої ради інституту

Протокол № 2 від 23.02.2021 р.

Голова вченої ради ННІ ЕММБ,

голова фахової атестаційної комісії

Член фахової атестаційної комісії

Олександр МАНОЙЛЕНКО

Петро ПЕРЕРВА

Освітня програма «Маркетинг»
Конкурсні пропозиції «Рекламний бізнес» (2 курс),
«Міжнародний маркетинг» (2 курс)

Навчальна дисципліна «Вступ до спеціальності»

Мета дисципліни – знайомство з основними поняттями теорії та практики маркетингу, розвиток аналітичних навичок студента, оволодіння елементами самостійної роботи.

Завданням вивчення дисципліни «Вступ до спеціальності» є теоретична підготовка студентів в області маркетингу.

Під час підготовки до вступного випробування необхідно звернути увагу на те, що вступник повинен:

знати: сутність та завдання маркетингу як навчальної дисципліни, історичні віхи формування теорії і практики маркетингу; культурні аспекти маркетингової діяльності; основи поняття маркетингу, його елементів і структури; функції та завдання основних підрозділів маркетингових служб та окремих працівників; тенденції становлення та розвитку маркетингу як науки та здобутки провідних вчених маркетингологів.

вміти: пояснювати сутність підвищення ролі маркетингу в сучасних умовах; аналізувати еволюцію концепцій маркетингу; володіти інструментами маркетингу як концепції управління підприємством; свідомо виокремлювати маркетингові функції з-поміж інших бізнесових функцій підприємства; здійснювати пошук навчальних, наукових і прикладних матеріалів у пошукових системах електронних мереж.

Тема 1. Сутність, цілі, завдання та історія розвитку маркетингу

Сутність маркетингу. Основні підходи до визначення маркетингу. Історичний процес розвитку маркетингу як економічної діяльності людини. Етапи та тенденції розвитку маркетингу.

Тема 2. Маркетинг як навчальна дисципліна

Особливості маркетингу як навчальної дисципліни. Актуальність і мета підготовки маркетингологів. Функціональні обов'язки і кваліфікаційні вимоги до

маркетологів: вимоги до знань, умінь, навичок; соціальні функції маркетологів.

Тема 3. Види маркетингу залежно від сфери реалізації маркетингової діяльності

Маркетинг на рівні окремої особи. Маркетинг на рівні підприємства. Маркетинг некомерційних установ і організацій. Маркетинг на рівні держави.

Тема 4. Історичні віхи формування теорії і практики маркетингу

Особливості американського та європейського підходів до теорії розвитку маркетингу. Внесок економістів-нобеліантів (лауреатів Нобелівської премії) у теорію маркетингу.

Тема 5. Аспекти маркетингу

Економічні аспекти маркетингу. Психологічні аспекти маркетингу. Соціологічні аспекти маркетингу. Культурні аспекти маркетингу

Тема 6. Економічні теорії маркетингу

Теорія трудової вартості як фундамент «континентального» типу мислення. Теорія граничної корисності (маржиналізм) як фундамент «острівного» типу мислення.

Тема 7. Концепції маркетингу

Сутність маркетингу. Еволюція і концепції маркетингу. Чотири етапи розвитку маркетингу. Основні концепції маркетингу. Сучасна концепція маркетингу

Тема 8. Категорії маркетингу

Потреби, цінності, запити споживачів. Поняття терміну «попит». Вартість і цінність товару. Задоволення потреб та запитів споживачів.

Тема 9. Комплекс маркетингу.

Виникнення комплексу маркетингу та його сутність. Функції та зміст складових елементів комплексу маркетингу. Характерні риси комплексу маркетингу та принципи його ефективності.

Тема 10. Еволюція концепції «4Ps»

Концепції «4Ps» та її значення в теорії маркетингу. Концепція «5Ps». Концепція «7Ps», «8Ps». Інші «Ps» концепції.

Тема 11. Нові «літерні» концепції маркетингу

Концепція «4Cs». Концепція «5As».

Тема 12. Соціальна відповідальність і етика маркетингу

Дії окремих громадян і суспільства в цілому, спрямовані на регулювання маркетингу: консюмеризм, інвайронменталізм. Етика маркетингу.

Тема 13. Маркетинг як наука

Маркетинг як сфера наукового пізнання. Основні наукові функції маркетингу: науково-пізнавальна функція, критична функція, практична (прагматична) функція, прогностична функція, методологічна функція. Сутність раціоналістичного, суб'єктивного, емпіричного та діалектичного підходів у наукових дослідженнях маркетингу. Наукові школи маркетингу та провідні вчені-маркетологи.

Тема 14. Освітні аспекти формування особистості майбутнього фахівця

Основні тенденції розвитку професійної діяльності фахівця з маркетингу. Сутність і значення понять: знання, вміння, навички, компетентність, професіоналізм. Міжнародні форми кваліфікування рівня професійної підготовки фахівців з маркетингу.

Тема 15. Становлення ринкової економіки в Україні

Загальна характеристика ринкової економіки. Види, типи і моделі ринку.

Тема 16. Нормативно-правова база маркетингової діяльності в Україні

Закони України, спрямовані на створення умов для розвитку цивілізованої конкуренції. Пакет законів і декретів, що регламентують діяльність підприємств за кожною складовою комплексу маркетингу

Навчальна дисципліна «Основи менеджменту»

Мета викладання дисципліни «Основи менеджменту» - формування у студентів сучасного управлінського мислення та системи знань у сфері менеджменту, їх використання в управлінській діяльності.

Завданням вивчення дисципліни «Основи менеджменту» є теоретична підготовка студентів в області менеджменту (управління організаціями).

Тема 1. Сутність, закони та принципи менеджменту

Менеджмент як специфічна галузь людської діяльності. Сутність категорій «управління» та «менеджмент». Менеджмент як система наукових знань. Предмет та об'єкт менеджменту. Менеджмент як мистецтво управління. Закони та принципи менеджменту. Менеджери та підприємці – ключові фігури ринкової економіки.

Тема 2. Історія розвитку менеджменту

Історія розвитку управлінської думки у світі та в Україні. Передумови виникнення науки управління. Класичні теорії менеджменту: школа наукового управління, адміністративна школа (класична теорія організації), школа людських стосунків (теорія руху за гуманні стосунки), школа поведінкових наук (школа біхевіоризму), школа науки управління (теорія кількісного підходу). Основні напрями розвитку менеджменту в сучасний період. Розвиток управлінської думки.

Тема 3. Комунікації в управлінні

Поняття та характеристика комунікацій. Різновиди комунікацій. Перешкоди в комунікаціях. Зворотній зв'язок в процесі комунікації. Засоби комунікації, їх переваги та недоліки. Комунікаційний процес, його етапи та елементи. Моделі комунікаційного процесу. Організація комунікаційного процесу. Комунікаційні переваги.

Тема 4. Прийняття управлінських рішень

Сутність управлінських рішень. Управлінське рішення як результат управлінської діяльності. Класифікація методів управлінських рішень. Чинники, що впливають на процес прийняття управлінських рішень. Методи обґрунтування

управлінських рішень: класифікація методів, «дерево рішень», «платіжна матриця», методи прогнозування.

Тема 5. Організація як об'єкт управління

Поняття та види організацій. Організація як відкрита система. Внутрішнє та зовнішнє середовище організації. Стадії життєвого розвитку організації. Особливості процесу управління.

Тема 6. Планування як загальна функція менеджменту

Сутність та зміст планування як функції менеджменту. Основні елементи планування. Етапи процесу планування: визначення місій та цілей, оцінка сильних і слабких сторін організації, розроблення стратегії. Базові стратегії. Оперативне планування. Загальна характеристика бізнес-планування. Поняття місії в управлінні та класифікація цілей організації. Ієрархія цілей організації. Традиційний процес постановки цілей. Концепція управління за цілями.

Тема 7. Організаційна діяльність як загальна функція менеджменту

Сутність організаційної діяльності та її місце в системі управління. Поняття та складові організаційної діяльності. Повноваження, обов'язки, відповідальність. Процес делегування повноважень і відповідальності. Типи повноважень. Вертикальна й горизонтальна структуризації управліннята координації. Взаємодія та взаємовплив структур організації. Сутність організаційної структури управління та її роль у досягненні мети. Види організаційних структур управління. Принципи побудови структур управління. Критерії оцінки та методи вибору організаційних структур управління. Проектування організаційної структури управління. Формування структурних елементів.

Тема 8. Мотивація як загальна функція менеджменту

Значення людського чинника в управлінні організацією. Поняття мотивації. Принципи урахування інтересів у мотивації. Взаємозв'язок потреб, спонукань, цілей і заохочень працівника у процесі мотивації. Теорії і моделі процесів мотивації. Засоби мотиваційного впливу. Стимулювання праці.

Тема 9. Контроль як загальна функція менеджменту

Поняття контролю та його місце в системі управління. Принципи та цілі функції контролю. Етапи процесу контролю. Модель процесу контролю. Процес контролювання. Зворотній зв'язок при контролі. Види управлінського контролю.

Тема 10. Керівництво та лідерство

Загальна характеристика діяльності керівника. Раціональний розподіл функцій та завдань в апараті управління. Техніка і форми передачі розпоряджень. Управління дисципліною.

Головні поняття: влада, вплив та лідерство. Баланс влади та її головні основи. Сучасні підходи до лідерства. Практичне використання теорій лідерства.

Тема 11. Ефективність управління

Сутність результативності та ефективності менеджменту. Економічна, організаційна та соціальна ефективність управління. Показники ефективності управління, їх склад та методи визначення. Комплексний підхід до удосконалення управління організаціями.

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

Навчальна дисципліна «Вступ до спеціальності»

23. Історичний процес розвитку маркетингу як економічної діяльності людини.
24. Особливості маркетингу як навчальної дисципліни.
25. Необхідність маркетингу в період економічної нестабільності.
26. Актуальність і мета підготовки маркетологів.
27. Професійно-кваліфікаційна характеристика фахівця з маркетингу.
28. Роль маркетолога в усіх сферах діяльності.
29. Функціональні обов'язки і кваліфікаційні вимоги до маркетологів: вимоги до знань, умінь, навичок; соціальні функції маркетологів.
30. Види маркетингу залежно від сфери реалізації маркетингової діяльності.
31. Економічні теорії маркетингу: Теорія трудової вартості як фундамент «континентального» типу мислення.
32. Економічні теорії маркетингу: Теорія граничної корисності (маржиналізм) як фундамент «острівного» типу мислення.
33. Особливості маркетингу як наукової дисципліни.
34. Сутність маркетингових концепцій.
35. Комплекс маркетингу. Виникнення комплексу маркетингу та його сутність.
36. Соціальна відповідальність та етика маркетингу.
37. Дії окремих громадян і суспільства в цілому, спрямовані на регулювання маркетингу: консюмеризм, інвайронменталізм.

38. Основні наукові функції маркетингу: науково-пізнавальна функція, критична функція, практична (прагматична) функція, прогностична функція, методологічна функція.
39. Сутність раціоналістичного, суб'єктивного, емпіричного та діалектичного підходів у наукових дослідженнях маркетингу.
40. Наукові школи маркетингу та провідні вчені-маркетологи.
41. Інформаційні технології та їх вплив на ефективність маркетингової діяльності фірм.
42. Нормативно-правова база маркетингової діяльності в Україні.
43. Маркетинг як метод пошуку оптимальних рішень у ринковій діяльності.
  44. Роль інформаційного забезпечення в управлінні маркетинговою діяльністю підприємства.

Навчальна дисципліна «Основи менеджменту»

51. Закони та принципи менеджменту.
52. Класичні теорії менеджменту: школа наукового управління, адміністративна школа (класична теорія організації), школа людських стосунків (теорія руху за гуманні стосунки), школа поведінкових наук (школа біхевіоризму), школа науки управління (теорія кількісного підходу).
53. Поняття та характеристика комунікацій.
54. Комунікаційний процес, його етапи та елементи.
55. Сутність управлінських рішень.
56. Класифікація методів управлінських рішень.
57. Чинники, що впливають на процес прийняття управлінських рішень.
58. Поняття та види організацій.
59. Внутрішнє та зовнішнє середовище організації.
60. Сутність та зміст планування як функції менеджменту.
61. Етапи процесу планування.
62. Базові стратегії.
63. Сутність організаційної діяльності та її місце в системі управління.
64. Повноваження, обов'язки, відповідальність.
65. Сутність організаційної структури управління та її роль у досягненні мети.

66. Види організаційних структур управління.
67. Поняття мотивації.
68. Теорії і моделі процесів мотивації.
69. Поняття контролю та його місце в системі управління.
70. Етапи процесу контролю.
71. Загальна характеристика діяльності керівника.
72. Головні поняття: влада, вплив та лідерство.
73. Сучасні підходи до лідерства.
74. Сутність результативності та ефективності менеджменту.
75. Показники ефективності управління, їх склад та методи визначення.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Навчальна дисципліна «Вступ до спеціальності»

- 11 Багиев Г.Л. Основы современного маркетинга : Учеб.-нагляд. пособие / [Г.Л. Багиев, В.М. Тарасевич, И.А. Аренкова и др.]; Под общ. ред. Г.Л. Багиева; М-во образования Рос. Федерации, С.-Петербург. гос. ун-т экономики и финансов. Каф. маркетинга. – СПб. : Изд-во С.-Петербург. гос. ун-та экономики и финансов, 2002. – 280 с.
- 12 Барышев А. Ф. Маркетинг [Текст]: учебник / А. Ф. Барышев. – 2-е изд., стер. – М.: Academia, 2002. – 207 с .
- 13 Близнюк С.В. Маркетинг в Україні: проблеми становлення та розвитку [Текст]: монографія / С.В. Близнюк. – К.: Політехніка, 2003. – 384 с.
- 14 Котлер Ф. Основы маркетинга: Пер. с англ. / Общ. ред. и вступ. ст. Е. М. Ленковой. – М.: Прогресс, 2000. – 1026 с.
- 15 Маркетинг: бакалаврський курс: підручник / за заг. ред. д.е.н., проф. С.М. Ілляшенка. – Суми: Університетська книга, 2009. – 1134 с.
- 16 Маркетинг: Підручник / А.Ф. Павленко, І.Л. Решетнікова, А.В. Войчак та ін.; За наук. ред. А.Ф. Павленка. – К.: КНЕУ, 2008. – 600 с.
- 17 Мороз Л.А. Маркетинг: [підруч.] / Л.А. Мороз, Н.І. Чухрай; за ред. А.А. Мороз. – [2-ге вид.]. – Л.: Нац. ун-т. “Львівська політехніка”, 2002. – 244с.
- 18 Павленко А.Ф., Войчак А.В. Маркетинг: підручник. – К.: КНЕУ, 2003. – 246 с.
- 19 Старостіна А.О., Черваньов Д.М., Зозульов О.В. Маркетинг: Навч. посібник. – К.: Знання – Прес, 2002. – 191с.
- 20 Теория маркетинга / [Под ред. М.Бейкера.] – СПб.: Питер, 2005. – 464 с.

Навчальна дисципліна «Основи менеджменту»

11. Василенко О.П., Коваленко Г.О., Поліщук О.О. Менеджмент організацій : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / О. П. Василенко. – Умань : Вид. «Сочінський», 2010. - 490 с.
12. Кравченко В. О. Менеджмент : навч. посіб. – Одеса: Атлант, 2013 р. – 165 с.
13. Осовська Г.В., Осовський О.А. Основи менеджменту : : навч. посіб. – Київ Кондор, 2006. - 664 с. – Режим доступу: <http://mmlib.net/knigi/menedzhment/kniga-17/>.
14. Основи менеджменту: підручник для студентів вищих навчальних закладів / кол. авторів; за ред. А.А. Мазараки; Харків : Фоліо, 2014. – 846 с. – Режим доступу: https://bookland.com/download/o/os/osnovi_menedzhmentu/sample.pdf
15. Стадник В.В., Йохна М.А. Менеджмент : підручник. – 2-ге вид., випр. і допов. - Київ : Академвидав, 2010. – 472 с.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ, СТРУКТУРА ОЦІНКИ, І ПОРЯДОК ОЦІНЮВАННЯ ПІДГОТОВЛЕННОСТІ ВСТУПНИКІВ

При оцінюванні знань за основу слід брати повноту і правильність виконання завдань. Загальна оцінка визначається як середня виважена з оцінок відповідей на усі запитання.

Рейтингова оцінка, бали	Оцінка ECTS та її визначення	Національна оцінка	Критерії оцінювання	
			позитивні	негативні
1	2	3	4	5

1	2	3	4	5
---	---	---	---	---

90–100	А	Відмінно	<ul style="list-style-type: none"> – глибоке знання навчального матеріалу, що міститься в літературних джерелах; – вміння аналізувати явища, які вивчаються, в їхньому взаємозв'язку і розвитку; – вміння проводити теоретичні розрахунки; – відповіді на запитання чіткі, лаконічні, логічно-последовні; – вміння розв'язувати складні практичні задачі 	Відповіді на запитання можуть містити незначні неточності
82–89	В	Добре	<ul style="list-style-type: none"> – глибокий рівень знань в обсязі обов'язкового матеріалу; – вміння давати аргументовані відповіді на запитання і проводити теоретичні розрахунки; – вміння розв'язувати складні практичні задачі 	Відповіді на запитання містять певні неточності
75–81	С	Добре	<ul style="list-style-type: none"> – міцні знання матеріалу, що вивчається, та його практичного застосування; – вміння давати аргументовані відповіді на запитання і проводити теоретичні розрахунки; – вміння розв'язувати практичні задачі 	– невміння використовувати теоретичні знання для розв'язування складних практичних задач

1	2	3	4	5
64–74	D	Задовільно	<ul style="list-style-type: none"> – знання основних фундаментальних положень матеріалу, що вивчається, та їх практичного застосування; – вміння розв’язувати прості практичні задачі 	<ul style="list-style-type: none"> – не вміння давати аргументовані відповіді на запитання; – не вміння аналізувати викладений матеріал і виконувати розрахунки; – не вміння розв’язувати складні практичні задачі
60–63	E	Задовільно	<ul style="list-style-type: none"> – знання основних фундаментальних положень матеріалу, – вміння розв’язувати найпростіші практичні задачі 	<ul style="list-style-type: none"> – незнання окремих (непринципових) питань з матеріалу; – не вміння послідовно і аргументовано висловлювати думку; – не вміння застосовувати теоретичні положення при розв’язанні практичних задач
35–59	FX	Незадовільно	–	<ul style="list-style-type: none"> – незнання основних фундаментальних положень навчального матеріалу; – істотні помилки у відповідях на запитання; – не вміння розв’язувати прості практичні задачі

1	2	3	4	5
1-34 (на комі- сії)	F	Неза- дові- льно	–	– повна відсутність знань значної частини навчального матеріалу; – істотні помилки у відповідях на запитання; – незнання основних фундаментальних положень; – невміння орієнтуватися під час розв'язання простих практичних задач

Переведення позитивної оцінки фахового вступного випробування для вступу на навчання для здобуття ступеня бакалавра на основі молодшого спеціаліста та магістра в шкалу 100-200, згідно Додатку 3 Правил прийому до НТУ «ХПІ» в 2021 році.

Схвалено на засіданні вченої ради інституту

Протокол № 2 від 23.02.2021 р.

Голова вченої ради ННІ ЕММБ,
голова фахової атестаційної комісії

Олександр МАНОЙЛЕНКО

Член фахової атестаційної комісії

Володимир СИСОЄВ

Освітня програма «Маркетинг»
Конкурсна пропозиція «Рекламний бізнес» (3 курс)

Навчальна дисципліна «Маркетинг»

Мета дисципліни – формування наукового світогляду і глибоких знань з теорії маркетингу, набуття вмінь і навичок конкретної маркетингової діяльності, методологічних аспектів організації маркетингової діяльності та її пріоритетів у сучасних умовах.

Під час підготовки до вступного випробування необхідно звернути увагу на те, що вступник повинен:

знати: сутність, завдання, принципи, функції маркетингу, його основні типи і сфери застосування; чинники маркетингу; маркетингову інформаційну систему і маркетингові дослідження; управління маркетинговою діяльністю; маркетингові стратегії; формування і реалізація товарної, цінової, розподільчої і комунікаційної політики;

вміти: здійснювати сегментування ринку; на основі системи критеріїв проводити процес відбору цільового сегмента; оцінювати вплив чинників маркетингового середовища на діяльність фірми; класифікувати і характеризувати джерела маркетингової інформації; проводити маркетингові дослідження методом анкетного опитування; аналізувати ринкові ситуації, визначити причини, які спричинили упущення вигоди (прибутку); володіти методикою побудови графіків життєвого циклу товарів (послуг) і на їх основі вміти аналізувати ефективність продажу на всіх етапах; вибрати метод встановлення ціни в залежності від ситуації, що складається на ринку в певний момент; визначати основні альтернативні види каналів збуту якими може скористатися фірма; розробляти маркетингові стратегії із просування товарів і послуг фірми на ринку; аналізувати рекламні звернення за різними ознаками; володіти навиками вибору засобів передачі рекламного звернення в залежності від специфіки товару, цільової аудиторії, поєднання кольорів; аналізувати ефективність рекламної роботи та пропонувати шляхи її підвищення.

Тема 1. Формування теорії маркетингу

Предмет і задачі курсу. Історичні віхи формування теорії і практики мар-

кетингу. Принципи маркетингу та напрямки сучасного його розвитку. Особливості американської та європейської шкіл маркетингу. Становлення та розвиток маркетингу в Україні.

Тема 2. Взаємозв'язок маркетингу із суміжними дисциплінами.

Економічні аспекти теорії маркетингу. Психологічні аспекти теорії маркетингу. Соціологічні аспекти теорії маркетингу. Культурологічні аспекти теорії маркетингу. Вклад економістів-нобеліантів в теорію маркетингу.

Тема 3. Еволюція економічної теорії як чинник виникнення та розвитку теорії маркетингу

Суспільне виробництво та основні умови його функціонування. Ринок як економічна форма організації функціонування економіки. Сутність, характерні риси та функції ринку. Підприємницька діяльність і конкуренція. Споживач як суб'єкт ринкових відносин. Фірма як суб'єкт ринкових відносин.

Тема 4. Концепції маркетингу

Логіка розвитку маркетингових концепцій. Фрагментарний маркетинг. Маркетинг як функція підприємства. Сучасна концепція маркетингу.

Тема 5. Основні категорії маркетингу

Потреби, цінності та попит споживачів. Товар, вартість і цінність товару. Задоволення споживачів. Обмін і ринок. Сегментування ринку. Позиціонування продукції і підприємства на ринку.

Тема 6. Комплекс маркетингу

Виникнення комплексу маркетингу та його сутність. Функції і зміст складових елементів комплексу маркетингу. Еволюція концепції “4Ps”. Нові “літерні” концепції маркетингу. Значення комплексу маркетингу “4Ps” в теорії маркетингу.

Тема 7. Види маркетингу та їх характеристики

Класифікація видів маркетингу. Види маркетингу залежно від попиту на ринку. Маркетинг в сфері послуг. Новітні види маркетингу.

Тема 8. Сучасні проблеми маркетингу

Нові тенденції в суспільстві і світовій економіці. Сучасні види маркетингу: глобальний, латеральний, креативний і емоційний.

Тема 9. Глобальний маркетинг

Стратегія стандартизації. Стратегія кастомізації. Процес глобального маркетингу.

Тема 10. Інтерактивний маркетинг

Інтернет як інструмент маркетингу. Інтерактивний характер комунікацій. Активна позиція споживача. Методи пошуку інформації. Маркетингові дослідження засобами Інтернет. Маркетинг в електронному бізнесі. Переваги та недоліки ринку Інтернету. Види електронного бізнесу. Сервіс через Інтернет. Клієнтські бази даних.

Тема 11. Індивідуальний маркетинг

Сутність концепції індивідуального маркетингу. Програми лояльності та їх роль в залученні та утриманні споживачів.

Тема 12. Екологічний маркетинг

Сутність концепції екологічного маркетингу. Екологічні потреби. Екологічні товари. Стимулювання екологічного попиту. Сутність концепції екологічного маркетингу. Екологічні потреби. Екологічні товари. Стимулювання екологічного попиту.

Тема 13. Ризики в маркетингу

Невизначеність і ризики в маркетингу. Об'єктивні і суб'єктивні маркетингові ризики. Методи кількісної оцінки маркетингових ризиків. Аналіз ризиків на етапах визначення цільового ринку і виведення нового товару на ринок.

Тема 14. Маркетингові дослідження як основа прийняття управлінських рішень

Маркетингове середовище підприємства. Чинники зовнішнього макро-

середовища підприємства. Чинники зовнішнього мікро- середовища підприємства. Внутрішнє маркетингове середовище. Сутність і система маркетингових досліджень. Маркетингова інформація і методи її отримання. Маркетингові дослідження ринку. Маркетингові дослідження підприємства.

Тема 15. Теоретичні аспекти маркетингової товарної політики

Категорія товару в економіці та маркетингу. Ринкові атрибути товару. Класифікація товарів. Рівні товару. Цілі маркетингової товарної політики. Конкурентоспроможність товару. Процес розробки нових товарів. Життєвий цикл товару. Управління товаром.

Тема 16. Засади маркетингового ціноутворення

Еволюція теорії ринкового ціноутворення. Сутність цінової політики. Цілі цінової політики. Класифікація цін. Ціноутворюючі чинники. Ціноутворення на різних типах ринків. Етапи процесу ціноутворення. Витратні методи ціноутворення. Ціннісні методи ціноутворення. Параметричні методи ціноутворення. Методи визначення ціни з орієнтацією на попит. Методи визначення ціни з орієнтацією на конкуренцію. Цінові стратегії. Встановлення остаточних цін. Зміна поточних цін.

Тема 17. Теорія маркетингових комунікацій

Комунікації та комунікативний процес. Цілі та засоби комунікаційної політики. Комплекс маркетингових комунікацій. Процес вибору комплексу просування товару. Планування реклами. Види реклами. Рекламні засоби. Нерекламні засоби маркетингових комунікацій. Стимулювання збуту. Персональний продаж, паблік релейшнз та інші засоби комплексу маркетингових комунікацій.

Тема 18. Теорія маркетингової політики розподілу

Сутність політики і стратегії розподілу товарів. Цілі політики розподілу. Сутність, функції та характеристика маркетингових каналів розподілу. Вибір каналів розподілу. Типологія систем розподілу і посередницьких структур. Процес товароруку. Сучасні тенденції в маркетинговій політиці розподілу.

Навчальна дисципліна «Маркетингові дослідження»

Мета дисципліни – Формування знання щодо організації проведення маркетингових досліджень, кількісних та якісних методів збирання інформації.

Під час підготовки до вступного випробування необхідно звернути увагу на те, що вступник повинен:

знати: класифікацію маркетингових досліджень; особливості проектування маркетингової інформаційної системи; алгоритм планування маркетингового дослідження.

вміти: організувати роботу з постачальниками маркетингової інформації, проводити маркетингові дослідження кон'юнктури ринку, конкурентного середовища, поведінки споживачів, брендів тощо

Тема 1 Система маркетингових досліджень

Мета, завдання та предмет курсу. Роль МД в діяльності підприємства. Класифікація МД.

Тема 2 Маркетингова інформація

Класифікація інформації в МД. Переваги та недоліки первинної та вторинної інформації. Синдикативна інформація. Маркетингова інформаційна система.

Тема 3 Організація роботи із постачальниками маркетингової інформації

Підходи до організації роботи із постачальниками маркетингової інформації. Постачальники маркетингової інформації. Вимоги, які висуваються посадовим особам при роботі із постачальниками маркетингової інформації. Алгоритм процесу збору та інтерпретації даних. Організація контролю якості маркетингової інформації

Тема 4 Структура і процес маркетингових досліджень

Процедура проведення МД. Структура звіту за результатами проведення МД. Вибір методів проведення МД. Використання експериментів при проведенні МД.

Тема 5 Методи збирання первинної інформації

Критерії вибору методу збирання первинної інформації. Панель як базове поняття збору первинної інформації. Кількісні методи збирання інформації. Якісні методи збирання інформації.

Тема 6 Визначення місткості ринку та його сегментів

Формулювання цілей МД. Визначення типу потрібної інформації та джерел її отримання. Методичні підходи до аналізу даних.

Тема 7 Дослідження кон'юнктури ринку

Формулювання цілей МД. Визначення типу потрібної інформації та джерел її отримання. Методичні підходи до аналізу даних.

Тема 8 Прогнозні дослідження збуту

Формулювання цілей МД. Визначення типу потрібної інформації та джерел її отримання. Методичні підходи до аналізу даних.

Тема 9 Дослідження конкурентного середовища і конкурентів

Формулювання цілей МД. Визначення типу потрібної інформації та джерел її отримання. Методичні підходи до аналізу даних.

Тема 10 Дослідження поведінки споживачів

Формулювання цілей МД. Визначення типу потрібної інформації та джерел її отримання. Методичні підходи до аналізу даних.

Тема 11 Маркетингові дослідження внутрішнього середовища підприємства

Формулювання цілей МД. Визначення типу потрібної інформації та джерел її отримання. Методичні підходи до аналізу даних.

Тема 12 Маркетингове дослідження брендів

Формулювання цілей МД. Визначення типу потрібної інформації та джерел її отримання. Методичні підходи до аналізу даних.

Тема 13 Маркетингові дослідження у сфері послуг

Формулювання цілей МД. Визначення типу потрібної інформації та джерел її отримання. Методичні підходи до аналізу даних.

Тема 14 Програмні продукти та їх використання в маркетингових дослідженнях

Класи задач МД, які розв'язуються за допомогою програмного забезпечення. Основні компанії-розробники програмного забезпечення для маркетологів. Програмні продукти для сегментації ринку. Програмні продукти для позиціонування товару. Програмні продукти для прогнозування попиту. Програмні продукти для аналізу конкурентів

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

Навчальна дисципліна «Маркетинг»

1. Поняття маркетингу. Історичні віхи формування теорії і практики маркетингу.
2. Особливості американської та європейської шкіл маркетингу.
3. Економічні, соціологічні та культурологічні аспекти теорії маркетингу.
4. Концепції маркетингу.
5. Логіка розвитку маркетингових концепцій.
6. Фрагментарний маркетинг.
7. Маркетинг як функція підприємства.
8. Сучасна концепція маркетингу.
9. Потреби, цінності та попит споживачів.
10. Товар, вартість і цінність товару.
11. Задоволення споживачів.
12. Обмін і ринок.
13. Сегментування ринку.
14. Позиціонування продукції підприємства на ринку.
15. Виникнення комплексу маркетингу та його сутність. Еволюція концепції «4Р».
16. Функції і зміст складових елементів комплексу маркетингу.
17. Концепція «4С».
18. Маркетингове середовище підприємства.

19. Внутрішнє маркетингове середовище.
20. Чинники зовнішнього макро- середовища підприємства.
21. Чинники зовнішнього мікро- середовища підприємства.
22. Класифікація видів маркетингу.
23. Види маркетингу залежно від попиту на товар.
24. Маркетинг у сфері послуг.
25. Нові тенденції в суспільстві і світовій економіці.
26. Сучасні види маркетингу: глобальний, латеральний, креативний і емоційний.
27. Інтерактивний маркетинг.
28. Сутність концепції індивідуального маркетингу.
29. Програми лояльності та їх роль в залученні та утриманні споживачів.
30. Сутність концепції екологічного маркетингу. Екологічні потреби і товари.
31. Невизначеність і ризику в маркетингу.
32. Аналіз ризиків на етапах виведення нового товару на ринок.
33. Сутність і система маркетингових досліджень.
34. Маркетингова інформація і методи її отримання.
35. Маркетингові дослідження ринку.
36. Маркетингові дослідження підприємства.
37. Категорія товару в економіці та маркетингу. Рівні товару.
38. Класифікація товарів.
39. Сутність, цілі та завдання маркетингової товарної політики.
40. Конкурентоспроможність товару.
41. Процес розробки нових товарів.
42. Життєвий цикл товару.
43. Сутність маркетингової цінової політики.
44. Сутність, цілі та завдання цінової політики.
45. Класифікація цін.
46. Ціноутворюючі чинники.
47. Ціноутворення на різних типах ринків.
48. Етапи процесу ціноутворення.
49. Методи ціноутворення. Витратні методи ціноутворення.

50. Методи ціноутворення. Методи визначення ціни з орієнтацією на попит.
51. Методи ціноутворення. Методи визначення ціни з орієнтацією на конкуренцію.
52. Цінові стратегії.
53. Встановлення остаточних цін. Зміна поточних цін.
54. Сутність, цілі та завдання політики розподілу.
55. Стратегії розподілу товарів.
56. Сутність, функції та характеристика маркетингових каналів розподілу.
57. Процес товароруку.
58. Комунікації та комунікативний процес.
59. Сутність, цілі та засоби комунікаційної політики.
60. Комплекс маркетингових комунікацій.
61. Процес вибору комплексу просування товару.
62. Реклама та її види.
63. Стимулювання збуту.
64. Персональний продаж.
65. Паблік рілейшнз.

Навчальна дисципліна «Маркетингові дослідження»

1. Значення пошукових питань при складанні плану дослідження
2. Синдикативна інформація
3. Маркетингова інформаційна система
4. Визначення складу потрібної інформації та джерел її отримання в залежності від мети МД
5. Удосконалення маркетингової інформаційної системи на підприємстві
6. Відбір постачальників маркетингової інформації. Оцінка персоналу, який працює з постачальниками маркетингової інформації
7. Психологічні аспекти роботи з постачальниками маркетингової інформації
8. Розробка плану досліджень, вибір методу збору інформації
9. Порівняльний аналіз методів проведення МД
10. Кількісні методи збирання інформації
11. Якісні методи збирання інформації

12. Розробка опитувальних форм для збирання первинної інформації
13. Процедура кодування анкет
14. Застосування кластерного аналізу для сегментації ринку
15. Застосування кореляційно-регресійного аналізу в МД (складання однофакторного та багатофакторного рівнянь регресії)
16. Кабінетні дослідження місткості ринку товару промислового призначення
17. Застосування кореляційно-регресійного аналізу в МД (складання однофакторного та багатофакторного рівнянь регресії)
18. Показники кон'юнктури ринку
19. Експертний метод прогнозування збуту продукції
20. Вплив конкурентного середовища на маркетингову діяльність підприємства
21. Порівняльний аналіз моделей поведінки споживачів
22. Складові внутрішнього середовища підприємства та їх вплив на ефективність МД.
23. Історія розробки відомих брендів
24. Пріоритетні напрямки проведення МД у сфері послуг
25. Порівняльний аналіз програмних продуктів для маркетологів

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Навчальна дисципліна «Маркетинг»

1. Закон України «Про рекламу» – Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1996, N 5029-VI від 03.07.2012.
2. Закон України «Про інноваційну діяльність» – Відомості Верховної Ради України (ВВР), N 3715-VI від 08.09.2011, ВВР, 2012, N 19-20.
3. Закон України «Про зовнішньоекономічну діяльність» – Відомості Верховної Ради України (ВВР), N 5060-VI від 05.07.2012.
4. Закон «Про інформацію» №2657-12 від 02.10.92.
5. Закон України «Про захист прав споживачів» №1023-12 від 12.05.91.
6. Гаркавенко С.С. Маркетинг: підручник / С.С. Гаркавенко. – [7-ме вид.]. – Київ: Лібра, 2010. – 720 с.
7. Котлер Ф. Основы маркетинга: Пер. с англ. / Общ. ред. и вступ. ст. Е. М. Ленковой. – М.: Прогресс, 2000. – 1026 с.
8. Маркетинг: [підруч.] / [В. Руделіус, О.М. Азарян, О.А. Виноградов та

ін.] – К.: Навч.-метод. центр «Консорціум із удоскон. менеджмент-освіти в Україні», 2005. – 422 с.

9. Маркетинг: бакалаврський курс: підручник / за заг. ред. д.е.н., проф. С.М. Ілляшенка. – Суми: Університетська книга, 2009. – 1134 с.

10. Маркетинг: Підручник / А.Ф. Павленко, І.Л. Решетнікова, А.В. Войчак та ін.; За наук. ред. А.Ф. Павленка. – К.: КНЕУ, 2008. – 600 с.

11. Мороз Л.А. Маркетинг: [підруч.] / Л.А. Мороз, Н.І. Чухрай; за ред. А.А. Мороз. – [2-ге вид.]. – Л.: Нац. ун-т. “Львівська політехніка”, 2002. – 244с.

12. Павленко А.Ф., Войчак А.В. Маркетинг: підручник. – К.: КНЕУ, 2003. – 246 с.

13. Старостіна А.О., Черваньов Д.М., Зозульов О.В. Маркетинг: Навч. посібник. – К.: Знання – Прес, 2002. – 191с.

Навчальна дисципліна «Маркетингові дослідження»

1. Ілляшенко, С.
М. [2 Григоруک П. М. \[3. Телетов О. С. \\[4. Жегус О. В.\\]\\(http://korolenko.kharkov.com/cgi-bin/wcatalog/irbis?LNG=uk&Z21ID=&I21DBN=IBIS&P21DBN=IBIS&S21STN=1&S21REF=3&S21FMT=fullwebr&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=M=&S21STR=Маркетингові дослідження : навч. посіб. / О. С. Телетов. – К. : Знання України, 2010. – 299 с.</p>
</div>
<div data-bbox=\\)\]\(http://korolenko.kharkov.com/cgi-bin/wcatalog/irbis?LNG=uk&Z21ID=&I21DBN=IBIS&P21DBN=IBIS&S21STN=1&S21REF=1&S21FMT=fullwebr&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=M=&S21STR=Аналіз даних маркетингових досліджень : монографія / П. М. Григорук. - К. : Кафедра, 2012. – 426 с.</p>
</div>
<div data-bbox=\)](http://library.kpi.kharkov.ua/scripts/irbis64r_01/cgiirbis_64.exe?Z21ID=&I21DBN=BOOK&P21DBN=BOOK&S21STN=1&S21REF=3&S21FMT=fullwebr&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=M=&S21STR=Маркетингові дослідження : навч. посіб. / С. М. Ілляшенко, М. Ю. Баскакова. – К. : Центр навч. літ., 2006. – 192 с.</p>
</div>
<div data-bbox=)

О. В. Жегус, Л. О. Попова, Т. М. Парцирна. – Х. : ХДУХТ, 2010. – 176 с.

5. Федорчук А. I. <http://korolenko.kharkov.com/cgi-bin/wcatalog/irbis?LNG=uk&Z21ID=&I21DBN=IBIS&P21DBN=IBIS&S21STN=1&S21REF=3&S21FMT=fullwebr&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=M=&S21STR=> Маркетингові дослідження : навч. посіб. / Федорчук А. І. – Львів : Львів. комерц. акад., 2008. – 367 с.

6. Кошкалда І. B. <http://korolenko.kharkov.com/cgi-bin/wcatalog/irbis?LNG=uk&Z21ID=&I21DBN=IBIS&P21DBN=IBIS&S21STN=1&S21REF=3&S21FMT=fullwebr&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=M=&S21STR=> Маркетингові дослідження : навч. посіб. / І. В. Кошкалда. – Х. : ХНАУ, 2007. – 158 с.

7. Ортинська В. B. <http://korolenko.kharkov.com/cgi-bin/wcatalog/irbis?LNG=uk&Z21ID=&I21DBN=IBIS&P21DBN=IBIS&S21STN=1&S21REF=3&S21FMT=fullwebr&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=M=&S21STR=> Маркетингові дослідження : підручник / В. В. Ортинська, О. М. Мельникович. – К. : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2007. – 375 с.

8. Войчак А. B. <http://korolenko.kharkov.com/cgi-bin/wcatalog/irbis?LNG=uk&Z21ID=&I21DBN=IBIS&P21DBN=IBIS&S21STN=1&S21REF=3&S21FMT=fullwebr&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=M=&S21STR=> Маркетингові дослідження : підруч. / А. В. Войчак, А. В. Федорченко. – К. : КНЕУ, 2007. – 402 с.

9. Мак-Куэрри Э. Ф. <http://korolenko.kharkov.com/cgi-bin/wcatalog/irbis?LNG=uk&Z21ID=&I21DBN=IBIS&P21DBN=IBIS&S21STN=1&S21REF=1&S21FMT=fullwebr&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=M=&S21STR=> Методы маркетингового исследования : учеб. пособ. / Э.Ф.Мак-Куэрри. – СПб. : Питер, 2005. – 176 с.

10. Коротков А. B. <http://korolenko.kharkov.com/cgi-bin/wcatalog/irbis?LNG=uk&Z21ID=&I21DBN=IBIS&P21DBN=IBIS&S21STN=1&S21REF=1&S21FMT=fullwebr&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=M=&S21STR=> Маркетинговые исследования : учеб. пособ. / А.В.Коротков. – М. : ЮНИТИ-ДАНА, 2005. – 303 с.

11. Хейг П. <http://korolenko.kharkov.com/cgi-bin/wcatalog/irbis?LNG=uk&Z21ID=&I21DBN=IBIS&P21DBN=IBIS&S21STN=1&S21REF=1&S21FMT=fullwebr&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=M=&S21STR=>

[02=0&S21P03=M=&S21STR=](#) Маркетинговые исследования на практике: основные методы изучения рынка / П. Хейг, Н. Хейг, К. Морган. – Днепропетровск : Баланс Бизнес Букс, 2005. – 305 с.

12. Берн Р. Дж. <http://korolenko.kharkov.com/cgi-bin/wcatalog/irbis?LNG=uk&Z21ID=&I21DBN=IBIS&P21DBN=IBIS&S21STN=1&S21REF=1&S21FMT=fullwebr&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=M=&S21STR=> Эффективное использование результатов маркетинговых исследований: как принимать и осуществлять на практике наиболее оптимальные решения / Робин Дж. Берн. – Днепропетровск : Баланс Бизнес Букс, 2005. - 271 с

13. Каллингэм М. <http://korolenko.kharkov.com/cgi-bin/wcatalog/irbis?LNG=uk&Z21ID=&I21DBN=IBIS&P21DBN=IBIS&S21STN=1&S21REF=1&S21FMT=fullwebr&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=M=&S21STR=> Маркетинговые исследования глазами заказчика : как и для чего организации используют исследования рынка / М. Каллингэм. – Днепропетровск : Баланс Бизнес Букс, 2005. – 259 с.

14. Косенков С. I. <http://korolenko.kharkov.com/cgi-bin/wcatalog/irbis?LNG=uk&Z21ID=&I21DBN=IBIS&P21DBN=IBIS&S21STN=1&S21REF=3&S21FMT=fullwebr&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=M=&S21STR=> Маркетингові дослідження : навч. посіб. / С.І. Косенков. – К. : Скарби, 2004. – 464 с

15. Маркетингові дослідження : навч. посіб. / Крикавський Є.В., Косар Н.С., Мних О.Б., Сорока О.А. – Львів : Інтеллект-Захід, 2004. – 286 с.

16. Аакер Д. А. <http://korolenko.kharkov.com/cgi-bin/wcatalog/irbis?LNG=uk&Z21ID=&I21DBN=IBIS&P21DBN=IBIS&S21STN=1&S21REF=1&S21FMT=fullwebr&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=M=&S21STR=> Маркетинговые исследования / Д. Аакер, В. Кумар, Дж. Дэй. – СПб. : Питер, 2004. – 840 с.

17. Беляевский И. К. <http://korolenko.kharkov.com/cgi-bin/wcatalog/irbis?LNG=uk&Z21ID=&I21DBN=IBIS&P21DBN=IBIS&S21STN=1&S21REF=1&S21FMT=fullwebr&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=M=&S21STR=> Маркетинговое исследование: информация, анализ, прогноз : учеб. пособ. / И.К.Беляевский. – М. : Финансы и статистика, 2004. – 319 с.

18. Голубков Е. П. <http://korolenko.kharkov.com/cgi-bin/wcatalog/irbis?LNG=uk&Z21ID=&I21DBN=IBIS&P21DBN=IBIS&S21STN=1&S21REF=1&S21FMT=fullwebr&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=M=&S21STR=> Маркетинговые исследования: теория, методология и практика : учебник / Е.П.Голубков. – М. : Финпресс, 2003. – 493 с

19. Полторац В. А. <http://korolenko.kharkov.com/cgi-bin/wcatalog/irbis?LNG=uk&Z21ID=&I21DBN=IBIS&P21DBN=IBIS&S21STN=1&S21REF=3&S21FMT=fullwebr&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=M=&S21STR=> Маркетингові дослідження : навч. посіб. / В.А.Полторац. – К. : Центр навч. л-ри, 2003. – 386 с.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ, СТРУКТУРА ОЦІНКИ, І ПОРЯДОК ОЦІНЮВАННЯ ПІДГОТОВЛЕННОСТІ ВСТУПНИКІВ

При оцінюванні знань за основу слід брати повноту і правильність виконання завдань. Загальна оцінка визначається як середня виважена з оцінок відповідей на усі запитання.

Рейтингова оцінка, бали	Оцінка ECTS та її визначення	Національна оцінка	Критерії оцінювання	
			позитивні	негативні
1	2	3	4	5

1	2	3	4	5
---	---	---	---	---

90–100	А	Відмінно	<ul style="list-style-type: none"> – глибоке знання навчального матеріалу, що міститься в літературних джерелах; – вміння аналізувати явища, які вивчаються, в їхньому взаємозв'язку і розвитку; – вміння проводити теоретичні розрахунки; – відповіді на запитання чіткі, лаконічні, логічно-последовні; – вміння розв'язувати складні практичні задачі 	Відповіді на запитання можуть містити незначні неточності
82–89	В	Добре	<ul style="list-style-type: none"> – глибокий рівень знань в обсязі обов'язкового матеріалу; – вміння давати аргументовані відповіді на запитання і проводити теоретичні розрахунки; – вміння розв'язувати складні практичні задачі 	Відповіді на запитання містять певні неточності
75–81	С	Добре	<ul style="list-style-type: none"> – міцні знання матеріалу, що вивчається, та його практичного застосування; – вміння давати аргументовані відповіді на запитання і проводити теоретичні розрахунки; – вміння розв'язувати практичні задачі 	– невміння використовувати теоретичні знання для розв'язування складних практичних задач

1	2	3	4	5
64–74	D	Задовільно	<p>– знання основних фундаментальних положень матеріалу, що вивчається, та їх практичного застосування;</p> <p>– вміння розв’язувати прості практичні задачі</p>	<p>– не вміння давати аргументовані відповіді на запитання;</p> <p>– не вміння аналізувати викладений матеріал і виконувати розрахунки;</p> <p>– не вміння розв’язувати складні практичні задачі</p>
60–63	E	Задовільно	<p>– знання основних фундаментальних положень матеріалу,</p> <p>– вміння розв’язувати найпростіші практичні задачі</p>	<p>– незнання окремих (непринципових) питань з матеріалу;</p> <p>– не вміння послідовно і аргументовано висловлювати думку;</p> <p>– не вміння застосовувати теоретичні положення при розв’язанні практичних задач</p>
35–59	FX	Незадовільно	–	<p>– незнання основних фундаментальних положень навчального матеріалу;</p> <p>– істотні помилки у відповідях на запитання;</p> <p>– не вміння розв’язувати прості практичні задачі</p>

1	2	3	4	5
1-34 (на комі- сії)	F	Неза- дові- льно	–	– повна відсутність знань значної частини навчального матеріалу; – істотні помилки у відповідях на запитання; – незнання основних фундаментальних положень; – невміння орієнтуватися під час розв'язання простих практичних задач

Переведення позитивної оцінки фахового вступного випробування для вступу на навчання для здобуття ступеня бакалавра на основі молодшого спеціаліста та магістра в шкалу 100-200, згідно Додатку 3 Правил прийому до НТУ «ХПІ» в 2021 році.

Схвалено на засіданні вченої ради інституту

Протокол № 2 від 23.02.2021 р.

Голова вченої ради ННІ ЕММБ,
голова фахової атестаційної комісії

Олександр МАНОЙЛЕНКО

Голова фахової атестаційної комісії

Володимир СИСОЄВ

Освітня програма «Маркетинг»
Конкурсна пропозиція «Маркетинговий менеджмент»

АНОТАЦІЯ

Метою фахового випробування вступників для участі в конкурсі щодо зарахування на 2-3 курс навчання за освітньо-кваліфікаційним рівнем «бакалавр» є:

- визначення рівня підготовки вступників з дисциплін фундаментального циклу;
- з'ясування рівня систематизації та узагальнення теоретичних знань та практичних навичок самостійної роботи.

Програма вступного фахового випробування складена на основі тем з наступних дисциплін: «Політична економія», «Мікроекономіка», «Інформатика».

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

Розділ 1. Політична економія

Тема 1. Предмет та метод політичної економії.

Суспільство та економіка. Економічні ресурси та економічний механізм. Проблема ефективності функціонування економіки. Метод політичної економії.

Тема 2. Економічні системи та власність.

Сутність та основні типи економічних систем. Власність: економічний зміст та форми. Трансформація власності в Україні.

Тема 3. Товарне виробництво та ринок.

Загальні основи товарного виробництва. Ринок та його функції. Види та моделі ринку. Попит. Закон попиту. Крива попиту. Детермінанти попиту. Еластичність попиту. Пропозиція. Закон пропозиції. Крива пропозиції. Детермінанти пропозиції. Еластичність пропозиції. Ринкова рівновага та фактори її порушення. Визначення ціни товару. Гроші: сутність, функції, роль у ринковому господарстві. Ринкова інфраструктура та її становлення в Україні.

Тема 4. Теорія виробництва. Підприємство та фірма в економічній системі.

Підприємство та підприємницьке середовище. Роль виробничого підприємства в економічній системі. Виробнича функція та проблема ефективності використання ресурсів. Виробничі витрати: сутність, види, розрахунок. Прибуток та рентабельність.

Тема 5. Конкуренція та монополія.

Ринок досконалої конкуренції: характеристика ринку та виробника, який намагається максимізувати прибуток. Монопольний ринок: характеристика ринку та виробника, який намагається максимізувати прибуток. Соціально-економічні наслідки монополізації ринку. Монополістична конкуренція: характеристика ринку. Реклама як засіб стимулювання збуту. Олігополія: характеристика ринку; моделі ціноутворення.

Тема 6. Прибутки та їх розподіл

Теоретичні концепції джерел прибутків та принципів їх розподілення (концепція трудової вартості та доданої вартості; концепція граничної продуктивності ресурсів). Особливості формування прибутків на ринках різних економічних ресурсів. Джерела та принципи розподілення заробітної плати у відповідності до концепції трудової вартості та доданої вартості, а також концепції граничної продуктивності ресурсів. Джерела підприємницького доходу та прибутку, відсотка, ренти на базі концепції трудової вартості та доданої вартості, а також концепції граничної продуктивності ресурсів. Роль нерівності розподілу доходів у функціонуванні економіки. Крива Лоренца. Коефіцієнт Джині.

Тема 7. Гроші. Банки. Фінанси.

Гроші та грошовий обіг. Кредитна система та її функціонування. Фінанси та Державний бюджет. Податки та оподаткування. Інфляція.

Тема 8. Суспільне відтворення та економічне зростання.

Економічна сутність процесу відтворення у суспільному масштабі. Оцінка результатів відтворення. Макроекономічна рівновага та її забезпечення. Порушення макроекономічної рівноваги. Економічний цикл та його фази. Економічне зростання: закономірності та національні проблеми.

Тема 9. Держава в економічній системі.

Необхідність, межі та методи державного втручання в економічні процеси. Основні напрямки державного регулювання економіки. Особливості державного впливу на економіку України у трансформаційний період.

Тема 10. Світове господарство та закономірності його розвитку.

Світове господарство: поняття, еволюція, організаційні форми, принципи економічного обміну. Форми зв'язків між учасникам світового господарства.

Розділ 2. Мікроекономіка

Тема 1. Предмет та метод мікроекономіки

Предмет мікроекономіки. Суб'єкти мікроекономічних процесів. Цілі, обмеження та раціональний вибір. Метод мікроекономіки.

Тема 2. Теорія граничної корисності та поведінка споживача

Поняття корисності. Сукупна та гранична корисність. Закон спадної граничної корисності. Кардиналістська теорія поведінки споживача. Кардиналістська функція попиту на благо.

Тема 3. Ординалістська теорія поведінки споживача

Система переваг споживача та її основні гіпотези. Криві байдужості та їх властивості. Бюджетні обмеження та можливості споживача. Оптимальний споживчий вибір.

Тема 4. Моделювання поведінки споживача на ринку товарів

Індивідуальний попит та споживчий надлишок. Зміна стану споживача зі зміною його бюджету. Формування кривої “дохід — споживання”. Зміна стану споживача зі зміною цін товарів. Формування кривої “ціна — споживання”.

Тема 5. Підприємство як виробнича система

Підприємство у ринковій системі. Фактори виробництва. Виробнича функція.

Тема 6. Виробничі витрати та оптимальний обсяг виробництва

Виробничі витрати: сутність, види, розрахунок. Оптимум товаровиробника та його різновиди. Функція індивідуальної пропозиції. Розширення виробничої діяльності підприємства у короткому та довгому часових інтервалах.

Тема 7. Ринковий попит та ринкова пропозиція. Рівновага локальних ринків

Ринковий попит, його детермінанти та еластичність. Ринкова пропозиція, її детермінанти та еластичність. Рівновага ринку: можливість, види, фактори порушення.

Тема 8. Оцінка та прогнозування наслідків зміни ринкових умов

Оцінка та прогнозування зміни ринкових змінних. Оцінка та прогнозування наслідків державного регулювання ринку.

Тема 9. Поведінка економічних суб'єктів на ринку досконалої конкуренції

Характеристика ринку досконалої конкуренції. Ринковий попит та ринкова пропозиція. Структура ринку у короткому часовому інтервалі. Рівновага фірми та ринку у довгому часовому інтервалі.

Тема 10. Поведінка економічних суб'єктів на монопольному ринку

Характеристика монопольного ринку. Поняття та вимірювання ступеня ринкової влади. Максимізація прибутку монополією. Диверсифікація цін: поняття та методи.

Тема 11. Поведінка економічних суб'єктів на ринку монополістичної конкуренції

Характеристика ринку монополістичної конкуренції. Ціноутворення за умов монополістичної конкуренції. Методи стимулювання попиту.

Тема 12. Поведінка економічних суб'єктів на ринку олігополії

Характеристика ринку – олігополії. Олігопольний ринок гомогенного блага. Олігопольний ринок гетерогенного блага.

Тема 13. Поведінка економічних суб'єктів на ринку економічних ресурсів.

Основні характеристики та особливості ринків економічних ресурсів. Ринок праці та його моделі. Ринок природних ресурсів. Ринок капіталу. Капітал: поняття та види. Інновації, їх технічний та економічний потенціал. Ризики інноваційних проектів.

Розділ 3. Інформатика

Тема 1. Призначення ПК та його основних частин. Призначення операційної системи. Файлова система. Призначення елементів робочого столу ОС MS Windows. Використання програм "Мой компьютер" та "Проводник"

Тема 2. Текстовий редактор MS Word 7. Елементи інтерфейсу програм пакету MS Office. Принципи формування та редагування текстової документації, таблиць, колонок і списків. Створення та редагування графічних об'єктів, формул. Обмін інформацією з іншими програмами.

Тема 3. Табличний процесор MS Excel 7. Принципи побудови та обробки документації в формі таблиць. Форматування таблиць. Виконання розрахунків у таблицях: використання формул та функцій для обробки табличних даних.

Побудова графіків та діаграм. Використання можливостей табличного процесора для розв'язку прикладних задач.

Тема 4. MS Access 7. Поняття база даних. Створення баз даних та таблиць даних. Прийоми роботи з записами даних. Автоматизація роботи з таблицями даних – створення запитів, форм та звітів.

Тема 5. MS Power Point 7. Створення баз даних та таблиць даних. Обробка записів даних. Робота з вікном команд. Виконання розрахунків.

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ:

Розділ 1. Політична економія

1. Економічна система: поняття та складові елементи. Економічні ресурси та економічний механізм. Види ресурсів.
2. Обмеженість економічних ресурсів і проблема вибору.
3. Крива виробничих можливостей: сутність, умови побудови, характеристики, сфера застосування.
4. Принципи диференціації економічних систем. Типи економічних систем та їх характеристики.
5. Поняття власності та його елементи. Форми власності. Роль пануючої форми власності у формуванні характерних рис економічної системи.
6. Товарне виробництво - основа економічних систем ринкового типу. Поняття товарного виробництва, його еволюція .
7. Сутність і функції ринку.
8. Структура ринку. Поняття інфраструктури та її особливості в умовах різних ринків .
9. Товарна біржа. Види угод, що укладаються на товарній біржі .
10. Цінні папери: поняття, основні види, характеристики. Функціонування фондової біржі. Біржові індекси.
11. Моделі товарного ринку та їх характеристики. Диференціація моделей ринку за ступенем конкурентності (ступеня ринкової влади).
12. Попит. Закон попиту. Крива попиту. Детермінанти попиту.
- 13 . Пропозиція. Закон пропозиції. Крива пропозиції. Детермінанти пропозиції.
14. Поняття еластичності попиту. Коефіцієнт еластичності попиту за ціною: економічна сутність і розрахунок.

15. Поняття еластичності пропозиції. Коефіцієнт еластичності пропозиції за ціною : економічна сутність і розрахунок.
16. Ринкова рівновага: поняття і чинники порушення.
17. Формування ціни товару споживачем: корисність і запас. Закон убуння граничної корисності .
18. Формування ціни товару з позицій виробника. Теорія трудової вартості і додаткової вартості . Теорія граничної продуктивності економічних ресурсів .
19. Гроші: поняття, функції, еволюція.
20. Підприємство і фірма в економічній системі.
21. Виробнича функція: поняття, формальне подання.
22. Закон убуння граничної продуктивності економічних ресурсів і межі його дії.
23. Економічні витрати : поняття, види , розрахунок.
24. Середні витрати і ефект масштабу.
25. Граничні витрати і граничний дохід. Принцип визначення обсягу виробництва, що максимізує прибуток .
26. Прибуток і його роль у функціонуванні підприємства. Прибуток бухгалтерський, нормальний та економічний.
27. Показники ефективності функціонування підприємства.
28. Ринок досконалої конкуренції: поняття, характеристики. Принцип визначення ринкової ціни.
29. Способи визначення обсягу виробництва, що дозволяє максимізувати прибуток або мінімізувати збитки. Алгоритм застосування кожного способу.
30. Ринок монополії: поняття, характеристики, принцип визначення ринкової ціни. Наслідки монополізації ринку. Державна антимонопольна політика.
31. Ринок монополістичної конкуренції: характеристика, відмінні риси, принцип визначення ринкової ціни. Реклама у функціонуванні даного ринку.
32. Ринок олігополії: характеристика, особливості поведінки виробників, що вступили і не вступили в таємну змову.
33. Основні теоретичні концепції джерел доходів та принципів їх розподілу.
34. Види доходів та їх характеристика.
35. Нерівність в розподілі доходів, його економічні та соціальні наслідки. Крива Лоренца і її характеристика.

36. Гроші: сутність, еволюція, роль у функціонуванні ринкового господарства.
37. Попит на гроші: поняття і структура.
38. Пропозиція грошей: джерела та механізм. Види грошово -кредитної політики.
39. Умови рівноваги ринку грошей. Роль банківського відсотка у функціонуванні економіки.
40. Кредитна система: поняття, структура, функціонування. Функції Нацбанку. Основні операції комерційних банків. Інструменти регулювання Нацбанком діяльності комерційних.
41. Фінанси: поняття, фінансова система, державний бюджет, його доходи та витрати. Дефіцит і профіцит Державного бюджету. Методи фінансування дефіциту.
42. Податки : поняття, види , функції. Крива Лаффера та її характеристика.
43. Інфляція: поняття, причини, види, вимірювання, наслідки.
44. Антиінфляційна політика держави: стратегія і тактика.
45. Відтворення в масштабах суспільства і оцінка його результатів. ВВП, ЧНП, НД і проч.
46. Розрахунок ВВП по потоках доходів і витрат.
47. Зайнятість і безробіття. Причини безробіття, вимір, види, наслідки, політика зайнятості. Вплив величини безробіття на величину ВВП (закон Оукена).
48. Сукупний попит і сукупна пропозиція: поняття, детермінанти, співвідношення. Умови макроекономічної рівноваги.
49. Фактори порушення макрорівноваги. Циклічність економічних процесів.
50. Економічний цикл і його фази. Характеристика фаз циклу.
51. Економічне зростання: поняття, види , фактори.
52. Необхідність і методи державного втручання в економічні процеси.
53. Світове господарство: поняття , форми світогосподарських зв'язків, їх характеристика і роль у функціонуванні національних економічних систем.

Розділ 2. Мікроекономіка

1. Кардиналістська теорія поведінки споживача. Визначення оптимальної структури споживання та функції індивідуального попиту.

2. Ординалістська теорія поведінки споживача. Основні гіпотези. Функція корисності. Крива байдужості: визначення, основні властивості, гранична норма заміщення товарів. Різновиди функцій корисності та відповідних кривих байдужості. Бюджетне рівняння та його графічна інтерпретація. Економічний зміст характеристик бюджетної лінії. Оптимальний вибір споживача: економічна, графічна та аналітична інтерпретація.

3. Зміна стану споживача за умов зміни його бюджету. Формування кривої “дохід – споживання” для різних видів товарів.

4. Зміна стану споживача за умов зміни цін товарів. Формування кривої індивідуального попиту (“ціна – споживання”). Ефект Слуцького-Хікса та його складові. Парадокс Гіффена.

5. Визначення ступеня ризику рішень споживача. Методи зменшення ризикованості його дій.

6. Підприємство як суб’єкт ринкових відносин. Фактори виробництва.

7. Виробнича функція. Виробнича функція у короткому часовому інтервалі. Валовий продукт, середній та граничний продукт змінного ресурсу: економічний зміст, графічна та аналітична інтерпретація. Еластичність обсягу виробництва за змінним економічним ресурсом. Закон “спадної” віддачі змінного ресурсу.

8. Виробнича функція у довгому часовому інтервалі. Ізокванта: визначення, основні властивості, гранична норма технічного заміщення економічних ресурсів. Різновиди виробничих функцій та відповідні форми ізоквант. Ступенева виробнича функція.

9. Виробничі витрати: сутність, різновиди, розрахунок. Функція витрат та її графічна інтерпретація. Валові, середні та граничні витрати: економічний зміст та графічне представлення. Еластичність обсягу витрат за обсягом виробництва.

10. Оптимальна структура економічних ресурсів: економічний зміст, правила оптимізації для випадку мінімізації витрат та випадку максимізації прибутку.

11. Розвиток виробництва: сутність, види, особливості розширення виробництва у короткому та довгому часових інтервалах. Висновок із теореми Вік-сея-Джонсона. Побудова кривої індивідуальної пропозиції виробника.

12.Ринковий попит: сутність, детермінанти, побудова функції. Пряма та перехресна цінова еластичність ринкового попиту. Еластичність за доходом. Графіки функцій Торнквіста.

13.Ринкова пропозиція: сутність, детермінанти, побудова функції. Пряма та перехресна цінова еластичність пропозиції. Еластичність пропозиції у різних часових інтервалах.

14.Ринкова рівновага: визначення, сталість за Вальрасом та Маршаллом. Фактори порушення ринкової рівноваги та аналіз їх дії. Аналіз наслідків введення по товарного податку у випадках різної еластичності попиту. Правило визначення зміни ринкової ціни при введенні по товарного податку.

15.Ринок досконалої конкуренції: загальна характеристика, структура ринку у короткому та довгому часових інтервалах.

16.Монопольний ринок: загальна характеристика, ринкова влада та її показники. Методи максимізації прибутку (встановлення монопольної ціни за правилом “великого пальця” та цінова дискримінація.

17.Ринок монополістичної конкуренції: загальна характеристика, визначення функцій мінімального та максимального попиту на продукцію виробника, характеристика стану ринку та фірми у короткому та довгому часових інтервалах. Методи стимулювання збуту.

18.Ринок – олігополія: загальна характеристика, особливості поведінки виробника у ринках гомогенного та гетерогенного благ. Модель Курно. Модель Штакельберга. Картель. Модель “ламаної кривої попиту”. Ціноутворення за лідером.

19.Особливості ринків економічних ресурсів. Умови максимізації ефективності використання економічного ресурсу.

Розділ 3. Інформатика

1. Призначення ПК та його основних частин. Призначення операційної системи. Файлова система. Призначення елементів робочого столу ОС MS Windows. Використання програм "Мой компьютер" та "Проводник".

2. Текстовий редактор MS Word 97. Елементи інтерфейсу програм пакету MS Office. Принципи формування та редагування текстової документації, таблиць, колонок і списків.

3. Створення та редагування графічних об'єктів, формул. Обмін інформацією з іншими програмами.
4. Табличний процесор MS Excel 97. Принципи побудови та обробки документації в формі таблиць. Форматування таблиць. Виконання розрахунків у таблицях: використання формул та функцій для обробки табличних даних. Побудова графіків та діаграм.
5. Табличний процесор MS Excel 97. Використання можливостей табличного процесора для розв'язку прикладних задач.
6. MS Access 97. Поняття база даних. Створення баз даних та таблиць даних. Прийоми роботи з записами даних.
7. MS Access 97. Автоматизація роботи з таблицями даних – створення запитів, форм та звітів.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Экономическая теория: Учебник/С.В.Мочерный, В.К.Симоненко, В.В. Секретарюк, А.А.Устенко; Под ред. С.В.Мочерного. -2-е изд., испр. и доп. – К.: О-во «Знання», КОО, 2003.-662 с.
2. Экономика:Учебник/Под ред.доц. А.С. Булатова. - М.: Издательство БЕК, 1995. - 632 с.
3. А. Лившиц. Введение в рыночную экономику. - М.:Изд-во «Станкин», 1992.
4. К.Макконнелл, С.Брю. Экономикс: Принципы, проблемы и политика. В 2 т.: Пер. с англ 11-го изд.- М.:Республика, 1992.
5. Перехідна економіка: Підручник / В.М.Геєць, Є.Г.Панченко, Е.М.Лібанова та ін.; За ред. В.М.Гейця.-К.: Вища школа, 2003.-591 с.:іл.
6. Основы экономической теории. Обучающий курс.-Электронное учебное пособие.
7. Ястремський О.І., Гриценко О.Г. Основи мікроекономіки.- К.:КОО.1998.
8. Гребенников П.И., Леусский А.И., Тарасевич Л.С. Микроэкономика.- СПб.:Изд-во СПбУЭФ.1996.
9. Долан Э.,Линдсей Д. Мирэкономика.-СПб.1994.
10. Пиндайк Р.С., Рубинфельд Д.Л. Микроэкономика.–М.: Экономика. 1992.

11. Піндайк Р.С., Рубінфелд Д.Л. Мікроекономіка.-К.:Основи. 1996.
12. Замков О.О., Толстопятенко А.В., Черемных Ю.Н. Математические методы в экономике.-М.:МГУ. Изд-во «ДИС».1998.
13. Максимова В.Ф. Микроэкономика.-М.:Соминтэк. 1996.
14. Тигова Т.Н. Микроэкономика: Краткий курс лекций.-К.:МАУП.2003.68с.
15. Конохова З.П. Микроэкономика. Учебно-методическое пособие.-Х.:ХПИ. 1999.
16. В.П.Бусыгин, Е.В Желободько, А.А.Цыплаков. Микроэкономика - третий уровень.- Новосибирск: Изд-во НГУ, 2003.-704с.
17. Руденко В.Д., Макачук О.М., Патланжоглу М.О. Практичний курс інформатики. – К.: Фенікс, 1997. – 304 с.
18. Фигурнов В.Э. IBM PC для пользователя. – М.: ИНФРА-М, 1999. – 640 с.
19. Леонтьев В. Новейшая энциклопедия персонального компьютера. – М.: ОЛМА-ПРЕСС, 1999. – 640 с.
20. Вычислительная техника и программирование / А.В. Петров, В.Е. Алексеев и др. – М.: Высш. шк., 1990. – 478 с.
21. Карпова Т.С. Базы данных: модели, разработка, реализация. – СПб: Питер, 2001. – 304 с.
22. Харрингтон Д.Л. Проектирование баз данных. Просто и доступно. – М.: Лори, 2000. – 230 с.
23. Дьяконов В.П., Авраменкова И.В. MathCAD 7.0 в математике, физике и в Internet. – М.: Нолидж, 1998. – 345 с.
24. Очков В.Ф. MathCAD 7 Pro для студентов и инженеров. – М.: КомпьютерПресс, 1998. – 384 с.
25. Сердюченко В.Я. Розробка алгоритмів та програмування на мові Turbo Pascal. – Харків: ВПК “Парітет” ЛТД, 1995. – 352 с.
26. Фаронов В.В. Программирование на персональных ЭВМ в среде Turbo-Паскаль. – М.: Изд-во МГТУ, 1991. – 580 с.
27. Стоцкий Ю. Самоучитель по Office 2000. - СПб: Питер, 1997. – 576 с.
28. Дженнингс Р. Использование Access 97. – К.: Вильямс, 1998. – 994 с.

29. Інформтика та комп'ютерна техніка. Методичні вказівки до лабораторних робіт з розділу "Системи управління базами даних"/ Марченко К.М. – Кіровоград: КДТУ, 2003. – 43 с.
30. С. Коупстейк. MS Office 97. – М.: Бином, 1997. – 224 с.
31. Федунець А.Д. Пакети програм офісного призначення. – Кіровоград: Народне слово, 2000. – 272 с.
32. Камарда Б. Использование Microsoft Word 97. – К., М., СПб.: Вильямс, 1998. – 800 с.
33. Холберг Б., Кинкаф Ш., Рей Б. Использование Microsoft Excel 97. – К., М., СПб.: Вильямс, 1998. – 736 с.
34. Обчислювальна техніка та програмування. Методичні вказівки і завдання до лабораторних робіт / Федунець А.Д., Лисенко В.М. – Кіровоград: КІСМ, 1996. – 84 с.
35. MathCAD 7.0 для студентів технічних спеціальностей / Федунець А.Д., Сторожевський І.М., Лисенко В.М. – Кіровоград: КДТУ, 1999. – 113 с.
36. MathCAD. Практичний poradnik для розв'язування прикладних задач / Федунець А.Д., Сторожевський І.М., Лисенко В.М., Берневек Т.П. – Кіровоград: КДТУ, 1999. – 304 с.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ, СТРУКТУРА ОЦІНКИ, І ПОРЯДОК ОЦІНЮВАННЯ ПІДГОТОВЛЕННОСТІ ВСТУПНИКІВ

При оцінюванні знань за основу слід брати повноту і правильність виконання завдань. Загальна оцінка визначається як середня виважена з оцінок відповідей на усі запитання.

Рейтингова оцінка, бали	Оцінка ECTS та її визначення	Національна оцінка	Критерії оцінювання	
			позитивні	негативні
1	2	3	4	5

1	2	3	4	5
---	---	---	---	---

90–100	А	Відмінно	<ul style="list-style-type: none"> – глибоке знання навчального матеріалу, що міститься в літературних джерелах; – вміння аналізувати явища, які вивчаються, в їхньому взаємозв'язку і розвитку; – вміння проводити теоретичні розрахунки; – відповіді на запитання чіткі, лаконічні, логічно-послідовні; – вміння розв'язувати складні практичні задачі 	відповіді на запитання можуть містити незначні неточності
75–81	С	Добре	<ul style="list-style-type: none"> – міцні знання матеріалу, що вивчається, та його практичного застосування; – вміння давати аргументовані відповіді на запитання і проводити теоретичні розрахунки; – вміння розв'язувати практичні задачі 	– невміння використовувати теоретичні знання для розв'язування складних практичних задач
64–74	D	Задовільно	<ul style="list-style-type: none"> – знання основних фундаментальних положень матеріалу, що вивчається, та їх практичного застосування; – вміння розв'язувати прості практичні задачі 	<ul style="list-style-type: none"> – невміння давати аргументовані відповіді на запитання; – невміння аналізувати викладений матеріал і виконувати розрахунки; – невміння розв'язувати складні практичні задачі

1	2	3	4	5
60–63	E	Задовільно	– знання основних фундаментальних положень матеріалу, – вміння розв’язувати найпростіші практичні задачі	– незнання окремих (непринципових) питань з матеріалу; – невміння послідовно і аргументовано висловлювати думку; – невміння застосовувати теоретичні положення при розв’язанні практичних задач
35–59	FX	Незадовільно	–	– незнання основних фундаментальних положень навчального матеріалу; – істотні помилки у відповідях на запитання; – невміння розв’язувати прості практичні задачі
1-34 (на комісії)	F	Незадовільно	–	– повна відсутність знань значної частини навчального матеріалу; – істотні помилки у відповідях на запитання; – незнання основних фундаментальних положень; – невміння орієнтуватися під час розв’язання простих практичних задач

Переведення позитивної оцінки фахового вступного випробування для вступу на навчання для здобуття ступеня бакалавра на основі молодшого спеціаліста та магістра в шкалу 100-200, згідно Додатку 3 Правил прийому до НТУ «ХПІ» в 2021 році.

Схвалено на засіданні вченої ради ННІ ЕМББ.

Протокол № 2 від 23.02.2021 р.

Голова вченої ради ННІ ЕММБ,
голова фахової атестаційної комісії

Олександр МАНОЙЛЕНКО

Голова фахової атестаційної комісії

Віктор ЗАРУБА

**СПЕЦІАЛЬНІСТЬ 076 «ПІДПРИЄМНИЦТВО, ТОРГІВЛЯ І БІРЖОВА
ДІЯЛЬНІСТЬ»
ОСВІТНЯ ПРОГРАМА «ПІДПРИЄМНИЦТВО, ТОРГІВЛЯ І БІРЖОВА
ДІЯЛЬНІСТЬ»**

**Конкурсні пропозиції:
підприємництво, торгівля та біржова діяльність
міжнародна торгівля та біржова діяльність
логістика та митна справа**

АНОТАЦІЯ

Метою фахового випробування абітурієнтів для участі в конкурсі щодо зарахування на навчання для отримання ступеня вищої освіти «бакалавр» за освітньою програмою «Підприємництво, торгівля і біржова діяльність», на основі освітньо-кваліфікаційного рівня «молодший спеціаліст» є з'ясування рівня систематизації та узагальнення теоретичних знань та практичних навиків самостійної роботи для розв'язання конкретних завдань у сфері економіки, торгівлі та підприємництва.

Фахівці з організації підприємництва, торгівлі та біржової діяльності повинні бути підготовлені для обліково-аналітичної роботи на підприємствах та організаціях, виконувати зазначену професійну роботу згідно з Класифікатором професій ДК 003 : 2010 (прийнято та надано чинності: наказ Держспоживстандарту України від 28 липня за №327) і займати первинні посади згідно з довідником кваліфікаційних характеристик професій працівників: менеджери, економісти, дилери та ін.

Область професійної діяльності бакалавр зі спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» – організація підприємницької та торговельної діяльності на підприємствах, а також біржових операцій.

Під час підготовки до випробування необхідно звернути увагу на те, що абітурієнт повинен:

знати: теоретичні основи підприємництва та торгівлі;

вміти: виконувати фінансово-економічні розрахунки, вести аналіз господарської діяльності та ін.

Програма вступного випробування для здобуття освітнього ступеня бакалавра за спеціальністю 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» охоплює питання з таких нормативних дисциплін:

1. Економіка підприємства.
2. Економічна теорія.
3. Управління ресурсами та витратами.

Організація вступного випробування здійснюється відповідно до положення про приймальну комісію НТУ «ХП».

ЗМІСТ ФАХОВИХ ВСТУПНИХ ВИПРОБУВАНЬ

МАКРОЕКОНОМІКА

Система національних рахунків. Валовий внутрішній продукт (ВВП) і методи його обчислення. Основні макроекономічні показники доходу. Національне багатство.

Зайнятість і безробіття. Ринок праці й механізм його функціонування.

Державне регулювання зайнятості населення.

Поняття сукупного попиту та сукупної пропозиції, їх відмінність від ринкових попиту та пропозиції. Характеристика довгострокової й короткострокової кривих сукупної пропозиції.

Банківська система й грошова пропозиція. Механізм функціонування грошового ринку. Сутність і основні види інфляції. Причини й наслідки інфляції. Антиінфляційна політика.

Фактори, які визначають динаміку споживання та їх дія. Функція споживання. Теорії споживання. Середня та гранична схильності до споживання. Зощадження й інвестиції. Інвестиції в основний капітал. Визначення прибутковості інвестиційних проектів.

Модель „витрати-випуск”. Модель „вилучення-ін'єкції”. Концепція мультиплікатора й акселератора. Джерела економічного зростання. Основні моделі економічного зростання.

Економічні цикли. Роль держави в економіці й основні функції держави.

Сутність фіскальної політики держави. Сутність монетарної політики держави.

Платіжний баланс. Валютний курс. Державне регулювання зовнішньоекономічної діяльності

МІКРОЕКОНОМІКА

Вплив податків на порушення рівноваги попиту та пропозиції. Проблеми податкового тягаря при еластичних та нееластичних попиту та пропозиції.

Теоретичні та практичні проблеми досягнення рівноваги споживача в ординалістській теорії корисності. Еластичність та її використання в практичній діяльності суб'єктів господарювання. Практичне значення відмінностей між сукупним, середнім та граничним продуктами. Мінімально ефективний розмір підприємства і структура галузі. Визначення ефекту масштабу для підприємств сфери послуг. Теорії поведінки споживача. Формування індивідуального графіку попиту виходячи з ординалістської теорії поведінки споживача. Дія закону спадної граничної корисності.

Витрати виробництва фірми: сутність, структура. Витрати виробництва і поведінка фірми у довгостроковому періоді. Витрати виробництва і поведінка фірми у короткостроковому періоді. Практичне використання теорії середніх, граничних, постійних та інших витрат у теорії фірми. Визначення ефекту масштабу для промислових підприємств.

Встановлення ціни та обсягів виробництва в умовах вільної конкуренції. Недосконалість ринку та необхідність державного втручання в економіку. Досконала та недосконала конкуренція: особливості та відмінності. Визначення ціни та обсягів виробництва в умовах чистої монополії. Порівняльний аналіз антимонопольної політики України та інших країн світу. Цінова дискримінація: сутність, умови існування, наслідки та використання в практичній діяльності фірми. Визначення ціни та обсягів виробництва в умовах монополії, яка регу-

люється. Проблеми державного регулювання природних монополій. Особливості функціонування монополій в Україні. Нечесна конкуренція: види, засоби, шляхи подолання.

Олігополія: механізм ціноутворення та поведінки на ринку. «Теорія ігор» та її використання для аналізу поведінки фірми на ринку олігополії. Таємна змова на олігополістичному ринку: умови та перешкоди. Картелеподібні структури ринку: умови формування та життєздатності. Наслідки недотримання картельної угоди. Визначення ціни та обсягів виробництва в умовах монополістичної конкуренції. Витрати монополістичної конкуренції та шляхи їх усунення. Диференціація продукту: сутність, форми, роль та наслідки в умовах ринку монополістичної конкуренції.

ФІНАНСИ

Поняття фінансів. Специфічні сфери фінансів: державні фінанси; фінанси господарських одиниць; фінансовий ринок; міжнародні фінанси. Функції фінансів.

Поняття фінансової системи. Структура фінансової системи. Фінанси підприємств, об'єднань, організацій, державний бюджет, місцеві бюджети, страхування, державні цільові фонди, державний кредит, фінанси населення, фінансовий ринок.

Поняття підприємництва. Види підприємств. Організаційно-правові форми підприємств. Поняття фінансів підприємств. Поняття і структура майна підприємства. Основні засоби, оборотні засоби, їх особливості. Порядок формування майна підприємства. Поняття фінансових ресурсів підприємства. Поділ джерел формування фінансових ресурсів підприємства на власні та залучені. Структура власних і залучених фінансових ресурсів підприємства. Особливості власних фінансових ресурсів підприємства. Особливості залучених фінансових ресурсів підприємства.

Поняття фондів, що утворюються на підприємстві, їх види: статутний фонд, резервний фонд, амортизаційний фонд, фонд оплати праці та інші. Грошові надходження підприємств; їх структура та класифікація. Економічний зміст прибутку, його склад. Фактори формування прибутку. Розподіл і використання прибутку підприємства. Інвестиційна діяльність на підприємствах, її наслідки. Фінансове планування на підприємствах: зміст, мета, завдання.

Фінансовий ринок. Склад фінансового ринку. Грошовий ринок. Ринок капіталів. Ринок банківських кредитів. Ринок цінних паперів. Види цінних паперів. Місцеві, регіональні, національні, міжнародні фінансові ринки. Первинний та вторинний ринки. Суб'єкти фінансового ринку. Суб'єкти операцій на ринку цінних паперів.

Фінансові інститути ринку. Фінансові посередники. Види фінансових посередників: депозитні установи, банки, ощадні установи, контрактні установи, пенсійні фонди; страхові компанії, інвестиційні фонди, дилери і брокери. Функції фінансових посередників. Роль національного банку на ринку цінних паперів. Операції з цінними паперами.

ЕКОНОМІКА ПІДПРИЄМСТВА

Основи підприємницької діяльності.

Сутність підприємницької діяльності та еволюція поглядів щодо його розуміння. Класична та інноваційна моделі підприємництва. Принципи здійснення підприємницької діяльності. Основні функції підприємництва -творча, ресурсна, організаційна та їх характеристика. Види підприємництва: виробниче, комерційне, фінансове, посередницьке та їх характеристика. Передумови розвитку підприємництва: економічні, політичні, юридичні, соціальні, психологічні

Організаційні основи та особливості створення підприємств.

Поняття підприємства як організаційно відокремленої та економічно самостійної первинної ланки виробничої сфери. Ознаки підприємства як суб'єкта

господарювання. Класифікація підприємств за певними ознаками. Юридичні акти, що які регламентують умови створення, функціонування та ліквідації підприємства.

Зовнішнє та внутрішнє середовище підприємства.

Підприємство як складова частина ринкової системи господарювання. Поняття і загальна характеристика ринкового середовища функціонування підприємств. Елементи зовнішнього та внутрішнього середовища господарювання.

Організаційно-правові форми підприємств та їх порівняльна характеристика.

Господарські товариства. Умови та особливості створення. Майнові права. Організація управління та ліквідація господарських товариств. Порівняльна характеристика різних типів господарського товариства (публічне та приватне акціонерне товариство, товариство з обмеженою відповідальністю, повне та командитне товариство). Характеристика об'єднань підприємств (асоціація, консорціум, концерн, корпорації, холдинг та асоційовані підприємства).

Основні види діяльності підприємства.

Характеристика основних видів діяльності підприємства згідно нормативних актів (звичайна, надзвичайна, основна, операційна, інша, фінансова, інвестиційна). Характеристика видів діяльності підприємства (виробнича, науково-дослідна, торгівельна, інша).

Типи та методи організації промислового виробництва.

Визначення типу виробництва. Сутнісна характеристика одиничного, серійного, масового та змішаного типів виробництва. Порівняльна характеристика типів виробництва. Визначення методів організації виробництва. Властиві ознаки, сфери застосування і модифікації не потокового виробництва. Загальна характеристика потокового виробництва (ознаки, умови застосування, класифікація поточкових ліній). Характеристика автоматизованого методу організації виробництва.

Характеристика структури підприємства.

Поняття і параметри структури підприємства. Види структур підприємства: загальна, виробнича, організаційна. Види виробничих структур в залежності від різних класифікаційних ознак. Фактори формування виробничої структури. Основні типи організаційних структур управління: лінійні, функціональні, лінійно-функціональні, дивізійні, матричні та їх характеристика. Етапи розвитку та становлення організаційних структур управління.

Сутність та класифікація витрат підприємства.

Витрати підприємства, економічна сутність, джерела виникнення. Нормативна база регулювання витрат. Види витрат в залежності від видів діяльності підприємства. Класифікація витрат за окремими ознаками (за видами групування, по відношенню витрат до процесу виробництва, за способами перенесення вартості на продукцію, за ступенем впливу обсягу виробництва на рівень витрат, за визначенням відношення до собівартості продукції).

Показники оцінки ефективності діяльності підприємств.

Система показників ефективності використання ресурсів: показники ефективності використання основних засобів, оборотних коштів, трудових та інвестиційних ресурсів. Узагальнюючі показники ефективності діяльності підприємства: рентабельність виробництва, рентабельність продажу, рентабельність операційної діяльності та ін. Характеристика соціальної ефективності діяльності підприємства.

Основні фактори та напрями економічного зростання.

Внутрішні та зовнішні чинники підвищення ефективності виробництва. Класифікаційні ознаки факторів зростання ефективності та їх характеристика: за видами витрат і ресурсів, за напрямками розвитку та вдосконалення виробництва (діяльності), місцем реалізації в системі управління виробництвом (діяльністю). Напрямки підвищення ефективності діяльності підприємства: ресурсний, організаційний, технологічний та їх характеристика.

МЕНЕДЖМЕНТ

Сутність, роль та методологічні основи менеджменту.

Менеджмент як специфічна сфера людської діяльності. Система відносин в організації як предмет вивчення менеджменту. Менеджмент як система наукових знань. Менеджмент як мистецтво управління. Методи досліджень: діалектичний, конкретно-історичний, системний підхід; моделювання: вербальне, фізичне, аналогове, математичне; науковий, експертний, соціологічні методи: анкетування, інтерв'ювання, тестування.

Історія розвитку менеджменту.

Передумови виникнення науки управління. Існуючі парадигми менеджменту. Класичні та неокласичні теорії менеджменту. Особливості формування сучасної моделі менеджменту в Україні.

Закони, закономірності та принципи менеджменту.

Характеристика інтегрованих підходів до управління: процесний підхід; системний підхід; ситуаційний підхід. Закони і закономірності менеджменту. Сутність, природа та роль принципів менеджменту в досягненні мети організації. Класифікація принципів менеджменту. Взаємозв'язок між принципами менеджменту.

Функції та методи менеджменту

Поняття функцій менеджменту. Функції менеджменту як види управлінської діяльності. Особливості формування функцій менеджменту. Класифікація і характеристика функцій менеджменту. Загальні (основні), конкретні (спеціальні) функції менеджменту. Динамічний взаємозв'язок конкретний і загальних функцій. Механізм реалізації конкретних функцій менеджменту на засадах використання загальних. Сутність та класифікація методів менеджменту. Методи менеджменту як сукупність способів впливу керуючої системи управління на керовану. Методи менеджменту як результат виконання функцій менеджменту.

Процес управління.

Процес управління як сукупність взаємопов'язаних і взаємодіючих функцій, методів, управлінських рішень та інших категорій менеджменту. Мета управлінського процесу, його учасники, предмет, засоби здійснення. Управлінський цикл. Управлінські процедури: цільовизначення, інформаційне забезпечення, аналітична діяльність, вибір варіанту дій, реалізація рішення, зворотний зв'язок. Особливості процесу управління: безперервність, нерівномірність, циклічність, послідовність, надійність. управління як результат управлінської діяльності. класифікація управлінських рішень. Умови прийняття управлінських рішень. Якість управлінських рішень. Класифікація методів обґрунтування та прийняття управлінських рішень.

Інформація і комунікації в менеджменті.

Інформація, її види та роль в менеджменті. Носії інформації. Класифікація інформації. Вимоги, що висуваються до інформації. Поняття і характеристика комунікацій. Різновиди «внутрішніх» та «зовнішніх» комунікацій. Перешкоди в комунікаціях. Зворотний зв'язок в процесі комунікації. Засоби комунікацій, їх переваги та недоліки. Комунікаційний процес, елементи та етапи процесу. Моделі комунікаційного процесу. Організація комунікаційного процесу. Комунікаційні перевантаження.

Ефективність менеджменту.

Видова класифікація ефективності організації: індивідуальна, групова, загальноорганізаційна. Особливості оцінки різновидів ефективності. Концепції визначення ефективності менеджменту в організації. Підходи до оцінки ефективності менеджменту в організації. Економічна, організаційна та соціальна ефективність менеджменту. Системи показників економічної, організаційної та соціальної ефективності менеджменту, їх склад і методи визначення. Напрями підвищення ефективності управління організацією. Сутність та різновиди відповідальності та етики у менеджменті. Соціальна відповідальність як добровільна реакція на соціальні проблеми суспільства збоку організації. Сутність та значення соціальної поведінки менеджменту. Культура менеджменту.

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ:

I. Тестові завдання (приклад)

1. Згідно з НП(С)БУ №16 собівартість продукції включає:
  - а) витрати на виробництво та збут продукції;
  - б) витрати на виробництво продукції;
  - в) витрати на виробництво продукції, понаднормативні витрати та нерозподілені загальновиробничі витрати;
  - г) витрати на виробництво, збут продукції та адміністративні витрати.

2. Такі витрати як витрати на сировину та матеріали відносяться до:
  - а) економічного елементу;
  - б) статті витрат;
  - в) калькуляційної статті.

3. Точка беззбитковості - це...
  - а) точка, в якій прямі витрати дорівнюють непрямым;
  - б) обсяг збуту у вартісному виразі, при якому постійні витрати дорівнюють змінним;
  - в) обсяг збуту у вартісному виразі, при якому фінансові результати дорівнюють нулю,
  - г) обсяг збуту у натуральному виразі, при якому фінансові результати дорівнюють нулю;
  - д) обсяг збуту у натуральному виразі, при якому постійні витрати дорівнюють виручці від реалізації.

4. Такі витрати як амортизація відносяться до:
  - а) економічного елементу;
  - б) статті витрат;
  - в) калькуляційної статті.

5. Відповідно до групування витрат за економічними елементами виділяють наступні елементи:
  - а) прямі матеріальні витрати;
  - б) інші прямі витрати;
  - в) матеріальні витрати,

- г) витрати на оплату праці;
- д) адміністративні витрати;
- ж) амортизація,
- з) інші операційні витрати;
- к) відрахування на соціальні заходи;
- л) загальновиробничі витрати.

6. Витрати періоду - це ...

- а) витрати, які пов'язані з виробництвом продукції та складають собівартість виробленої та реалізованої продукції;
- б) витрати, які не входять до виробничої собівартості та собівартості реалізованої продукції, це операційні витрати та понаднормативні витрати;
- в) витрати, які виникли в поточному звітному періоді та входять до собівартості продукції, що вироблена в цьому періоді;
- г) витрати, які виникли в поточному періоді, але підпадають під включення до собівартості продукції, яка випускається у наступних звітних періодах.

7. Такий вид витрат як відрахування на соціальні заходи виробничих робочих відноситься до:

- а) економічного елементу;
- б) статті витрат;
- в) калькуляційної статті.

8. Умовно-змінні витрати - це ...

- а) витрати, абсолютна величина яких залишається постійною на весь обсяг виробництва та змінюється відповідно зміні обсягу виробництва на одиницю продукції;
- б) витрати, які безпосередньо можна віднести до певного об'єкту витрат за нормами та нормативами;
- в) витрати, які пов'язані з роботою виробництва в цілому та напряду не відносяться до певного об'єкту витрат;
- г) витрати, абсолютна величина яких залишається незмінною на одиницю продукції та змінюється прямо пропорційно зміні обсягу виробництва.

9. Такі витрати як витрати заробітну плату начальника виробничого цеху відносяться до:

- а) економічного елементу;
- б) статті витрат;
- в) калькуляційної статті.

10. Відповідно до групування витрат за статтями витрат амортизацію основних виробничих активів відносять до статті:

- а) прямі матеріальні витрати;
- б) інші прямі витрати;
- в) прямі витрати на оплату праці;
- г) відрахування на соціальні заходи;
- д) загальновиробничі витрати;
- ж) амортизація.

11. Такі витрати як витрати на відрядження управлінського персоналу відносяться до:

- а) економічного елементу;
- б) статті витрат;
- в) калькуляційної статті.

12. За методом перенесення вартості на продукцію виділяють:

- а) основні та накладні витрати;
- б) прямі та накладні витрати;
- в) прямі та непрямі витрати,
- г) основні та непрямі витрати;
- д) змінні та постійні витрати.

13. Чистий прибуток –це:

- а) дохід від операційної діяльності
- б) прибуток від звичайної діяльності після вирахування прямих податків;
- в) дохід від реалізації продукції після вирахування непрямих податків;
- г) прибуток від звичайної діяльності після вирахування непрямих подат-

ків.

14. Рентабельність продукції визначається як

- а) співвідношення валового прибутку та собівартості реалізованої продукції;
- б) співвідношення прибутку від реалізації продукції та виручки від реалізації;
- в) співвідношення валового прибутку та середньої вартості майна підприємства;
- г) співвідношення чистого прибутку та середньої вартості основних фондів та оборотних коштів.

15. Валова продукція – це:

- а) весь обсяг виготовленої продукції та виконаної роботи підприємством за визначений період часу;
- б) вартість виготовлених напівпродуктів;
- в) загальна вартість продукції всіх підрозділів підприємства;
- г) вартість послуг і робіт, наданих цехам підприємства

16. Реалізована продукція – це:

- а) товарна продукція в тому випадку, коли залишки готової продукції на складі на початок і кінець періоду залишились без змін;
- б) вартість товарів і послуг, реалізованих стороннім організаціям за визначений період часу;
- в) вартість продукції всіх підрозділів підприємства;
- г) вартість продукції, спожитої цехами підприємства.

17. Під чистим приведеним доходом розуміють:

- а) різницю між приведеними до теперішньої вартості (шляхом дисконтування) сумою чистого грошового потоку за період експлуатації інвестиційного проекту і сумою інвестованих в його реалізацію засобів
- б) співвідношення витрат і дисконтованої вартості інвестицій
- в) співвідношення чистого дисконтованого доходу і дисконтованої вартості інвестицій
- г) індекс дохідності

18. Менеджментом є:

- а) управління військовим підрозділом;
- б) управління церковною єпархією;
- в) керівництво політичною партією;
- г) керівництво токарною ділянкою на підприємстві.

19. Суб'єктом менеджменту виступає:

- а) викладач вузу;
- б) сержант міліції;
- в) майстер шліфувальної ділянки;
- г) тренер боксерів.

20. Об'єктом менеджменту є:

- а) шкільний клас;
- б) плановий відділ велозаводу;
- в) церковна паства;
- г) районний відділ політичної партії.

21. До наукових концепцій менеджменту належать:

- а) концепція адміністративного управління;
- б) оборонна концепція держави;
- в) концепція розвитку демократії в суспільстві;
- г) концепція неприйняття сили.

22. До наукових підходів менеджменту відносять:

- а) психологію боротьби за виборця в процесі виборчої компанії;
- б) ситуаційний підхід до рішення проблем, які виникають на підприємстві;
- в) профілактику захворювань;
- г) трудове виховання у школі.

23. До виробничої сфери менеджменту входить:

- а) вивчення стану ринку збуту товарів підприємства;

- б) організація отримання кредиту в банку;
- в) виготовлення запасних частин для автомобіля;
- г) придбання матеріалів, необхідних для виробництва продукції.

24. Виробничі фонди підприємства поділяються на основні та оборотні залежно від:

- а) тривалості кругообігу;
- б) способу перенесення своєї вартості в процесі виробництва;
- в) умов оновлення.

25. В основу розподілу фондів на основні і оборотні покладено:

- а) показники ефективності їх використання;
- б) перенесення вартості;
- в) участь у виробничому процесі;
- г) кругообіг фондів;
- д) участь у створенні нових й удосконалення застосованих технологій.

26. Вкажіть фактори, які прямо впливають на зростання прибутку :

- а) збільшення кількості виробленої продукції;
- б) впровадження в виробництво інновацій;
- в) збільшення цін на продукцію, що реалізується

27. Наведіть види планування залежно від змісту та мети планування:

- а) техніко-економічне;
- б) оперативно-виробниче;
- в) реактивне;
- г) інактивне;
- д) стратегічне;
- е) поточне;
- ж) директивне;
- з) преактивне

28. Планування - це:

- ний
- а) процес визначення цілей, які підприємство передбачає досягти за певний період
  - б) функція управління;
  - в) процес визначення засобів, шляхів і умов досягнення поставлених цілей;
  - г) комплекс документів, регламентуючих процес функціонування організації

29. Які показники характеризують ефективність використання запасів ресурсів?

- а) величина складської площі підприємства;
- б) кількість поставок ресурсів за рік;
- в) коефіцієнт оборотності запасів ресурсів;
- г) тривалість обороту запасів

30. Показники плану витрат на виробництво:

- а) кошторис витрат, продуктивність праці;
- б) фонд оплати праці;
- в) заробітна плата;
- г) поточні витрати на виробництво;
- д) собівартість одиниці продукції та обсягу товарної продукції;
- е) витрати на 1 грн. товарної продукції;
- ж) явочна та облікова чисельність персоналу;
- з) витрати на придбання устаткування

31. Загальна структура підприємства включає:

- а) виробничі підрозділи;
- б) підрозділи матеріально-технічного забезпечення;
- в) підрозділи апарату управління;
- г) підрозділи збуту продукції;
- д) заклади соціально-культурного призначення.

32. Визначте зовнішнє оточення підприємства:

- 1) Середовище прямого впливу;
- 2) Середовище непрямого впливу;
  - а) політичні чинники;
  - б) профспілки;
  - в) закони та державні органи;
  - г) соціально-культурні фактори;
  - д) міжнародні події;
  - е) науково-технічний прогрес;
  - ж) споживачі;
- 3) конкуренти;
  - и) стан економіки;
  - к) інвестори

33. З якими системами взаємодіє логістика:

- а) маркетингом;
- б) виробництвом;
- в) ціноутворенням;
- г) всі відповіді вірні.

34. В чому виражається концепція або принципи логістичної системи:

- а) в управлінні матеріалами;
- б) управлінні розподілу;
- в) в функції підприємництва;
- г) вірні відповіді а) і б).

35. Підприємство в статутному фонді якого іноземна інвестиція становить 10 % відноситься до:

- а) національного підприємства;
- б) підприємства з іноземними інвестиціями;
- в) іноземного підприємства.

36. Договірне об'єднання, створене з метою постійної координації господарської діяльності підприємств – це:

- а) корпорація;

- б) консорціум;
- в) асоціація;
- г) концерн;
- д) холдинг

37. Відповідальність учасників акціонерного товариства характеризується як:

- а) повна;
- б) обмежена;
- в) додаткова

38. До основних функцій управління не відносять:

- а) контроль;
- б) економічні;
- в) адміністративні;
- г) планування;
- д) організація;
- ж) випуск якісної продукції;
- з) мотивація.

39. Підприємство, яке є самостійним юридичним утворенням, що здійснює комерційні операції та складає звітний баланс, проте суворо контролюється іншим підприємством, називається:

- а) філія;
- б) асоціація;
- в) концерн;
- г) холдинг;
- д) дочірнє підприємство.

40. Підприємницька діяльність здійснюється на основі таких принципів:

- а) вільний вибір діяльності, вільне наймання працівників, вільне розпорядження прибутком;
- б) залучення і використання матеріально-технічних і фінансових ресурсів, саморозвитку, незалежності;

в) всі відповіді вірні

Задача 1. (діагностична)

Потужність підприємства на початок року складає 45800 т кінцевої продукції. Протягом року були введені наступні потужності: у червні - 4200 т, в вересні - 4520 т, в жовтні - 2750 т. Було виведено потужностей: у травні -2840 т, в серпні - 8950 т. Необхідно визначити: середньорічну виробничу потужність і потужність підприємства на кінець року.

Задача 2. (діагностична)

Проаналізувати беззбитковість діяльності підприємства у звітному періоді на основі наступних даних: ціна реалізації продукції (з ПДВ) 72 грн/од., умовно-змінні витрати – 45 грн/од, умовно-постійні – 90 000 грн. за період. Побудувати графік беззбитковості. У звітному періоді на підприємстві виготовлено та реалізовано 9 000 одиниць продукції.

Задача 3. (евристична)

Підприємство «Нева» оцінює конкурентоспроможність власного потенціалу. Інформацію щодо економічної оцінки потенціалу «Неви» та основних конкурентів наведено у табл. 1 – 4.

Таблиця 1

Виробництво, розподіл і збут продукції

№	Показник	Вага показника	«Еверест»	«Карам»	«Нева»
1	Потужність підприємства, тис. т	0,25	14000	10000	10190
2	Фондовіддача, грн./грн.	0,10	1,9	1,83	2,15
3	Якість продукції, %	0,35	65	63	65,5
4	Рентабельність виробництва, %	0,30	5	4,1	6,1

Таблиця 2

Організаційна структура і менеджмент

№	Показник	Вага показника	«Еверест»	«Карам»	«Нева»
1	Віковий склад персоналу % до 45 років	0,15	65	57,4	68,8
2	Рівень освіти % з вищою освітою	0,15	7	6,8	8,9
3	Ділові якості менеджерів, бали	0,30	8	6	7
4	Продуктивність праці, грн./чол.	0,15	39,8	38,7	48,8
5	Середньомісячна оплата праці, грн.	0,25	1720	1610	1890

Таблиця 3

Маркетинг

№	Показник	Вага показника	«Еверест»	«Карам»	«Нева»
1	Доля ринку, %	0,30	8	6	9
2	Ціна за од. продукції	0,35	36,2	35,4	34,7
3	Витрати на рекламу % до загальних витрат	0,10	10	7	5
4	Широта асортименту, бали	0,25	7	5	8

Таблиця 4

Фінанси

№	Показник	Вага показника	«Еверест»	«Карам»	«Нева»
1	Коеф. поточної ліквідності	0,10	2,99	2,36	2,98
2	Рентабельність власного капіталу	0,15	110,86	67,53	106,55
3	Рентабельність активів	0,15	24,1	21,1	23,9
4	Оборотність активів, обертів	0,10	0,19	0,47	0,25
5	Виторг на одного працюючого, тис. грн..	0,25	39	33	52
6	Прибуток на одного працюючого, тис. грн.	0,25	1,54	1,2	1,6

За допомогою методу «Квадрат потенціалу» дати оцінку потенціалу підприємства «Нева». Зробити висновки щодо управління потенціалу даного підприємства.

ЛІТЕРАТУРА

1. Агапова Т.А., Серегина С.Ф. Макроэкономика: підручник / под. общ. ред. буд.э.н., проф. А.В. Сидоровича; МГУ ім. М.В.Ломоносова. - М.: Изд-во «Дело и Сервис», 2007. - 496 с.
2. Базилевич В.Д., Базилевич К.С., Баластрик Л.О. Макроекономіка: Підручник / За ред. В.Д. Базилевича. - К.: Знання, 2008. - 743 с.
3. Базилевич В. Д. Макроекономіка: практикум : навч. посібн. / В.Д. Базилевич, К. С. Базилевич, Л. О. Баластрик : за ред. В.Д. Базилевича. –2-ге вид., переробл. і доп. –К.: Знання, 2010. – 550 с.
4. Базылев Н. И. Микроэкономика: Учебн. пособие, / Н. И. Базылев, С. П. Гурко. – М.: ИНФРА-М, 2003. – 206 с.
5. Башнянин Г. І. Мікроекономічна теорія: Навч. посібник / За ред. проф. Г. І. Башнянина і доц. О. В. Щедрої. – Львів: Новий світ. – 2000. – 2007. – 640 с.
6. Бородушко И. В. Финансы: [учеб. пособие] СПб.: Питер, 2009. - 185 с.
7. Вдовенко Л. О. Фінанси: навч. посіб. К.: ЦУЛ, 2010. - 149 с.
8. Венгер В. В. Фінанси : навч. посіб. К. : ЦУЛ, 2009. - 427 с.
9. Вечканов Г. Микроэкономика / Г. С. Вечканов., Г Р. Вечканова. - 7-е изд. -СПб.: Питер, 2007.- 286 с.
10. Вечканов Г.С., Вечканова Г.Р. Макроекономика: учебное пособие. -спб.: Изд. «Питер»,2008. - 240 с.
11. Данілов О. Д. Фінанси підприємств у запитаннях і відповідях : навч. посіб. / О. Д. Данілов, Т. В. Паєнтко. - К.: Центр учбової літератури, 2011. - 256 с.
12. Економіка підприємства : підручник / за заг. та наук. ред. Г.О. Швиданенко; Держ. вищ. навч. заклад "Київський нац. екон. ун-т ім. Вадима Гетьмана". – 4-те вид, перероб. і доп. – К. : КНЕУ, 2009. – 816 с.
13. Економіка підприємства: підручник / [М. Г. Грещак, В. М. Колот, А. П. Наливайко та ін.]; за заг. ред. С. Ф. Покропивного; М–во освіти і науки України, Держ. вищ. навч. заклад "Київський нац. екон. ун–т ім. В. Гетьмана". – Вид. 4-те, без змін. – К.: КНЕУ, 2008. – 528с.
14. Іванілов О.С. Економіка підприємства: підруч. [для студ. вищ. навч. закл.] / О.С. Іванілов – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 728с.
15. Іванова В. Й. Операційний менеджмент у системі управління організацією навчальної дисципліни «Операційний менеджмент» : навч. посібн. Ч. 2 / В. Й. Іванова, О. М. Тімонін, К. В. Ларіна . - Х. : Вид. ХНЕУ, 2011. - 160 с.

16. Кузнецова, С. А. Фінанси підприємств : практикум : [навч. посіб. : у 2 т.] / С. А. Кузнецова, В. М. Вареник, М. М. Вакулич ; за заг. ред. С. А. Кузнецової. - Дніпропетровськ : Дніпропетр. ун-т ім. А. Нобеля. - Т. 2 : Фінансова діяльність підприємств, 2013. - 126 с.
17. Кузьмін О.Е. Основи менеджменту : підручник / О.Е. Кузьмін, О.Г. Мельник. - 2-е вид., випр. та допов. - К. : Академвидав, 2007. - 464 с.
18. Кузьмін О.Е. Теоретичні та прикладні засади менеджменту : навч. посіб. / О.Е. Кузьмін, О.Г. Мельник. - 3-е вид., допов. і переробл. - Л. : Нац. ун-т «Львів. політехніка» (Інфор.- видав. центр «ІНТЕЛЕКТ+» Ін-ту післядипл. освіти); Інтелект-захід, 2007. - 384 с.
19. Мазаракі А.А. Менеджмент: теорія і практика : навч. посіб. / А.А. Мазаракі, Г.Е. Мошек, Л.А. Гомба та ін. - К. : Атіка, 2007. - 564 с.
20. Макроекономіка. Навчальний посібник / О. М. Кліменко, О. М. Крюкова, В. М. Філатов та ін. : під заг. ред. О. М. Кліменко. - Харків:ВД «Инжэк», 2011. - 250 с.
21. Медведєва І.Б., Мартюшева Л.С., Меренкова Л.О., Кузенко Т.Б. Фінанси: конспект лекцій Х.: ХНЕУ, 2008. - 358 с.
22. Мікроекономіка: Підручник / За ред. В. Д. Базилевича. - К.: Знання, 2007. - 678 с.
23. Мэнкью Н. Г. Принципы макроэкономики: Підручник для вузов. 4-е изд.: - спб.: Изд. Питер, 2010. - 576 с.
24. Непочатенко О. О. Фінанси підприємств. : навч. посібник / О. О. Непочатенко, Н. Ю. Мельничук. - К. : Центр навчальної літератури, 2013. - 504 с.
25. Нуреев Р. М. Курс микроэкономики: Учебник для вузов. - 2-е изд., изм., - М.: Норма, 2005. - 576 с.
26. Организация производства и управление предприятием : учеб-ник / под ред. О. Г. Туровца. - 2-е изд. - М. : ИНФРА-М, 2005. - 544 с.
27. Сотников В. И. Микроэкономика в структурно-логических схемах / В. И. Сотников, Ю. В. Сотникова. - Х.: Издательский Дом «ИНЖЭК», 2004. - 252 с.
28. Экономическая теория: Учебник. - Изд. испр. и доп. / Под общ. ред. акад. В. И. Видяпина, А. И. Добрынина, Г. П. Журавлевой, Л. С. Тарасевича. - М.: ИНФРА-М, 2005 - 672 с.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

Рейтингова оцінка, бали	Оцінка ECTS та її визначення	Національна оцінка	Критерії оцінювання	
			позитивні	негативні
1	2	3	4	5
90–100	A	Відмінно	<ul style="list-style-type: none"> – глибоке знання навчального матеріалу, що міститься в літературних джерелах; – вміння аналізувати явища, які вивчаються, в їхньому взаємозв'язку і розвитку; – вміння проводити теоретичні розрахунки; – відповіді на запитання чіткі, лаконічні, логічно-последовні; – вміння розв'язувати складні практичні задачі 	відповіді на запитання можуть містити незначні неточності

1	2	3	4	5
---	---	---	---	---

82–89	B	Добре	<ul style="list-style-type: none"> – глибокий рівень знань в обсязі обов’язкового матеріалу; – вміння давати аргументовані відповіді на запитання і проводити теоретичні розрахунки; – вміння розв’язувати складні практичні задачі 	<p>відповіді на запитання містять певні неточності</p>
75–81	C	Добре	<ul style="list-style-type: none"> – міцні знання матеріалу, що вивчається, та його практичного застосування; – вміння давати аргументовані відповіді на запитання і проводити теоретичні розрахунки; – вміння розв’язувати практичні задачі 	<ul style="list-style-type: none"> – невміння використувати теоретичні знання для розв’язування складних практичних задач
64–74	D	Задовільно	<ul style="list-style-type: none"> – знання основних фундаментальних положень матеріалу, що вивчається, та їх практичного застосування; – вміння розв’язувати прості практичні задачі 	<ul style="list-style-type: none"> – невміння давати аргументовані відповіді на запитання; – невміння аналізувати викладений матеріал і виконувати розрахунки; – невміння розв’язувати складні практичні задачі

1	2	3	4	5
---	---	---	---	---

60–63	E	Задовільно	<ul style="list-style-type: none"> – знання основних фундаментальних положень матеріалу, – вміння розв’язувати найпростіші практичні задачі 	<ul style="list-style-type: none"> – незнання окремих (непринципових) питань з матеріалу; – невміння послідовно і аргументовано висловлювати думку; – невміння застосовувати теоретичні положення при розв’язанні практичних задач
35–59	FX	Незадовільно	–	<ul style="list-style-type: none"> – незнання основних фундаментальних положень навчального матеріалу; – істотні помилки у відповідях на запитання; – невміння розв’язувати прості практичні задачі
1-34 (на комісії)	F	Незадовільно	–	<ul style="list-style-type: none"> – повна відсутність знань значної частини навчального матеріалу; – істотні помилки у відповідях на запитання; – незнання основних фундаментальних положень; – невміння орієнтуватися під час розв’язання простих практичних задач

Переведення позитивної оцінки фахового вступного випробування для вступу на навчання для здобуття ступеня бакалавра на основі молодшого спеціаліста та магістра в шкалу 100-200, згідно Додатку 3 Правил прийому до НТУ «ХПІ» в 2021 році.

Схвалено на засіданні вченої ради інституту

Протокол № 2 від 23.02.2021 р.

Голова вченої ради ННІ ЕММБ,
голова фахової атестаційної комісії

Олександр МАНОЙЛЕНКО

Член фахової атестаційної комісії

Євген ШАПРАН

СПЕЦІАЛЬНІСТЬ 292 «МІЖНАРОДНІ ЕКОНОМІЧНІ ВІДНОСИНИ»
АНОТАЦІЯ
ОСВІТНЯ ПРОГРАМА «МІЖНАРОДНІ ЕКОНОМІЧНІ ВІДНОСИНИ»

Конкурсні пропозиції:
міжнародні економічні відносини
міжнародні бізнес-структури
міжнародна економіка

АНОТАЦІЯ

Метою вступних випробувань є комплексна перевірка знань вступників, які вони отримали під час вивчення дисциплін, передбачених освітньо-професійною програмою та навчальними планами у відповідності з освітньо-кваліфікаційним рівнем «бакалавр».

Мета дисципліни: формування у майбутніх менеджерів-міжнародників теоретичних знань, умінь та практичних навичок у галузі міжнародних економічних відносин, форм, методів та механізмів їх реалізації, аналіз зовнішньоекономічної політики України в процесі інтеграції її в сучасні світо господарські структури.

Завдання:

- вивчення сутності міжнародної економічної системи та закономірностей її розвитку;
- вивчення методів аналізу політико-правового, економічного, соціально-культурного середовища та інфраструктури міжнародної економічної діяльності;
- набуття знань про регулювання міжнародних економічних відносин, міжнародну валютну систему, методологію міжнародних розрахунків, процеси міжнародної економічної інтеграції;
- набуття вмінь використовувати одержані знання у практичній зовнішньоекономічній діяльності України.

Спеціальність “Міжнародні економічні відносини” є складовою частиною підготовки фахівців в сфері міжнародних відносин. Глибоке і всебічне вивчення предмету сприяє формуванню у студентів нового типу економічного мислення,

потреби в постійному удосконаленні знань, аналізу економічної інформації, вмінню приймати практичні рішення у процесі міжнародної економічної діяльності.

У результаті оволодіння предметами спеціальності студент повинен:

знати:

- сутність і структуру міжнародної економіки, її закони і категорії;
- особливості формування і удосконалення сучасних МЕВ;
- основні причини та вектори інтеграційних процесів у світі;
- особливості міжнародної економічної політики України.

вміти:

- аналізувати міжнародну економічну інформацію для прийняття практичних рішень;
- аналізувати основні форми міжнародних економічних відносини, їх якісні та кількісні показники (структуру, динаміку тощо);
- аналізувати основні торговельні потоки, форми і методи зовнішньої торгівлі, торговельний і платіжний баланси та їх структуру;
- використовувати теоретичні знання для організації конкурентної зовнішньоекономічної діяльності підприємства;
- розробляти практичні рекомендації щодо удосконалення міжнародних економічних зв'язків.

Вступні випробування охоплюють перелік фахових дисциплін економічної теорії, вступу до спеціальності «Міжнародні економічні відносини», історії економіки та економічної думки.

Абітурієнт повинен знати основні питання економічної теорії, вступу до спеціальності «Міжнародні економічні відносини», історії економіки та економічної думки.

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

МОДУЛЬ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ТА ФОРМИ РОЗВИТКУ МІЖНАРОДНИХ ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН

Тема 1. Предмет і завдання дисципліни «Міжнародні економічні відносини»

Предмет вивчення дисципліни, її місце серед інших економічних дисциплін, структура і логіка викладання. Значення в підготовці спеціалістів. Мета, завдання і нові підходи до вивчення курсу, його інформаційно-методичне забезпечення.

МЕВ як економічна категорія. Сутність МЕВ, їх значення, об'єктивна основа і передумови розвитку.

Рівні розвитку: функціональні, економічні, територіальні, за суб'єктами діяльності. Види та форми МЕВ, їх взаємозв'язок.

Тема 2. Світове господарство та особливості його розвитку

Світове господарство (СГ): сутність, елементи і суб'єкти, фактори розвитку. Міжнародна господарча взаємодія. Якісний і кількісний аспекти розвитку СГ. Головні тенденції формування СГ, рівні і цикли його розвитку.

Нерівномірність соціально-економічного розвитку країн світу. Типологізація країн – суб'єктів світового господарства. Регіональний принцип групування і головні регіональні групи країн світу.

Місце окремих угруповань країн у СГ і МЕВ. Провідне значення економічно розвинених країн. Країни, що розвиваються: поняття, загальні ознаки та місце у світовій економіці. Соціально-економічна структура. Проблема ліквідації економічної відсталості і неокolonіальної залежності країн, що розвиваються. Новий міжнародний економічний порядок (НМЕП) як концепція перебудови МЕВ. Нові індустріальні країни. Країни з перехідною економікою: вихідні умови формування, моделі розвитку. «Вашингтонський консенсус». «Шокова терапія». Градуалістська модель трансформації постсоціалістичних економік. Проблеми інтеграції країн з перехідною економікою у світове ринкове господарство. Загострення діалогу «Північ-Південь». Якісні зміни діалогу «Схід-Захід». Взаємини країн по вісі «Центр-Периферія». Внутрішньо-та міжсистемні цивілізаційні діалоги.

Тема 3. Еволюційні періоди формування міжнародних економічних відносин

Доколоніальний період розвитку МЕВ. Зародження та розвиток міжобщинних господарських зв'язків Міжнародні торговельні зв'язки стародавнього світу.

Міжнародні економічні відносини епохи Середньовіччя. Зовнішньоторговельні відносини при феодализмі. Зовнішньоекономічні зв'язки Київської Русі та Гетьманської держави. Зовнішньоекономічні зв'язки країн Сходу – Китаю, країн Південних морів, Середньої та Центральної Азії, Арабського Сходу. Колоніальний період формування МЄВ. Епоха Великих географічних відкриттів та їх вплив на розвиток МЄВ.

Новий (неоколоніальний) період розвитку всесвітніх економічних зв'язків. Світогосподарські зв'язки в найновіший період. Зростання єдності та взаємозалежності суб'єктів світового господарства.

Тема 4. Середовище міжнародних економічних відносин

Поняття середовища МЄВ, його структура й особливості. Природно-географічне середовище, основні його складові впливу на розвитку МЄВ.

Економічне середовище функціонування МЄВ, стан ринкових відносин країн і особливості їх розвитку. Економічні регулятори МЄВ.

Політико-правове середовище. Особливості взаємодії політики й економіки в МЄВ. Політичні інтереси країн і регіонів. Політична стабільність і політичні ризики. Правові регулятори МЄВ. Соціально-культурне середовище і його значення в розвитку МЄВ. Інфраструктура сучасних МЄВ. Роль транспорту й інформаційно-комунікаційних систем у розвитку МЄВ.

Тема 5. Міжнародний поділ праці та кооперація виробництва

Міжнародний поділ праці (МПП) – вихідна основа розвитку СГ і МЄВ. МПП як форма прояву суспільного поділу праці. Етапи розвитку МПП. Фактори поглиблення МПП. Вплив технологічної революції на МПП. Головні організаційно-економічні форми втілення МПП.

Система міжнародного поділу праці та основні тенденції її розвитку у сучасних умовах. Міжнародна спеціалізація виробництва. Міжнародне виробниче кооперування.

Проблеми і передумови участі України в МПП.

Тема 6. Міжнародна торгівля як провідна форма міжнародних економічних відносин

Зростання ролі міжнародної торгівлі (МТ) на сучасному етапі. Міжнародна торгівля як форма МЄВ. Основні фактори зростання міжнародного товарообігу.

Особливості розвитку МТ. Вплив НТР на структуру міжнародної торгівлі. Зміни в товарній структурі МТ. Стандартизація товарів на світовому ринку.

Регіональна структура (географічний розподіл) МТ. Структура світового товарообігу. Головні причини і наслідки збільшення взаємної торгівлі економічно розвинених країн. Роль країн, що розвиваються в МТ. Місце нових індустриальних країн (НІК) у світовій торгівлі. Країни з перехідною економікою в МТ. Проблеми реструктуризації зовнішньої торгівлі нових незалежних держав (ННД).

Монополізація світової торгівлі. Види товарних ринків за ступенем монополізації. Закритий і відкритий сектори світового ринку, їх особливості.

Ціноутворення на світовому ринку. ІНКОТЕРМС. Ціна як важливий показник кон'юнктури товарних ринків. Світова ціна, її ознаки. Ціноутворювальні фактори. Множинність цін на світовому ринку. Рівні світових цін. Інформаційна система світових цін товарних ринків. Проблеми нееквівалентного обміну. Поняття «умови торгівлі» і його економічний зміст.

Тема 7. Міжнародні економічні відносини у сфері послуг

Значення світового ринку послуг, передумови його формування. Специфічні ознаки міжнародної торгівлі послугами, її динаміка, структура і географічні напрямки.

Секторальні ознаки розвитку міжнародних ринків послуг.

Міжнародні інжинірингові послуги. Міжнародний аутсорсинг. Міжнародні телекомунікаційні, фінансові, страхові послуги.

Туристичні послуги на світовому ринку. Міжнародні туристські потоки. Фактори розвитку міжнародного туризму.

Франчайзинг у системі міжнародних послуг. Регулювання умов використання товарних знаків, Мадридська угода про їх міжнародну реєстрацію.

Міжнародний лізинг, його види. Головні країни-експортери лізингових послуг. Значення міжнародного лізингу в МТ та міжнародній інвестиційній діяльності.

Тема 8. Міжнародна інвестиційна діяльність і виробниче співробітництво

Загальні передумови розвитку міжнародної інвестиційної та виробничої діяльності. Міжнародний рух капіталу: суть, чинники, форми. «Інвестиційний

клімат». Види зарубіжних інвестицій, їх масштаби. Зміни частки головних економічних центрів у вивозі капіталів. Основні потоки міжнародного капіталообміну. Макроекономічні наслідки вивозу капіталу для країн-донорів та країн-реципієнтів. Вивіз капіталу як фактор інтенсифікації міжнародної і виробничої діяльності. Іноземні інвестиції в економіці України.

Регулювання міжнародної інвестиційної діяльності: суть, його цілі, інструменти.

Тема 9. Міжнародна міграція робочої сили

Поняття міжнародної міграції робочої сили, її економічна природа, рушійні сили й етапи розвитку. Масштаби, форми й основні тенденції розвитку сучасних міграційних процесів. Види міжнародної міграції. Міжнародний ринок спеціалістів високої кваліфікації («золотих комірців») і проблема «відпливу умів». Роль НТР у розвитку міграції робочої сили, наукових та інженерно-технічних кадрів. Соціально-економічні наслідки міжнародної трудової міграції. Міжнародна міграція робочої сили і платіжні баланси країн.

Загальні закономірності створення світового ринку робочої сили, головні регіони і центри її міжнародного тяжіння й експорту. Міжнародні монополії і ринок праці. Форми і засоби експлуатації робочих-іммігрантів. Вплив міжнародної економічної інтеграції на інтернаціоналізацію ринку праці.

Проблеми трудової міграції і ринку робочої сили в Україні.

Тема 10. Міжнародний науково-технічний обмін

Передумови науково-технічного співробітництва (НТС). НТС як форма МЕВ. Традиційні і нові форми НТС країн світу. Вплив НТР на розвиток міжнародного НТС. Міжнародний рух технологій та механізм їх передачі. Спільні наукові дослідження. Міжнародні науково-дослідні та дослідно-конструкторські роботи (НДДКР). Обмін науково-технічними досягненнями і досвідом. Взаємні консультації з основних питань НТС. Розробка науково-технічних прогнозів. Співробітництво у галузі науково-технічної інформації, винахідництва та патентної справи. Спільні наукові дослідження щодо захисту навколишнього середовища, у медицині, освоєнні космосу і Світового океану. Напрями НТС – електронізація господарства, його автоматизація, нові види конструкційних матеріалів, біотехнології, атомна енергетика та ін.

Комерційний зміст науково-технічних відносин. Розвиток торгівлі ліцензіями і ноу-хау. Захист інтелектуальної власності.

МОДУЛЬ 2. ВАЛЮТНО-ФІНАНСОВІ ТА ІНСТИТУЦІЙНІ ЗАСАДИ РОЗВИТКУ МЕВ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ ТА МІЖНАРОДНОЇ ЕКОНОМІЧНОЇ ІНТЕГРАЦІЇ

Тема 11. Світова валютна система і міжнародні валютно-фінансові відносини

Національні, міжнародні і світова валютні системи, їх сутність, елементи. Поняття валюти й її види. Конвертованість валют. Валютний курс, його види. Валютний паритет. Котирування валют. Крос-курс. Валютні ринки та валютні операції. Принципи, форми та інструменти валютної політики держав з відкритою економікою.

Еволюція світової валютної системи. Паризька, Генуезька, Бреттон-Вудська і Ямайська валютні системи. Європейська валютна система в повоєнний період. Валютно-фінансова система країн ЄС. Роль долара як світової валюти. Еволюція ролі та перспективи золота в міжнародних валютно-фінансових відносинах. Проблема диверсифікації міжнародних валютних резервів.

Механізм міжнародних розрахунків. Платіжний і розрахунковий баланси, їх структура. Платіжний баланс як індикатор взаємин національної економіки з зовнішнім світом. Методи регулювання платіжного балансу. Нестабільність міжнародних розрахунків і основні проблеми платіжних балансів країн світу.

Тема 12. Міжнародні кредитні відносини

Міжнародний кредит, його роль у світовій економіці, функції у сфері зовнішньоекономічних зв'язків. Сутність міжнародних кредитних відносин. Основні види кредитних угод. Умови надання кредитів. Кредитні міжбанківські ставки. Класифікація кредитів.

Передумови формування і розвиток світового ринку позичкових капіталів (СРПК), його функції. Різновидність операцій на СРПК. Світовий грошовий ринок і ринок цінних паперів. Операції сек'юритизації. Сутність та особливості розвитку євrorинку. Фактори розвитку євrorинку та його сектори. Валютна й інституціональна структура СРПК. Система СВІФТ.

Роль транснаціональних банків у розподілі та перерозподілі міжнародних позичкових ресурсів. Регіональні зміни у сфері зовнішніх запозичень. Про-

блеми зовнішньої заборгованості у МЕВ. Форми, структура і масштаби зовнішньої заборгованості. Інструменти управління зовнішнім боргом країн. Проблема заборгованості і значення іноземних кредитів для розвитку України.

Тема 13. Міжнародна економічна інтеграція

Міжнародна економічна інтеграція (МЕІ) – закономірність розвитку світового господарства і МЕВ. Сутність, цілі і значення МЕІ, основні ознаки. Передумови і фактори розвитку МЕІ як якісно нового рівня МЕВ. Головні учасники й організатори процесу МЕІ, його сучасні особливості. Форми МЕІ. Етапи формування міжнародних інтеграційних угруповань. Економічні ефекти інтеграції.

Регіональний характер МЕІ як її особливість. Регіональні інтеграційні об'єднання економічно розвинених країн. Об'єктивні передумови, політичні й економічні цілі, основні етапи розвитку західноєвропейської економічної інтеграції. Єдність економічної системи країн ЄС. Особливості розвитку аграрної сфери. Створення західноєвропейської моделі єдиного промислового і науково-технічного розвитку. Єдина науково-технічна політика. Інституціональна структура і політико-правові механізми ЄС. Політика ЄС відносно «третьох» країн та їх угруповань. Проблеми подальшого розширення ЄС. України й ЄС.

Інтеграційні процеси в економіці країн, що розвиваються. Роль МЕІ у здійсненні НМЕП.

Особливості економічної інтеграції країн Латинської Америки. Розвиток регіональних і субрегіональних інтеграційних угруповань. Латиноамериканська асоціація інтеграції (ЛААІ). Андська група. Центральнаамериканський спільний ринок (ЦАСР). Співробітництво Карибського басейну (КАРІКОМ). Спільний ринок країн Південного конусу. (МЕРКОСУР). Проблеми і перспективи створення системи колективних економічних дій у Латинській Америці.

Тема 14. Міжнародні економічні організації у багатосторонньому економічному співробітництві і регулюванні міжнародних економічних відносин

Поняття «міжнародні економічні організації» (МЕО). Роль МЕО в системі МЕВ. МЕО як вияв тенденції багатостороннього економічного співробітництва. Головні функції, принципи і методи діяльності МЕО, механізм управління, фінансові кошти. Участь країн у МЕО як одна з форм реалізації її суверенітету.

Сучасна система МЕО, їх класифікація.

Міжнародний валютний фонд (МВФ) як одна із головних фінансових організацій: компетенція, фінансові кошти, організаційна структура, особливості кредитної діяльності. Фонди МВФ. Програми МВФ в Україні.

Регіональні банки реконструкції та розвитку в Африці. Азії, Латинській Америці, їх роль у економічному розвитку країн, що розвиваються.

Міжнародні об'єднання підприємців. Україна і міжнародні економічні організації.

Тема 15. Проблеми інтеграції України до системи світогосподарських зв'язків

Необхідність і значення інтеграції України до СГ і МЕВ. Передумови входу України до світового економічного простору. Трансформація структури зовнішньої торгівлі. Реалізація конкурентних переваг. Україна в міжнародних інвестиційних відносинах.

Національні економічні інтереси України у сфері МЕВ: регіональні, субрегіональні і локальні. Головні напрями розвитку МЕВ: розвиток двосторонніх міжнародних відносин, розширення участі у європейському регіональному співробітництві, співробітництво в межах СНД, членство у міжнародних організаціях. Пріоритети України в регіональному співробітництві. Проблеми співробітництва з ЄС. Нові регіональні напрями зовнішньоекономічних зв'язків України. Україна – член СОТ: зовнішні детермінанти економічного розвитку країни. Переваги та загрози лібералізації внутрішнього ринку та зовнішньої торгівлі.

Тема 16. Економічна єдність світу і глобальні проблеми міжнародних економічних відносин

Формування економічної єдності світу. Поглиблення інтернаціоналізації СГ. Роль НТР у зближенні якісних характеристик сучасного виробництва.

Глобалізація економічного розвитку і роль МЕВ у налагодженні зв'язків національних економік зі світовим господарством, формування елементів глобальної економіки. Світова економічна рівновага, механізм її регулювання. Рушійні сили й особливості сучасної економічної глобалізації, її головні форми. Моделі економічного розвитку. Глобальні інвестиційні цикли.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Архієреєв С. І. Основи економічної теорії : навч.-метод. посібник. – Харків : НТУ “ХПІ”, 2010.
2. Волоснікова Н. М., Климова С.О. Міжнародні економічні відносини : навч. посібник Харків : НТУ “ХПІ”, 2010.
3. Економічна теорія : Політекономія : підручник / За ред. В. Д. Базилевича. Київ : Знання-Прес, 2008.
4. Козик В. В. Міжнародні економічні відносини: навч. посібник – Київ : Знання, 2013.
5. Международные экономические отношения: теория и политика / Под ред.. Козака Ю.Г. К.: Центр учебной литературы, 2013.
6. Мировая экономика и международные экономические отношения : учебное пособие / Под ред. Л.Е. Стровского. – М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2012.
7. Решетняк Н. Б.. Курс економічної теорії : навч. посібник Харків : НТУ “ХПІ”, 2008.
8. Сучасні тенденції міжнародних економічних відносин. Економічна інтеграція України у світове господарство : кол. монографія / І. М. Посохов [та ін.] ; ред. І. М. Посохов [та ін.] ; Харківський політехнічний ін-т, нац. техн. ун-т. – Харків : НТУ "ХПІ", 2016. – 450 с.
9. Економіка та управління інноваційною діяльністю : навч. посібник / ред.: П. Г. Перерва, М. І. Погорєлов, С. А. Мехович ; Харківський політехнічний ін-т, нац. техн. ун-т. – Харків : НТУ "ХПІ", 2011. – 630 с.
10. Економіка підприємства : навч. посібник / І. М. Посохов [та ін.] ; Харківський політехнічний ін-т, нац. техн. ун-т. – Харків : НТУ "ХПІ", 2016. – 380 с.
11. Посохов І. М. Теоретичні та практичні аспекти управління ризиками корпорацій : монографія / І. М. Посохов. – Харків : ПВПП "СЛОВО", 2014. – 499 с.
12. Посохов І. М. Ціноутворення на світових товарних ринках / І. М. Посохов // Сучасні тенденції міжнародних економічних відносин. економічна інтеграція України у світове господарство : кол. монографія / І. М. Посохов [та ін.] ; ред. кол. І. М. Посохов [та ін.] ; Харківський політехнічний ін-т, нац. техн. ун-т. – Харків : НТУ "ХПІ", 2016. – Розд. 4.2. – С. 238-251.

13. Филиппова И. А. Мировая экономика и международные экономические отношения : методические указания по подготовке к семинарским занятиям по дисциплине «Мировая экономика и международные экономические отношения» для студентов очной формы обучения / И. А. Филиппова. – Ульяновск : УлГТУ, 2013. – 131 с.
14. Філіпенко А.С. Міжнародні економічні відносини: теорія: підручник для студ. екон. спец, вищих навч. закл / А.С. Філіпенко. – К. : Либідь, 2008. – 408 с.
15. Хасбулатов, Р. И. Международные экономические отношения : учебник для бакалавров / Р. И. Хасбулатов. – М. : Издательство Юрайт, 2014. – 910 с.
16. Хмылев В. Л. Современные международные отношения: учебное пособие / В.Л. Хмылев. Томск: Изд-во Томского политехнического университета, 2010. – 210 с.
17. Чечурина, М.Н. Международная интеграция и международные организации: учеб. пособие / М.Н. Чечурина. – Мурманск: изд-во: МГТУ, 2012. – 269 с.
18. Школа І.М. Міжнародні економічні відносини : підручник для студ. вищ. навч. закл. / І.М. Школа, В.М. Козменко, О.В. Бабінська ; Чернів. торг.-екон. ін-т Київ. над. торг.-екон. ун-ту. – вид 2-ге., переробл. і допов. – Чернівці: Книги-XXI, 2007. – 544 с.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

При оцінюванні знань за основу слід брати повноту і правильність виконання завдань. Загальна оцінка визначається як середня виважена з оцінок відповідей на усі запитання.

Рейтингова оцінка, бали	Оцінка ECTS	Національна оцінка	Критерії оцінювання	
			позитивні	негативні

1	2	3	4	5
90–100	A	Відмінно	<ul style="list-style-type: none"> – глибоке знання навчального матеріалу; – вміння аналізувати явища в їхньому взаємозв'язку і розвитку; – вміння проводити теоретичні розрахунки; – вміння розв'язувати складні практичні задачі 	відповіді на запитання можуть містити незначні неточності
82–89	B	Добре	<ul style="list-style-type: none"> – глибокий рівень обов'язкових знань; – вміння розв'язувати практичні задачі 	відповіді на запитання містять певні неточності
75–81	C	Добре	<ul style="list-style-type: none"> – міцні знання матеріалу, що вивчається, та його практичного застосування; – вміння давати аргументовані відповіді на запитання і проводити теоретичні розрахунки; – вміння розв'язувати практичні задачі 	невміння використовувати теоретичні знання для розв'язування складних практичних задач
64–74	D	Задовільно	<ul style="list-style-type: none"> – знання основних фундаментальних положень матеріалу, що вивчається, та їх практичного застосування; – вміння розв'язувати прості практичні задачі 	<ul style="list-style-type: none"> – невідміння давати аргументовані відповіді на запитання; – невідміння аналізувати викладений матеріал і виконувати розрахунки; – невідміння розв'язувати складні практичні задачі

1	2	3	4	5
---	---	---	---	---

60–63	Е	Задовільно	– знання основних фундаментальних положень матеріалу, – вміння розв’язувати найпростіші практичні задачі	– незнання окремих (непринципових) питань з матеріалу; – невміння послідовно і аргументовано висловлювати думку; – невміння застосовувати теоретичні положення при розв’язанні практичних задач
35–59	FX	Незадовільно	–	– незнання основних фундаментальних положень навчального матеріалу; – істотні помилки у відповідях на запитання; – невміння розв’язувати прості практичні задачі
1-34 (на комісії)	F	Незадовільно	–	– повна відсутність знань наавчального матеріалу; – істотні помилки у відповідях на запитання; – незнання основних фундаментальних положень; – невміння орієнтуватися під час розв’язання простих практичних задач

Переведення позитивної оцінки фахового вступного випробування для вступу на навчання для здобуття ступеня бакалавра на основі молодшого спеціаліста та магістра в шкалу 100-200, згідно Додатку 3 Правил прийому до НТУ «ХПІ» в 2021 році.

Схвалено на засіданні вченої ради інституту

Протокол № 2 від 23.02.2021 р.

Голова вченої ради ННІ ЕММБ,
голова фахової атестаційної комісії
Член фахової атестаційної комісії

Олександр МАНОЙЛЕНКО
Петро ПЕРЕРВА